BASMELE ROMÂNILOR

2

BASMELE ROMÂNILOR

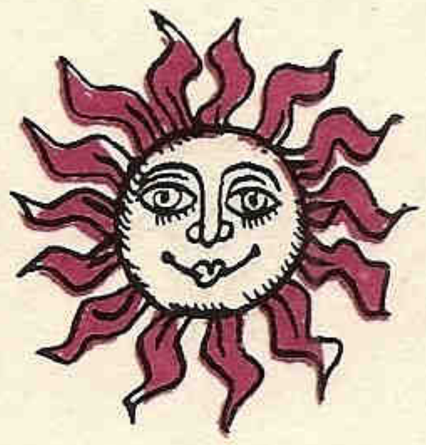

Ediţie pentru copii îngrijită de
SABINA STROESCU

Ilustraţii de
DONE STAN

BASMELE ROMÂNILOR

* * *

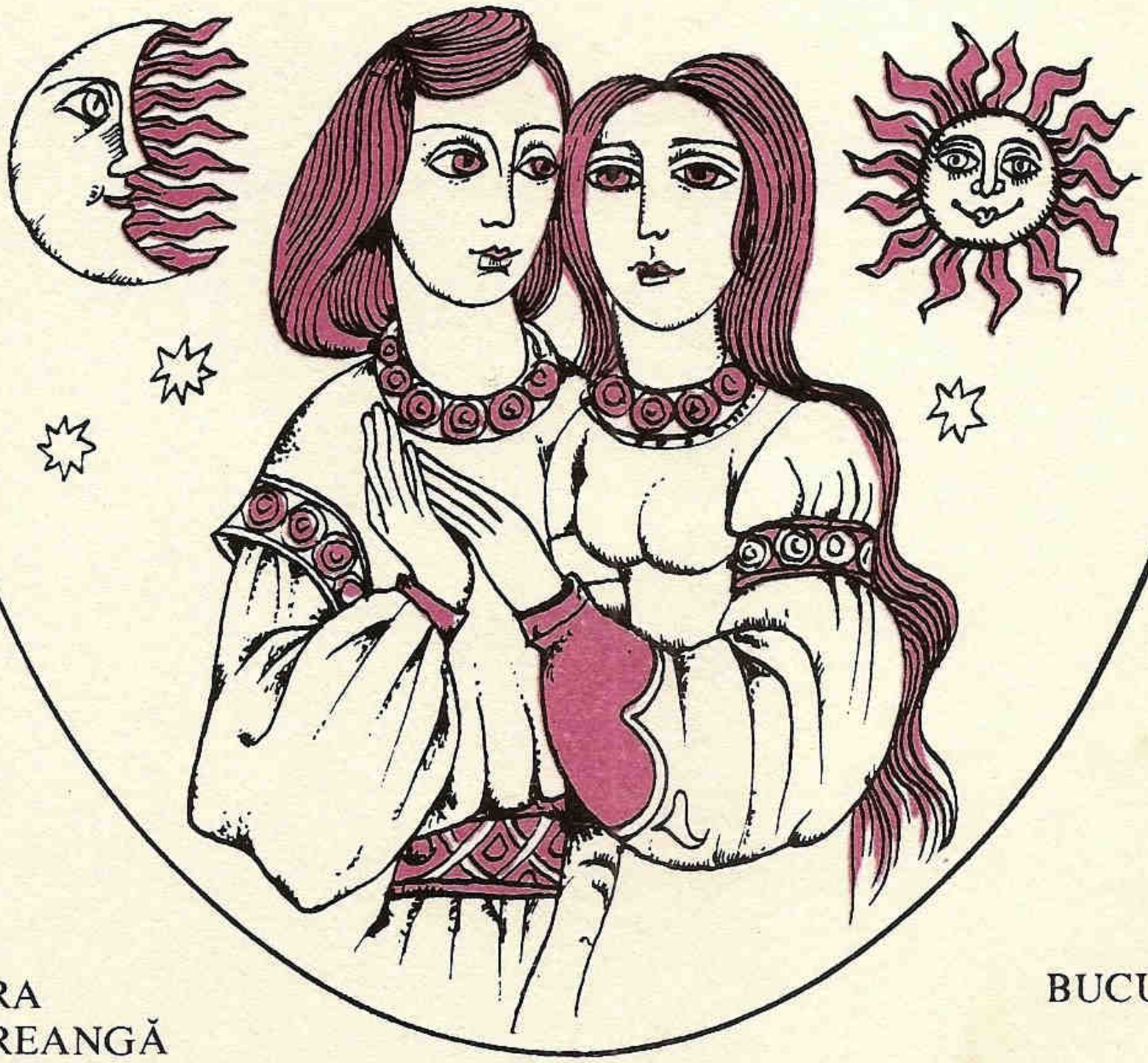

EDITURA
ION CREANGĂ

BUCUREȘTI
1987

PETRE ISPIRESCU

FĂT-FRUMOS CU PĂRUL DE AUR

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ, că de n-ar fi nu s-ar mai povesti: că nu sîntem de cînd cu basmele, ci sîntem de cînd cu minciunile: de cînd se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci şi nouă de oca de fier şi călcîiul tot rămînea gol, şi se urca în slava cerului şi tot i se părea că este uşor.

De cînd scria musca pe perete.

Mai mincinos care nu crede.

A fost o dată într-o pustie mare un pustnic. El petrecea singur singurel. Vecinii săi erau fiarele pădurilor. Şi aşa era de bun, încît toate dobitoacele i se închinau, cînd se întîlneau cu dînsul. Într-una din zile, se duse pustnicul la marginea gîrlei care curgea p-aproape de coliba lui şi iată că văzu că vine pe apă un sicriaş smolit bine, şi auzi un orăcăit ieşind dintr-însul. Stătu puţin şi cugetă, şi după ce zise cîteva vorbe de rugăciune, intră în apă şi cu o prăjină trase sicriaşul la margine. Cînd îl deschise ce să vază în el? Un copilaş ca de vreo două luni; îl scoase din sicriu, şi cum îl luă în braţe, copilul tăcu. Copilul avea atîrnat ceva de gît. Şi cînd luă baierul de la gîtul copilului, văzu că într-însul era o scrisoare; o citi şi află că copilul este lepădat de o fată mare de împărat.

Pustnicul voia din toată inima să crească pruncul, dar cînd se gîndi că n-are cu ce să-l hrănească, îl podidi un plîns ce nu se mai putea sfîrşi. Deodată răsări dintr-un colţ al chiliei sale o viţă, şi numaidecît crescu şi se înălţă pînă la streaşină. Pustnicul căută la dînsa şi văzu struguri, unii copţi, alţii pîrguiţi, alţii aguridă şi alţii în floare; îndată luă şi dete copilului şi văzînd că-i mănîncă, se bucură din tot sufletul. Cu must de viţă crescu copilul pînă ce începu să mănînce şi altceva.

Iar dacă se mai mări copilul, pustnicul apucă şi-l învăţă să citească, să adune rădăcini, ca să se hrănească şi să umble la vînat.

Dar, într-o zi, chemă pustnicul pe copil şi-i zise:

— Fătul meu, simt că slăbesc din ce în ce; sînt bătrîn, precum mă vezi, şi află că de azi în trei zile mă duc pe lumea cealaltă. Eu nu

sînt tatăl tău cel adevărat, ci te-am prins pe gîrlă, unde erai dat şi pus într-un sicriaş de mumă-ta.

Dacă voi adormi somnul cel veşnic, care o să-l cunoşti după răceala şi amorţirea ce vei vedea în tot trupul meu, să bagi de seamă că o să vie un leu. Să nu te sperii, dragul tatei; leul îmi va face groapa şi tu vei trage pămînt peste mine. De moştenire n-am ce să-ţi las decît un frîu de cal. După ce vei rămînea singur, să te sui în pod, să iei frîul, să-l scuturi, şi îndată va veni un cal la astă chemare şi te va învăţa ce să faci.

După cum zisese bătrînul, aşa se şi întîmplă. A treia zi pustnicul, luîndu-şi rămas bun de la fiul său cel de suflet, se culcă şi adormi somnul cel lung. Apoi îndată veni un leu groaznic, nevoie mare, şi veni răcnind; şi cum văzu pe bătrîn mort, îi săpă groapa cu unghiile sale; iar fiul îl îngropă şi rămase acolo trei zile şi trei nopţi, plîngînd la mormînt. A treia zi, foamea îi aduse aminte că era dator să trăiască; se sculă de pe mormînt cu inima zdrobită de durere, se duse la viţă şi, cu mare mîhnire, văzu că ea se uscase; atunci îşi aduse aminte de vorbele bătrînului, şi se sui în pod, unde găsi frîul,

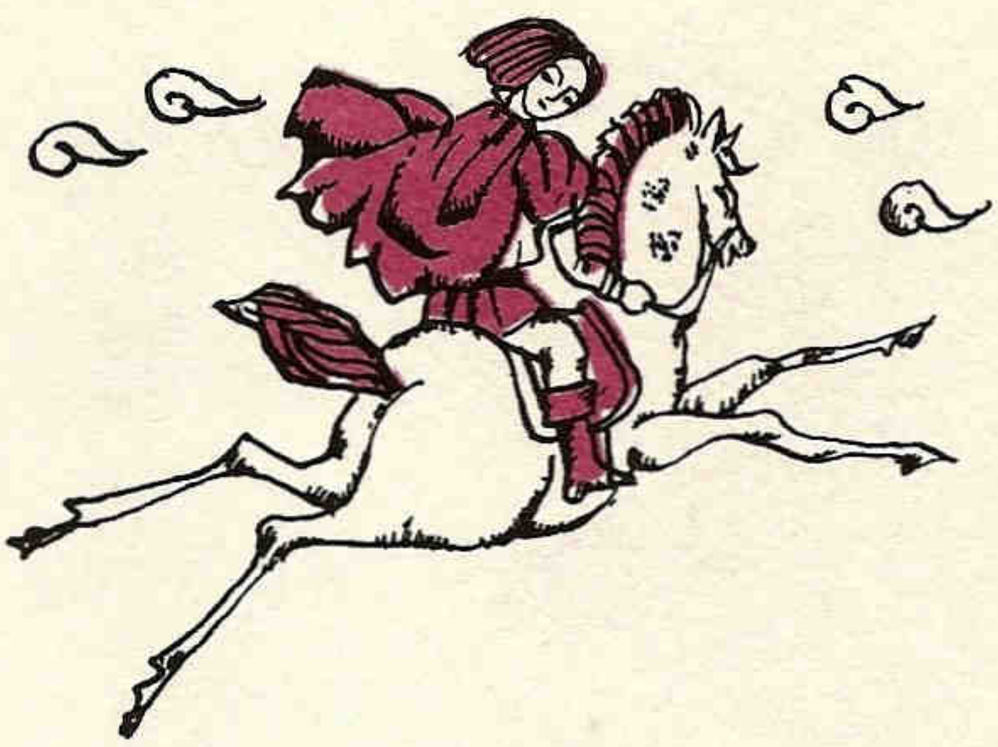

îl scutură şi iată că veni un cal cu aripi şi stînd înainte-i zise:

— Ce porunceşti, stăpîne?

Copilul spuse calului din cuvînt în cuvînt toată întîmplarea cu moartea bătrînului, şi îi zise:

— Iată-mă aici singur; rămîi tu cu mine; dar să mergem într-altă parte, unde să ne facem o colibă; căci aici dinaintea ălui mormînt nu ştiu de ce îmi vine să tot plîng.

Iar calul îi răspunse:

— Nu aşa, stăpîne; noi ne vom duce să locuim unde sînt mulţi oameni ca dumneata.

— Cum? întrebă băiatul, sînt mulţi oameni ca mine şi ca tata? Şi o să trăim în mijlocul lor?

— Negreşit, îi răspunse calul.

— Atunci, dacă-i aşa, întrebă copilul, de ce nu vin şi ei pe la noi?

— Ei nu vin, îi mai zise calul, fiindcă n-au ce căuta p-aici; trebuie să mergem noi la dînşii.

— Să mergem, răspunse copilul cu bucurie.

Iar dacă-i spuse că trebuie să fie îmbrăcat, fiindcă ceilalţi oameni nu umblă aşa goi, el rămase cam pe gînduri; şi calul îi zise să bage mîna în urechea lui stîngă; şi după ce băgă mîna, scoase nişte haine pe care le îmbrăcă, ciudindu-se că nu ştia cum să le întrebuinţeze; calul însă îl învăţă, şi apoi copilul se îmbrăcă, încălecă pe dînsul şi porni.

După ce ajunse în oraşul cel mai de aproape şi se văzu între mulţimea de oameni, furnicînd în sus şi în jos, se cam spăimîntă copilul de atîta zgomot, şi umblă tot cu frică, mirîndu-se de frumuseţea caselor şi de tot ce vedea; băgînd însă de seamă că fiecare lucru îşi are rînduiala sa. Dar calul, îmbărbătîndu-l, îi zise:

— Vezi, stăpîne? aici toate sînt cu şartul lor, de aceea dar trebuie ca să-ţi faci şi tu un căpătîi.

Şi după ce şezu acolo cîteva zile, mai dîndu-se cu lumea şi

obişnuindu-se a trăi în huetul ce înăbuşeşte oraşele, plecă, luînd cu sine calul său; şi se duse, pînă ce ajunse la zîne, care erau în număr de trei, căută să se bage argat la dînsele, căci aşa îl sfătuise calul să facă.

Zînele deocamdată nu prea voiau să-l ia în slujbă, dar se înduplecară la rugăciunile lui şi-l primiră.

Calul adesea venea pe la domnul său, şi într-o zi îi zise să bage bine de seamă, cum că în una din case, zînele aveau o baie în care la cîţiva ani, într-o zi hotărîtă, curge aur, şi cine se scaldă întîi, aceluia i se face părul de aur. Îi mai spuse să vază că într-unul din tronurile[1] casei, zînele aveau o legătură cu trei rînduri de haine, pe care le păstrau cu îngrijire. El băgă bine de seamă aceste vorbe şi, de cîte ori avea cîte ceva greu de făcut, chema calul şi-i da ajutor.

Zînele îi dase voie să umble prin toate casele, să deretece, să scuture, dar în camera cu baia să nu intre. Însă cînd lipsiră ele o dată de acasă, el intră şi luă aminte la toate cîte îi zisese calul. Ochì şi legătura cu hainele puse cu îngrijire într-un tron. Într-o zi zînele au plecat la sărbătoare, la alte zîne, şi avură grijă să poruncească argatului că, în minut ce va auzi ceva zgomot în cămăruţa cu baia, să rupă o şindrilă din streaşina casei, ca să le dea de ştire lor şi să se întoarcă degrabă, fiindcă ele ştiau că e aproape să înceapă a curge această apă de aur.

Fiul pustnicului pîndea, şi cînd văzu minunea asta, chemă

[1] Tron — ladă.

numaidecît pe cal. Calul îi zise să se scalde; şi aşa şi făcu. Ieşind din baie, el luă şi legătura cu hainele, şi o porni la sănătoasa, călare pe calul cel cu aripi, cu care zbura ca vîntul şi se ducea ca gîndul. Cum călcă peste pragul porţii, începură casele, curtea şi grădina a se cutremura aşa de groaznic, încît se auzi pînă la zîne, şi zînele îndată se întoarseră acasă.

Dacă văzură că argatul lipseşte, şi hainele nu sînt la loc, se luară după dînsul şi-l urmăriră din loc în loc pînă ce, cînd era să puie mîna pe dînsul, el trecu hotarele lor şi apoi stătu. Cum îl văzură scăpat, zînele se ciudiră de necaz că nu putură să-l prinză. Atunci ele îi ziseră:

— Ah! fecior de lele ce eşti, cum de ne amăgişi? Arată-ne, măcar, să-ţi vedem părul.

Atunci el îşi resfiră părul pe spinare; iar ele se uitau cu jind la dînsul şi-i ziseră:

— Aşa păr frumos niciodată n-am mai văzut! Fii sănătos, însă, încai fii bun de ne dă hainele.

Dar el nu voi, ci le opri şi le luă în locul simbriei ce-i datorau zînele.

De aci se duse într-un oraş, îşi puse o băşică de cirivişi[1] în cap, şi se duse de se rugă de grădinarul împăratului ca să-l primească argat la grădina împărătească. Grădinarul nu prea vrea să-l asculte, dar după multă rugăciune îl primi, îl puse să lucreze pămînt, să care apă, să ude florile, îl învăţă ca să cureţe pomii şi brazdele de buruieni. Făt-Frumos lua în cap tot ce-l învăţa grădinarul, stăpînul său.

Împăratul avea trei fete; şi aşa multă grijă îi dase trebile împărăţiei, încît uitase de fete şi că trebuie să le mărite. Într-una din

[1] Băşică de cirivişi — băşică cu seu de vacă.

zile, fata cea mai mare se vorbi cu surorile ei ca să ducă fiecare cîte un pepene din care-i alesese să fie duşi la masa împăratului. După ce se puse împăratul la masă, veniră şi fetele şi aduseră fiecare cîte un pepene pe tipsia de aur şi îi puseră dinaintea împăratului.

Împăratul se miră de această faptă şi chemă sfatul împărăţiei să-i ghicească ce pildă să fie asta. Şi dacă se adună sfatul, tăie pepenii şi după ce văzu că unul se cam trecuse, al doilea era tocmai bun de mîncat şi al treilea dase în copt zise:

— Împărate, să trăieşti mulţi ani, pilda asta însemnează vîrsta fetelor măriei tale, şi că a sosit timpul de a le da la casa lor.

Atunci împăratul hotărî să le mărite. Dete deci, sfoară în ţară de această hotărîre; şi chiar a doua zi începură a veni peţitori de la cutare şi de la cutare fecior de împărat.

Iar după ce fata cea mai mare îşi alese mire pe un fiu de împărat, care-i păru mai frumos, se făcu mare nuntă împărătească.

Şi după ce se sfîrşiră veseliile, plecă împăratul cu toată curtea ca să petreacă pe fiică-sa pînă la hotarele împărăţiei sale celei noi. Numai fiica împăratului cea mai mică rămase acasă. Făt-Frumos, argatul de la grădină, văzînd că şi grădinarul se dusese cu alaiul, chemă calul, încălecă, se îmbrăcă cu un rînd de haine din cîmpul cu florile, din cele luate de la zîne, şi după ce-şi lăsă părul său de aur pe spate, începu a alerga prin grădini în toate părţile, fără să fi băgat în seamă că fiica împăratului îl vede de pe fereastră, căci odaia ei da în grădină. Calul cu Făt-Frumos strică toată grădina; şi cînd văzu că veselia lui făcuse pagubă, descălecă, se îmbrăcă cu hainele sale de argat şi începu a drege ceea ce se stricase.

Cînd veni acasă grădinarul şi văzu stricăciunea, se luă de gînduri, şi începu a cerceta pe argat de neîngrijire, şi era atît de supărat, încît p-aci era să-l şi bată.

Dar fiica împăratului, care privea de la fereastră toate acestea, bătu în geam şi ceru grădinarului să-i aducă nişte flori. Grădinarul făcu ce făcu şi adună de prin colţuri cîteva floricele, le legă şi le trimise împărătesei celei mici. Iar ea, dacă primi florile, îi dete un pumn de galbeni şi-i trimise răspuns să nu se atingă de argat. Atunci grădinarul, vesel de un dar aşa de frumos, îşi puse toate silinţele, şi în trei săptămîni făcu grădina la loc, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic într-însa.

Nu mult după aceea, fata împăratului cea mijlocie îşi alese şi ea un fecior de împărat şi-l luă de bărbat. Veseliile ţinură ca şi la sora cea mare; iar la sfîrşitul veseliilor fu petrecută şi ea pînă la hotarele împărăţiei sale. Dar fata cea mică a împăratului nu se duse, ci rămase acasă, prefăcîndu-se de astă-dată că este bolnavă. Argatul

grădinii, cum se văzu iară singur, vru să se veselească şi el ca toţi slujitorii curţii, dar fiindcă el nu se putea veseli decît cu bidiviul său, îşi chemă calul, se îmbrăcă cu alte haine, cerul cu stelele, îşi lăsă părul pe spate, încălecă şi călcă toată grădina. Cînd băgă de seamă că iar fărîmase tot, se îmbrăcă cu hainele sale cele proaste şi, bocindu-se, începu să dreagă ceea ce stricase. Ca şi la întîia dată, grădinarul voind să-l cîrpească, fu oprit de fata cea mai mică a împăratului, care ceruse flori şi care îi trimise doi pumni de bani. Grădinarul se puse iar pe muncă, şi dădu grădina gata în patru săptămîni.

Împăratul făcuse o vînătoare mare, şi fiindcă scăpase de o mare primejdie, ridică un chioşc în pădurea aceea şi chemă ca să serbeze mîntuirea sa pe toţi boierii şi slujitorii curţii la o masă înfricoşată ce pregătise acolo. Toţi curtenii se duseră la chemarea împăratului, numai fiica sa rămase acasă.

Făt-Frumos, văzîndu-se iar singur, chemă calul şi, voind să se veselească şi dînsul, îmbrăcă hainele cu soarele în piept, luna în spate şi doi luceferi în umeri; îşi lăsă părul de aur pe spate, încălecă calul şi-l încură prin grădină, încît nu mai era chip de a o drege. Iar dacă văzu aceasta el, începu a se văicări, se îmbrăcă iute cu hainele lui cele de argat şi nu ştia de unde să înceapă meremetul. Mînia grădinarului trecu orice hotare, cînd veni şi văzu acea mare pagubă. Dar cînd voi să-i dea pe foi pentru neîngrijirea lui, fiica împăratului bătu iar în geam şi ceru flori. Grădinarul dădu din colţ în colţ şi nu ştia ce să facă: în cele din urmă, cătă şi mai găsi vreo două floricele, care abia scăpaseră de copitele calului cu aripi, şi le trimise. Dar fata de împărat îi dete poruncă să ierte pe bietul argat, pentru care îi şi dădu trei pumni de galbeni.

Se apucă dar, croi din nou, şi în patru săptămîni abia putu face ceva care să mai semene a grădină; iar argatului dete făgăduinţă că de se va mai întîmpla una ca asta, apoi are să fie zdrobit în bătaie şi gonit.

Împăratul se luase de gînduri văzînd pe fiică-sa tot tristă. Ea acum nu mai voia să iasă afară nici din casă. Hotărî dar s-o mărite; şi începu a-i spune de cutare şi de cutare fiu de împărat. Dar ea nu voia să audă de nici unul. Şi dacă văzu aşa împăratul, chemă sfatul şi boierii şi îi întrebă ce să facă.

— Un foişor cu poarta pe dedesubt, îi răspunseră, pe unde să treacă toţi fiii de împărat şi de boieri, şi, pe care-l va alege fata, să-l lovească cu un măr de aur ce-l va ţine în mînă şi după acela s-o dea împăratul.

Aşa se şi făcu. Se dete sfoară în ţară că este hotărîrea împăratului

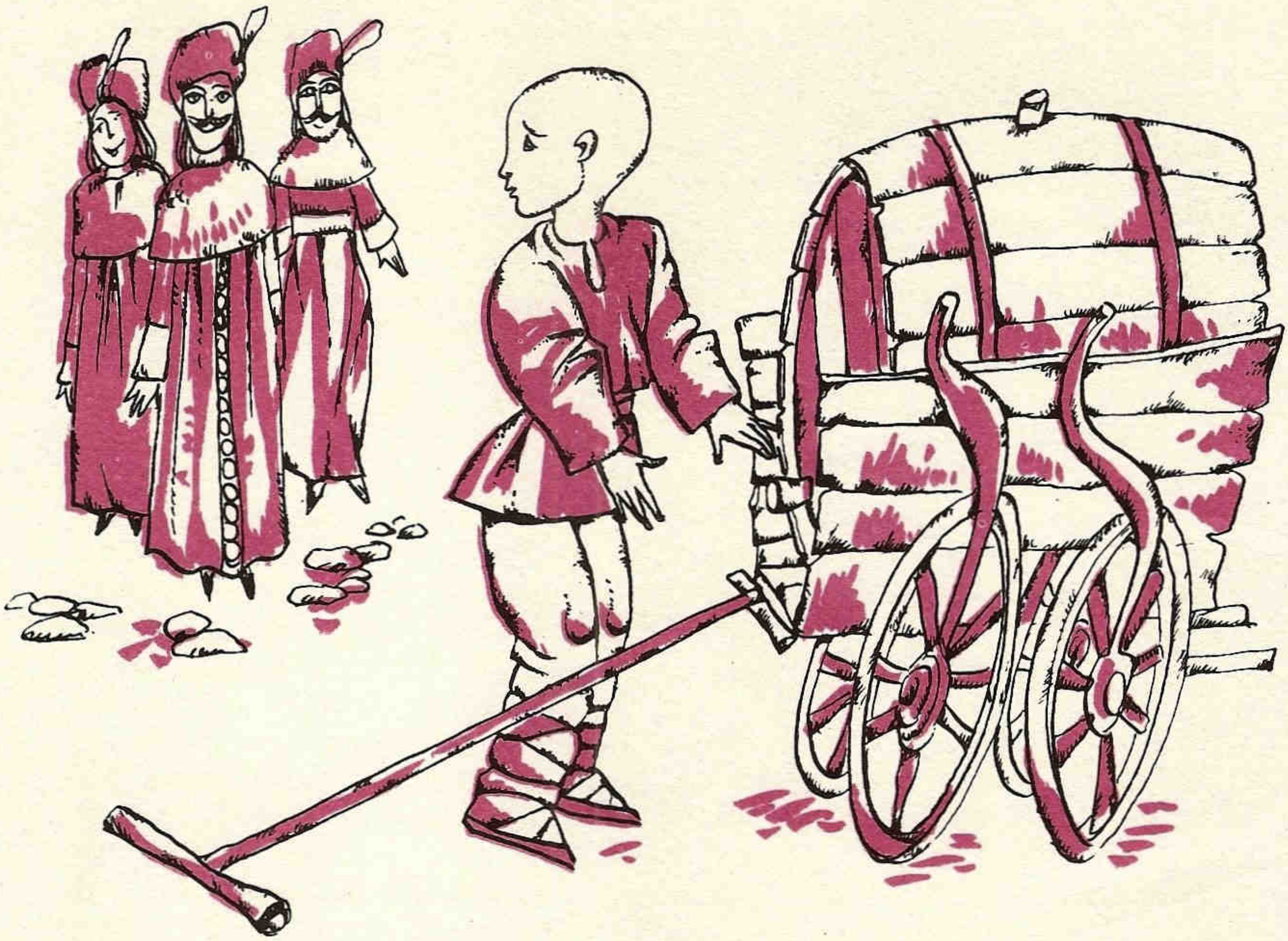

să se adune mic şi mare şi să treacă pe sub poartă. Toţi trecură; dar fata nu lovi pe nici unul. Mulţi credeau că fata n-are voie să se mărite. Însă un boier bătrîn zise să treacă şi oamenii curţii. Trecu şi grădinarul, şi bucătarul cel mare, şi vătaful, şi slugile, şi vizitiii, şi rîndaşii, dar giaba, fata nu lovi pe nici unul. Se făcu întrebare că dacă n-a mai rămas cineva ne trecut şi se află că a mai rămas un argat de la grădinărie, un argat cheleş[1].

— Să treacă şi acesta, zise împăratul.

Atunci chemă şi pe argatul cel cheleş şi-i zise să treacă şi dînsul, dar el nu cuteză; iar dacă fu silit ca să treacă, trecu, şi, cînd trecu, fata-l lovi cu mărul! Argatul începu a ţipa şi a fugi, şi zise că i-a spart capul. Împăratul, cum văzu una ca asta, zise:

— Nu se poate asta, este o greşeală; fata mea nu e de crezut să fi ales tocmai pe cheleşul ăsta!

Căci nu se putea să se învoiască a da pe fie-sa după dînsul, deşi

[1] Cheleş — chel, pleşuv.

era lovit cu mărul. Atunci puse de a doua oară să treacă lumea şi de a doua oară fiică-sa lovi cu mărul în cap pe cheleş, care iar fugi ţinîndu-se cu mîinile de cap. Împăratul, plin de mîhnire, iar îşi luă vorba înapoi şi puse de a treia oară să treacă toată lumea. Dacă văzu împăratul că şi d-a treia oară tot cheleşul a fost lovit, s-a plecat la sfatul împărăţiei şi i-a dat lui pe fiică-sa.

Nunta se făcu în tăcere, şi apoi îi oropsi pe amîndoi; şi nici nu voia să ştie de dînşii, atît numai că de silă, de milă, îi primi să locuiască în curtea palatului. Un bordei într-un colţ al curţii li se dete spre locuinţă, iar argatul se făcu sacagiul[1] curţii. Toate slugile împăratului rîdeau de dînsul, şi toate murdăriile le aruncau pe bordeiul lui. Înăuntru însă, calul cu aripi le aduse frumuseţile lumii: nu era în palaturile împăratului ceea ce era în bordeiul lor.

Fiii de împărat, care veniseră în peţit la fiica cea mică, se-nbufnaseră de ruşinea ce au păţit, fiindcă fiica de împărat alesese pe cheleş şi se învoiră între dînşii ca să pornească oaste mare împotriva lui. Împăratul simţi mare durere cînd auzi hotărîrea vecinilor săi; însă, ce să facă? Se pregăti de război şi nici că avea încotro.

Amîndoi ginerii împăratului se sculară cu oaste şi veniră în ajutorul său. Făt-Frumos trimise şi el pe soţia sa ca să roage pe împăratul a-i da voie ca să meargă şi el la bătaie. Împăratul însă o goni zicîndu-i:

— Du-te dinaintea mea, nesocotito, fiindcă iată din pricina ta mi se turbură liniştea: nu mai voi să vă văz înaintea ochilor mei, nenorociţilor ce sînteţi!

Dar, după multe rugăciuni, se înduplecă şi porunci să-l lase să care şi el măcar apă pentru oştire. Se pregătiră şi porniră.

Făt-Frumos, cu hainele lui proaste şi călare pe o mîrţoagă şchioapă, plecă înainte. Oştirea-l ajunse într-o mlaştină, unde i se nomolise iapa şi unde se muncea s-o scoată, trăgînd-o cînd de coadă, cînd de cap, cînd de picioare. Rîseră oştirea şi împăratul cu ginerii cei mari ai săi şi trecură înainte.

După ce însă nu se mai văzură dînşii, Făt-Frumos scoase iapa din noroi şi chemă calul său, se îmbrăcă cu hainele cîmpul cu florile şi porni la cîmpul bătăliei; ajungînd, se şi sui într-un munte apropiat, ca să vază care parte e mai tare. Oştile, dacă ajunseră, se şi loviră; iar Făt-Frumos, văzînd că oastea vrăjmaşă este mare la număr şi mai tare, se repezi din vîrful muntelui asupra ei şi ca un vîrtej se

---

[1] Sacagiu — persoană care duce apă cu sacaua.

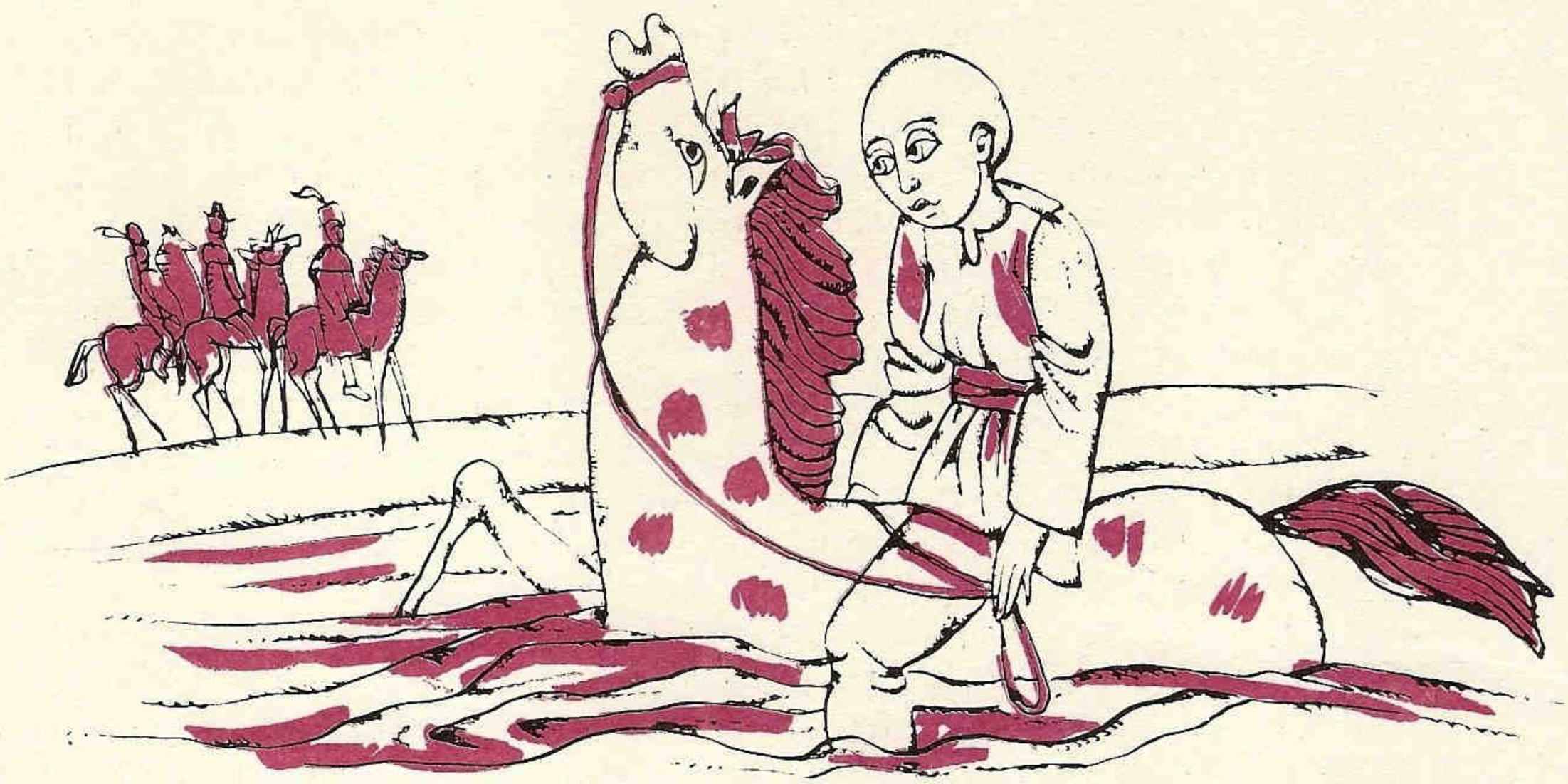

întorcea prin mijlocul ei cu paloşul în mînă şi tăia cum se taie, în dreapta şi în stînga.

Aşa spaimă le dete iuţeala, strălucirea hainelor sale şi zborul calului său, încît oastea vrăjmaşă întreagă o luă la fugă, apucînd drumul fiecare încotro vedea cu ochii. Iar împăratul, după ce văzu minunea, se întoarse vesel acasă. Pe drum iarăşi întîlni pe Făt-Frumos prefăcut în argat, muncind să-şi scoată iapa din noroi; şi cum era cu voie bună zise la cîţiva:

— Duceţi-vă de scoateţi şi pe nevoiaşul acela din noroi.

N-apucară să se aşeze bine, şi veni veste la împăratul că vrăjmaşii lui cu oştire şi mai mare s-au ridicat asupra lui. Se găti dară şi el de război, şi plecă s-o întîlnească. Făt-Frumos iar se rugă să-l lase şi pe dînsul să meargă şi iar fu huiduit; dar dacă dobîndi voia, porni iar cu iapa lui. Fu şi de astă dată de rîs şi de bătaie de joc, cînd l-a văzut oştirea că iar se înomolise şi nu putea să-şi scoată iapa din noroi. Îl lăsară înapoi, dar el ajunse şi acum mai înainte la locul de luptă, prefăcut în Făt-Frumos, călare pe calul cu aripi, şi îmbrăcat cu hainele lui cele cu cerul cu stelele.

Oştile deteră în tîmpene şi în surle, şi se loviră; iar Făt-Frumos iar

văzînd că vrăjmaşii sînt mai puternici, se repezi din munte şi-i puse pe goană. Împăratul se întoarse iar vesel, şi iar porunci ostaşilor să scoată din noroi pe nevoiaşul de sacagiu. Iar el era împăcat cu cugetul său de izbînzile sale.

Împăratul se mîhni pînă în fundul inimii sale, cînd auzi că vrăjmaşii se ridică de a treia oară cu oaste şi mai mare, şi că au şi ajuns la hotarele împărăţiei sale cît frunza şi iarba; un plîns îl năpădi, şi plînse pînă ce simţi că-i slăbesc vederile. Apoi îşi strînse dînsul toată oastea sa şi porni la bătălie.

Făt-Frumos porni şi el tot pe mîrţoaga lui. Iar după ce trecu toată oastea, făcînd haz de dînsul, cum se muncea ca să-şi scoată iapa din noroi, se îmbrăcă cu hainele cele cu soarele în piept, luna în spate şi doi luceferi în umeri, îşi lăsă părul de aur pe spate, încălecă calul şi într-un minut fu iarăşi pe munte, unde aşteptă să vadă ce s-o întîmpla.

Se întîlniră oştile şi se loviră de trei părţi, şi se tăiau unii pe alţii fără de nici o milă, atîta erau de înverşunaţi ostaşii. Iar cînd fu către seară, cînd văzu că oştirea vrăjmaşă era să ia în goană pe a împăratului, unde se repezi odată Făt-Frumos din munte ca un

fulger, şi unde trăsni o dată în mijlocul lor cît se îngroziră de nu mai ştiau ce fac; se împrăştiau ca puii de potîrniche, şi fugeau de-şi rupeau gîturile. Făt-Frumos însă-i gonea şi-i tăia ca pe nişte oi. Împăratul îl văzu sîngerat la mînă, la care se crestase însuşi, şi îi dete năframa ca să se lege, apoi se întoarseră acasă izbăviţi de primejdie.

Cînd veniră, găsiră iar pe Făt-Frumos în noroi cu iapa; şi iar îl scoaseră. Iar dacă sosiră acasă, împăratul căzu la boală de ochi şi orbi. Toţi vracii şi toţi filozofii care citeau pe stele fură aduşi, şi nimeni nu putu să-i dea nici un ajutor. Într-una din zile, dacă se sculă din somn împăratul, spuse că a văzut în vis un bătrîn care i-a zis că dacă se va spăla la ochi şi dacă va bea lapte de capră roşie sălbatică, va dobîndi vedere. Auzind astfel, ginerii săi porniră cu toţii, cei doi mari singuri, fără să ia şi pe cel mic, şi fără a voi să-l lase măcar a merge cu dînşii. Iar Făt-Frumos chemă calul şi merse cu dînsul pe smîrcuri, găsi capre roşii sălbatice, le mulse şi, cînd se întorcea, se îmbrăcă cu haine de cioban şi ieşi înaintea cumnaţilor cu o cofă plină de lapte de oi. Ei îl întrebară că lapte are acolo, iar el le răspunse da, prefăcîndu-se că nu-i cunoaşte şi zicînd că îl aduce la împăratul, care visase că-i va veni vederea dacă va da cu acel lapte la ochi. Ei se cercară a-i da bani şi el să le dea dea laptele; dar ciobanul le răspunse că laptele nu-l dă pe bani, şi că dacă voiesc să aibă lapte de capră roşie, să se zică că sînt robii lui, şi să se rabde să le pună pecetea lui pe spinarea lor, măcar că el are gînd să se ducă şi să nu mai dea pe la dînşii.

Cei doi gineri se socotiră că ei, pentru că sînt împăraţi şi gineri de împărat, n-o să le pese nimic; se lăsară, deci, de le puse pecetea lui în spinare, şi apoi luară laptele şi-l aduseră zicînd pe drum:

— De se va încerca nerodul să ne zică ceva, îl facem nebun, şi tot noi vom fi mai crezuţi decît dînsul.

Se întoarseră, deci, la împăratul, îi deteră laptele, se unse la ochi şi bău, dar nu-i ajută nimic. După aceea, veni şi fiică-sa cea mai mică la împăratul şi îi zise:

— Tată, ia acest lapte; el este adus de bărbatul meu: unge-te cu dînsul, aşa te rog.

Împăratul îi răspunse:

— Ce lucru bun a făcut nătărăul tău de bărbat, ca să facă şi acum ceva de ispravă? N-au putut face nimic ginerii mei ceilalţi, care m-au ajutat aşa de mult în războaie, şi tocmai el, ticălosul, o să-mi poată ajuta? Şi apoi nu v-am zis că n-aveţi voie a vă mai arăta înaintea feţei mele? Cum ai cutezat să calci porunca mea?

— Mă supui la orice pedeapsă vei binevoi să-mi faci, tată; numai

unge-te, aşa te rog, şi cu acest lapte ce ţi-l aduce umilitul rob.

Împăratul, dacă văzu că atîta de mult se roagă fiica sa, se înduplecă, şi luă laptele ce-i adusese şi apoi se unse cu dînsul la ochi o zi, se unse şi a doua zi; şi, cu marea sa mirare, simţi că parcă începuse a zări ca prin sită; şi, dacă se mai unse şi a treia zi, văzu cît se poate de bine. După ce se însănătoşi, dete o masă la toţi boierii şi sfetnicii împărăţiei, şi după rugăciunea lor primi şi pe Făt-Frumos să şeadă în coada mesei. Pe cînd se veseleau mesenii şi chefuiau, se sculă Făt-Frumos, şi rugîndu-se de iertare întrebă:

— Mărite împărate, robii pot şedea cu stăpînii lor la masă?

— Nu, nicidecum, răspunse împăratul.

— Apoi, dacă este aşa, şi fiindcă lumea te ştie de om drept, fă-mi şi mie dreptate şi scoală pe cei doi oaspeţi care şed de-a dreapta şi de-a stînga măriei tale, căci ei sînt robii mei; şi ca să mă crezi, caută-i şi vei vedea că sînt însemnaţi cu pecetea în spinare.

Cum auziră ginerii împăratului, o băgară pe mînecă, şi mărturisiră că aşa este; îndată fură nevoiţi a se scula de la masă şi a sta în picioare. Iar către sfîrşitul mesei, Făt-Frumos scoase năframa care i-a fost dat-o împăratul la bătălie.

— Cum a ajuns năframa mea în mîinile tale? întrebă împăratul. Eu am dat-o celui care ne-a ajutat la război.

— Ba nu, mărite împărate, mie mi-ai dat-o!

— Apoi dacă e aşa, tu eşti acela care ne-ai ajutat?

— Eu, mărite împărate.

— Nu te cred, adăogă iute împăratul, dacă nu te vei arăta aşa cum era atunci acela căruia i-am dat năframa.

Atunci el se sculă de la masă, se duse de se îmbrăcă cu hainele cele mai frumoase, îşi lăsă părul pe spate şi se înfăţişă împăratului şi la toată adunarea. Cum îl văzură mesenii, îndată se ridicară şi se minunară: Făt-Frumos era atît de mîndru şi strălucitor, încît la soare te puteai uita, dar la el, ba.

Împăratul, după ce lăudă pe fiică-sa pentru alegerea sa cea bună, se dete jos din scaunul împărăţiei şi ridică în el pre ginerele său Făt-Frumos; iar el, cea dintîi treabă ce făcu fu de slobozi pe cumnaţii săi, şi în toată împărăţia se făcu bucurie mare şi masă împărătească.

Eram şi eu p-acolo şi căram mereu la vatră lemne cu frigarea, apă cu ciurul şi glume cu căldarea, pentru care căpătai:

Un năpîrstoc de ciorbă,
Şi-o sfîntă de cociorbă
Pentru cei ce-s lungă vorbă.

IOAN POP-RETEGANUL

CRÎNCU, VÎNĂTORUL CODRULUI

ZICE CĂ A FOST ODATĂ un om şi, cînd era să moară, chemă pe cei trei fii ai săi la pat şi le zise:

— Dragii mei copii, dacă voi muri eu, voi să-mi faceţi la mormînt un foc de nouăzeci şi nouă de care de lemne şi din nouăzeci şi nouă care de paie. Şi după ce a murit bătrînul, au adunat nouăzeci şi nouă care de paie şi nouăzeci şi nouă care de lemne. Într-o zi, pe înserate, erau toate aci, dar cînd dau să le aprindă — pace! lemnuşele erau jilave, iască n-aveau să scapere, iar la casele din apropiere nu vedeau nici fum, necum foc. Se uitară feciorii în toate părţile, doar vor vedea undeva o zare de foc, dar nicăieri nu văd numai într-un vîrf de munte.

— Ei, zice cel mai mic, voi staţi aici, că eu merg după foc, acolo în munte, unde se vede zarea. Feciorul acesta era Crîncu, vînătorul codrului.

Şi porneşte, şi merge, merge, pînă se întîlneşte cu *Decuseară.*

— Bună seara, vere! zise Crîncu.

— Bună să-ţi fie inima, răspunse Decuseară, dar de unde şi pînă unde?

— Viu de la mormîntul tatii, răspunse Crîncu; şi merg în munte, că văzui o zare de foc, să cer de acolo oleacă de foc să aprind la mormîntul tatii.

— Şi cînd vrei să aprinzi focul la mormîntul tătîne-tău? întrebă Decuseară.

— Chiar astăzi, răspunse Crîncu.

— Că azi nu poţi!

— De ce?

— Că eu sînt Decuseară.

— Aşa? Atunci stai numai locului şi se puse Crîncu şi legă pe Decuseară cu mîinile la spate şi apoi cu spatele de un lemn.

— Aici să-mi stai, pînă te voi dezlega eu!

Apoi Crîncu merse mai departe. Şi se duse, se tot duse pînă se întîlni cu *Miez-de-noapte.* Cu acesta făcu chiar ca şi cu Decuseară,

apoi mergînd mai departe ajunse la *De-către-ziuă,* adecă se întîlniră. Cu acesta făcu ca şi cu cei doi, apoi merse pînă lîngă foc. Acolo erau şapte uriaşi şi dormeau în jurul focului şi o căldare mare plină cu apă era la foc. El luă un tăciune de foc şi dă să plece, dar iară i se pare c-ar fi păcat să facă pomenire după tatăl său cu foc de furat, deci merge îndărăt şi zice către uriaşi:

— N-aţi face bine să-mi împrumutaţi o scînteie de foc?

— Ba bucuros, dacă vei ridica căldarea aceasta de pe foc şi o vei pune iar la locul ei.

Şi luă feciorul căldarea de o parte şi-o puse iară la foc.

Acum, ziseră uriaşii:

— Noi îţi dăm foc, dacă vei fura fetele lui Verde împărat pe seama noastră, că noi am cercat, dar numai în zadar.

— Haideţi cu mine, zise feciorul.

Şi merseră toţi pînă la curţile lui Verde împărat, apoi el zise către uriaşi:

— Numai pe horn putem scoate fetele, drept aceea, eu merg înainte şi voi cîte unul după mine. Şi intră Crîncu înainte prin horn la vale, iar după el un uriaş, atunci Crîncu îi taie capul de-i căzu capul pe horn la vale, iar trupul pe coperişul curţilor de jos. Tot aşa făcu cu toţi şapte uriaşii, apoi intră în chilii la fete şi le sărută pe toate pe obraz, cum erau adormite, iar de la cea mai mică luă şi inelul.

După aceea se duse la foc şi luă un tăciune, apoi merse pe la De-către-ziuă şi-l dezlegă, de acolo pe la Miez-de-noapte şi pe la Decuseară şi şi pe ei i-a dezlegat, apoi a mers la fraţii lui, acolo la mormîntul tatălui său şi făcură focul cel mare, care şi arse după pofta lui.

— Vai, că mult ai şezut! ziseră fraţii lui.

— Mult şi nici prea, că voi de mergeaţi, cine ştie, poate că nici acum nu eraţi aici!

Ei avură trei surori, fete mari de măritat, şi le dădură după cine le ceru mai întîi: pe cea mai mare după un vultur, pe cea mijlocie după un hărău (uliu) şi pe a treia după un lup, dar aceste trei dobitoace erau năzdrăvane.

Împăratul Verde, la care omorîse feciorul uriaşii, după ce le văzu dimineaţa capetele înlăuntru, iar trupurile cît de bivol afară, de bucurie porunci ca în împărăţia lui să fie toate cîrciumile în cinste, tot omul care-şi va spune povestea să mănînce şi să bea fără plată.

Cîrciumile erau toate pline de oameni, unii beau vin, alţii vinars şi mîncau la mîncări scumpe şi-şi povesteau păţaniile.

Crîncu, vînătorul codrului, încă merse într-o cîrciumă şi mîncă şi bău, apoi le spuse toată povestea, cîtă v-o spusei şi eu dumneavoastră.

Cînd povestea Crîncu despre umblările lui pe la curţile lui Verde împărat, fraţii-l trăgeau de suman să nu mintă aşa de tare, iar el zise:

— Cînd am omorît pe cei şapte zmei, am luat inelul de la fata cea mică a împăratului, iacă-l pe degetul cel mic.

Iar cîrciumarul a trimes carte la împăratul cum că un fecior cu numele Crîncu se laudă că el ar fi omorît pe zmei şi că ar fi luat chiar şi inelul celei mai mici dintre fetele împăratului.

Şi împăratul trimise numaidecît porunci mari împărăteşti ca adică Crîncu să meargă la el şi să spună întîmplarea din fir în păr, cum şi ce fel s-a întîmplat cu uriaşii.

Şi merse Crîncu la Verde împărat, împreună cu fraţii lui, şi spuse împăratului din fir în păr toată întîmplarea.

Atunci împăratul zise:

— Voi trei voinici, cari aţi împlinit cea din urmă poftă a bătrînului vostru tată, voi sînteţi vrednici să luaţi fetele mele de muieri.

Şi se însurară feciorii toţi trei şi luară trei surori, pe fetele împăratului, iar Crîncu chiar pe fata cea mai mică, care era cea mai frumoasă.

Mergînd astfel către casă, cei doi fraţi cu muierile lor mai înainte,

iar Crîncu mai îndărăt cu muierea sa, iată le iese în cale jupînul Pogan, un zmeu cu mult mai mare decît un om pămîntean şi răpeşte, adică fură muierea lui Crîncu şi pe el îl omoară. Cîtă vreme va fi stat el acolo mort nu se ştie, destul că într-un tîrziu vine pe acolo cumnatul său, care ţinea pe sora lui cea mai mare, Vulturul, şi cum vine, deloc îl cunoaşte şi aduce apă-vie de-l învie şi apă tare de-l întăreşte, bagă în el puterea de la trei bivoli, apoi zboară de la cumnatul său.

Cei doi fraţi nu ştiau nimic de necazul lui, că erau mult mai înainte. Deci el se luă, merse şi merse multă lume împărăţie, pînă dete de o căsuţă mică în mijlocul unei păduri. Acolo şedea soru-sa cea mai mare, care era măritată după Vultur.

— Bună ziua, soră!

— Sănătate bună, frate, dar ce cauţi pe aici, că pe aici om pămîntean n-am văzut de cînd sînt aici?!

— Oh, soră dragă, nu umblu de gras şi de buiac, ci de necaz; iată jupînul Pogan îmi fură nevasta văzînd cu ochii, nu mă ştii tu îndrepta unde şade?

— Nu, zău, eu, dar stai pînă vine bărbatu-meu acasă, că tot de la o fîntînă cară apă cu Poganul şi tot cam într-o vreme; el te va şti îndrepta.

Nici n-avu să aştepte mult; veni Vulturul de la fîntînă cu două fedeleşe mari pline de apă, iar cînd a fost în tindă, se făcu un fecior zdravăn şi frumos, să te fi tot uitat la el.

— Bună ziua, cumnate!

— Fii sănătos, cumnate!

— Ce vînturi te poartă pe aici, prin ţara noastră?

— Oh! cumnate, mi s-a întîmplat o pagubă foarte mare. Mergînd cu nevasta de mînă de la socri, mi-a ieşit jupînul Pogan în cale şi mi-a furat-o ziua la amiazi; acum am venit să mă îndrepţi unde şade, să-mi iau nevasta de la el.

— Bucuros, cumnate, bucuros îţi arăt unde şade, dar nici n-ai lipsă să mergi pînă la el, că pare-mi-se o văzui venind la fîntînă după apă, hai să ţi-o arăt.

Şi merse Crîncu cu cumnatul său pînă aproape de fîntînă, unde în adevăr întîlniră nevasta şi-o duse Crîncu cu sine către casă.

Dar jupînul Pogan avea un cal năzdrăvan, care îi da de ştire cînd i se întîmpla ceva daună. Aşa fu şi atunci; calul începu a rîncheza, de gîndeai că lupii îl mîncau. Şi iese jupînul Pogan afară din curţi şi merge la grajd:

— Dar ce cîinii să te mănînce îţi este? Nu mai poţi de foame, ori te coace setea, ori ce te-a apucat?

— Nu mă sudui, stăpîne, zise calul, că eu nu sînt de vină; nu rînchez nici de foame, nici de sete, dar Crîncu, vînătorul codrilor, a prins pe stăpîna şi merge cu ea.

— Cum dracul?

— Aşa cum îţi spusei, stăpîne!

— Putem sta pînă voi mînca un ţipău de pîne şi voi bea un cop de vin şi voi dormi un somn?

— Putem şi mai mult!

Şi se puse jupînul Pogan şi se ospătă bine, mîncă şi bău boiereşte, apoi dormi una popeşte şi numai după aceea încălecă calul şi merse după Crîncu, vînătorul codrilor, dar în cîteva minute şi fu ajuns şi omorît, iar muierea i-o luă din nou.

Dumnezeu ştie cîtă vreme o fi stat el mort, destul că odată nimereşte pe acolo cumnatul său Hărăul şi-l cunoaşte; şi dacă-l cunoaşte se pleacă la el cu apă-vie şi cu apă-tare, din apa cea vie toarnă cîţiva picuri şi-l învie, iar cu apa cea tare-l întăreşte, îi dă putere, cîtă au şase bivoli, apoi zboară de acolo.

După aceea se scoală Crîncu, vînătorul codrilor, frecîndu-se la ochi şi vede că iar e fără nevastă.

Du-te, Crîncule, iar în lume după ea!

Mergînd aşa, nimereşte la o căsuţă la poalele unui munte, era numai aceea singură, iar înlăuntru află pe soru-sa cea mijlocie, ce era măritată după Hărău[1].

— Bună ziua, soră!

— Să fii sănătos, frate! dar ce cauţi pe aici, pe unde numai eu sînt om pămîntean?

— Oh, draga mea soră; dar uită-te cum am păţit cu jupînul Pogan, care-mi fură nevasta ziua la amiazi, iar pe mine mă lăsă dormind, acum aş merge la el, dară nu ştiu unde şade, să merg să mi-o iau şi să o duc acasă; de aceea venii să te întreb pe tine, nu cumva ştii tu unde şade?

— Nu, zău, eu, frate, dară stai pînă vine cumnatul tău de la fîntînă, că-i dus după apă şi îndată vine; el poate că te va şti îndrepta.

Nici nu trecu mult şi numai văzură Hărăul (uliul) venind cu două fedeleşe pline cu apă, iar cînd fu dinaintea casei se făcu un drag de fecior, de-ţi era mai mare dragul de el.

— Bună vremea, cumnate!

— Bună să-ţi fie inima, da' cum mai trăieşti?

— Bine, dară pe tine ce vremi grele te poartă pe aici?

— Oh, doamne! cumnate, am dat de un mare necaz! Mergînd cu nevasta de la socri către casă, îmi ieşi în cale jupînul Pogan şi-mi luă nevasta, iar pe mine mă adormi. Odată am scos-o de la el cu ajutorul cumnatului meu Vultur, dar acum, mergînd cu ea către casă, el iar m-a adormit şi mi-a luat muierea şi-a dus-o cu el; acum o tot caut, dar în zadar, nu ştiu în ce parte şade, de aceea am venit pînă la tine să te rog, de cumva ştii unde şade, să-mi spui, să merg după ea.

— Nu trebuie să mergi chiar pînă la curţile lui, că pare-mi-se o văzui mergînd după apă, vino să ţi-o arăt, apoi grija ta e cum vei merge!

Aşa şi fu; nevasta era la fîntînă şi-o luă Crîncu, vînătorul codrilor şi du-te! dar calul iar spune lui jupîn Pogan că-i fuge nevasta şi cela-i zise:

— Pot mînca două pîini şi bea două copuri de vin şi dormi două ceasuri?

— Poţi, zise calul.

Şi mîncă jupînul Pogan două pîini şi bău două copuri de vin şi

[1] Hărău — erete.

dormi ca două ceasuri, apoi încălecă şi într-o minută îi ajunse şi pe Crîncu îl omoară, iar cu nevasta pleacă spre curţile lui.

Dumnezeu ştie cît a zăcut el acolo în drum, destul că odată nimereşte pe acolo un lup, era chiar cumnatu-său, care ţinea pe sora cea mai mică. Şi se uită Lupul bine la el şi zise:

— O, doamne, acesta e cumnatul meu Crîncu, vînătorul codrilor; l-a omorît hoţul de căpcîn, jupînul Pogan! O să-l înviu, sărmanul!

Apoi se luă Lupul şi aduse apă-vie şi apă-tare; cu apa cea vie mi-l învie, iar cu apa cea tare mi-l întări, îi dădu putere cîtă este în nouă bivoli. Apoi se duse Lupul.

După aceea se scormoni şi Crîncu, vînătorul.

— Doamne, ce greu am mai dormit!

El credea că numai adormise, apoi se uită după nevastă, adecă ea, ca peri în palmă!

Apucă-te, Crîncule, iar şi-ţi caută nevasta, ori te du acasă fără ea, de rîsul satului! Şi merse Crîncu, şi merse, se duse multă cale şi nu dădu nici de o casă, nici de un dobitoc baremi. Într-un tîrziu vede o casă lîngă o pădure; nici să-i fi dat cît bine e în lume nu i-ar fi părut mai bine, decît cînd văzu căsuţa aceea că era şi supărat şi obosit, dar era şi lipit de foame şi gătase merindele. Adecă în casă şedea sora lui cea mai mică, care era măritată după Lup.

— Bună ziua, soră dragă!

— Să trăieşti cu bine, fratele meu, dar tu ce cauţi aici, pentru dumnezeu?

— Nu mă întreba mult, soră dragă, ci mai bine pune-mi ceva de mîncare, că apoi îţi spun eu toate, dar acum nu te văd de foame.

Şi-i puse soru-sa de mîncă, apoi începu:

— Soră dragă, am dat de un mare necaz; m-am însurat şi cînd mergeam cu nevasta la noi acasă, iată că-mi iese în cale jupînul Pogan şi mă adormi, şi-mi fură nevasta. După ce mă trezii din somn, umblai pînă dădui de cumnatul Vultur, acela iar mi-o dete în mîini, dar Poganul mă ajunse pe cale şi mă adormi şi-mi luă nevasta a doua oară. Dacă mă trezii din somn mi-o mai puse o dată în mînă cumnatul meu Hărăul, dar iar mi-o fură hoţul de Pogan; acum, bine că dădui de tine, doară ştii unde şade, să mă îndrepţi la el, să-mi iau muierea, ca să ştiu că chiar capul mi-l pun, tot nu mă las, pînă n-o aflu la el acasă, că sînt foarte tare înverşunat.

— Nu ştiu, zău, eu, dragul meu frate, dar acum trebuie să vină de la fîntînă Lupul, cumnatul tău, el de ştie de bună seamă te va învăţa ce să faci.

Nici nu stătură mult şi veni Lupul de la fîntînă cu două fedeleşe mari de apă după cap. Cînd fu dinaintea uşii, se făcu un fecior

frumos, de numai ca el doară, dar altcum nu mai puteai vedea.

— Bună ziua, cumnate!

— Să dea dumnezeu bine.

— Dar ce vînturi te poartă aici, pe la noi, cumnate?

— Bune vînturi şi nu prea, că uite cum şi uite cum mi s-a întîmplat cu muierea, adecă cu jupînul Pogan; acum vin la tine să mă îndrepţi baremi unde şade, drept spunîndu-ţi, eu nu ştiu păşi nici un pas în ţara voastră, nu cunosc nici un colnic, nici o potecă.

— De mers, zise Lupul, n-ar fi mare lucru, că îndată putem merge chiar la el acasă şi să-i luăm chiar şi muierea, dar departe tot nu o vei duce. De trei ori ţi-a luat-o pînă acum muierea, şi în tot rîndul te-a şi omorît, noi te-am înviat, cumnaţii tăi, şi te-am mai întărit; întîi te înviă Vulturul, după aceea Hărăul, şi acum eu. Tu ar trebui să-ţi cîştigi cu orice preţ un cal mai năzdrăvan decît al lui jupîn Pogan, apoi să furi muierea şi s-o pui pe cal lîngă tine, ca jupîn Pogan să nu te ajungă cu calul lui.

— De unde să-mi însemn eu cal mai năzdrăvan ca al lui?

— Hm, de unde? în fundul iadului se află o babă ce se cheamă *Vîjbabă,* aceea are caii cei mai năzdrăvani. Mergi şi slujeşte la ea un an (pe acolo e anul numai de trei zile) şi capeţi un cal, tu îţi vei alege calul, care-l vei vedea mai rău, numai cu pielea pe oase, apoi să vii cu el încoace. Cînd te va ajunge vreun necaz, gîndeşte-te numai la unul din cumnaţii tăi.

Se puse bietul Crîncu pe cale şi nu se opri pînă în fundul iadului,

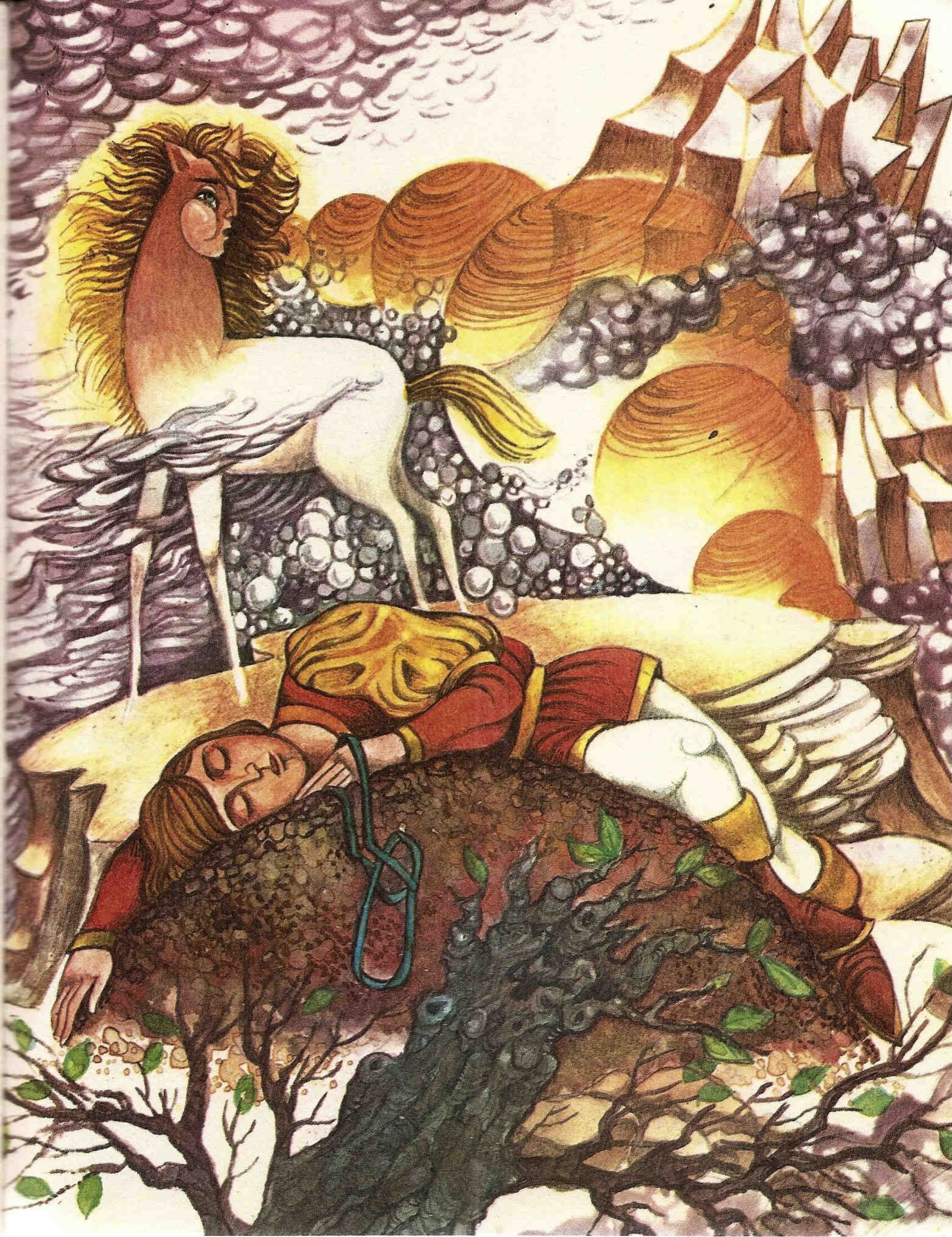

la Vîjbaba, unde ajunse chiar cu seara odată.

— Bună seara, mătuşă!

— Să trăieşti, voinice! Dar de unde şi pînă unde?

— De departe, mătuşă, chiar din lumea albă, sînt un biet fecior sărac, am venit, doară mă vei băga slugă pe un an.

— Că te bag, zise ea, dar bine să ai grijă, de nu-mi vei sluji pe plăcere, vezi parii cei nouăzeci şi nouă? Toţi sînt plini cu capete de om, în parul al sutelea va merge al tău; de mă vei sluji însă omeneşte, atunci îţi dau în tot anul cîte un cal, care ţi-l vei alege tu din stava mea.

— Şi ce lucru voi avea? întrebă feciorul.

— Oh, zise baba, ziua vei dormi, iar noaptea vei griji de o iapă, ce am; dar să grijeşti cînd va răsări soarele să fii aici cu ea, că eu cu lapte de la iapa aceea îmi fac cafeiul, iar de nu vei avea grijă de ea, de s-ar întîmpla să fugă acasă la mînz, atunci mînzul o suge şi eu neavînd cu ce-mi face cafeiul, te voi mînca pe tine, iar capul ţi-l voi pune lîngă cele nouăzeci şi nouă şi se împlineşte suta; pricepuşi?

— Pricepui.

— Şi te legi?

— Mă leg!

— Te mai întreb o dată; din bună voie te bagi la mine slugă, şi vei face tot ce zic?

— Din bună voie mă bag slugă şi voi face tot ce zici!

— Bine!

Învoirea fu făcută. Baba intră în căsuţă, unde avea o fată şi-i zice:

— Bagă bine de seamă, să poţi scăpa, că de nu mîine mîncăm pe dracul, vezi că sîntem hămesite de foame şi de nu căpătăm un om plinuţ, acesta ar fi numai bun.

— Lasă numai pe mine, zise fata, bine că l-au adus păcatele lui aci, că o să trăim o ţîră şi bine cu carnea lui; şi se dete peste cap şi se făcu iapă.

Îndată ce se înseră, se sui Crîncu vînătorul codrilor pe ea şi hi, la cîmp! El nu se coborî de pe ea cît fu noptiţa de mare. Dar de către ziuă-l prinse un somn greu şi adormi; atunci iapa-l puse frumuşel călare pe un muşuroi şi se cam mai duse.

Cînd se deşteptă, se mai făcea ziuă. Şi începu a plînge! „Vai de mine şi de mine, că-mi pune baba capul în par!“

— Nu te teme, zice un Hărău mare, era cumnatul său, nu te teme; iapa ta nu e iapă, e zmeoaică, fata babii, şi vrea să-ţi pună capul în par, ci nu te teme; acum s-a făcut o cioară şi zboară chiar pe sub nori, ci merg eu după ea; cînd o vei vedea aproape de tine, tu să dai cu căpăstrul în ea şi să zici: „Hi! iapa babii cu un mînz după tine“.

Şi zbură Hărăul pînă în înaltul cerului şi acolo află pe iapa babei în formă de cioară şi mi ţi-o ciocăni şi mi ţi-o flocăi, de gîndeai că nu-i mai rămîn pene şi mi ţi-o aduse în jos. Cînd fu aproape de fecior, el dete cu căpăstrul în ea şi zise:

— Hi, iapa babii cu un mînz după tine!

Şi în clipita aceea se făcu şi merse acasă.

— Bună dimineaţa, mătuşă! dar pare-ţi bine, că-ţi aduc iapa?

— Pare ca şi cînd mi-ai trage un rug pe spate!

Apoi dete feciorului de mîncare şi-i spuse să meargă să se culce. Şi se culcă feciorul fără pic de grijă şi adormi ca omul obosit, iar baba luă pe fată de trei parale şi-o bătu pînă toată o învineţi, de ce s-a lăsat de a păscut-o sluga toată noaptea. În deşert îi spunea fata tot ce ştia, că ea nu voì să creadă.

După ce înseră, merse iar la cîmp. Şi nu se coborî de pe spatele iepei toată noptiţa, dar colo de cătră dimineaţă, în zori de zi, îl lovi un somn nemaipomenit şi cum închise ochii, îndată se trezi călare pe un muşuroi, iar iapa ca în palmă!

Începe a se văita, începe a plînge, dar iapa nu-i şi pace. Atunci îi iese în cale un Vultur mare, era cumnatul său.

— Dar ce te vaiţi, cumnate?

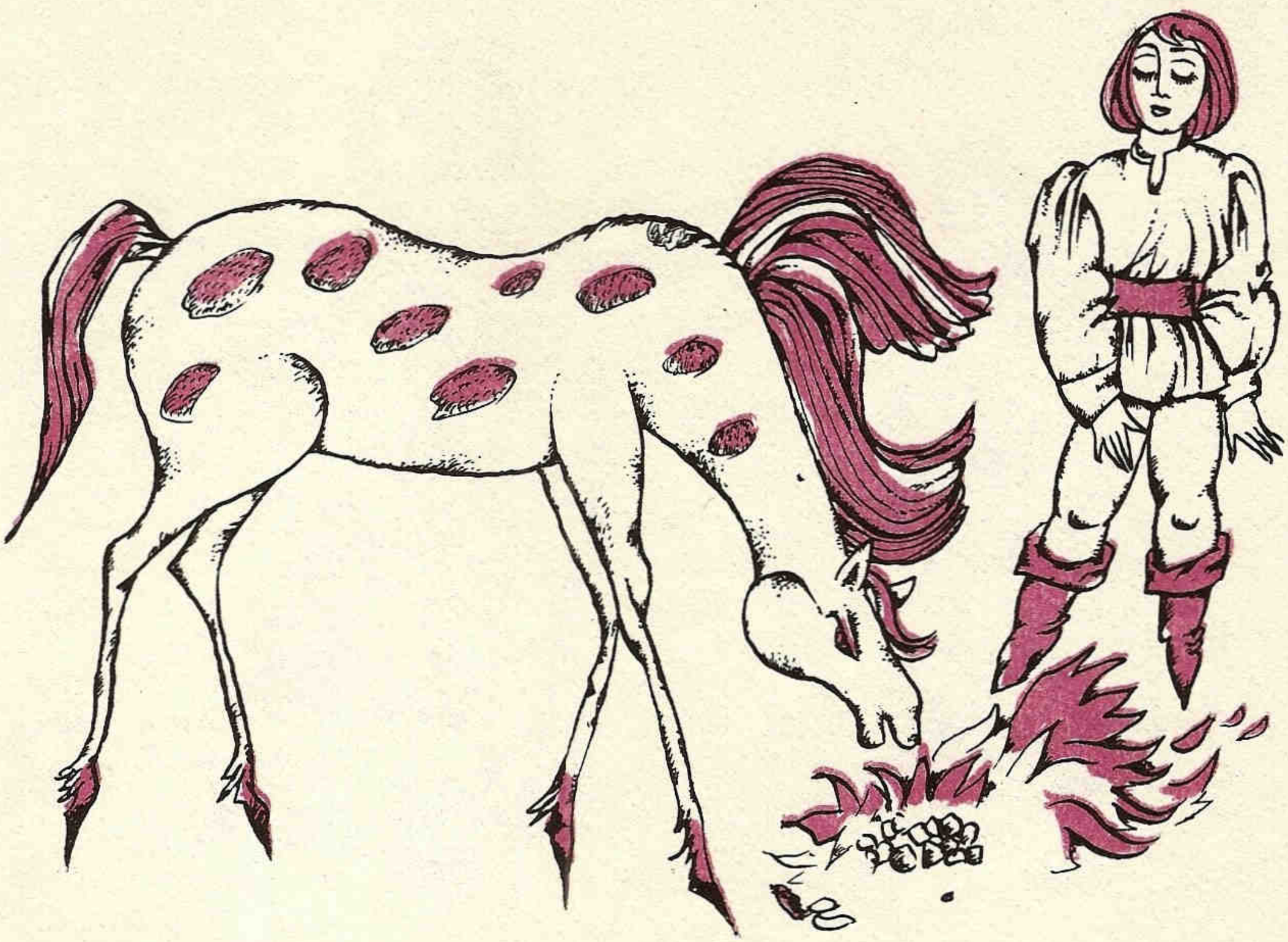

— Dar cum să nu mă vait, că uite cum am umblat şi uite cum.

— Nu te supăra nimic; ea s-a făcut un miel sub o oaie, vezi colo în muntele cela, eu merg şi iau mielul de sub oaie şi-l aduc aici lîngă tine, cînd îl voi slobozi jos, tu să dai cu căpăstrul în el şi să zici: „Hi! iapa babii cu doi mînzi după tine". În cîteva minute era aici Vulturul cu un miel în gheară şi-l slobozi lîngă Crîncu, iar acesta îi dete una cu căpăstrul şi zise:

— Hi, iapa babii cu doi mînzi după tine!

Şi îndată fu făcută iapă, şi Crîncu, vînătorul codrilor, se urcă pe ea şi hi acasă.

— Bună dimineaţa, mătuşă; dar pare-ţi bine că-ţi aduc iapa acasă?

— Pare, ca şi cînd mi-ai trage un rug pe spate!

După ce mîncă bine, Crîncu se culcă şi dormi, iar baba se duse la fată şi o bătu, şi o bătu, de gîndeai că o prăpădeşte cu bătaia.

— Dar lasă-mă, mamă, că miel sub o oaie m-am făcut şi-acolo m-a aflat, dar la noapte tot trebuie să scap; vin acasă şi mă fac un ghem, tu mă pune sub covată în tindă şi apoi să şezi pe covată.

Seara iar merse Crîncu la iapă. Nici nu trecu bine de miezul nopţii şi începe feciorul a cucui (moţăi) şi numai să trezeşte călare pe un

muşuroi cu căpăstrul în mînă, supărat, necăjit, plîngea ca un copil; acum îşi mai împlinise anul, acum să-şi pună capul.

Dar atunci i se ivi Lupul, cumnatul său, şi-i zise:

— Nu te supăra nimic, cumnate, hai la baba acasă, că iapa s-a făcut un ghem sub covată în tindă, iar baba şade călare pe covată. Eu voi intra în staulul oilor şi al caprelor şi mi-oi face isprăvile mele, baba va auzi oile zvîrcolindu-se şi caprele zbierînd şi va ieşi să vadă ce e. Atunci tu intră fără frică în tindă, ia ghemul de sub covată şi mergi cu el în drum şi-l trînteşte jos şi zi: „Hi! iapa babii cu trei mînzi după tine!“

Aşa şi făcură, merseră la baba acasă; Lupul intră în staul şi prinse numai o capră, dar aceea aşa larmă făcu, încît trebui să iasă baba pînă afară să vadă ce e. Într-aceea, feciorul se furişă iute în tindă, luă ghemul de sub covată şi fugi cu el în drum, unde oprindu-se dete cu el de pămînt şi zise:

— Hi! iapa babii cu trei mînzi după tine! Şi numai văzu că ghemul se face iapă şi intră în curte.

— Bună dimineaţa, mătuşă, dar pare-ţi bine că mă vezi?

— Dar cum să nu! nu se putu însă destul mira, că de unde are iapa, că ea ştia că-i sub covată.

— Noa, mătuşă, slujitu-te-am cum se cuvine?

— Slujit; mergi acum în grajd şi-ţi alege un cal care vei voi şi apoi te du în ştirea lui dumnezeu.

Şi intră Crîncu în grajd şi se uită peste toţi caii, iar în fundul grajdului era o gloabă de cal roşu, dar numai pielea pe oase de gras; de o poştă-i vedeai coastele. Pe acela şi-l alese feciorul. În zadar zicea Vîjbaba, că: nici de ruşine nu-l lasă să plece de la ea cu calul cel mai rău, că el nu voi să primească decît numai pe acela.

— Noa, zise baba, după ce văzu, că nu învinge cu el. De-ai ales din mintea ta, bună minte ai, iar de te-a învăţat cineva, îi poţi mulţămi, că bine te-a învăţat!

Şi se luă Crîncu pînă ieşi de la babă, apoi după ce a ajuns într-o pădure, a zis calul:

— Stăpîne, fă un foc mare, ca să se adune jar mult, să mă satur o dată, apoi să vezi ce cal ţi-ai ales.

Şi făcu feciorul un foc mare, mare, din vreo treizeci de stejari de cei mari şi după ce trecu focul tot, apoi vîntură spuza cu pălăria de pe jar şi aduse calul aici să mănînce; şi mîncă, şi mîncă pînă mîncă tot jarul, apoi se scutură o dată de-i săriră toate floacele de pe el şi rămase ca uns cu unt de frumos.

— Acum sui, domnul meu, pe mine şi-mi spune cum să te duc, ca vîntul ori ca gîndul?!

— Să mă duci ca gîndul!

Şi într-o clipă au fost la curţile lui jupan Pogan, ale zmeului. Aici aflară pe nevasta, care chiar venea cu vasele pline de apă, dar nu mai pierdură pic de vreme, ci o puse pe cal şi du-te, copile!

Armăsarul zmeului din grajd atunci rîncheză o dată, încît toate ferestrile curţilor se sparseră şi ieşi zmeul afară mînios să vază ce-i.

— Dar ce cînii ai iar, foame-ţi-e? sete-ţi-e? ştiu că Crîncu, vînătorul codrilor n-a mai înviat să vină după nevastă?

— Ba chiar a înviat şi-a dus-o mai înainte.

— Ce gîndeşti: pot mînca trei pîini, pot bea trei cupe de vin şi dormi ca trei ceasuri, apoi să plec după el?

— Poţi pe dracul, că acum Crîncu e călare pe frate-meu cel mai mic, care are de trei ori mai mare putere decît mine.

— Să mergem dar!

Şi se luară, ca vîntul, tot pe sub nori şi în urma Crîncului, da nu era modru[1] de a-l ajunge. Cînd zări oleacă calul zmeului pe al Crîncului, zise în limba lor:

— Frate, frate, mai înceată-ţi paşii, că de nu pleznesc.

Iar calul Crîncului a zis, vezi bine, în limba cailor, de nici zmeul nu pricepu:

— Bucuros îmi mai domolesc paşii, dacă vei arunca o dată în sus pe zmeul în slava cerului, apoi să faci cu el zup! în fundul pămîntului, ca nici de nume să nu-i auzim. Şi calul zmeului aşa făcu; aruncă o dată pe zmeu în slava cerului, apoi făcu cu el zup! în fundul pămîntului, de tot mii de bucăţele se făcu. Acum aşteptă calul Crîncului pe al zmeului şi merseră împreună pînă acasă la fraţii Crîncului. Aceia erau bătrîni şi plini de copii, dar Crîncu, prin cîte trecuse şi tot era voinic şi frumos, de gîndeai că nici un gînd nu l-a mîncat în viaţă. Dar Crîncu aci puţin a stat, căci i-a venit veste că socru-său trage să moară şi-l cheamă să ia el stăpînirea. S-a şi dus, şi a rămas împărat în locul socru-său şi a stăpînit cu dreptate şi cu înţelepciune.

Iar eu mă sui pe un cui,
Să nu vi-o mai spui.

---

[1] Modru — chip, fel, modalitate.

DUMITRU STĂNCESCU

FATA UNCHIAŞULUI

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ, că de n-ar fi fost nu s-ar fi povestit. A fost un unchiaş, care avea o fată micşoară, rămasă de la nevasta sa care murise. De la o vreme, ce l-a apucat pe unchiaş, nu, că să se însoare. Să găsesc o creştină să vază de noi, zicea unchiaşul.

A găsit o văduvă şi s-a însurat.

Nevasta a doua a unchiaşului a fost avînd şi ea o fată de la bărbatu-său dintîi. Cît a fost fata unchiaşului mai micşoară au mers lucrurile cum au mers, dar, cînd s-a mărit, a început baba şi cu fata ei a o pizmui, că era vrednică tare şi frumoasă de pica. Care flăcău trecea pe linia satului îşi strîmba gîtul uitîndu-se înapoi după ea, iar de vedea pe a babei se tot ducea — că era sluţică, săraca, şi zbanghie. Şi crescu pizma babii şi a fetei ei de nu mai ştia fata unchiaşului ce să facă să le intre în voie, că o tot ocărau şi o băteau pentru tot ce făcea, că zicea că e prost făcută.

O mîngîiere avea şi ea biata fată: o vacă i-o lăsase mă-sa, care cînd era să moară o chemase şi îi zisese: „Maică, eu mă prăpădesc, tu să ai grijă de vacă; cînd oi avea ceva, spune-i ei, că ea te pricepe şi te-o ajuta cu ce s-o putea".

Pe vacă o chema Bălaia şi numai fata o ducea la păscut, iar cînd era ea mai cu jale în inimă, plîngea şi îi spunea vacii păsurile toate, iar vaca o lingea şi se întrista şi ea, biata vacă, de gîndeai că o să-i pice lacrimi din ochi, ca la oameni.

Baba vedea că de cîte ori o bătea ori o ocăra, ea se ducea la vacă în staul şi cînd şi cînd tot la vacă răzbea, şi pe urmă la muls nu se lăsa să o mulgă altul decît fata, iar pe ele le împungea, ori da cu picioarele într-însele... S-a gîndit că trebuie să fie ceva la mijloc şi i-a pus gînd rău vacii.

Într-o zi, fiind să se ducă baba cu fiică-sa la o soră a ei într-alt sat, a lăsat pe fata unchiaşului să facă tot prin casă, iar pe deasupra i-a mai dat o baniţă de caiere să le toarcă pe toate pînă seara, cînd s-or întoarce ele, că de unde nu, o sluţeşte.

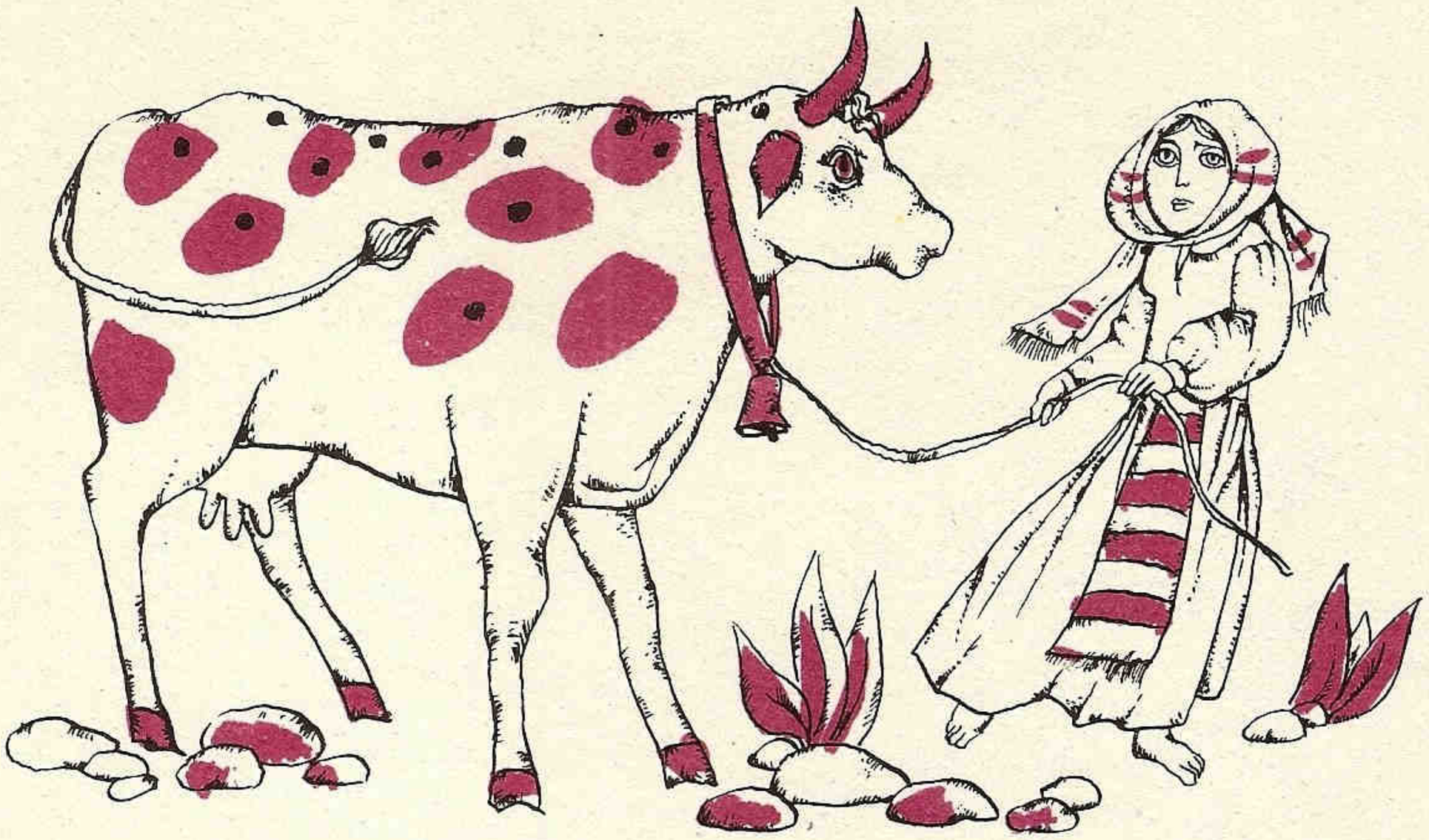

Ce să facă biata fată?... Cum să toarcă ea o baniţă de caiere într-o zi?... S-a dus plîngînd la vacă şi i-a spus că uite şi uite ce îi cere baba.

— Şi a zis că mă sluţeşte, auzi, de nu le-oi face toate cum mi-a poruncit, urmă fata tînguindu-se.

Dar vaca de colo îi zise cu glas omenesc:

— Nu mi te tîngui, fata mea; toarce, toarce că le isprăveşti şi-ţi mai rămîne şi vreme să deretici prin casă, şi să faci de mîncare.

S-a apucat fata de tors, şi pînă s-a coborît soarele după dealuri, le-a dat gata, că îi sfîrîia mîna, nu altceva, de s-a fost mirat şi ea ce minune să fie aia.

Şi după ce a isprăvit, s-a apucat de a aşezat prin casă şi a pus să fiarbă demîncarea şi cînd a venit seara, baba cu fiică-sa, ce să vadă?... Toate curate, casa deretecată, vitele adăpate, bucatele gata, şi caierele toarse toate.

A întrebat-o baba pe fată că cine i le-a tors, cum şi ce fel... Fata a răspuns că ea le-a tors, cine?

A tăcut baba, că n-a avut ce zice, dar a cugetat în ea că trebuie să se fi amestecat cineva aci, că lucru curat nu era; şi s-a gîndit la vacă.

Duminica viitoare, hai să se ducă baba cu fiică-sa la horă. Cînd să plece, cheamă pe fata unchiaşului şi îi zice:

— Fă, îţi las baniţa asta cu grîu, să mi-l alegi bob cu bob, să-l speli, să-l usuci şi să-mi dai baniţa plină aleasă.

Iar s-a dus fata la vacă plîngînd.

Vaca zice:

— Pune-te pe lucru, fata mea, că o faci tu şi p-asta.

Şi drept, s-a pus fata să aleagă, şi cum i-au mers degetele, cum nu, a isprăvit ce-i dăduse baba să facă, tot pînă a sfinţit soarele, de a putut vedea şi de ale casei.

Duminica viitoare, cînd să plece baba iar la horă — că apucase de se ducea mereu, doar de şi-o putea mărita odorul — chemă pe fata unchiaşului şi îi zise:

— Na baniţa asta de mei, să mi-l numeri, să-l faci grămăjui de cîte o sută şi de cîte o mie, da' să fie numărat bine, că le număr eu, şi de n-o fi tocmai, îţi tai coadele şi îţi scot ochii.

De data asta fata n-a mai plîns că prinsese curaj văzînd că vaca o ajută de izbîndea toate. S-a dus numai la ea şi i-a spus cum merge pricina.

Şi, drept, vaca i-a răspuns:

— Numără, fata mea, numără, că isprăveşti pînă vin ele de la horă.

Cînd se întoarce baba şi vede că şi asta o găseşte făcută, s-a căinat

de tot şi-a zis în gîndul ei: „Asta vaca trebuie să le facă, că alt n-are cine“.

Şi a prins pică mare pe ea.

A doua zi se duce la unchiaş şi îi zice:

— Ia ascultă, unchiaş, ce mai ţinem noi vaca aia a noastră de n-o tăiem, că nici de prăsilă nu e bună, nici vreun lapte grozav nu dă, numai mănîncă degeaba şi mai e şi rea, că nu se poate nimeni apropia de ea.'

Unchiaşul că: „Vai de mine, cum să tai eu biata vacă, rămasă de la nevasta mea dintîi, că atît am şi eu de la ea“.

— Aşa?... zise baba mîniată, de la nevastă-ta, ai? Apoi dar să te duci să trăieşti cu nevastă-ta dintîi, dacă e aşa, nu cu mine...

Şi a plecat baba după ce mai zise multe de ale ei, băbeşti, între care că de nu o taie, cu ea pîine şi sare nu mai mănîncă.

Cînd a înţeles fata ce plănuia baba, ce bocete şi ce plîns crezi că au apucat-o? Dar ce era să facă, că era unchiaşul slab de îngeri şi după ce i-a zis baba de cîteva ori să o taie, a şi hotărît să o taie.

Vaca i-a zis:

— Să nu plîngi, să nu te îngrijeşti, că eu sînt năzdrăvană şi nu mă prăpădesc, ci mai bine ascultă ce să faci după ce m-or tăia: Să-mi alegi oasele, unghiile şi coarnele şi să le înveleşti în băligar noaptea, cînd nu te-o vedea nimeni, şi, cînd oi avea trebuinţă de ceva, vino la locul unde le-i înveli şi spune locului tot, că eu am putere mare în cornul drept.

Tăie unchiaşul vaca, făcu fata cum o învăţase ea şi, duminica viitoare, ce-i veni babei — căci văzuse că se tot învîrteau flăcăii pe lîngă casă, cînd era ea afară, şi îi era să nu se mărite înaintea fetii ei — ce-i veni?... O luă, înainte de a pleca ea la horă cu fie-sa, şi îi

turnă în cap apă şi pe urmă cenuşă şi tărîţe, o spoi pe ochi cu funingine şi o lăsă amenințînd-o ca să nu se spele, ci aşa să o găsească, că o znopeşte în bătăi.

S-a dus fata plîngînd la băligar, după ce a plecat baba, şi a spus locului unde erau îngropate oasele vacii ce i s-a întîmplat şi a întrebat:

— Pînă cînd o să trăiesc eu aşa?

Atunci auzi un glas zicînd:

— Nu te prăpădi cu firea aşa, fata mea, ci trage cornul drept şi zi-i să-ţi dea haine frumoase şi podoabe, să te îmbraci cu ele şi pe urmă du-te şi tu la horă.

Face fata cum o învaţă glasul şi se pomeneşte, vere, cu nişte haine cu ziua şi cu noaptea şi se îmbracă cu ele, de era ca o fată de împărat de frumoasă şi pleacă la horă, şi se prinde în joc şi joacă uşor, de parcă era un fluture, de s-au minunat toţi şi au fost întrebînd care mai de care:

— Cine să fie fata asta?... O cunoaşteţi careva?...

Dar nimeni nu ştia.

Pe vremea aia cică era obiceiul de veneau feciorii şi fetele de împărat la horă şi s-a întîmplat de a venit feciorul împăratului ţinutului ăluia la hora aia, în ziua cînd s-a dus şi fata unchiaşului, îndemnată de rămăşiţele vacii.

El, cum a văzut-o, s-a prins lîngă ea, a întrebat-o, a sucit-o; ea nu răspundea nimic. A mai învîrtit de trei ori hora, după ce s-a prins feciorul împăratului, şi pe urmă s-a desprins din horă şi s-a făcut nevăzută, parcă n-ar fi fost.

S-a dus acasă, s-a dezbrăcat, şi-a băgat hainele şi podoabele în corn, l-a vîrît la loc în băligar, s-a pomenit murdară pe faţă şi în cap ca mai înainte şi s-a dus de s-a aşezat pe vatră, unde a găsit-o baba cînd s-a întors.

Fata babii i-a spus şi ei ce a văzut, cum a venit o fată de împărat frumoasă de o minune şi îmbrăcată cu ziua şi cu noaptea, cum s-a prins feciorul împăratului lîngă ea, cum pe urmă a pierit.

— Dacă n-ai văzut-o şi tu, să ştii că n-ai văzut nimic, zise fata babii sfîrşind, mai mult să-i facă necaz că ea văzuse şi fata unchiaşului nu.

Fata unchiaşului a răspuns:

— Dacă n-am şi eu haine să fi mers şi eu să o văz.

— Ce să mai vază şi o proastă ca tine aşa minunăţii! sări baba de colo cu gura. Tu să stai acasă în cenuşă, nu la horă; auzi horă!

Peste cîteva zile după ce fusese fata unchiaşului la horă, se pomeneşte lumea cu pristavi că strigă prin toate răspîntiile ţinutului, şi prin oraşe, şi prin sate, şi prin cătune, că feciorul împăratului face în duminica viitoare sărbătoare mare la palatul tătînă-său, cu jocuri şi cu veselii şi cine e frumos la faţă să poftească. Pasămite, feciorul împăratului făcuse aşa că doar o veni şi fata minunată, lîngă care se prinsese la horă şi care pierise ca năluca, de nu-i mai ştia de urmă.

Fata unchiaşului a aflat de la soră-sa că ce-o să fie la palat, că sluta — vezi dumneata — se credea frumoasă şi se pregătea să se ducă şi ea. Şi duminică, cînd a plecat mă-sa a vitregă cu fata ei, ea a dat fuga la corn şi a cerut să-i dea haine cu cerul şi cu stelele, un cal ca zmeul şi om să îl ţie pînă o ieşi din palat — că vrea să se ducă şi ea să joace.

I-a adus cornul ce a cerut şi ea a plecat. Cum a ajuns de a intrat la palat, iacă şi feciorul împăratului îi ieşi înainte şi a prins a o întreba despre toate, dorind să afle cine e şi cum. Ea a răspuns că puterea ei e să fie nevăzută, să stea o clipă şi să plece. Atunci feciorul de împărat i-a spus că o iubeşte, iar ea i-a răspuns că nu iubeşte pe nimeni. Totuşi, numai cu el juca, cu altul nu. Cînd să plece, el îi ceru inelul din deget şi ea i-l dădu.

În duminica viitoare, feciorul de împărat nemaiputînd fără ea, a mai poftit lumea la o serbare. Ea iar a venit cu nişte haine pe ea cu luceferi pe umere şi iar aşa a pierit lăsînd în nedumerire pe feciorul de împărat.

Atunci el ce s-a gîndit?... Să mai poftească o dată lumea, la o serbare, duminica ce venea, şi să-i ia pantoful din piciorul fetei, cum va putea, şi pe urmă ştia el ce să unelteaască.

Aşa a făcut. Cînd să plece ea, după ce a jucat cît a jucat, s-a luat feciorul după dînsa şi cînd să sară pe cal i-a scos pantoful din picior, iar fata a plecat aşa, cu piciorul gol.

A doua zi cum s-a sculat feciorul de împărat, spuse tatălui său toată şiretenia cu fata şi îi mai spuse că el pleacă cu pantoful şi cu inelul fetei ce-i plăcuse, să o caute şi că nu se întoarce acasă pînă nu va găsi-o.

Pleacă şi umblă el, umblă, căutînd ţara întreagă, prin oraşe şi prin sate, pînă sosi şi în satul în care sta fata unchiaşului. Colindă din casă în casă, caută peste tot şi, ajungînd la unchiaş şi intrînd

pretutindeni, dă şi de fata lui murdară cu cenuşă şi cu tărîţe în cap — că aşa o ţinea baba mereu acum. Iar cînd îi încercă pantoful, el parcă fu de-acolo.

Atunci o întrebă feciorul de împărat, ea e fata de a jucat el lîngă ea la horă şi la palatul tătîne-său de trei ori? Ea a răspuns că ea e. Dar baba de colo a început a ocărî şi a spune feciorului de împărat că nu e adevărat, că e o mincinoasă şi altele de astea. Dar fata zise:

— Măria ta, eu sînt, şi dacă nu mă crezi, aşteaptă niţel şi ai să vezi cu ochii.

Atunci s-a dus la locul unde erau îngropate oasele vacii, a scos cornul şi i-a zis să o îmbrace cu hainele cu care fusese îmbrăcată întîi cînd o văzuse feciorul de împărat şi veni îmbrăcată la dînsul. Pe urmă se duse de se îmbrăcă pe rînd şi cu celelalte haine, de rămase feciorul de împărat deplin încredinţat că ea era şi aşa a poftit-o să se urce în trăsura lui împărătească şi a luat-o cu el la palat, unde a făcut nuntă împărătească, de a ţinut şapte zile şi şapte nopţi. Iar baba de necaz a crăpat, şi fii-sa nemăritată a rămas, că cine să se uite la sluţenia dracului?... Pe unchiaş a pus fii-sa de l-a adus la palat la ea, unde a trăit pînă a murit.

Iar eu încălecai pe o şa,
Şi sfîrşii povestea;
Că de nu s-ar fi sfîrşit,
Tot aş mai fi povestit.

IOAN POP-RETEGANUL

VIZOR, CRAIUL ŞERPILOR

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ. A fost o dată trei păcurari la o stînă.

Într-o seară, mulgînd oile la strungă, auziră la o depărtare o strigătură puternică. Toţi se cutremurară. Păcurarul cel mai tînăr, numit Petru, zise:

— Eu mă duc într-acolo, să văd ce poate să fie.

— Ba tu nu te duce; mai bine şezi locului, căci cine ştie ce va fi acolo, ziseră cei doi.

— Ba mă duc.

— Bine, bine, răspunseră ceilalţi, dacă ţi se va întîmpla ceva, tu vei vedea.

— Eu voi vedea.

Atunci îşi luă ciomagul cel mare, cojocul în spate şi plecă într-acolo, unde auzise strigarea.

Iată, într-o vale, văzu un şarpe uriaş de mare, cu un cerb în gură, pe care nu-l putea înghiţi din pricina coarnelor celor mari, cu care era împodobit cerbul. Se aflau amîndoi în aşa stare, încît nici cerbul nu se putea muşca, nici şarpele.

Cum se apropie Petru, cerbul zise:

— Haid, fii bun, păcurarule, omoară şarpele acesta, că vrea să mă mănînce şi-mi scapă viaţa că doară şi eu îţi voi fi bun de ceva.

Şarpele zise:

— Haid, păcurarule, fă bine, taie coarnele cerbului, ca să-l pot înghiţi, că-ţi voi da ceea ce ceri tu.

Petru se cugetă şi în urmă zise:

— Mai bine voi ajuta şarpelui să înghită cerbul, căci îmi va da tot ce cer eu, decît să ajut cerbului, care cine ştie, poate-mi fi de ajutor ori ba?

Deci se duse, lovi cu ciomagul coarnele cerbului cari şi picară şi făcu de şarpele îl putu înghiţi.

După ce se linse pe buze de dulceaţa şi grăsimea ce fu în cerb, şarpele zise:

— Văd acum că eşti om de treabă, căci mi-ai făcut mult bine; una, că m-ai mîntuit de moarte, a doua, mi-ai ajutat să mănînc cerbul: deci precum ţi-am făgăduit, îţi voi şi da ce vei cere de la mine. Să ştii că pe mine mă cheamă Vizor, craiul şerpilor, şi fiindcă am ceva de lucru, nu pot să vin acasă cu tine, dar te du pe ici încolo, vei întîlni pe păstorii mei, de la care vei întreba de mine. Pe cînd vei ajunge acasă, eu încă voi fi acolo şi vei vedea cît de mulţumitor sînt.

Petru plecă deci pe calea arătată de şarpe şi nu mult merse, pînă ce se şi-ntîlni cu stăvarul[1].

— Bună seara, stăvarule!

— Să fii sănătos, voinicule, dar unde mergi?

— Merg la Vizor, craiul şerpilor, şi nu ştiu unde şade, n-ai face bine să-mi arăţi?

— Cum nu? Du-te pe ici încolo, că-l vei vedea pe văcar, care-ţi va spune.

Merse mai departe şi se întîlni cu văcarul, căruia îi zise:

— Bună seara!

---

[1] Stăvar — herghelegiu.

— Să fii sănătos!
— Unde şade Vizor, craiul şerpilor?
— Du-te numai pe ici încolo, că-i vedea pe păcurarul lui, care-ţi va spune.

Merse mai încolo şi se întîlni cu păcurarul către care grăi:
— Bună seara!
— Să dea d-zeu bine!
— Fii bun spune-mi, unde şade Vizor, craiul şerpilor?
— Apucă numai pe calea aceasta, căci vei afla pe porcar, pe acela să-l întrebi.

Nu mult merse şi se întîlni cu porcarul, către care zise:
— Bună seara!
— Bună să-ţi fie inima!
— Unde şade Vizor, craiul şerpilor?
— Nu şade departe, numai ici, la vreo treizeci de paşi, este o gaură în pămînt, sloboade-te pe ea înlăuntru, căci acolo e el. Dar ce-ai cu Vizor, craiul şerpilor?
— Ia uite, frate — începu Petru — i-am făcut un bine, căci dacă vream îl puteam omorî, iar el văzînd fapta mea, zise că-mi dă tot ce voi cere, numai să vin la el, mi-a şi arătat calea şi iată că am venit. Nu ştiu ce să cer de la el, fii bun, dacă ştii, dă-mi unele îndrumări, să ştiu ce să fac, îţi voi fi mulţumitor.
— Cum nu? bucuros, frate, căci trebuie să ne ajutăm unul pe altul. Despre stăpînul pot să-ţi spun că e foarte bun la inimă. Poţi să ştii că ce ţi-a făgăduit îţi şi dă. Grijeşte numai ce ceri. Are în chilie mult aur, argint şi pietre scumpe; acele şi jumătate dacă le vei cere, ţi le va da. Eu însă-ţi zic alta. El are numai o fată, care e foarte frumoasă, cugeţi că e ruptă din soare, apoi de bună, e ca o bucată de pîne albă. De cîte ori vine cineva pe la el, o face şerpoaie şi-o bagă într-o lădiţă urîtă de lîngă uşă, vrînd s-o ascundă, ca nu cumva s-o ceară cineva, ş-apoi să rămînă fără ea, căci îi este foarte dragă. Mai bine ţi-ar fi ţie dacă te-ai folosi de prilejul acesta şi-ai cere lădiţa, căci atunci fiindu-i tu ginere, toată blaga[1] lui va fi a ta. Altminterelea fă ce vrei. Numai de una te rog: dacă nu vrei să mă asculţi, gîndeşte-te, că eu ţi-am vrut binele şi să nu mă spui la Vizor, craiul şerpilor, că ce ţi-am descoperit, căci atunci e capăt[2] de mine.
— Îţi mulţumesc de sfatul ce mi l-ai dat şi voi cerca să văd dacă-mi dă lădiţa, de care-mi pomeneşti, zise Petru.
— De bună seamă ţi-o dă, dacă vei zice că altceva nu primeşti.

---

[1] Blagă — bogăţie, avere, lucru de preţ.
[2] E capăt de mine — e rău de mine, îl ucide.

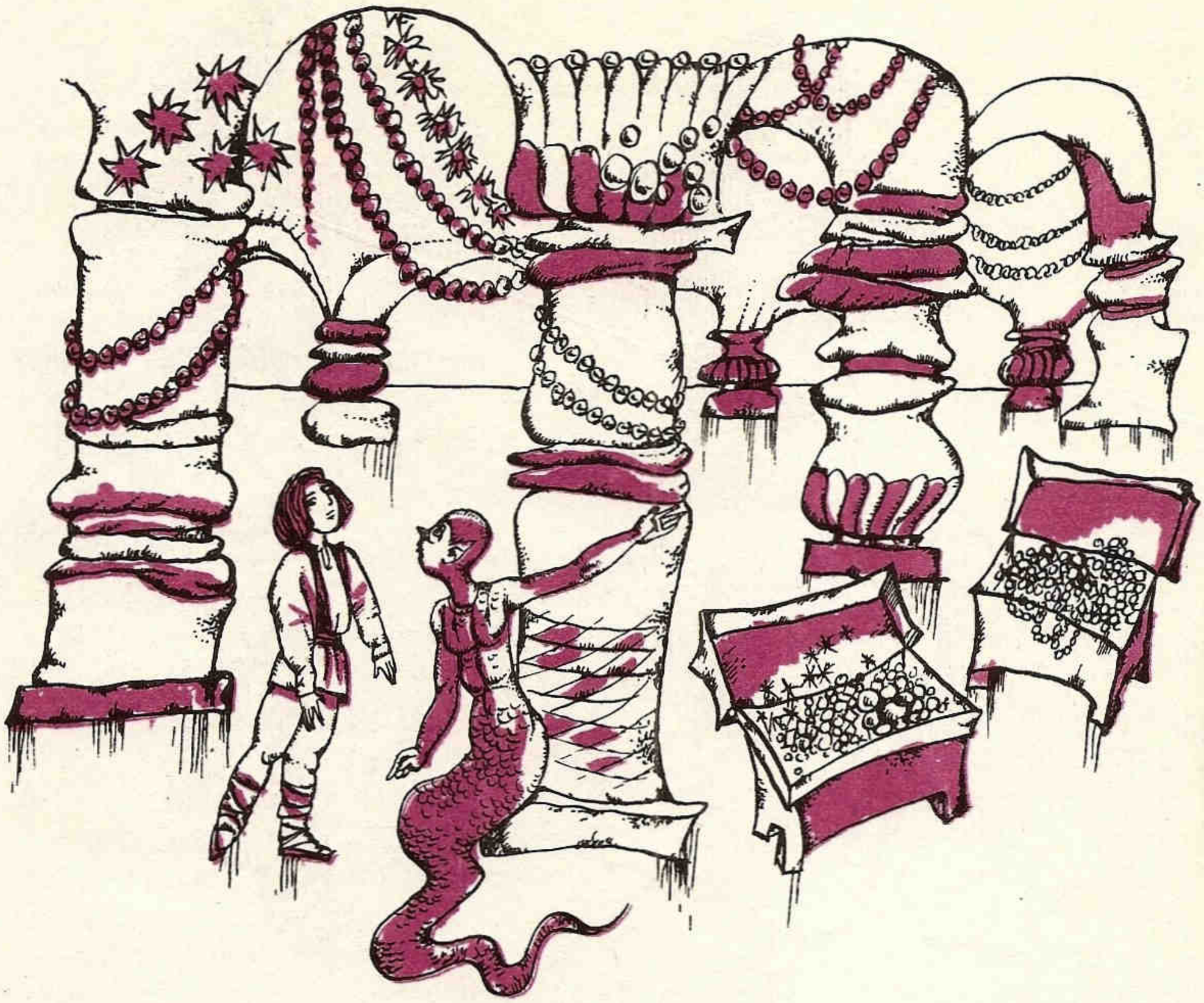

Învăţat de porcar, plecă Petru către locul arătat, pînă ajunse la o groapă în pămînt. Aci nu ştia ce să facă, să se lase în jos sau să aştepte pînă va veni şarpele sus! Nu trebui să aştepte mult, căci şarpele auzind ceva paşi străini, îşi ridică capul sus şi zise:

— Intră, păcurarule, fără nici o frică!

Atunci se slobozi înlăuntru şi intră în o casă foarte frumoasă. De aci îl duse şarpele în o altă casă plină cu aur, argint, diamanturi şi alte pietre scumpe, pe care le arătă una cîte una, apoi, cînd gătă, zise:

— Vezi, dragul meu, cîtă blagă am eu. Cere cît pofteşti, căci pentru binefacerea ta nu-mi pare rău după ele. Ce-ţi trebuie? aur, argint, diamant, ori alte pietre scumpe? Sau vrei să-ţi dau din toate cîte ceva, ca să te fac de acum înainte avut?

— Ba eu nu poftesc de aceste, îi răspunse Petru. De bogăţie n-am trebuinţă, căci pînă am aceste două mîini nu mi-e frică de sărăcie. Te rog însă să-mi dai lădiţa aceasta mică de după uşă, căci de cînd am intrat aici, ochii tot pe ea i-am ţinut.

— Ce vrei tu să faci cu această lădiţă? zise şarpele plin de mirare,

nu-i poţi lua tu nici un folos. Am găsit-o eu de mult şi-am pus-o aici. Ia tu mai bine ce-ţi dau eu, ca să fii fericit pe toată viaţa ta!

— Dacă nu-mi dai lădiţa aceea, atunci nu primesc nimic.

— Ia priveşte ce e aici, în lădiţă! zise şarpele mînios, uită-te, că e un pui de şarpe! L-am găsit eu o dată înghеţat pe cale şi l-am adus pentru ca să-l cresc.

— Tocmai pentru aceea te rog să mi-l dai mie, zise Petru, căci îl voi creşte eu, toată viaţa mea am dorit să am unul.

— Bine, eu îţi dau lădiţa, ia-o şi să fii sănătos.

Înainte de a pleca însă, îi aşternu masa şi-i puse de mîncare şi de băutură, dar de spus nu i-a spus că ce-i şarpele din lădiţă, cugetînd că doar se va lăsa de cugetul de a lua lădiţa dacă nu acum, de bună seamă mai tîrziu, cînd i se va urî cu şarpele.

Plecă păcurarul cu lădiţa, însă nu la stînă, ci acasă, unde avea numai o mamă bătrînă. Ce să caute el cu fata lui Vizor, craiul şerpilor, la stînă? Să i-o fure alţii? Ba! El merse acasă, să se facă gazdă de casă şi de nevastă.

Ajungînd acasă, spuse mamei sale prin cîte a umblat şi de ce n-a mai stat la stînă. Ceru demîncare şi pentru sine şi pentru şarpe. El, fiindcă era într-o miercuri, mîncă nişte castraveţi acri, iar şarpelui îi dete pe un taler lapte.

După ce mîncă şarpele tot laptele, se sculă din lădiţă, se dete de trei ori peste cap şi se făcu o nevastă frumoasă, care n-avea seamăn pe lume. Nu era în altfel, decît chip îngeresc. Orişicine n-ar fi flămînzit, ba nu şi-ar fi adus aminte de foame nici cînd, uitîndu-se la ea.

Petru, cum o văzu, înmărmuri de frică, temîndu-se că-l va părăsi. În urmă prinse inimă şi zise:

— Nu cumva voieşti să mă laşi?

— Ba nu te las, dragă Petre, zise ea venind la el şi sărutîndu-l, cum să te las? Crede că nu-ţi va părea rău că m-ai cerut de la tata.

Se îmbrăţişară şi se sărutară ca doi noi căsătoriţi. Într-un tîrziu nevasta zise:

— Noa! să ne mai lăsăm de jucate, să ne punem şi la lucrate. Iute aduse apă, făcu foc, spălă rufele, vasele, curăţi în casă, adecă făcu tot ce trebuie la o găzdoaie bună. Dar aşa de iute făcea, aşa de iute îi umbla pristenul[1], încît mama lui Petru n-avea timp să se mire îndestul, iar Petru sta înmărmurit, fără răsuflare, nesăturîndu-se de a se uita la ea.

Mai în deseară făcu de cină, apoi mîncară, după aceea îşi mai petrecură, cum îşi petrec tinerii, mai tîrziu făcu patul, după aceea iar îmbrăcă pielea de şarpe şi se băgă în lădiţă.

Tot aşa se întîmplă în ziua a doua, a treia şi aşa mai departe, în timp de o săptămînă.

Atunci bătrîna, mama lui Petru, se duse la moaşa ei şi zise:

— Uite moaşă, ce-i cu nevasta care o aduse feciorul, nu-i nevastă ca toate nevestele. De bărbată e bărbată ca focul şi nu-i pot băga altă vină, decît... şi-i spuse tot ce avea de spus.

— O, draga mea, răspunse moaşa, nu e lucru mare; se poate îndrepta. Ia ascultă cum: du-te acasă, pune ţestul de copt mălai pe foc să se înfierbînte şi hurduie vasele, ca să audă ea că trebuie apă, iar cînd se va duce după apă, tu apucă pielea ei de şarpe şi-o aruncă-n foc.

Aşa şi făcu baba. Se duse acasă, făcu foc bun, puse ţestul pe el, încît se roşi de fierbinţeală, apoi hurdui vasele, dînd semn că nu este apă în ele.

Nevasta era în pielea de şarpe în lădiţă, că Petru nu era acasă,

[1] Pristen — prisnel, sfîrleazâ, titirez.

să-şi petreacă cu el. Cum auzi hurduitura, hop! iute sări din lădiţă şi se duse după apă la fîntînă.

Gazda fîntînii făcuse chiar un ospăţ, şi-atunci toţi ţiganii erau cu ceterele în ocol şi cîntau, iar unii flăcăi jucau. O cerură şi pe ea la joc şi se şi duse, dar numai la un singur joc, nemaivrînd să rămînă, căci ştia că acasă nu e apă.

Cînd ajunse însă acasă, dă să se îmbrace, dar nu-şi găseşte pielea. Întrebă pe mumă-sa.

Baba atunci zise:

— Să mă ierţi, draga mea, că eu n-am văzut, am măturat casa şi noi vinerea, cînd măturăm casele, trebuie să aruncăm gunoiul în foc, căci aşa e bine. Cum am făcut, cum n-am făcut, destul că din negrije am băgat şi pielea ta în foc; dar acuma mai lasă-te şi fără piele de şarpe, căci n-ai lipsă de ea, destul eşti de frumoasă ca nevastă. Las' să se fălească Petrea al meu cu tine.

N-avu ce face nevasta lui Petru, căci ca o muiere cu minte ce era, trebuia să se supună soacrei sale şi să nu cîrtească contra ei.

Se mai puse la lucru pînă în seară, cînd veni bărbatul său.

Atunci merse în grădină şi începu a plînge, dar văzu că nici plînsul nu-i foloseşte la nimic. Plecă dar către locuinţa tată-său şi-i spuse tată-său ce-a făcut soacră-sa cu pielea ei şi că acuma nu se mai poate ascunde noaptea în lădiţă.

— N-am ce-ţi face, îi răspunse tată-său, aşa e soarta, să fii nevasta lui Petru. Du-te la el şi ascultă de el şi de mumă-sa. Nu-ţi fie ruşine că e sărac, căci precum văd e copil harnic şi frumos. Haid! să nici nu ştie că ai fost la mine. Altă dată puteţi veni amîndoi.

Mîngîiată se duse acasă şi întrebînd-o Petru că undé a fost, ea răspunse:

— Am fost în grădină după porci, dar porcii au apucat-o la fugă şi aşa am întîrziat atîta.

Dimineaţa, pînă a nu se face ziuă, veni poruncă de la „domni", să meargă la lucru, că era şi atunci iobăgie. Fiindcă Petru avu alte lucruri pe acasă, se duse nevasta lui la „domni" şi se puse în rînd cu alţi lucrători, dar pe toţi îi întrecea, atît în isteţime cît şi după buneţea lucrului.

Domnul neîncetat se uitase la nevasta lui Petru, care îi căzuse la inimă şi-şi puse în gînd, că orişicum să piardă pe Petru, iară nevasta apoi s-o ia el.

Seara, cînd fu gata lucrul, domnul zise:

— Nevasta lui Petru să vină încoace!

— Porunceşte, măria-ta, aici sînt, răspunse ea.

— Spune-i lui Petru că mîine dimineaţă să fie aici în curte, ai

înţeles ori ba?

— Înţeles şi-i voi spune.

Cînd fu cealaltă zi pe la prînz, Petru era în curte.

— Ştii, Petre, pentru ce te-am chemat? îl întrebă domnul.

— Ştiu de-mi vei spune, răspunse Petru.

— Ascultă dar! Vezi colo înaintea casei mele două stoguri mari de grîu?

— Văd, măria-ta.

— Pînă dimineaţă tot să fie îmblătit, fără ca să strici stogurile; grîul să fie tot grămadă şi tot din grîul acela pe mîine la prînz să mănînc pită; m-ai înţeles măi?

— Te-am înţeles, dar e cu neputinţă să şi fac ceea ce-mi porunceşti.

— Cu putinţă ori cu neputinţă, asta e treaba ta: dacă vei împlini bine de bine, dacă nu, capul nu-ţi va sta unde-ţi stă acum, ci sub picioarele mele. Acum cară-te!

Petru ieşi şi plîngînd veni pînă acasă, unde se trînti supărat pe un

pat. Nevastă-sa, văzîndu-l supărat, veni la el şi-l întrebă:
— Ce ţi-a zis domnul?
Atunci tot plîngînd spuse:
— Iacă rămîi fără mine.
— Cum? îl întrebă ea din nou îngrijată.
— Iată cum şi iacă cum; şi-i spuse tot ce a vorbit cu domnul.
— Nu te teme de nimic, Petre, îi zise ea, hai să mîncăm şi să bem, căci te scapă tata de acolo.
Se puseră la mîncare şi beutură pînă seara.
Atunci plecă Petru la socru-său.
— Ce-i, Petre? îl întrebă acela văzîndu-l.
— E rău, tată, răspunse Petru supărat.
— Doar nu ţi-e pe plac nevasta?
— Ba! aş păcătui de moarte, dacă o aş învinui numai cît e negru sub unghie, sînt foarte mulţumit cu ea, ba sînt cel mai fericit între ceilalţi oameni, dar alt năcaz mă mănîncă.
— Sînteţi săraci?
— Ba nu, sîntem foarte mulţămiţi, numai sănătate mai cerem: lucrînd cu mîinile noastre nu ni se dedă la averea nimănui fie cît de mare.
— Spune-mi dar iute, ce-ţi este de eşti supărat?
— Am dat de un mare năcaz. Domnul nostru ne-a chemat ieri la lucru, iar eu avînd alte cele pe acasă, mi-am trimis nevasta, care cînd a venit seara de la lucru mi-a adus porunca să mă duc eu azi dimineaţă acolo.
— Şi nu te-ai dus?
— Ba m-am dus, tată, şi mi-a poruncit că pînă mîine dimineaţă stogurile lui cele mari de grîu să le îmblătesc, fără ca să sparg stogurile, grîul să-l fac grămadă, în şură, iar din el tot la noapte să-i şi coc pîine, să mănînce dimineaţă. Dacă i-am spus că nu-i voi putea împlini porunca, mi-a răspuns că aceea e treaba mea, numai dacă nu voi face ce mi-a poruncit, nu-mi va sta capul unde-mi stă acum, ci sub picioarele lui.
— Numai atîta?
— Numai.
— Pentru aceea eşti tu supărat?
— Cum să nu fiu supărat, căci mi-e frică să nu pot împlini porunca şi atunci nevasta mea rămîne fără mine. Pentru aceea am venit să te rog să mă ajuţi, cum mă vei ajuta, să scap de pacostea aceasta, care chiar din senin veni peste capul meu.
— Voi cerca să văd.
— Da, fii bun, tată, scoate-mă, aibi milă de mine.

— Nu te teme nimic, că te scot eu; pînă atunci haid să gustăm ceva de cină.

Se puseră amîndoi la cină, mîncară, beură şi-şi petrecură „domneşte".

Cînd fură gata cu cina, Vizor ieşi afară şi pocni cu un biciu de foc în patru laturi ale lumii, la care atîţia zmei veniră cîtă frunză şi iarbă. Tot veneau şi nu mai încetau. Într-un tîrziu, Vizor, craiul şerpilor, zise:

— Unde sînt ceilalţi?

— Vin toţi pe rînd.

— Vedeţi pe omul acesta?

— Vedem.

— Să mergeţi cu el unde vă va duce; acolo să vă faceţi toţi şoareci şi să scoateţi toate boabele de grîu din stogurile care vi le va arăta el, să le faceţi grămadă în şură, o parte din el să-l măcinaţi, să-l cerneţi şi să faceţi pîne. Pînă s-a zări de ziuă tot să fie gata, căci de nu, capul nu vă stă unde-i acum, ci sub picioarele mele. Aţi auzit?

— Auzit, drag stăpînul nostru.

— Mergeţi şi faceţi ce v-am zis.

Merseră cu toţii la stogurile domnului, se făcură toţi şoareci, dar atîţia şoareci erau, încît din două stoguri mari, abia s-a ajuns la fiecare cîte o boabă de grîu. Făcură un mare vrav de grîu în şură, unii au măcinat, au cernut şi copt, aşa că după miezul nopţii pîinea a fost gata, cînd le-a spus Petru zmeilor să meargă acasă.

Dimineaţa, cînd răsări soarele, Petru se duse „în sus" cu pînea coaptă.

Plin de bucurie, cum era, fiindcă domnul nu s-a fost sculat încă, l-a sculat el, i-a dat pîinea şi i-a arătat vravul de grîu în şură şi stogurile nesparte.

— Bine, Petre, îi răspunse domnul, eşti copil harnic, pentru aceea eşti vrednic de oareceva. Ian strigă servitorii mei să vină.

Petru îi chemă şi veniră vreo zece servitori, neştiind ce poruncă nouă au să capete.

— Petru acesta e om vrednic, începu domnul.

— E vrednic, măria-ta, căci am văzut ce-a lucrat.

— Ascultaţi! e om vrednic şi, pentru lucrul ce-a făcut astă-noapte, să-i daţi douăzeci şi cinci de nuiele. Iată aici, să văd!

Miraţi de astă straşnică poruncă, nu ştiau ce să facă, ci se uitau unul la altul. Mai tare se mira însă Petru, căci el avea să primească acea răsplată.

Văzînd servitorii că domnul nu-şi schimbă gîndul, n-avură ce face,

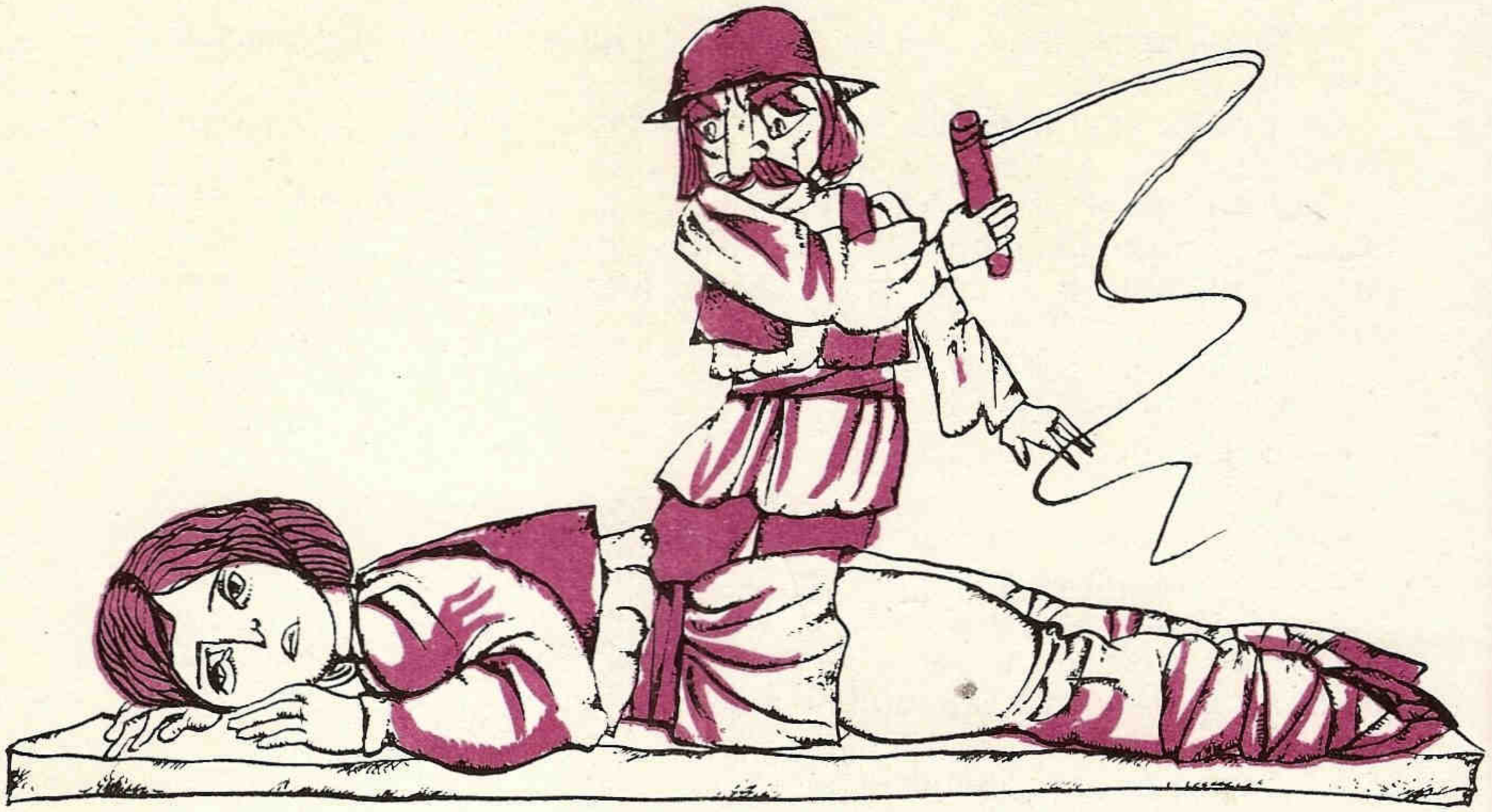

ci puseră pe laviţă pe Petru, iar unu cu o nuia, de care era plină curte, îi dete lui Petru douăzeci şi cinci.

„Aceste fură bune de nimica“, gîndi Petru, sculîndu-se de pe laviţă.

— Acum voi căraţi-vă afară la lucru vostru! zise domnul către servitori.

După ce plecară servitorii, domnul zise cătră Petru:

— Petre, aş mai avea un pic de lucru cu tine.

— Porunceşte, măria-ta.

— Aş mai avea lipsă să-mi mai ajuţi la un lucru.

— Bucuros, măria-ta; eu slugă plecată voi ajuta cît voi putea.

— Vezi tu codrul acela? zise arătîndu-i o pădure mare.

— Văd, măria-ta.

— Pînă mîine dimineaţă acel codru să fie tăiat, lemnele puse toate grămadă, rădăcinile scoase, pămîntul să fie arat, plantat cu viţă de vie, dar aşa că mîine dimineaţă să-mi aduci struguri pe un tăier[1] să mănînc — m-ai înţeles?

— Înţeles, măria-ta, numai mi-e frică să nu voi putea îndeplini

[1] Tăier — taler, farfurie.

ce-mi porunceşti în aşa timp.

— Aceea e treaba ta, însă dacă vei împlini pînă mîine dimineaţă, bine de bine, dacă nu capul nu-ţi va sta unde-ţi stă acum, ci sub picioarele mele. Ai auzit?

— Auzit, măria-ta.

— Acum, cară-te.

Ieşind afară se gîndi la porunca pe care o căpătase şi-o află mai grea de împlinit. Se gîndi şi la aceea, că oare socru-său mai vrea sau mai poate să-l ajute. Apoi îi veni în minte şi răsplata cea „dreaptă", ce o primi pentru împlinirea poruncei de ieri.

Supărat pînă la inimă, merse acasă, dar nu ştia cum merse, nu văzu cu cine se întîlni, ci ajungînd acasă se puse pe un plîns amar.

Muierea îi era la apă cu rufele, cînd veni văzîndu-l supărat, se duse la el şi-l întrebă:

— Ce ţi-e dragă, de eşti supărat iară?

— Oh! Lasă-mă, căci acum chiar rămîi fără mine.

— Cum? poate n-a putut tata să-ţi ajute? îl întrebă îngrijată.

— Ba mi-a ajutat, numai ian ascultă ce poruncă mi-a mai dat. Şi îi spuse adică cum a umblat pe la tatăl-său, cum a împlinit porunca,

ce răsplată „dreaptă“ a primit şi ce poruncă nouă i-a mai dat. Precum văd eu, acela cu orişice modru[1] vrea să-mi pună capul, încheie Petru, plin de amărăciune.

— Nu fi supărat, Petre dragă, că tata şi de acolo te scoate. Haid să mîncăm şi să bem, pînă în deseară, cînd iar vei merge la tata, să te scoată din primejdie şi necaz, cum te-a scos şi azi.

Mîncară, băură şi-şi petrecură cum îşi petrece omul, cînd se simte scuturat de vreun năcaz.

Cînd se înmurgi, plecă la socru-său.

— Bună seara, tată! zise intrînd în casă.

— Să ai noroc, dar cum de vii aşa de tîrziu, parcă iar eşti supărat? Cum, nu i-a plăcut la domnul tău cum ai împlinit porunca?

— Ba a fost îndestulat, mi-a şi plătit bine lucru.

— Cu ce?

— Cu douăzeci şi cinci de nuiele.

— Prea bine, se vede că e om foarte darnic. Pentru acestea eşti supărat?

— Ba, pentru asta nu sînt supărat. Asta a fost şi a trecut, dar acuma mi-a dat alta pe cap.

— Care?

— Mi-a dat o poruncă de împlinit. Mi-a spus că codrul acela pînă dimineaţă să fie tăiat, lemnele aşezate grămadă, rădăcinile scoase, pămîntul arat, sădit cu viţă de vie, dar aşa că pe mîine dimineaţă să-i duc struguri pe tăier. Cînd i-am spus că această poruncă e mai grea de împlinit ca cea de ieri, mi-a răspuns că asta nu e treaba lui, numai eu să ştiu că dacă o voi împlini, bine de bine, dacă nu, nu-mi va sta capul unde-mi stă acum, ci sub picioarele lui. Pentru aceea am venit şi azi să mă rog de dumneata, fii bun şi mă scoate din năcazul acesta, precum m-ai scos din cel de ieri.

— Nu te teme de nimic, dragul tatii, că te scot; pînă atunci haid să bem, apoi să gustăm ceva de cină.

Se puseră amîndoi la cină, băură şi mîncară cum se cade.

Cînd gătară cu cina, Vizor ieşi afară şi pocni cu un bici de foc în patru părţi ale lumii; atîţi zmei veniră, încît nu i-ar fi putut nimeni cuprinde cu ochii; erau mai mulţi ca în seara trecută.

— Aici sînteţi toţi? întrebă craiul şerpilor.

— Ba chiar toţi nu, dar vin şi ceilalţi pe rînd.

— Vedeţi iară pe omul acesta?

— Vedem.

— Să mergeţi cu el unde vă duce, iar codrul pe care vi-l va arăta,

---

[1] Modru — chip, mod, putinţă.

să-l tăiaţi, lemnele să le tăiaţi, să le aşezaţi grămadă, rădăcinile să le scoateţi, pămîntul să-l araţi şi să-l plantaţi cu viţă de vie, de unde veţi afla mai bună. Aveţi grijă însă ca pe mîine dimineaţă strugurii să fie copţi, să se poată folosi omul acesta de ei. Aţi auzit şi m-aţi înţeles?

— Auzit şi înţeles, drag stăpînul nostru.

Ca din pămînt scoaseră unii săpoaie, alţii ferestraie şi toate uneltele de care aveau lipsă şi plecară către codrul arătat de Petru. Ajungînd acolo, unii s-au pus la tăiat de lemne, alţii la grămădit, alţii la scos de rădăcini, alţii la săpat, alţii s-au dus după viţă de vie şi ei ştiu de unde au adus atîta, atîta cît au plantat tot codrul; după aceea s-au pus cu toţii a sufla peste struguri, aşa că după ce trecu de miezul nopţii, strugurii erau copţi, apoi toţi s-au dus la ale lor.

Cînd se făcu de ziuă, Petru culese pe un tăier struguri şi plecă cu ei la domnul, pe care, fiindcă dormea, l-a sculat din somn, însă nici acum nu fu mai norocos decît mai-nainte, căci drept răsplată acum

căpătă, nu douăzeci şi cinci, ci de două ori atîta, adică cincizeci de nuiele îndesate.

Ca o slugă plecată le suferi şi aceste, cu toate că e cam greu să suferi atîtea deodată. Aşa e însă românul; el sufere pînă poate; mai bine sufere el, decît să-şi piarză chibzuiala, căci vai atunci de acela care face pe român să-şi iasă din sărite. Aceasta o simţea Petru şi ca om chibzuit se mai lăsă de astă dată.

După ce se petrecură aceste, domnul zise:

— Încă o poruncă mai am a-ţi da ca s-o împlineşti, Petre! Tatăl meu a murit, cînd eram de zece ani, eu acum sînt de şaptezeci şi opt de ani! L-am înmormîntat cu o coroană de aur şi alte pietre scumpe pe cap; acum am căutat în mormînt după acea coroană, dar n-am aflat-o, de bună seamă o a fi dus în cealaltă lume cu suflet cu tot, însă acea coroană este foarte scumpă, deci mi-ar trebui mie, ca să nu se stingă pe nimic. Să te duci tu după ea şi să mi-o aduci iar la mîna mea.

— Apoi cum voi putea eu să mă duc pe cealaltă lume cu trupul? întrebă Petru, pe unde să mă duc, încotro să plec şi de unde-l voi putea cunoaşte pe tata măriei tale, ca să cer coroana? Se vede că măria ta ţi-ai pus gînd să mă pierzi cu orice preţ, continuă Petru pierzîndu-şi răbdarea.

— Eu te ţin pe tine pe lume! se răsti domnul spre el, din binele meu mănînci şi bei, din mila mea eşti pe pămînt, din buneţea mea trăieşti, aşadară unde te mîn, de te-aş mîna în al nouăzeci şi nouălea cer, tu trebuie să te duci, ori mai multe nu-s. Iată-ţi spun: dacă nu-mi aduci coroana în răstimp de douăzeci şi patru de ceasuri, capul nu-ţi va sta unde-ţi stă acum, ci sub picioarele mele, căci atunci e vai de tine, m-ai înţeles?!

Petru iar tăcu.

— Cară-te, gozul[1] pămîntului ce eşti, şi te ţine de ce ţi-am zis.

Abia se putu trage pînă acasă de necaz, căci ştia el bine acum că din asta nu va mai putea nici socru-său să-l scoată. Cînd ajunse acasă se lăsă pe scaun supărat şi-ncepu a plînge, dar aşa plîngea, mai rău ca un copil de un an, încît îţi era mai mare mila de el. Plîngea şi-şi smulgea părul de pe cap. Nevastă-sa era în vecini cu soacră-sa cu tot, urzea pînză şi cînd auzi plînsul şi vaietul, acasă, gîndi că cine ştie ce se va fi întîmplat; deci alergă în graba mare să vadă ce e? Intrînd în casă, cum o văzu Petru se ridică de pe scaun, o îmbrăţişă de după cap şi astfel începu a plînge.

Nevastă-sa, temîndu-se de altceva, începu şi ea a plînge şi plînseră

---

[1] Goz — pleavă, gunoi.

amîndoi un timp bunişor, în urmă îl întrebă:

— Ce te-a ajuns, dragă Petre? spune-mi să ştiu, că mi se rupe inima.

— Rău dragă, de tot rău, ba mai rău decît aşa nu poate să fie.

— Şi eu văd că e rău, căci cînd plîngi, bine nu poate fi, dar spune-mi iute de ce?

— Acum chiar rămîi fără mine, dragă nevasta mea... Mai mult nu putu zice, căci se înecă de un plîns amar.

— Mai prinde, Petre dragă, şi vorbeşte, dar dacă n-o fi aşa de rău, cum îţi închipuieşti tu şi cum ţi-ai închipuit şi mai înainte.

— Mi-a dat domnul o poruncă, zise el, care văd bine că n-o pot împlini, iar dacă n-o pot împlini, capul nu-mi va sta unde-mi stă acum, ci sub picioarele lui, sau să mă pustuiesc din ţinuturile acestea, căci atunci e vai de mine.

— Ce poruncă ţi-a dat de ţi se pare aşa de grea de-mplinit?

— Mi-a poruncit să aduc din cealaltă lume coroana tatălui său, care a murit acum şasezeci şi opt de ani. Cum pot eu să mă duc în cealaltă lume? şi cum voi putea cunoaşte pe tatăl lui, ca să-i cer coroana? Apoi cine ştie are ori ba coroana, şi dacă o are, voi-va să mi-o dea?

— Asta-i toată porunca?

— Asta-i şi-i destul pentru un om ca mine.

— Nu te teme Petre, că tata cum te-a scos din cele două necazuri de mai-nainte, şi din acesta te va scoate.

— Putea-mă-va oare?

— Cum să nu te poată! Hai să mîncăm, să bem şi să ne petrecem pînă deseară; atunci te vei duce iar la tata să-l rogi să te ajute.

Bine! Se puseră şi-şi petrecură pînă înmurgi bine, atunci Petre se sculă, plecă şi se duse la socru-său Vizor, craiul şerpilor.

— Bună seara, tată, zise Petru intrînd.

— Bună să-ţi fie inima. Bine că venişi. Ian şezi aici pe scaun. Ce-ţi mai face nevasta? Pentru ce n-a venit şi ea?

— Ea face bine, că-i sănătoasă. N-a putut veni, căci şi eu am venit într-o treabă mare.

E rău...

— Cum? Iar e rău? Nu i-a plăcut la domnu-tău cum ai împlinit porunca ce ţi-a dat-o?

— Ba i-a plăcut. A trebuit să-i placă, căci a fost bine de tot, dar eu nu ştiu ce are cu mine? Acela vrea cu orice preţ să-mi vadă capul tăiat şi pus sub picioarele lui. În loc să-mi dea pace, că i-am fost aşa slugarnic, acum mi-a dat cincizeci de nuiele.

— Şi tu astea le-ai ţinut?

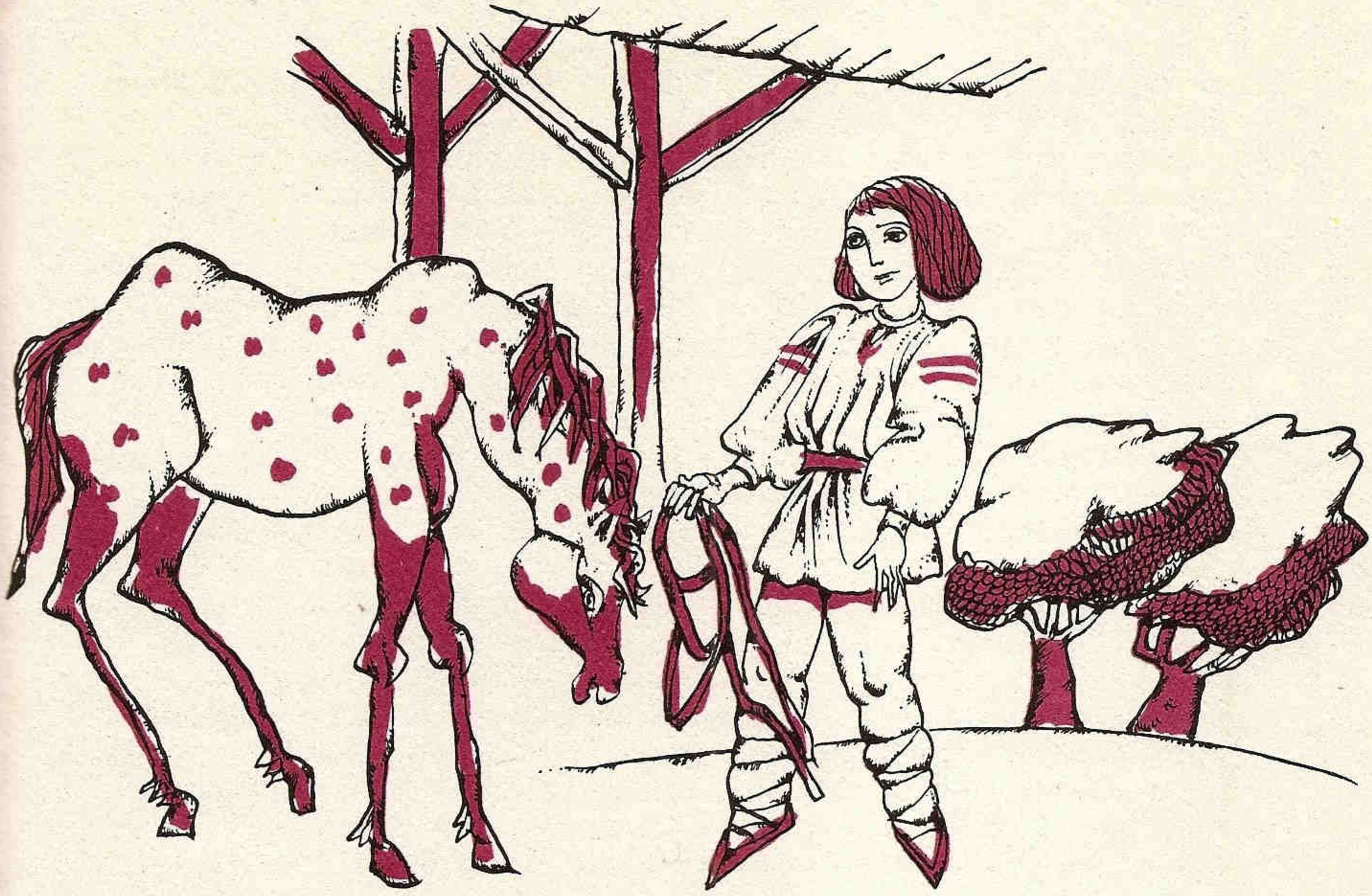

— Ce aveam să fac? Le-am răbdat, că doară n-o să mă prind cu el.

— Ăsta e răul de care vorbişi înainte?

— Ba ăsta nu-i. Altu-i mai mare. Mi-a dat o altă poruncă de împlinit, care, zău, numai aşa o pot împlini, dacă vei face bine să-mi ajuţi şi acum. Deci, te rog, fii bun, stă-mi şi acum întru ajutor.

— Ce poruncă ţi-a dat?

— Mi-a poruncit să-i aduc din cealaltă lume coroana lui tătîne-său, care a murit acum şasezeci şi opt de ani, căci dacă nu, capul nu-mi va sta unde-mi stă acum, ci sub picioarele lui; ori să nu mă mai vază, că va fi rău de mine.

— Şi dacă o vei aduce?

— Atunci nu va fi nimic, ori că-mi va da o sută de nuiele, după rîndul început, dacă mă voi lăsa, ceea ce nu cred, căci mă voi opinti să le arăt eu pe cine chinuieşte el; apoi ori scap, ori fac o vrajbă şi îngălmăceală, de se miră toată lumea de el.

— Te ajut eu, Petre, te ajut să scapi şi acum cu porunca domnu-tău şi nu te voi mai lăsa să te bată slujitorii lui, şi să te facă

de ruşine, căci ori cum eşti copilul meu, şi-mi eşti drag. Haida să ne punem să gustăm ceva de cină.

Se puseră la masă şi gustară, dar gustară bine, căci se săturară de mîncare şi de băutură, adecă îşi petrecură cum îşi petrec oamenii, cînd sînt în voie bună sau cînd scapă din necazuri.

După cină luă Vizor, craiul şerpilor, un căpăstru şi un vătrar[1], le dete lui Petru şi zise:

— Na, Petre, acestea, du-te cu ele la stava mea de cai, pe unde ai trecut tu întîia oară, cînd ai venit la mine, caută calul care e mai slab, dară ai bine grijă, că numai unul e bun de ce-ţi trebuie ţie; arată-i căpăstrul, căci singur va veni la tine. Aruncă-i căpăstrul în cap şi-l prinde cu acesta pe care ţi-l dau eu şi te suie pe spatele lui. Să laşi după el unde te va duce, căci el ştie calea, apoi atunci cînd va ajunge la o groapă, va sta, atunci tu să te cobori de pe el şi să-l loveşti cu vătrarul acesta în frunte, căci el se va face un stan de piatră. După aceea, intri în groapă, şi mergînd puţintel, te vei afla în cealaltă lume; ai grijă însă, să nu uiţi nimic din ce vei vedea, căci tatăl domnului tău pe care ţi-l va arăta oarecineva de pe acolo, te va întreba de tot ce-ai văzut; altminterelea acelea îţi vor fi de folos în viaţă. Dacă îţi va da coroana, vei ieşi afară pe calea cunoscută şi, ajungînd la cal, îl vei lovi iar cu vătrarul în frunte, de care va învia, te vei sui pe el şi apoi te vei abate pe la mine. M-ai înţeles?

— Înţeles!

— Dar să nu uiţi ce ţi-am spus!

— Nu voi uita!

— Acum du-te!

Aşa şi făcu.

Luă căpăstrul, se duse la stava de cai şi încălecă pe calul care era mai slab decît toţi caii din acea stavă. Calul şi plecă cu el şi ajunse la o groapă. Acolo se coborî de pe cal, îl lovi cu vătrarul în frunte, de care lovitură într-o clipită se prefăcu într-un stan de piatră, iar el se coborî în groapă şi intră în cealaltă lume. Griji însă bine de sfatul dat de socru-său, ca să nu uite nimic din ceea ce va vedea.

Adecă ce văzu?

Tot lucruri de care mult se minună.

Mai întîi trecu pe lîngă un om acoperit cu nouăzeci şi nouă de ţoluri, toate nouă nouţe, şi totuşi murea de frig.

Mergînd mai departe, văzu un om acoperit de un ţol de tot rupt şi subţire, iar pe el ploua cu zăpadă şi totuşi îi era cald.

Trecînd pe lîngă aceştia, nu departe vede un alt om, aşezat cu

---

[1] Vătrar, vătrariu — unealtă (ca o lopăţică) cu care se scormoneşte focul în vatră.

spatele pe pămînt, pe care doi servitori cu un sucitor îl îndopau cu mîncare, ca pe o gîscă, şi totuşi se văieta că e flămînd.

Nu departe de la acesta îi veni înainte un păzitor, care îl întrebă:

— Ce cauţi pe aici, pămînteanule?

— Caut pe măria-sa, domnul cel bătrîn, din satul nostru.

— Ce ai cu el?

— M-a trimis măria-sa, domnul cel tînăr, să-i aduc coroana.

— Te du pe aici încolo, căci tocmai acum bea apă dintr-un izvor, vezi-l colo?

— Văd.

Se duse Petru şi cînd fu înaintea lui, îi sărută mîna şi-i spuse din ce pricină a venit.

— I-o dau dară — zise — şi aşa numai asta am adus-o de la el, i-o dau ca să mă limpezesc şi de asta.

Zicînd aceste, luă coroana de pe cap şi o puse în mîinile lui Petru.

Apoi iar zise:

— Acum spune-mi, Petre, ce-ai văzut aici în lumea noastră?

— O, măria-ta, că multe am văzut.

— Ce?

— Întîi am văzut un om acoperit cu nouăzeci şi nouă de ţoluri, toate nouă nouţe şi totuşi îngheţa de frig.

— Ştii, Petre, ce însemnează aceasta?

— Ba nu ştiu. Păcatul poate fi mai uşor sau mai greu, după cum e şi fapta.

— Omul acela, pe care l-ai văzut întîia oară, pentru aceea tremură de frig, sub nouăzeci şi nouă de ţoluri, toate nouă-nouţe, căci el, cînd a fost pe pămînt, nu le-a dat nici un veşmînt săracilor de pomană. El n-a făcut ceea ce ar fi trebuit să facă şi pentru aceea se pedepseşte. Ce ai mai văzut?

— Am văzut un om acoperit cu un ţol de tot subţire şi rupt, şi totuşi asuda de cald.

— Vezi, Petre, acela le-a făcut săracilor veşminte de pomană. Ce ai mai văzut?

— Am văzut un om cu spatele la pămînt, pe care îl îndopau alţi doi oameni cu sucitorul, şi totuşi striga că moare de foame.

— Vezi, Petre, aşa se pedepsesc oamenii cei lacomi la mîncări şi băuturi. Dară ce ai mai văzut?

— Nu am mai văzut nimic.

— Nu ai mai văzut, că nu te-ai dus mai încolo. Dară să vezi altele te-ai îngrozi; te grijeşte dară, să nu ajungi şi tu pe aici. Dară feciorul meu ce mai face?

— Face bine, că-i sănătos.

— Cum o mai duceţi laolaltă?

— Rău de tot, că m-a bătut de două ori pe nedreptul.

— Atunci e rău de tot; mă tem că şi el va ajunge pe aici pe undeva. Te du, Petre, du-i coroana şi mai iartă şi tu cît poţi.

Petru nu mai zăbovi mult, ci se duse pînă la gaură, ieşi afară, se sui pe cal şi-l lovi cu vătrarul în frunte, apoi într-o clipită ajunse la socrul său, Vizor, craiul şerpilor.

— Cum, Petre, aduci coroana?

— O aduc şi-ţi mulţămesc de ajutor.

— Bucuros, Petre; acum du-te şi i-o dă, să nu-ţi bage de vină.

— De dus i-o duc, numai ştiu de bună seamă că acuma îmi dă o sută de nuiele, dară acum nu mă las.

— Bine că mi-ai adus aminte; stăi să-ţi dau o puşculiţă cu apă, şi cînd vor vrea să-ţi facă ceva, stropeşte-i cu apă şi îndată se vor face stane de piatră.

Plin de bucurie, luă Petru puşculiţa; o băgă sub şerpar şi plecă.

Cînd ajunse Petru cu coroana acasă şi-o dete domnului, acela iar

chemă toţi servitorii şi le porunci să-i dea lui Petru o sută de nuiele. Atunci Petru scoase puşculiţa şi-i stropi pe toţi cu apă, încît într-o clipită toţi, cu domnul cu tot, s-au făcut stane de piatră.

Deci se duse iar la socru-său, ca să-i dea ceva, ca să-i învie iarăşi.

Zărindu-l, socru-său îi zise:

— Ce-i, Petre?

— E rău, tată.

— Cum?

— Mi-e frică de păcat.

— Nu te teme, Petre; aşa li s-a cuvenit lor; aceea le-a fost răsplata. Du-te acasă, ia-ţi nevasta şi pe mumă-ta şi mergeţi de locuiţi în curţile domnului tău, şi moşteneşte tot ce-a avut el.

S-a dus Petru şi aşa a făcut. Iar acum, de nu va fi murit, nu-i om bogat ca el pe lume.

PERICLE PAPAHAGI

FRUMOASA-PĂMÎNTULUI

A FOST, CE N-A FOST.

A fost odată un Făt-Frumos, fiu de împărat. Dînsul stăpînea atît pămînt cît frunza. Cînd i-a sosit vremea ca să se-nsoare, Făt-Frumos a dat în stele şi i s-a arătat că mireasa lui va fi Muşata-Locului.

Unde sfîrşeşte pămîntul era o grădină. În grădina aceea creştea un măr. Mărul acela făcea numai trei mere şi în unul din ele se afla Frumoasa-Pămîntului.

Făt-Frumos a auzit ce departe se afla Frumoasa-Pămîntului, dar nu s-a speriat de depărtare. Avea el cai năzdrăvani de zburau, mîncînd pămîntul şi bînd norii, care-l puteau duce pînă acolo. Numai de una se îngrijea şi-l făcea să fie amărît; anume că era acolo un Negru-împărat, care păzea grădina.

De întristare şi de amărăciune, Făt-Frumos nici să mănînce n-avea poftă. Văzînd părinţii cum slăbeşte zi cu zi, l-au întrebat de ce suferă, că-i aşa de straşnic amărît.

La început i-a fost ruşine să mărturisească, dar mai apoi a zis verde că-i este de-nsurat.

— Dacă pofteşti să te-nsori, i-au răspuns părinţii, atît mai bine. Cine nu doreşte să aibă o noră acu' la bătrîneţe? Numai asta să-ţi fie boala.

Atunci părinţii au început să-i propuie fete, tot una şi una, precum pe fata lui împăratu-Albu, pe fata lui împăratu Mic, pe a lui Mare şi cîte altele. Dar voinicul da mereu din cap, că nici una nu-i convine, că nici una nu-l încălzeşte la inimioară. Apoi la urmă se rosteşte:

— Ce tot umblaţi cu una cu alta! Toate fetele-s bune; de nici una nu mă plîng, de cît gîndul meu zboară peste nouă mări şi nouă ţări. Iubesc pe Frumoasa-Pămîntului din măr. Iacă aşa! Pe aceasta ţiu s-o am de nevastă.

Părinţii ştiau ce se petrece cu Frumoasa-Pămîntului din măr şi au vrut să-l abată de la acest gînd, căci din cîţi au umblat după dînsa, nici unul nu s-a mai întors; în deşert îi vorbeau însă, în deşert îi

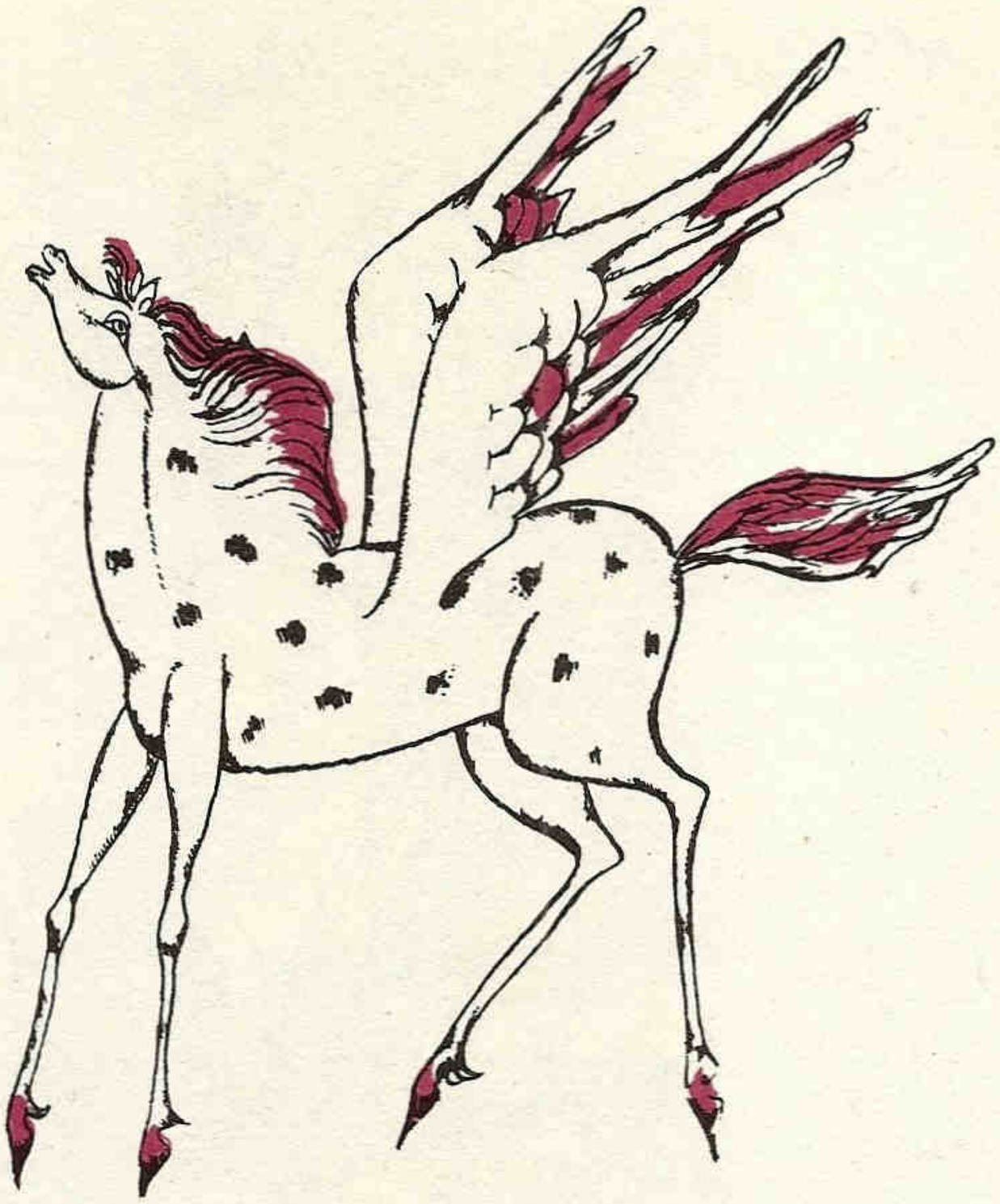

ziceau mai cu binişorul, mai cu răul, ca să-şi ia gîndul de la ea, dacă doreşte să nu i se întîmple ca la mulţi alţii, care s-au dus şi îndărăt nu s-au mai întors.

În zadar! Nimic nu prindea.

Şi apoi, dacă au văzut ce au văzut părinţii, că nu se poate, l-au binecuvîntat şi i-au dat voie să se ducă. Mai bine ducă-se decît să se prăpădească, topindu-se ca ceara de dorul ei.

Atunci Făt-Frumos a mers în grajd să-şi aleagă cal. Acolo erau sute de cai, care de care mai frumos şi mai vioi. Dar el a trecut prin faţa tuturor şi s-a apropiat de un cal rîios, care mînca la oase în loc de iarbă; îi aşează frumos şaua şi începu să-i zică:

— I! Murgule, i! căci lungă cale avem de făcut şi zău nu ştiu cum o vom duce la capăt!

Calul îi răspunse:

— Să trăieşti, Făt-Frumos! Sînt ani de cînd nimeni n-a mai băgat mîna-i împărătească asupră-mi. Ţie nu ţi-a fost ruşine să mă bagi în seamă, dar te asigur că nici tu n-ai să te aştepţi la rău din parte-mi.

Apoi, dintr-o dată s-a scuturat rîiosul de cal şi cînd ce să vezi? Apare înaripat, cu aripi sclipitoare, de-ţi luau vederea.

— Încalecă, zise calul, căci lungu-i drumul, greu este el, dar vom reuşi să-l ducem la bun sfîrşit. Multe am suferit eu, dar şi multe pot.

Zbura calul înaripat ca vîntul, ca gîndul. După zile şi luni, au ajuns la grădina harapului, la grădina lui Negru-împărat.

Şezură întîi şi se odihniră, apoi Făt-Frumos îşi încinse armele şi încălecă. Apoi se azvîrli fără zăbavă în grădină şi după ce se uită de jur împrejur voi să rupă, pe nesimţite, mărul cu Frumoasa-Pămîntului. Acest măr se afla pe pomul din mijlocul grădinii. Nimeni nu putea să se apropie nevăzut de harap, deoarece de jur împrejurul pomului tot pămîntul era gol. Iar mărul nu făcea decît trei mere, şi în unul din ele se găsea Frumoasa-Pămîntului.

În momentul de a se apropia Făt-Frumos, iacă mi se deşteaptă harapul şi se repede asupra-i, să-l sfîşie de viu. Şi cînd mi se apucară, dragă frate, şi mi se înhăţară la luptă ceva de speriat; Făt-Frumos călare pe calul cu aripi lupta cu spada şi da în carne vie, dar nici harapul nu se lăsa mai prejos; ci înfigea adînc ghearele sale, ca un ticălos ce era, fără milă.

După o luptă desperată, Făt-Frumos îşi face vînt odată şi cînd se

repezi asupra harapului, îl înfige în pămînt pînă la genunchi. Acuş harapul se zbătea, dar nu putea să se mai mişte cîtuşi de puţin. Atunci Făt-Frumos trage odată cu spada şi-i taie capul. A curs, frate dragă, a curs atîta sînge negru ca mura cît ajungea pînă la glezne.

Se urcă apoi Făt-Frumos pe măr, culege cele trei mere, încalecă iarăşi pe calul cu aripi şi porneşte spre casă. Ajungînd pe lîngă malul unui rîu, scoate merele din sîn, taie unul din ele, dar nu găseşte nimic; taie al doilea, de asemenea, nimic.

Voinicului începu să-i bată inima colea de teamă; crezu că toată cazna i-a fost în deşert; dar calul cu aripi care pricepea totul, surîdea pe sub mustăţi; calul cu aripi ştia că în mărul din urmă se află Frumoasa-Pămîntului.

Cînd tăie şi al treilea măr, ce să-i vază ochii? Pe Frumoasa-Pămîntului, care strălucea ca soarele. Da, nenoroc, în graba lui, tăind mărul, a zgîriat şi degetul cel mic al Frumoasei-Pămîntului. Şi la moment începu să-i curgă sîngele; atunci voinicul a dat fuga după niscai ierburi, de care să-i contenească sîngele de la degetul cel mic.

Dar abia plecă el de acolo şi veniră nişte ţigănci. Au apucat-o cu sila şi au început să o împungă, ba cu ace, ba cu alte alea, pe la cap, mîini, picioare, încît biata Frumoasă a Pămîntului s-a cocoloşit şi s-a făcut mică cît un peşte. Acest peşte era cu totul aurit. Pe lîngă

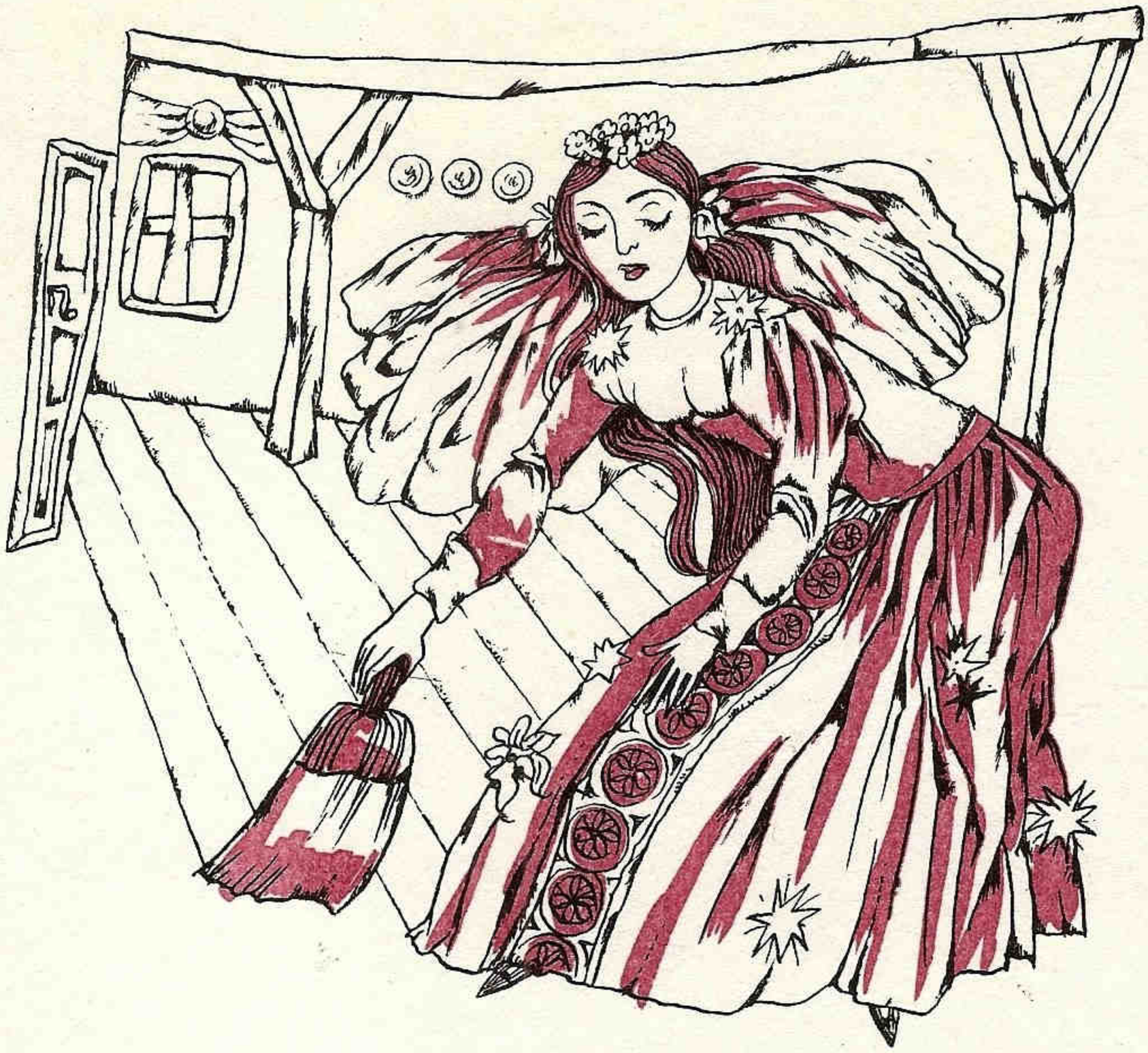

rîul acela se afla un rezervor de apă. Ţigăncile au aruncat peştele într-însul. Apoi îmbrăcînd cu hainele Frumoasei-Pămîntului pe una din ţigănci au lăsat-o acolo şi s-au dus. Întorcîndu-se Făt-Frumos şi văzînd-o aşa de neagră la faţă, s-a speriat. Ea să fie Frumoasa-Pămîntului? se întreba el frecîndu-se la ochi, crezînd poate că nu vede bine.

„Asta să fie Frumoasa-Pămîntului? nu seamănă cîtuşi de puţin." Ce gîndeşte el?

„Poate aşa-i Frumoasa-Pămîntului, poate s-a înnegrit într-adins ca să mă-ncerce, dacă ţin la dînsa."

A luat-o cu dînsul! Dar, fiind însetat, s-a aplecat să bea puţină apă din rezervor, înainte de a încăleca şi de a porni, cînd colo ce să vază? Un peşte aurit, pe care-şi propuse să-l prindă. Intră în rezervor şi după cîtva timp îl prinde şi-l ia cu dînsul acasă.

Părinţii văzînd pe nora atît de neagră, s-au amărît grozav. Nu se aşteptau să fie Frumoasa-Pămîntului aşa de neagră, să nu-ţi vie chiar s-o vezi, parcă era o ţigancă. Le-a povestit băiatul că nu era aşa neagră la început, dar în urmă din ce cauză a devenit aşa, nici el nu pricepe.

— Dar, de vreme ce aşa mi-a fost norocul, am s-o păstrez.

Seara, băiatul scoate peştele şi-l dă să-l prăjească la tigaie. După cum se obişnuieşte, a fost curăţit de femei, iar spinii au fost aruncaţi la gunoi. Acolo a crescut un chiparos frumos, minune mare, numai frunze galbene ca aurul! Cînd se întîmpla să treacă împăratul, împărăteasa ori fiul de împărat, se îndoia chiparosul pînă jos de tot şi mi-i săruta, că te minunai cum! Dar cînd se întîmpla să treacă ţiganca, se ridica în sus şi se cutremura peste tot.

Ţigăncii nu i-a trebuit mult să priceapă că-i vreo drăcie la mijloc şi că poate Frumoasa-Pămîntului o fi crescut sub forma chiparosului; şi sub cuvînt că face umbră, a cerut de la bărbatul ei să-l taie.

— Cum să-l tăiem, creştină, o frumuseţe de chiparos, ce noi îl avem şi lumea se îndrăgeşte de el?

Dar ţiganca ţinea să i se facă pe plac: să-l tai, căci altfel nu se poate.

Bărbatul, ca să aibă linişte-n casă de partea femeii, care-l sîcîia toată ziua, i-a făcut pe plac. Dar pe cînd argaţii tăiau, cade o aşchie în cioarecul unui argat moşneag. Acesta n-a priceput în acel moment, dar venind acasă şi dezbrăcîndu-se a căzut aşchia jos, de-a parfumat toată odaia; iar bătrîna ridică aşchia şi o băgă în dulap, spre a nu se prăpădi. Ce-mi era asta? Era Frumoasa-Pămîntului. Pe cînd moşul şi bătrîna dormeau, ea se scula, deretica totul prin casă şi în fapt de zi se ascundea în dulap.

Moşul şi bătrîna, minune mare, se tot priveau şi nu pricepeau cine drege toate acestea. Bătrîna credea că moşul face totul; pe cînd moşneagul îşi închipuia că bătrîna, dar că nu voia să-i spuie. Bătrîna zicea în sine: „Tare trebuie să mă iubească moşul, pentru ca să se scoale noaptea să facă atîtea lucruri. Pesemne îi este milă de mine".

Iar moşul: „Lucru mare; bătrîna! o ştiam altfel, dar m-am înşelat. Nu vezi cum drege totul baba?"

Încetul pe încetul a sosit Paştele. Frumoasa-Pămîntului ce pune la cale? Coase haine noi pentru moşul, pentru baba, da' haine împărăteşti, încît se minunau şi dînşii de unde atîtea lucruri şi atîtea frumuseţi!

— Mi se pare, babo, că tu le faci toate acestea? întrebă într-o zi moşneagul pe baba.

— Ba, mi se pare că tu, moşule, dar nu spui.

Una alta, băgat-au de seamă că ceva-ceva se petrece aci, dar nici prin gînd nu le trecea lor de aşchie.

Stau pe gînduri dacă trebuie să se îmbrace sau nu cu hainele acelea, căci se temeau să nu fie traşi la răspundere de împărat la

biserică, că de unde au găsit hainele împărăteşti, ei nişte oameni săraci, lipiţi, fără pic de mălai în căpistere? Şi aşa s-au hotărît să nu se îmbrace cu ele şi mi s-au dus îmbrăcaţi în hainele lor sărăcăcioase.

Abia au plecat de acasă şi Frumoasa-Pămîntului s-a pus de a aşternut casa cu nişte covoare frumoase, de-ţi pierdeai mintea uitîndu-te la ele. Apoi s-a pus de gătit la bucate, plăcinte, pui fripţi, dulceţuri, cadaifuri şi altele, bune şi gustoase, de să te lingi pe degete, cînd ai gusta din ele.

Bătrînilor, la întoarcere acasă, mai că le venea să nu intre-n casă:

— Aci se petrece vreo drăcie, zise moşneagul. Mie parcă-mi vine să nu intru în casă. Tu de ce părere eşti?

— Deh! moşule! Omul rău nu-ţi face lucruri frumoase, iar aci nu văd vreo faptă rea, decît, după cum pofteşti! tu eşti bărbat!

Şi-au luat inima în dinţi şi au intrat. Fata încă nu dereticase totul, ci tot mai punea în ordine odaia unde se primesc musafirii.

Văzînd-o bătrînii i-au şi grăit:

— Cine eşti tu, puică?

Odată ce fata a fost surprinsă, s-a apucat şi le-a înşirat una cîte una totul, anume, că dînsa-i Frumoasa-Pămîntului. Apoi povesteşte cum fiul de împărat a scăpat-o din mîinile harapului, cum nişte ţigănci cu vrăjile şi cu acele lor au prefăcut-o în peşte şi toate celelalte cîte am povestit pînă aci. Bătrînii nu mai puteau de bucurie. Săreau într-un picior de bine ce le părea. Au poftit-o să rămîie la dînşii, căci ei copii n-au şi o vor iubi mai mult decît îşi iubesc ochii din cap. Iar Frumoasa-Pămîntului a şi rămas.

Fiul de împărat, dacă nu mai putea de viaţa rea dusă cu ţiganca, s-a şi îmbolnăvit rău, şi nici nu mînca, nici nu bea; nimic nu poftea să guste. I se aduceau plăcinte, gătite de fecioare, mîncări fel de fel, dar în deşert, căci n-avea poftă deloc.

Atunci aude şi Frumoasa-Pămîntului de boala lui şi mi se apucă de găteşte o plăcintă cum se pricepea ea numai s-o facă, bună şi

dulce, să-ţi lase gura apă; apoi o trimite la fiul de împărat cu bătrîna. Soseşte bătrîna la palat, dar cine o băga în seamă? Nici nu o lăsa să intre pe poartă. Dar iată că aude fiul de împărat de sus de unde se afla bolnav, şi ordonă să fie lăsată să intre.

Fiul de împărat, văzînd plăcinta aceasta, dintr-o dată îi vine pofta şi începe să mănînce. Apoi îi zice bătrînei să-i mai gătească una. Mîncînd şi din aceasta, s-a făcut şi mai bine. Bătrîna îi aducea în fiecare zi şi astfel fiul de împărat a început să meargă din ce în ce mai bine şi se făcu pe deplin sănătos.

Atunci întrebă el pe bătrînă:

— Rogu-mi-te, spune-mi, tu faci plăcintele acestea sau vreo noră a ta, ori vreo fată?

— Deh! fiule, le găteşte fata mea.

Fiul de împărat o întreabă unde şade, căci doreşte să meargă să o vază. Baba însă era din cele date dracului, şi-i spune că oare casa ei este plină de viermi şi de balegi.

Fie, zise fiul de împărat, tot am să viu. Aşadară, se scoală şi se duce să-i aducă un dar fetei, drept răsplată pentru plăcintele ei. Aci ce să vază? Casa bunicii strălucea ca raiul. În loc de balegi, busuioc, trandafiri şi garoafe; în loc de viermi, pietre şi pietricele de diamant.

Toată casa babei mirosea atît de frumos! Înlăuntru ce să vezi? Frumoasa-Pămîntului, în carne şi oase, aşa cum te văd şi cum mă vezi, s-a repezit în braţele ei, a sărutat-o şi a rugat-o să-i povestească cum a dispărut din faţa lui. Ea n-a zis nu! Nici n-a tăgăduit şi-i povesti totul.

Fiul de împărat o aduce la palat; iar pe ţigancă o pedepsi de n-a rămas picior de ea. După asta, el se însură iarăşi cu Frumoasa-Pămîntului din măr şi făcu o nuntă domnească durînd de joi pînă joi. Eram şi eu acolo şi am jucat pînă ce n-am mai putut.

AL. LECA MORARIU

ÎMPĂRATUL ALB ŞI ÎMPĂRATUL ROŞU

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ, că de n-ar fi, nu s-ar povesti. De mult, de cînd cu poveştile! Că eu nu-s de atunci, ci-s de mai încoace. Da' într-o zi mă duc eu la bunica şi cotrobăind încoace, cotrobăind încolo, dau de un sac; da' rupt, da' colbăit!

— Bunicuţă, ce ai dumneata în sacul cela?

Da' bunica:

— Lasă, zice, să nu-l clinteşti din loc! Zestre de la bunică-mea, care şi ea a moştenit-o de la o străbunică a ei, care şi ea cică o avea cu limbă de moarte de la o răstrăbunică a ei!

Şi eu, ca un plod neastîmpărat ce mă găseam, nu să ascult! Chitesc cînd nu-i bunica acasă, şi hîrşti! apuc sacul. Şi cela era un sac de poveşti, măi băieţi! Îl deschid eu şi poveştile zbrr! zboară în toată lumea, de-au împănat ţările! Atunci eu haţ! o poveste de coadă; am prins-o şi v-o spun şi domniilor voastre!

De mult, de cînd urşii aplecau viţeii şi-i ştergeau pe bot, desmierdîndu-i, de cînd lupii se luau de gît cu mieii de se înfrăţeau, sărutîndu-i, de cînd puricele se potcovea cu nouăzeci şi nouă de ocă la un picior şi tot striga: „Mi-i uşor, mi-i uşor!" de mult, a fost un crai, un boier mare şi a avut un fecior. Şi se întîmplă amu în cutare ţinut iarmaroace, şi zice feciorașul cela către tat-său:

— Tătucă, ce te-aş ruga eu: dă-mi o mie de galbeni, că iacă negustorii se duc în iarmaroace; mă duc şi eu, poate, cine ştie, oi cîştiga şi eu ceva.

Buun! Îi dă tat-su mia de galbeni, şi hai şi el la iarmaroc. Da' el nu să umble într-a cîştigului prin cele bîlciuri, ci se duce într-o şcoală şi zice:

— Domnilor, luminaţilor şi cinstiţilor, de azi amiază pînă mîine amiază să mă învăţaţi scrisoarea, să mă învăţaţi toate felurile de scrisoare de pe lume; că aşiş[1] vă plătesc, iacă poftim, mia de galbeni pe masă.

[1] Aşiş — îndată, numaidecît.

Şi l-au învăţat toate felurile de scrisoare, de scria şi cu piciorul pe crîngul cerului.

Vine acasă.

— Tătucă, zice, straşnic mai umblă negustorii iştia: amuş păgubesc, amuş cîştigă; numai eu am păgubit tot!

— Apoi, dragul tatei, a doua oară ai să cîştigi şi tu! Şi-i mai dă tat-su o mie de galbeni.

Iară mi se duce feciorul cel de crai la iarmaroc. Umblă-n-coace, umblă-ncolo, dă de nouăzeci şi nouă de muzicanţi şi le zice:

— Domnilor, muzicanţilor, şi lăutarilor, de azi amiază pînă mîine amiază să mă învăţaţi a cînta în toate muzicile. Aşa fel de cîntare să mă învăţaţi, aşa de frumoasă, că toată fiara, toată lighioaia să se adune de cîntarea ceea; pînă şi şerpimea cea veninoasă, care se întîmplă de intră în om, să iasă la soare, de cîntarea ceea. Că aşiş vă plătesc, iacă poftim mia de galbeni pe masă.

A învăţat el amu şi cîntarea ceea, şi vine acasă.

— Vai de mine, tătucă, ce să mă fac, ce să mă direg, unde mi-a fost capul, că iarăşi am păgubit, şi n-am cîştigat nimica!

— Dragul tatei, ai să cîştigi a treia oară de bună seamă. Da' să te porţi o ţîră mai binişor; să te porţi, dragul meu, să cîştigi, că-i o sumedenie de bani mătrăşită! îi dă el de grijă. Mai deschide-ţi ochii şi mai strînge-ţi punga, că la aşa tîrguri cu doi bani în trei pungi se cade a umbla! Şi-i mai pune şi a treia mie în palmă.

Hai se duce băietanul nostru şi păgubeşte şi a treia mie în iarmaroc, adecă vorba vine că păgubeşte, că el cele trei mii de galbeni nu le-a păgubit, ci s-a învăţat prin cele şcoli, de s-a făcut de tot năzdrăvan. Că colo, în şcolile cele, erau feluriţi învăţaţi şi înşelători de lume, şi la dînşii a învăţat el toate năzdrăvăniile şi toate drăciile.

Buun! Vine el acasă.

— Ira! dragul tatei, ce eşti aşa supărat şi scîrbit?

Da' el face către tat-su:

— Of, tătucă, ori să-ţi spun, ori mai bine să mă înec!?

— Da' de ce, dragul tătuchii, din ce pricină îmi vorbeşti aşa?

— Dacă, tătucă, am păgubit şi a treia mie, ce să mai zic!?

— Apoi, dragul tatei, mai bine te prăpădeai şi tu pe undeva ca să nu te mai fi avut eu la casa mea!

— Vai de mine, tată, ce vorbă mi-ai spus dumneata acum!!

— Aşa ţi se cade, dragul meu!

— Apoi din cît îi aşa, tată, hotărît lucru că pentru ocara asta aşa de amarnică, eu mă duc pe lume! şi aşişi: Tătucă, sănătate bună — îi pupă mîna şi porneşte.

Tat-su începe a plînge.

— De ce mai plîngi, tată?! Amu m-ai batjocorit, şi amu plîngi?

— Dacă, dragul meu, numai pe tine te-am avut şi amu şi tu te duci...

— Eh! lasă, nu mai plînge, tătucă, că viu eu la o mîine-poimîine înapoi! zice el — şi porneşte!

Şi nici că mai şuguieşte, merge o zi, merge două, merge patruzeci şi nouă, zi de vară pînă-n seară, cale lungă să-i ajungă; pe unde? Numai el ştie!

Şi tot aşa, picior după picior, picior după picior, ajunge feciorul nostru unde ajunge, şi întîlneşte un boier.

— Bun întîlnişul, boier mare!

— Mulţumesc dumitale! Da' ce vînt te abate pe la noi? îi dă boierul.

— Ce vînt? Nici unul, că mie pe-ori unde mi-i drumul!

— Iga breee! Că mare lucru îi fi fiind dară dumneata!?

— Om cu carte, care împarte! îi dă răspuns feciorul nostru.

— Alei! Că doară nu-i fi fiind învăţător de copii?!

— Ba că chiar!

— Să trăieşti dară, frate! Hai cu bădica, că-ţi dă el de lucru!

— Să trăieşti şi dumneata, cucoane, că-mi iei calea din picioare! Da' boierul cela avea la copii cu cîrdul. Şi tocmai umbla să-i deie

la carte. Norocul lui că a dat peste aşa învăţător, că, mă rog dumneavoastră, doar învăţătură avea feciorul nostru, de trei mii de galbeni!!

Cum a muncit el amu cu copiii aceia, nu mă întrebaţi! Destul că ajung ei tobă de carte. Şi hai amu părinţii copiilor să-l mulţumească:

— Ei, zice, domnule, cinstitule şi iubitule, ce-i pofti dumneata, ce plată, că ne-ai învăţat aşa de bine copiii?

— Nimic, zice, că mie îmi trebuie numai o muzică de la dugheana cutare. Voi pofti să mergeţi cu mine şi mi-o aleg.

Buun! Se duce fecioraşul nostru cu domnul cela, şi-şi alege o fortepiancă. Şi cînd se pune odată de cîntă cu dînsa, multă ţară a răsunat!

— Asta-i de mine! zice el, şi aşişi: Sănătate bună, domnule! se mulţumeşte de slujbă, îi mulţumeşte şi boierul pentru învăţătura copiilor, şi hai la drum mai departe!

Merge el, merge iară, zi de vară pînă-n seară, cale lungă să-i ajungă, şi tot aşa cu mersul şi cu dusul ajunge la un munte, în nişte pustietăţi de ostrovuri lîngă mare. Se suie în vîrful muntelui şi-şi face ca un sihastru casă.

Apoi aşa la o vreme cînd prinde a cînta din fortepiancă, ca pe acele timpuri de învăţătură, ce-a învăţat el, de-ce, de-ce cînta, de ce ieşea ba o pasăre, ba o gujulie[1], ba o lighioaie şi fel de fel de sălbătăciune. Şi cîtă pasere şi lighioaie îi pe lume, toată s-a fost strîns pe lîngă dînsul: alta se scălda, alta juca, alta cînta, de era o dragoste şi o frumuseţă nesfîrşită.

Da' tocmai în ţara ceea, unde aşa de avan cînta năzdrăvanul nostru din vîrful muntelui celuia, era un împărat, care de opt ani avea şarpe într-însul. Şi de cei opt ani împăratul nici nu mîncase, nici nu băuse, de nevoia şi necazul ce-l trăgea cu şarpele cela, că, mă rog, doară şi şarpele crescuse în cei opt ani de zile. Şi tocmai în timpul cela, în care începuse a răsuna ţara de cîntecul năzdrăvanului, împăratul se trezeşte şi zice:

— Vai de mine, ce-i asta? Vis a fost ori aievea se aude aşa ca o cîntare? Că iga cum şi iga cum, zice, parcă am auzit şi eu prin somn cîntarea ceea, şi şarpele m-a mai îngăduit şi mi-a dat pace. Şi ce v-aş pofti, boieri dumneavoastră, curtenilor şi slujbaşilor, să vă duceţi pînă în cutare munte: ce muzicant îi acela? Poate ar putea să se sloboadă pînă la curţile mele aice; ce cîntare are el? Poate ar putea să vie pînă la mine!

Hai se duc slujbaşii şi crainicii împărăteşti să-l poftească pe

---

[1] Gujulie, gîjulie — insectă, tîrîtoare

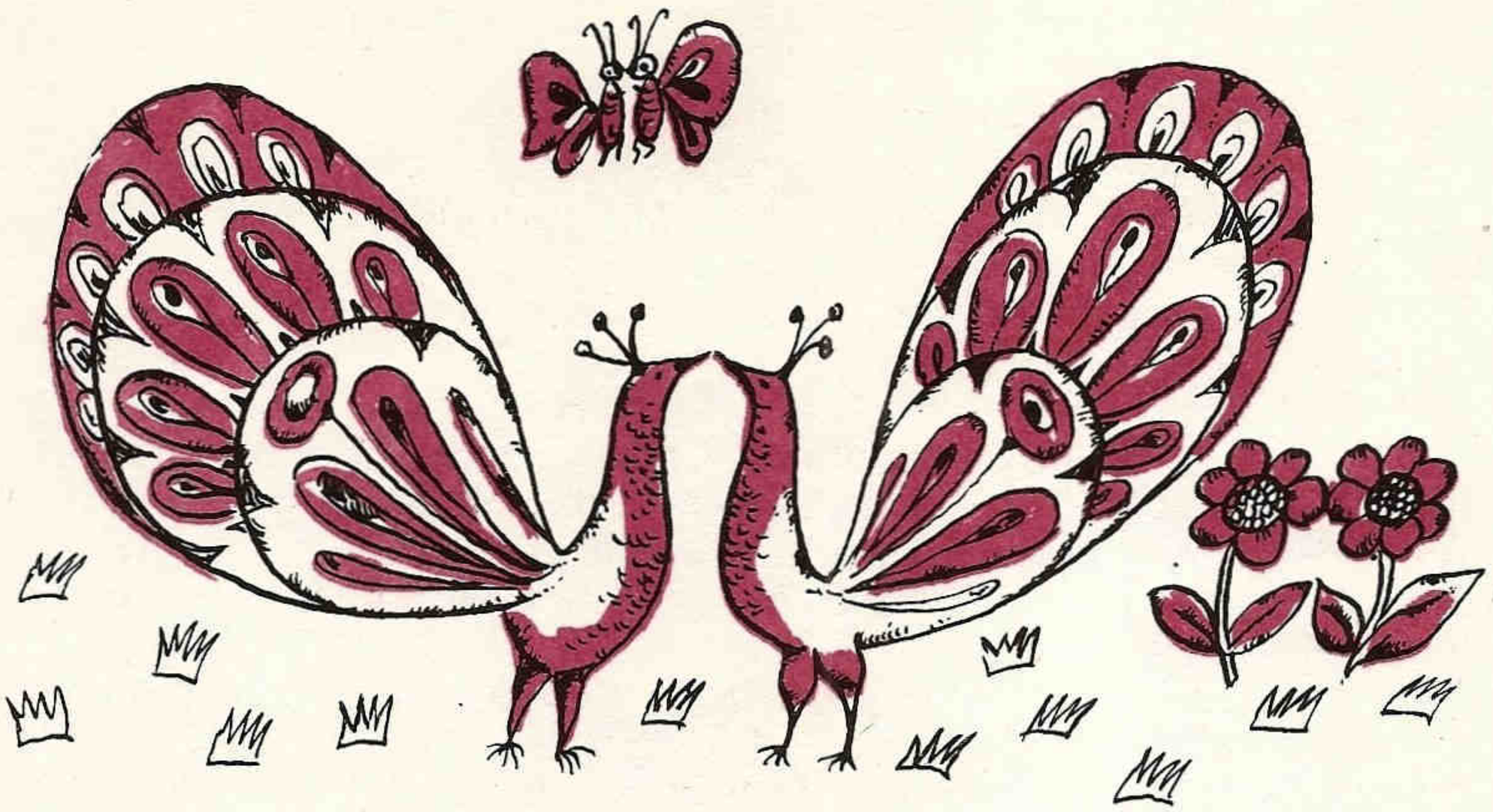

muzicant la curţile împăratului.

Da' în muntele cela nu era frunză pe copac, cîtă pasăre şi gujulie şi lighioaie se adunase la auzul cîntării celeia. Şi era o dragoste şi o frumuseţă, că nu se mai putea pe muntele cela.

Şi el, năzdrăvanul, de acolo, din vîrful muntelui aşa le-a cuvîntat:

— Mă rog, zice, tare vă poftesc să aduceţi pe înălţatul împărat încoace; că atîta pasere şi gujulie şi lighioaie ce am eu pe muntele ista, nu pot să le părăsesc. Şi mi-i de-a mai mare dragul să mă uit la dînsele! că vezi, alta cînta, alta se scălda, alta juca şi fel de fel de şăgi făceau. Da' poftesc, zice, că dacă îţi veni cu înălţatul împărat, să aduceţi şi oaste cu sabia bine ascuţită.

Şi cînd l-au adus pe împărat acolo la faţa locului, a zis muzicantul să-l puie în sus; şi i-a legat împăratului mînurile, să nu se urnească. Apoi cînd prinde năzdrăvănaşul a cînta cu toată puterea şi învăţătura lui, multă ţară a răsunat. Şi paserile şi gujuliile şi lighioile nu-şi mai aflau loc de cîntare şi de jocuri! Şi multe gujuliţe de cele mai mititele au pierit de atîta joc şi zghihuială.

Dar şi şarpele ieşea afară! De-ce, de-ce ieşea, de-ce şi năzdrăvanul mai amarnic cînta. Cînd se asvîrle odată şarpele afară!

...Da' ofiţerii şi slujbaşii, ei şedeau pe de-a lăturea împăratului, unde nu mi ţi-l iau din sabie! Da' şarpele, nişte sărituri ca acele de doi-trei stînjeni în sus făcea! La urma urmei, ce ştiu eu cum îmi aduce un ofiţeraş paloşul, şi-i zboară capul!! Da' amu şi capul să intre înapoi în om. Atunci iute strigă muzicantul, de-l întorc pe

împărat cu faţa în jos şi-i aruncă o prostire[1] peste cap, să n-aibă pe unde intra şarpele.

Şi mîntuit a fost împăratul de şarpe!

Se trezeşte împăratul. L-au spălat, l-au gătit frumos, una-alta...

— Vai de mine, zice, unde-i domnul capelmaistru de la cîntarea asta, ce s-a făcut aice?

— Ia aista-i, înălţate împărate! Tocmai dumnealui!

L-a cuprins şi l-a sărutat împăratul.

— Poftim în trăsură pînă la curţile mele, zice împăratul.

Da' el ia şi-i mai face o cîntare. Unde nu încep atunci lighioile şi gujuliile şi paserile nişte jocuri ca acele: alta cînta, alta juca, alta din aripi bătea parcă se scălda, alta peste cap se da şi fel de fel de meşteşuguri făcea, de nu se mai încăpea de atîta dragoste şi frumuseţă.

— Tare mă bucur de dragostea asta, zice împăratul, şi oi zăbovi şi eu oleacă.

Şi pune-te tu, cogemite împărat, cu toţi boierii şi curtenii tăi la privit!

— Vai de mine, da' dumneata să faci bine poate îi ţinea aşa ceva o basma, una-alta, că asta vine ca la o comedie; să-ţi dăm ceva!

Da' el muzicantul:

— Înălţate împărate, mergeţi sănătoşi acasă; că m-oi face şi eu pe la curţile dumneavoastră, numai să mă mulţumesc de dobitoacele astea pentru dragostea şi şăgile ce mi-au făcut.

S-a dus împăratul.

Da' el se pocloneşte frumos la paseri şi la gujulii şi la lighioi şi zice:

— Mulţumim că ne-aţi făcut şăgile astea, aşa de minunate! s-au mulţumit şi dobitoacele de cîntare, şi dus a fost fiecare în lumea lui.

Năzdrăvanul se ia binişor, se găteşte şi hai la împăratul cu pricina.

Acolo l-au primit ca pe un oaspe scump, l-au pus la masă, l-au ospătat, l-au cinstit, l-au omenit... una-alta...

— Ei! zice împăratul, domnule, cinstitule şi iubitule, amu ce-i fi vrînd dumneata? Îi vrea să te fac un crai, or un căpitan, îi vrea să te fac ceva?...

El n-a poftit nimică.

— Doamne, înălţate împărate, zice, mulţumim pentru cuvîntul ăst bun, dar eu ce să poftesc? Adecă aşa o pomenire nu se poate face?!

— Îi bună şi pomenirea, domnule, dar asta, zice, îi prea groasă, îi hăt groasă pomenire. Că eu unul să fi ştiut că m-a scoate cineva din nemernicia mea şi m-a mîntui de şarpe, îi dăruiam toată mărirea

[1] Prostire — cearceaf.

mea şi urdia[1] mea i-o dam toată, numai să fiu om! Măcar să ştiu că rămîn numai cu mantaua asta. Dar aşa, fiindcă mi-ai spus că vrei să ai o pomenire pe pămîntul ăsta, apoi eu de la mine cu nouăzeci şi nouă de mii de florini te cinstesc.

— Se poate, zice. Vă mulţumesc.

Şi-şi strînge năzdrăvanul frumuşel bănişorii ceia, şi vine prin tîrg de-şi cumpără un lanţ de aur cu creangă de aur, care strălucea ca soarele şi-ţi fura vederile. Şi hai ce face el, hai că vine tocmai la tătuc-su acasă!

Tatăl lui, cînd l-a văzut, a ameţit de bucurie: da cu căciula în cîini:

— Hîr, cotarle, că doar nu la voi a venit! Noa bun!

Da' amu, a doua zi, feciorul se scoală cu noaptea în cap, îşi pune lanţul de aur cu creangă de aur ca un cîine la grumaz, şi zice:

[1] Urdie — oaste.

— Hai de-acu' cu mine, tătucă!

— Vai de mine, ce faci tu, dragul tătuchii?!

— Trebuie să mergi cu mine la tîrg, la iarmaroc, tată, şi au să-ţi iasă acolo împăraţi şi crai, da' tu să mă iei de lanţ şi să mă vinzi lor rob, la robie, ca la piatră, ori la orice. Că mie aşa mi-i scrisa, ca să-mi ispăşesc păcatele!... Cînd îi ajunge în tîrg, să ceri trei harabale de galbeni pe mine!... vezi dumneata, el se gîndea la cele trei mii ce le-a păgubit în iarmaroc.

Tat-su numai îngheaţă cînd aude aşa o vorbă, dar nici bleau nu zice; vede că n-are încotro. Şi pornesc la tîrg!

S-au fost strîns împăraţii şi craii şi boierii roată împrejurul robului cu lanţ de aur:

— Domnule negustor, ce-i ăsta?

— Un rob al pămîntului!

— Ce face el?

— La ce-l pui, aceea face!

— D-apoi cum, ce fel, cît ceri dumneata pe el?

— Trei harabale de galbeni.

Da' ei:

— Bree omule, ori domnule, ori ce-i fi fiind dumneata, ai mai fost prin iarmaroace, ai mai văzut lume de cînd eşti? Ce-i asta, că de cînd îi lumea nu s-a pomenit aşa ceva, să ceară cineva trei harabale de galbeni pe aşa un nemernic de rob!

Atunci el, robul de colo face:

— Nu vi-i ruşine obrazului! Împăraţi sînteţi voi, crai sînteţi voi, că nu sînteţi vrednici să daţi pe mine trei harabale de galbeni?

Împăraţii şi craii atunci coada între picioare şi se dau la o parte. Se pun la masă la sfat:

— Bre, zice împăratul Alb, ce-i de făcut cu el, că tare ne-a mai ocărît. Hai şi-om pune mînă de la mînă, să-i împlinim cele trei coşuri de galbeni, să-l răscumpărăm şi apoi las' pe mine, eu i-s popa! Ce-a păţi, cu nime n-a împărţi!

Şi-au pus împăraţii care de care, cela şi cela, de i-au împlinit tătîne-su cele trei coşuri de galbeni şi l-au răscumpărat pe rob.

— Noa, strigă împăratul Alb către un slujbaş, care era crainicul lui, ia-l, bre, pe robul ăsta cu tine şi na-ţi scrisoarea asta; dă-o la înălţimea împărăteasa, să facă precum îi scris într-însa.

Da-n cartea ceea el aşa scria:

— Înălţată împărătească, cum a ajunge robul ăsta acasă, să ai grijă de a-l spînzura la poarta curţilor mele, ca să mă pălesc cu capul de picioarele lui, cînd a fi să vin acasă.

Hai se duce crainicul cu robul nostru, şi tot ducîndu-se ei, ajung

aşa într-o vale la un şipoţel. Da' ceea era în toiul verii; şi o căldură, şi o năduşeală, să te scalzi pe uscat, nu ceva! Crăinicelul se repede la ciurgăuş[1] să se răcorească. Trage un gît de apă şi, plecîndu-se, te miri cum scapă scrisoarea jos. Apoi, dacă şi-a mai potolit setea, hai la drum mai departe. Da' robul nostru de ce are ochi? Ca să vadă! Şi se roagă cătră crainic:

— Of, îngăduie-mă oleacă să beau şi eu un pic de apă!

— Apoi, zice cela, mi-i să nu te linciureşti prea mult. Hai, du-te dară, da' numai repegior!

Se duce robul, vezi doamne, la apă, că lui aşa-i era de apă acum cum i-i cîinelui a linge drobul de sare, şi dă de ceea ce-i trebuia lui: pune mîna pe scrisoare şi îndata-mare cîrţ-scîrţ preface toată cartea şi aşa o răstălmăceşte:

— Înălţată împărătească, cum a sosi feciorul ăsta la curţile noastre, să ai grijă a-l da la feredeu[2] să-l scalde, să-i aduci croitori, să-l gătească, şi să-l pui pe urmă cu fiica noastră în cutare odaie, tocmai într-al treilea cat, că voinicelul ăsta seamănă a fi partea copilei noastre. Cine ştie, din cît nu s-a primit ea cu cei doisprezece feciori de crai ce-au fost în peţit, s-a primi poate că cu feciorăşul ăsta! Şi-i dă crainicului scrisoarea aşa prefăcută: Iga[3] ce-am găsit! Bucuria celuia ştiu că nu era proastă, cînd se vede ca prin urechile acului scăpat de ceea ce-l aştepta. Îşi ascunde scrisoarea în sîn şi hai mai departe.

Amu, la o vreme, iacă şi împăratul Alb venit acasă. Dă la poartă, nu-i nimica. Şi cînd prinde împăratul a se văieta, şi a se răsti, şi a răcni!... Da' împărăteasa:

— Vai de mine, înălţate împărate, de treizeci de ani de cînd tot împărăţim, da' aşa cuvînt n-am avut să avem la casa noastră! Cum, ce fel, ce scîrbă ai asupra capului măriei-tale?

— Că, zice, aşa-i şi aşa-i.

— Săracan de mine, înălţate împărate, d-apoi ce-i asta? Că iga, doară condeiul dumitale a umblat aice; îl cunosc doară. Iaca şi scrisoarea pe masă!

Împăratul se dă şi citeşte cărticica.

— Iga bree! face el, azi sînt atîtea şi atîtea zile de-atunci, şi eu am vrut să fac din robul ăsta aşa şi aşa, şi ţi-am fost scris aşa, da' dumnezeu iga cum mi-a purtat degetele! Vai de mine, înălţată împărătească, poate ista să fie partea copilului nostru! De-am şti

---

[1] Ciurgăuş — izvoraş.

[2] Feredeu — baie.

[3] Iga — iată.

măcar din ce neam îi! Noa, zice, da' oleacă de pedeapsă tot trebuie să-i dau. N-am ce-i face! Că tare ne-a ocărît parpaleţul! Şi-i povesteşte împărătesei din fir a păr cum şi ce.

Apoi dă sfoară în ţară să se adune toţi pietrarii şi zidarii din împărăţie. Şi ăştia, ca la o poruncă împărătească, mă rog, cînd încep a roi în toate părţile, şi-a pus şi împăratul mîinile la cap. Codrul atîta frunză n-are şi mările n-au atîtea fire de nisip cîţi maieştri s-au fost adunat! Pe urmă le spune împăratul toată povestea cum şi ce. Zice:

— Acuma, cît vă văd, să-mi ridicaţi oleacă de temniţă pentru robul cel deprins a ocărî obraze împărăteşti.

Maieştrii pietrari şi zidari atunci cînd mi se aştern pe lucru, una două au ridicat o temniţă cît o cetate. Vîrfu-i bătea în nourii cerului şi numai sus-sus au fost lăsat o ferestruică.

— Ei, zice împăratul, acolo să-ţi ispăşeşti păcatele! Şi-l pun pe năzdrăvan, cu toată năzdrăvănia lui, la răcoare. Noa ce te faci acum? Rabdă un ceas că-i trăi un an!

Şade amu robul nostru la închisoare.

Da' eu, iac-aşa, luîndu-mă cu vorba, uitat-am să vă mai spun una, că împăratul Alb avea o fată. Da' ce fată! Frumoasă-frumoasă, scrisă de frumoasă! S-o sorbi într-o lingură de apă, s-o înghiţi şi alta să nu-ţi trebuiască. Şi cu lipici şi cu vino-ncoace, parcă-ţi făcea cu mîna: fugi de acolo, vină-ncoace! Şezi binişor, nu-mi da pace! Norocul celor ce n-au apucat-o, că mulţi voinici şi-au răpus capul pentru fetişoara asta!

Şi fetişoara, dacă îi la curţile tatîne-su, apoi aude şi ea ceva, vede şi ea ceva. Da' năzdrăvanul nu era nici el de lepădat. Că-mi era aşa de nu ştiu cum şi de cum să vă spun, că fata împăratului de dragoste nici nu mai putea. Aşa scăzuse copila la faţă, mai rău decît un ţăran care munceşte. Şi mă-sa, înălţata împărăteasa, de jalea feti-sa i s-a făcut milă, şi se îndură, de-i trimite robului pe ascuns, fără ştirea împăratului, chilote[1], perni, aşternut, pat şi ce-i cerea sufletul, aşa că robul nostru aşa hălăduia acum în temniţa ceea, cum ar şedea şi un slujbaş împărătesc undeva. Şi fata o dată în zi, la amiazăzi, era la dînsul; da' împăratul nici cu spatele nu ştia de asta.

Toate bune şi frumoase, pînă la o vreme. Că mai sînt ele şi belele pe lumea asta. Şi vorba ceea: cap de-ar fi, că belelele curg gîrlă! Aşa şi cu împăratul nostru.

Că-n vremea asta se ridică împăratul Roşu şi-i trimite împăratului Alb trei beţe de alun, unul ca unul, să ghicească împăratul Alb care-i de la rădăcină, care-i mijlocul, şi care-i vîrful, „că de nu-i

[1] Chilotă, pilotă — pernă mare cît patul umplută cu fulgi sau cu puf.

ghici, măi cîine de împărate Albe, am să te spînzur!“ Aşa-i scria el împăratul Roşu. Vezi dumneata, împăratul ăsta era un buclucaş de cei ce-şi cată cu lumînarea.

Plînge împărăteasa, plînge fata împăratului, plînge toată curtea că ce-a venit pe capul împăratului Alb.

Şi la amiazi vine fata cu mîncare la robul cel din închisoare, plînsă şi cu ochii împăienjeniţi de lacrimi.

— Doamne, drăguţa mea şi gospodina mea, o întreabă el, ce eşti aşa cu ochii roşi şi eşti plînsă tare? Ce fel de aft[1], ce fel de scîrbă ai asupra capului tău? Spune-mi cu adevărat, că eu te-oi scoate din toate.

— Doamne, cinstitule şi iubitule, de unde mă-i scoate, dacă tătuca te-a zidit aici! Mai bine nu te mai aduna tata la casele lui şi nu mă învăţam cu dumneata!... se căinează copila.

[1] Aft, aht — oftat, suspin, dor pentru ceva cu neputinţă de împlinit.

— Eh, nu te lua pe scîrbă, că eu de aici, de unde mă vezi, am să te ajut şi-am să te apăr. Nu-i nimică, zice, şi trăind şi nemurind a mai fi el şi după voia noastră. Că iga cum şi iga cum, zice, dimineaţa te scoală frumuşel, te du la înălţatul împărat şi spune-i că ai visat aşa şi aşa să facă: să ducă beţele cele la o apă curgătoare, ca bunăoară la Suceava, şi acolo să le răpadă de pe mal drept la mijlocul apei. Băţul care-i de la rădăcină are să vie înapoi la dînsul, cel care-i din mijloc are să rămîie ţapăn în mijlocul apei, şi vîrful are să meargă în cela mal. Că, zice, nu te teme, s-a primi el, împăratul Roşu, cu vorba asta!

Copila nu aşteaptă să-i spuie de două ori şi fuga-fuga la tătuc-su cu vorba asta. Buun! Îi trimite împăratul Alb răspuns:

— Măi mintosule de împărate Roşu, altceva nu ţi-ai găsit de întrebat, că în împărăţia mea şi copiii de ţîţă o ştiu asta. Că iga aşa-i şi aşa-i!

Împăratul Roşu, parcă l-ar fi pus pe jăratec, cînd aude răspunsul ăsta. Şi în ruptul capului să-i vie împăratului Alb de hac cu altă întrebare.

De unde şi pînă unde îi trimite trei mînzoci: „Na-ţi, zice, să ghiceşti care-i fătat mai întîi, care-i al doilea, şi care-i pe urmă fătat. Că de nu, măi cîine de împărate Albe, hotărît că am să te spînzur!“

Da' mînzii ceia, dumnezeu ştie de unde-au fost scoşi: unul ca unul! Cum seamănă doi stropi de roauă, aşa semănau ei. Na, pas de ghiceşte acum, împărate Alb, dacă-ţi dă mîna! Şi iarăşi o scîrbă şi o nevoie la curtea împăratului Alb, de prăpădenia lumii!

Şi la amiazăzi fata întîrzie de tot cu adusul mîncării şi vine plînsă de tot şi căinîndu-se la robul cel din închisoare. Da-i dă robul:

— Vai de mine, tot aşa te văd?!

— Apoi, plînge fata, iga cum şi iga cum: ce-a venit pe capul tatei de la cîinele de împăratul Roşu.

— Eh! zice robul, asta-i floare la ureche! Ia pune-te frumuşel aice să-ţi spuie bădica cum şi ce. Mîine dimineaţă te du la înălţatul împărat şi-i spune că ai visat să facă trei ciubere: unul de stejar, unul de fag şi al treilea de brad. Şi să puie în cel de stejar grîu, în cel de fag orz, da' în cel de brad să puie ovăz. Pe urmă să aşeze ciuberele la rînd în ogradă şi să sloboadă mînzocii. Care a merge la ciubărul cu grîu, îi fătat întîiu, care a da la orz îi al doilea, şi care a merge la ovăz îi pe urmă fătat.

Copila, de bucurie mai-mai să tragă o tropoţică, şi tot într-un suflet la tat-su:

— Tătucă dragă, că-i aşa şi nu altfel!

Buun! Şi-i trimite împăratul Alb răspuns:

— „Bre împărăţele Roşu, ia seama ce faci, că rîd şi argaţii de la curtea mea de atîta minte. Că asta cine nu ştie cum se cearcă mînjii?“ Şi, zice, aşa-i şi aşa-i.

Da’ împăratul Roşu să crape de ciudă şi nu alta.

— Vai de mine şi de mine, zice el, îmi pare că am dat peste om! Ce să fac, ce să mă dreg! Hai se ridică el şi se sfătuieşte cu Pepelea lui, că avea şi el, mă rog, un fel de năzdrăvan, pe Pepelea. Da’ Pepelea ista tot nu era aşa de chitit la cap ca robul nostru cel din închisoare, că robul nostru avea mai multe meşteşuguri. Nu era, mă rog, şcolit cu trei mii de galbeni?

Noa, şede împăratul Roşu la divan cu Pepelea; şed ei la sfat şi face împăratul Roşu:

— Vai de mine, ce putere, ce mărire să aibă el, că-i mai avan decît mine!

Da’ Pepelea:

— Iacă, eu încă nu-s de azi de ieri, şi încă am oleacă de şcoală, da’ asta, drept să spun, nu pot pricepe!

— Măi, zice împăratul Roşu, am să-l mai cerc într-un fel.

Şi din vorbă-n vorbă îi trimite împăratului Alb scrisoare aşa:

— „Măi căpcîne de împărate Alb, văd eu că eşti din zodia înţelepciunii, şi din cît ghiceşti aşa de bine toate cele, apoi să mai isprăveşti şi asta: cînd a fi să beau dimineaţa cafeaua, şi oi lua linguriţa în mînă, tu să slobozi un foc din tun de să se audă pînă la curţile mele. Să vedem la cît ţi-a sta acum cuminţenia ta! Eşti adecă mai avan decît mine? Ha?! Şi al doilea foc tot aşa să-l dai, cînd a fi să-mi trag papucul. Îi isprăvi şi asta, bine de bine; nu-i isprăvi. capătul tău îi lucru sfînt!“

Noa, ce jălanie s-a stîrnit amu la curţile împăratului Alb, nu s-a pomenit de cînd lumea. Plînge împărăteasa, plîng boierii şi slujbaşii. plînge toată curtea, plîngeau de udau pămîntul; da fata aşiş să se risipească, nu ceva.

Şi de data asta copila a întîrziat de tot cu adusul mîncării. Bietului năzdrăvan i se lungiseră urechile de foame.

— Vai de mine, mîndra mea şi draga mea, ce-ai mai făcut astăzi, de-ai întîrziat aşa? întreabă el.

— Apoi, să-ţi spun drept, de-amu am gătit-o!

— Da’ nu mai zice! Cum se poate? Doar n-a fi cerut împăratul Roşu să jupim piatra morii şi să-i ducem pielea?!

— Ba nu! Da’ iga ce-a poruncit: să împuşte tătuca aşa şi aşa un foc din tun, cînd a bea el cafeaua şi altul cînd şi-a trage papucul pe picioare.

— Ei, zice robul, dacă-i numai atîta, apoi nu te mai lua degeaba pe scîrbă. Şi mîine dimineaţă te scoală frumuşel şi-i spune la înălţatul împărat precum că: tătucă, iga cum şi ce am visat eu as-noapte, că nici dumnezeu sfîntul nu te scoate din chichionul ăsta, fără numai robul, care l-ai zidit în temniţa ceea.

Fata parcă prinsese aripi, aşa zboară pînă acasă şi-i spune tătîne-su cum şi ce.

— Draga tatei, îi aievea asta?

— Aievea, tată, că pare-că aşiş văd cum mi s-a arătat în vis.

Da’ împăratul nu ştia că fată-sa zi de zi îi tot dăcea robului de mîncare, şi gîndea că de mult, l-a fi iertat amu cel-de-sus pe robul cela, şi face:

— Vai de mine, d-apoi l-om mai afla noi, că poate amu a fi numai oale şi ulcioare!

— Apoi, poate l-om afla! se smereşte copila.

Şi îndata-mare porneşte împăratul la rob, şi l-a aflat! Cînd l-a strigat împăratul pe nume, el, robul, a răspuns aşa, încet, din fundul-fundului. Ei, dacă l-au auzit răspunzîndu-se, apoi cîtă frunză-i

pe copac, atîta amar de pietrari şi zidari a strîns împăratul, să deie jos zidurile cele de deasupra năzdrăvanului. Şi aşa le-a fost dat de grijă împăratul, că altul ţinea şorţul, altul cazmaua, altul cepiţa, ca un fir de colb să nu-l ajungă pe rob, ferit-au sfîntul, că altmintrelea, aveţi să fiţi cu toţii tăiaţi şi hăcuiţi în bucăţele!

Şi i-au făcut o uşă largă, cît putea să intre o trăsură în temniţa ceea.

Deci l-au scos pe rob din temniţă, l-au pus în caretă alăturea cu împăratul şi cu mare alai au pornit la curţile împărăteşti.

Acolo îl spală, îl gătesc frumos şi se pun cu toţii la masă.

— Dragul meu, fecior de crai ori de boier, or ce-i fi dumneata, ce să fie că aşa-s de bătut de dumnezeu?

— Aş, înălţate împărate, pune-ţi cepiţa pe-o ureche, mănîncă, bea şi te veseleşte, că de-amu eu am să-ţi port toată rînduiala.

Da' împărăteasa face:

— Vai, dragul mămuchii, ce noroc te-a adus la casa noastră!

Atunci el s-a cam ruşinat oleacă şi aşa a cuvîntat:

— Înălţată împărătească, nu-s vrednic să-mi ziceţi aşa, că eu nu pot şti ce-a mai fi, pînă nu mi-oi cîştiga pîinea mea...

Şi îndata mare iese afară în cerdac şi strigă către pietrarii şi zidarii cari l-au fost dezgropat:

— Bre, maieştrilor, şi pietrarilor, şi zidarilor, amu să vă văd ce vă poate meşteria: îndata mare să-mi zidiţi din pietrele cele un turn asemenea cu cerul!

Şi cînd îi toarnă pietrarii şi zidarii o acăstaie[1] de turn, nici nu i se vedea vîrful. Că doar meşteri şi nu şagă erau aceia!

Noa bun! Năzdrăvanul îşi urcă tunul cu scripeţii sus, tocmai în vîrful turnului, şi hai se suie şi el.

S-au îngrozit şi au prins a răcni împăratul şi împărăteasa, da' fata împăratului aşişi plîngea înadins, că aşa de înalt s-a fost înălţat năzdrăvanul, de numai cît un purice se vedea colo, sus.

Şi cînd dimineaţa împăratul Roşu bagă linguriţa în paharul de cafea, aşa de amarnic a huit tunul din vîrful turnului de credeai că cerul se năruie şi iadul se desfundă. Şi multă ţară s-a cutremurat, şi curţile împăratului Roşu s-au zguduit şi s-a vărsat şi paharul de cafea.

— Vaileu! strigă împăratul Roşu, unde-s papucii să mai văd al doilea foc cum a veni.

Cînd să puie mîna pe papuc, cela, năzdrăvanul mai straşnic dă drumul la tun, că lui amu tot una-i era: ori a trăsni cum se cade tunul ori s-a risipi cu el turnul...

Împăratul Roşu trăgîndu-şi atunci papucul pică de pe scaun jos şi scapă şi papuc şi tot din mînă. Aşa de amarnic bubuise al doilea foc!

— Vai de mine, zice împăratul Roşu, ăsta de nu cumva îi frate cu cel-de-pe-comoară, apoi îi chiar el în picioare. Mi-a trebuit să-mi bag boii în plug cu dînsul?!

Dar n-are încotro: horă ţi-a trebuit? joacă pîn-la sfîrşit!

Şi-i mai trimite împăratului Alb carte:

— „Mă cîine de împărat Alb, cum văd eu semeni a fi de obrazul meu. Ia poftim pînă la împăratul Roşu, să-ţi arăte şi el oleacă de puterică. Să vedem de-aproape ce-ţi poate cureaua, şi urma a alege".

Noa, plîngerea şi jelania care s-a stîrnit acuma la curtea împăratului Alb, nu-i nimeni vrednic s-o poată spune. Plîngeau pînă şi pietrele de mila lui! Da' împărăteasa şi fata împăratului, săreau cămeşile de pe dînsele de-aşa bocet!

Şi împăratul Alb ca la o icoană se uita la năzdrăvanul nostru. Da' năzdrăvanul:

— Înălţate împărate, zice, cît despre asta te poţi culca pe-o ure-

---

[1] Acăstău, acăstaie — spînzurătoare; aici cu sensul foarte înalt.

che; habar de grijă să n-ai! Mă duc eu pe capul lui! Mă duc să ţi-l joc, de i-or da lui pe nas toate cele! Numai să-mi dai trei regimente de cătane şi odăjdiile împărăteşti şi coroana.

Împăratul Alb, bun-bucuros, în data mare îi dă cele trei regimente de cătane, şi odăjdiile împărăteşti şi coroana, puse frumos într-o ladă. Şi năzdrăvanul nostru aşa era amu, parcă el ar fi fost împăratul!

Şi aşiş pe lucru, băiete!... Un regiment din cele trei îl îmbrăcă în straie albe, unul în straie roşii, şi pe al treilea îl face cu funingine negru-negru, cum îs diavolii cei răi din iad: şi pe faţă şi pe dinţi şi tot. Apoi îşi ia sănătate bună şi hai la drum înainte. Merge, tot merge, spre împărăţie.

Numai ce a fost intrat în împărăţia împăratului Roşu, cînd ce să-i vadă ochii? O spînzurătoare nouă-nouţă!

„Iga bre, asta-i mai rău decît poftim la masă! Şi zi: spînzurătoare pentru împăratul Alb?! Dă-dă, numai vorba îi că nu-i tot cum se chiteşte, ci-i şi cum se nimereşte!“ îşi zice el în sinea lui şi lasă acolo lîngă spînzurătoare regimentul cel roşu. Da' regimentul cel îmbrăcat în negru îl pune să steie hăt mai încolo, într-o rîpă pe pădure. Şi cu cătanele cele albe o ia la papuc mai departe.

Intră ei amu în ogradă la împăratul Roşu. Da' împăratul Roşu îi aşteaptă în cerdac; şi aşa şade pe o lădiţă cu un căpău[1] lîngă dînsul, cum ar şedea un împărat cu un sfetnic ceva la sfat.

— Ei, strigă împăratul Roşu, împărate Albe, arată-ţi cinstita faţă şi poftim la cănţălărie.

Atunci ei toţi într-un glas strigă:

— Noi toţi sîntem împăraţi!

Da' împăratul Roşu:

— Vai de mine, ce-i asta? Auzi cum vreau să mă înşele nemernicii de ei?! Aşa zice împăratul cătră Pepelea lui.

— Ei, fie! Sînteţi împăraţi, fire-aţi spînzuraţi!

Şi le dă împăratul Roşu pîine, mîncare, una-alta, cum ce se cade la cătane.

— Îţi pofti şi-ţi mînca în cutare cazarmă, zice el.

— De ce nu, se poate!

— Măi — face amu împăratul Roşu cătră Pepelea lui — tu să te bagi la noapte în cutare sobă din cazarmă, şi să iei seama, că ei or sfătui una-alta, şi căruia i-or zice împărat, na-ţi foarfecele, să-l însemni la cabat.

Şi noaptea cătanele, cum li-i felul, şoptesc despre cîte de toate:

---

[1] Căpău — copoi.

— Înălţate împărate, întreabă unul, de ce-i pîinea aşa de dulce la împăratul ăsta?

— D-apoi, zice năzdrăvanul, cum n-a fi dulce, dacă strînge lapte de ţîţă de la femeile din sat şi-l pune în pîine; că asta-i pita lui.

— Înălţate împărate, întreabă altul, de ce-i aşa roşu împăratul ista?

— D-apoi, zice, văzut-ai căpăul cel roşu cu care sta în cerdac? Apoi, ia acela îi tătucul împăratului istuia!

Pepelea ascultă chitic în sobă, şi cînd au fost adormit toţi, ţup! frumuşel din bortă afară şi hîrşti! cu foarfecele îl înseamnă pe năzdrăvan şi-i face bortă la cabat.

Dimineaţa s-au fost sculat acum toţi. Vede năzdrăvanul pozna:

— Hm! se uită lung la cabatul bortit şi zice: Iga mă, vedeţi semnul ăsta? Na-vă foarfecele şi faceţi-vă toţi cîte un semn la fel.

Şi-şi fac ei toţi semnul cela la cabat.

Intră pe urmă în ogradă la împăratul Roşu şi se pun frumos în rînd. Împăratul Roşu, cum îi vede, dă fuga la aripa dreaptă, şi drept la năzdrăvanul nostru, că el era un brad de flăcău trupeş şi bine învălit. Într-o mie să fi fost, pe dînsul ar fi pus ochii mai întîi.

— A! ghidi, ghidi, ghiduş de împărăţele Albe, zice împăratul Roşu, dumneata eşti împăratul, că iga eşti mai altfel la cabat! Hehei! Am ştiut eu că musai numai unul să fie împărat.

— Ba noi toţi sîntem împăraţi, că iga straiele noastre toate-s aşa! Şi toţi îşi arată borţile de la cabat!

— Cum breee!? zice împăratul Roşu, şi fuga-fuga se repede în cerdac şi pliosc! o palmă lui Pepelea de cele tătăreşti: Măi spurcăciune, ce crezi tu?! Ţi-i bate joc de mine!?...

Da' Pepelea tiuuu! se aruncă în vîrful casei şi începe a răcni şi a se văieta cît îi lua gura:

— „Nu ţi-i ruşine! Împărat eşti tu, om eşti tu, că eşti făcut de cîine şi bei lapte de la femei, şi tat-tu îi căpăul cel roşu de colo!..."

Aşa a strigat Pepelea şi s-aaa dus în lumea lui!

Împăratul Roşu numai ce-a înlemnit!

— Vai de mine, mi-a pus capacul. Mă rog, cu toate cele m-aţi înceluit şi m-aţi batjocorit, zice el, aş vrea batăr să dau faţa cu împăratul domniilor voastre!

Da' năzdrăvanul face:

— Mă rog atunci, înălţate, să îngăduiţi pînă ce-oi veni eu.

Şi iute se duce, deschide lada ceea, de-şi scoate hainele împărăteşti şi coroana; se îmbracă ca un împărat şi vine la faţa locului. Regimentul îi face onor frumos, împăraţii închină săbiile, şi împăratul Roşu cuvîntează:

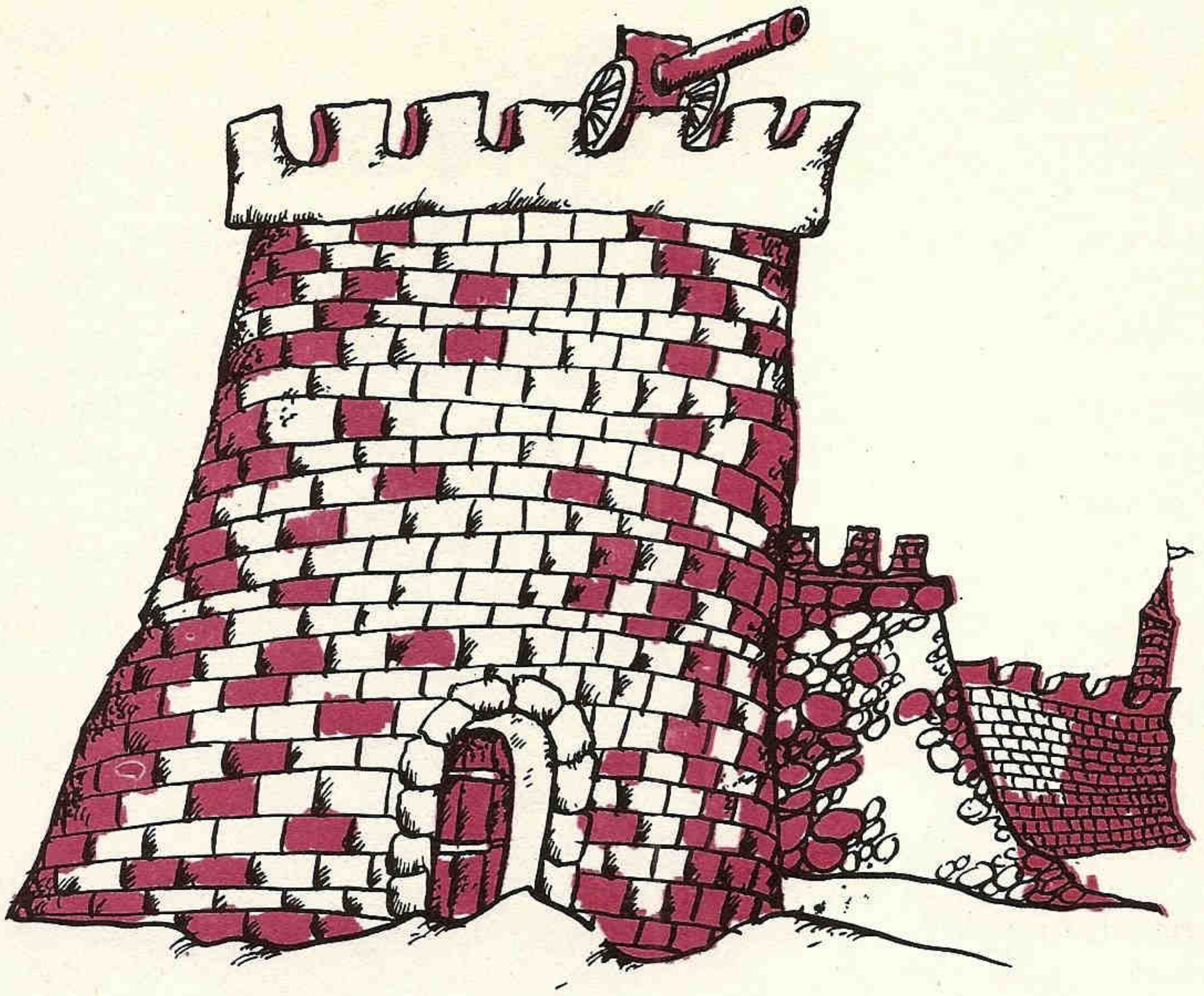

— „Înălţate împărate Albe, nouă ani şi nouă zile aş fi şezut eu cu regimentul dumitale la ospeţe şi la veselii, să nu-mi fi făcut ruşinea asta, că eu adecă îs făcut de căpău!“

— D-apoi poate nu-i aşa! zice năzdrăvanul.

— Măcar să şi fie! Ce-a trebuit să spui între atîta norod aşa o vorbă!! Că eu doar îs om; tot am făptură de om, şi numai la păr îs aşa olecuţă roşu!...

— Apoi dă! înălţate împărate Roşu, eu una ştiu: pe unde-ţi iese vorba şi sufletul are să-ţi iasă! Şi ce-i de spus, îi de spus verde în faţă, şi nu pe din dos!

— Apoi din cît îi aşa, zice împăratul Roşu, poftim la spînzurătoare!

— De ce nu? Se poate! zice năzdrăvanul. Şi voi, oameni buni, face el către regimentul lui, mergeţi sănătoşi acasă, că şi aşa nu-mi puteţi ajuta de amu nimica.

Şi vin ei la spînzurătoare. Da' regimentul cu straie roşii şedea sub spînzurătoare şi aşa cînta de frumos, că în regimentul cela erau aleşi

oameni şcoliţi de pe lume; tot unul şi unul, aleşi pe sprînceană.

Mai mare mirarea împăratului Roşu:

— „Vai de mine, împărate Alb, da' asta ce-i? Că eu cînd am înălţat spînzurătoarea, ţipenie de om n-am văzut pe aici!"

Da' năzdrăvanul parcă nici nu-l aude.

Cei din regimentul cel negru, care stau într-o rîpă hăt mai încolo de spînzurătoare, aşa răcneau şi urlau şi se tăiau din săbii, mai rău ca dimonii cei răi din iad.

— Vai de mine, da' aceia ce-s? întreabă împăratul Roşu.

— Aceia? Tu le rămîi lor! Ai să le cari piatră, şi te-or hărtăni şi te-or întinde. Iga cum se taie şi se crîmpoţesc! Aşa au să te ciopîrţească şi pe tine!

Şi cei negri ţipau şi răcneau ca diavolii cei răi din iad.

— Vai de mine, zice împăratul Roşu, decît oi rămînea la ăştia, mai bine mă spînzur! şi-şi pune juvăţul în gît. Împăratul Alb atunci haiti! strînge iute frînghia, şi-l ridică în slavă!

Şi, spînzurat a fost împăratul Roşu!

Da' năzdrăvanul nostru ce mai face? Ia în stăpînire coroana şi pămînturile împăratului Roşu şi zice:

— Ne-a fi de-ajuns! Haidem acasă!

Şi cînd a intrat în curţile împăratului Alb, îmbrăcat în hainele împăratului Roşu, cu cele două regimente schimbate frumos în straiele de mai înainte, fata împăratului a leşinat de bucurie. Pe urmă iară a înviat!...

Da' împăratul Alb, care se cheamă că era de beget, îl pune în scaun şi-i zice:

— „De acum, dragul tatei, mai împărăteşte şi tu; că eu îs bătrîn şi mi-i destul!" Şi plîngea împăratul Alb, şi plîngeau şi împărăteasa şi curtea şi toţi de bucurie.

Pe urmă, ce mai era să facă? Au pornit nuntă! Şi-au dat sfoară în ţară şi răvaşe prin oraşe să poftim la nuntă.

Da' eu nu m-am putut duce, că aveam să fiu la cumătrie la tata. Şi m-am fost pornit la moară să fac făină. Trag eu carul la uşa morii, da' moara ca-n palmă! Nu-i acasă! Na-ţi-o bună! Mă uit eu, da' pustia cea de moară îmi paşte la căpşune pe o costişă, de parcă de ani de zile nu mîncase. Ei, drace! Înfig eu biciuşca înaintea boulenilor şi hai după moară, s-o aduc la treabă.

Şi năzdrăvanul vede că nu pot veni la nuntă în nici un chip, şi se dă de-i scrie tătîne-su carte:

— Tare poftesc, dragă tătuţă, să vii numai decît la nunta mea.

A venit şi tat-su.

Şi cînd la masa mare, se ridică năzdrăvanul şi aşa a cuvîntat:

— Tătucă, dumneata ai bănuit c-ai păgubit cu mine trei mii de galbeni; da' eu nu le-am păgubit, ci le-am dat prin cele şcoli şi m-am trudit amarnic, pînă am învăţat rînduielile împărăţiei. Poftim înapoi cele trei mii de galbeni şi-ţi mulţumesc că m-ai ajutat să mă şcolesc!

Tat-su dă să îngenuncheze şi să-i sărute mîna. Da' el l-a sărutat pe tat-su pe obraz, că moşneagul începuse a plînge...

Şi atîta-i povestea asta!

IOAN POP-RETEGANUL

MINTĂ-CREAŢĂ, BUSUIOC ŞI SUCNĂ-MURGĂ

ERA O BABĂ şi aceea avea trei feciori. Ea rămăsese văduvă cu dînşii. Aceşti feciori nu făceau altă nimică, decît umblau după vitejii şi voinicii. Cum se porneau dimineaţa de-acasă, veneau abia noaptea, şi anumea, cel mai mare, *Mintă-creaţă,* venea cum însera, mînca şi se culca; cel mijlociu, *Busuioc,* venea pe la miezul nopţii, cerea, ca şi cel dintîi de la maică-sa demîncare, căpăta şi-apoi se culca şi dormea; iar al treilea, *Sucnă-murgă,* venea acasă tocmai în zori de zi, mînca, se culca şi dormea mai puţin decît ceilalţi, pentru că venea mai tîrziu şi se pornea dimineaţa odată cu dînşii. De aici urma, că el şi ştia mai multe decît fraţii săi, pentru că vedea mai multe decît dînşii şi pentru că mai toată viaţa sa era deştept şi totuna cu lucru. Atîtea cunoştinţi îşi adunase el şi aşa de tare îşi vînjoşase trupul, încît întrecea pe amîndoi fraţii săi şi în agerimea minţii şi în puterea braţelor. Tot pentru aceea că dormea mai puţin şi umbla mai mult după voinicii, întrecea şi Busuioc pe frate-său Mintă-creaţă, atît cu mintea cît şi cu tăria trupului. Aceşti trei fraţi mai aveau şi altă poreclă. Cel mai mare, Mintă-creaţă, pentru că se născuse de cu sară, se numea şi *Sărilă;* cel mijlociu, Busuioc, pentru că se născuse pe la miezul nopţii, se numea şi *Miezilă,* iar cel mic, Sucnă-murgă, pentru că se născuse în zori de zi, se poreclea şi *Zorilă.* Alţii însă zic că de aceea se porecleau fraţii aceştia Sărilă, Miezilă şi Zorilă, pentru că ei se culcau unul de cu seară, al doilea pe la miezul nopţii şi al treilea în zori de zi.

Umblînd ei aşa în voinicii cît au umblat, iată că auzi şi împăratul locului de dînşii şi de vitejiile lor. El avea numai o fată, şi n-ar fi vrut s-o deie după orişicine, ci numai după un om iscusit şi viteaz foarte, carele să fie în stare să-şi apere împărăţia de duşmani. Împăratul, drept că auzise multe vorbindu-se despre voiniciile celor trei fraţi, dară nu ştia care din ei este cel mai viteaz şi mai vrednic ca să-i fie ginere şi să-i încredinţeze fata şi împărăţia. Deci a socotit să pună pe fiecare la probă cu ceva; „căci", îşi zicea împăratul, „care va trece proba mai bine, acela va fi şi cel mai viteaz şi mai în stare

să-mi fie ginere şi urmaş în împărăţie; iar de nu s-a prinde nici unul de probă, am să le tai capetele, ca să nu mai poarte degeaba numele de viteji; însă de s-or prinde ca să-mi facă ceea ce le-oi porunci eu, şi de s-o întoarce vreunul teafăr de unde i-oi trimite, apoi voi şti că este viteaz de frunte şi mai tare decît chiar zmeii!"

Cugetînd împăratul aceasta, a trimis îndată un sol la babă, să-i ducă nişte pînză pentru o cămaşă şi o pereche de izmene şi nişte aţă, şi dîndu-i-le, să-i spună aşa: „Mătuşică! Împăratul îţi trimite pînza aceasta, ca pînă mîine dimineaţă să coşi din ea o cămaşă şi o pereche de izmene; cu acestea să se îmbrace un fecior de-al dumitale, care va vrea, şi să meargă cu zori de zi ca să aducă împăratului *cheia raiului şi lumina soarelui,* că, de n-or fi gata pînă mîine dimineaţă cămaşa şi izmenele, şi de nu i-o aduce vreun fecior *cheia raiului şi lumina soarelui,* apoi la toţi are să vă taie capetele!"

Auzind biata babă această poruncă aspră, s-a spăimîntat foarte şi s-a apucat în data mare de a făcut demîncat la feciori, ca să aibă pe cînd or veni acasă şi apoi s-a dat iute la cusut. Cusînd ea amu cît a cusut, iată că începe a însera; ea aprinde lumina şi coase necurmat. Cum numai a amijit, pe loc a sosit Mintă-creaţă, feciorul cel mai mare, acasă şi a cerut de mîncat, ca şi mai înainte. Însă maică-sa i-a zis:

— Ia-ţi, fătu-meu, singur, că-i gata, ia acolo pe vatră, că eu n-am cînd să-ţi pun dinainte, pentru că trebuie să gat pînă mîine cămaşa şi izmenele acestea; că ascultă numai ce ne-a poruncit împăratul: „că, de n-oi găti eu pînă dimineaţa de cusut cămaşa şi izmenele acestea şi de nu i-ţi aduce unul din voi, îmbrăcat cu dînsele, *cheia raiului şi lumina soarelui,* apoi are să ne taie la toţi capetele!"

Mintă-creaţă i-a răspuns:

— Hm! mare lucru ne cere împăratul! Cît despre mine, poate să-mi taie şi capul, că tot am să mor odată; mie mi-i tot atîta! Eu nu sînt în stare să-i aduc acea ce cere! Şi s-a luat şi s-a culcat.

Baba tot coase mereu. Cînd, la miezul nopţii, iată că vine şi Busuioc, şi cere iarăşi demîncare. Baba i-a spus şi acestuia tot aşa, cum i-a spus şi lui Mintă-creaţă. Şi Busuioc i-a răspuns că nu este în stare să facă un lucru ca acesta, şi dacă este să moară, apoi mai bine să moară acasă decît cine ştie pe unde!

Auzindu-l baba şi pe dînsul zicînd aşa, s-a speriat că nu s-a prinde nici unul să împlinească porunca împăratului şi c-a fi vai de dînşii! Dară tot nu-şi pierdu firea, ci a cusut mereu mai departe.

Cînd acuma în zori de zi, iată că soseşte şi Sucnă-murgă. Acesta era năzdrăvan, el ştia toate cîte s-au fost întîmplat acasă. De aceea,

cum a intrat în casă, îndată a zis către maică-sa:

— Coşi, mamă, coşi? Coase numai, coase, ca să fie gata pe dimineaţă! După aceea a întrebat-o unde-i mîncarea. Maică-sa i-a spus că-i pe vatră! El a luat şi-a mîncat, şi-apoi s-a culcat puţin.

Dimineaţa, cînd s-a sculat, era gata şi cămaşa şi izmenele. El le-a luat de s-a îmbrăcat cu ele, şi-apoi a chemat şi pe fraţii săi să vină la el, că are să vorbească ceva cu dînşii. Cel mai mare, Mintă-creaţă, n-a vrut să vină nicideloc, dară Busuioc tot a venit la dînsul. Cum a zărit Sucnă-murgă pe frate-său Busuioc, l-a întrebat ori de n-ar vrea să-l petreacă şi să meargă astăzi cu dînsul. Busuioc i-a răspuns că-i gata să-l petreacă şi să meargă cu dînsul, numai să nu-l pună la nimica greu! Sucnă-murgă s-a prins bucuros de aceasta şi i-a făgăduit că nu l-a pune la nimica greu şi că numai de aceea îl ia cu sine, ca să nu-i fie urît la drum. După ce şi-au luat merinde de ajuns s-au pornit şi s-au cam mai dus.

Mergînd amu Sucnă-murgă cu Busuioc, cît au mers, iată c-au ajuns la cîmpul cu somnul, şi au intrat într-însul, şi călătorind ei aşa mai departe, unde nu i se făcu lui Busuioc un somn ca acela, încît numaidecît voia să doarmă un pic. Dară frate-său Sucnă-murgă nu l-a lăsat nici într-un fel. După ce l-a scos Sucnă-murgă abia cu mare greu din *cîmpul cu somnul,* au mers amîndoi mai departe şi s-au tot dus, pînă ce au dat de *cîmpul jălii.* Cum numai au intrat într-însul, îndată i s-a şi făcut lui Busuioc o jale şi un dor ca acela, că numaidecît să se întoarcă el înapoi! Dară frate-său tot l-a mălcomit şi l-a îndemnat ba cu una, ba cu alta, şi cu mare greu au trecut şi peste acest cîmp.

Călătorind ei aşa mai departe, au ajuns de la o vreme la *cîmpul florilor.* Aici se aflau fel de fel de flori, una mai mîndră decît alta; una cu un miros mai plăcut decît alta! Cum numai au intrat ei într-însul, îndată au şi început florile, care din care, a se ruga mai tare şi a zice una ia-mă pe mine, alta ba ia-mă pe mine, a treia iarăşi

ia-mă pe mine, că eu-s mai frumoasă! alta, ia-mă pe mine, că eu am miros mai plăcut, şi aşa una zicea una, alta, iarăşi alta, tot lăudîndu-se, numai ca să le ia. Dară mai înainte pînă a nu intra ei în cîmpia aceasta, i-a fost spus Sucnă-murgă lui Busuioc să nu se afle să ia el vreo floare, c-atuncea va fi vai şi-amar de dînşii! Busuioc însă nu s-a putut răbda şi a luat una şi a băgat-o iute în tureatca ciubotei, ca să n-o vadă frate-său. Dară cum a rupt-o el, au şi început munţii şi dealurile a alerga unul către altul şi a se izbi cap în cap, tocmai, cum s-ar bate nişte berbeci, şi aşa s-au ridicat un vuiet şi un trăsnet ca acela, cît socoteai că se pierde lumea.

Văzînd Sucnă-murgă minunea aceasta, a stătut pe loc şi a întrebat în data mare pe frate-său, ori de n-a rupt vreo floare. El îi răspunse că nu! Dar Sucnă-murgă nu l-a crezut şi s-a dat să-l caute, şi cercetîndu-l de-a mărunţelul, a aflat floarea în tureatca ciubotei. Îndată a şi asvîrlit-o, şi pe loc au încetat munţii de a se mai izbi unul de altul.

După ce au scăpat ei şi din *cîmpul florilor* s-au tot dus amîndoi mai departe, neauzind şi nevăzînd pe nimeni şi au ajuns la un pod ce ducea peste un rîu mare şi lat, care despărţea moşia oamenilor de moşia zmeilor. La acest pod a lăsat Sucnă-murgă pe frate-său să-l aştepte, zicîndu-i că de-a merge mai departe cu dînsul, a trebui să-i ajute a se lupta cu zmeii; dar fiindcă a avut de acasă tocmeală cu dînsul ca să nu-l pună la nimic greu, nici să nu-i ajute la aceea i-a şi zis să rămînă aici la pod şi să-l aştepte pînă s-o întoarce înapoi.

Aşa a şi făcut Busuioc. Sucnă-murgă însă s-a pornit prin moşiile zmeilor, şi mergînd singur amu cît a mers, iată că s-a întîlnit cu un zmeu, care venea cu căruţa cu doi cai. Cum au zărit caii pe Sucnă-murgă, de departe au început a forăi, a se încorda şi a nu vrea să meargă nici un pas mai înainte. Zmeul, carele auzise de voinicul Sucnă-murgă, struni caii şi-i mînă mai departe zicîndu-le:

— De! de! căluţii mei! că doară nu-i Sucnă-murgă pe-aici!

Caii însă îi răspunseră:

— Dar dacă va fi?

Îngrijit aruncă zmeul o căutătură înainte şi zăreşte pe Sucnă-murgă. Cum l-a văzut, îndată i-a zis:

— Bun tîlnişul, fîrtate!

— Mulţămim dumitale, nefîrtate!

— Da' cum ne-om bate?

— Ne-om bate cum îi vrea!

Atunci zmeul îi zice:

— Hai la sabie, cătăneşte!

Sucnă-murgă a primit bucuros, pentru că n-avea frică mare de

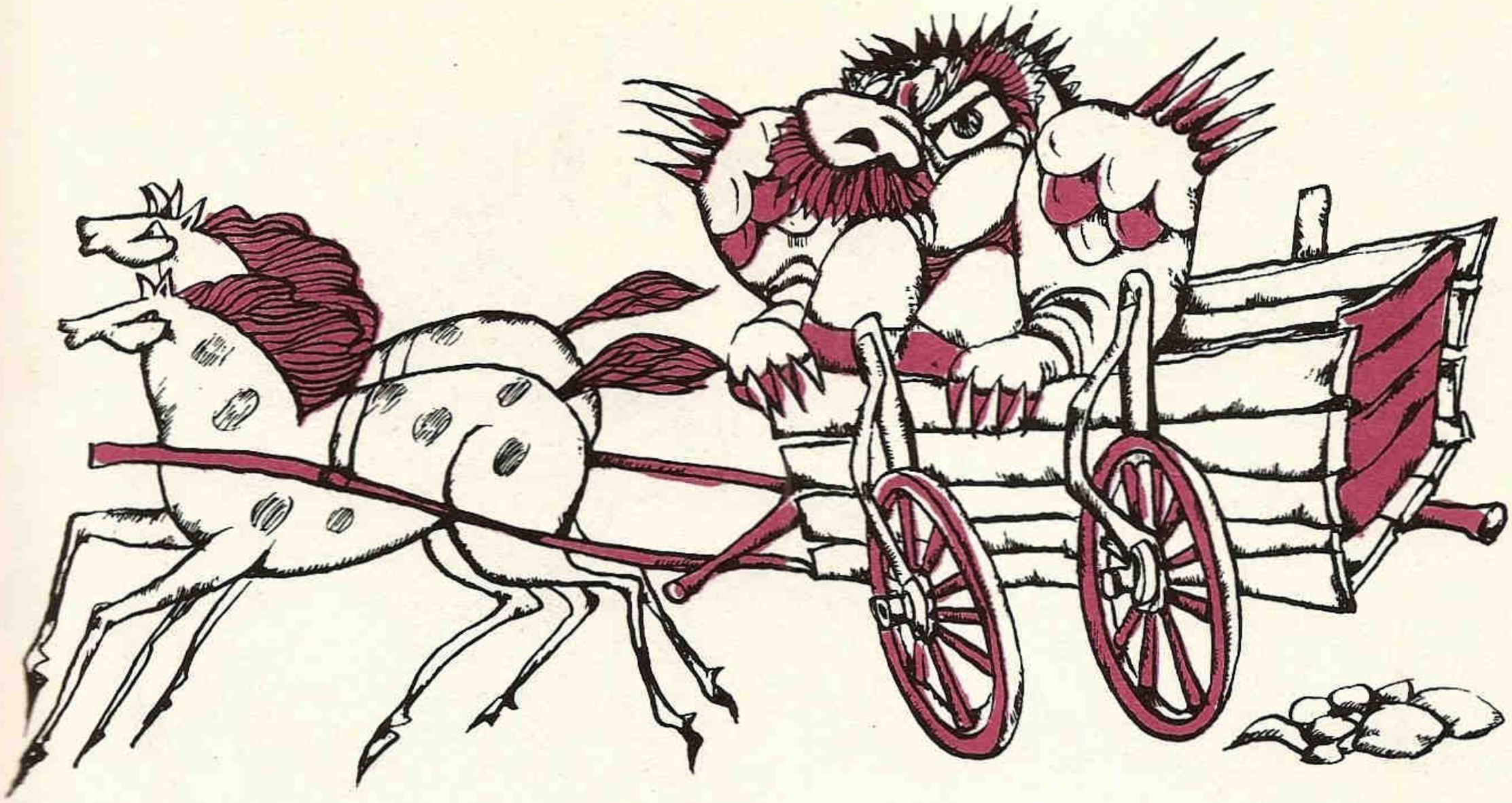

acest zmeu.

Între zmei încă erau trei fraţi, care umblau tocmai aşa cum umbla şi Sucnă-murgă cu fraţii săi. Şi din aceşti trei zmei venea cel mai mare mai întîi acasă şi de aceea era şi cel mai bicisnic dintre dînşii; cel al doilea era mai viteaz şi mai bărbătos şi venea mai tîrziu; cel al treilea era şi mai voinic şi mai bărbătos şi venea încă mai tîrziu acasă.

Sucnă-murgă începu acum bătaia cu zmeul cel dintîi, şi pe loc i-a şi tăiat capul. După aceea i-a luat caii şi căruţa şi a adus-o la frate-său, la Busuioc, la pod, şi lăsînd-o acolo, l-a rugat să-l mai aştepte puţin.

Sucnă-murgă iarăşi s-a întors îndărăt şi s-a dus şi s-a dus prin moşia zmeilor pînă ce s-a întîlnit cu al doilea zmeu plimbîndu-se într-o căruţă cu patru cai. Cum au zărit caii de departe pe Sucnă-murgă, îndată s-au oprit pe loc şi au început a fornăi, a sări în sus şi în laturi, şi nu voiau să meargă nici cum înainte. Zmeul tot îi îndemna să meargă zicîndu-le ca şi frate-său cel mai mare:

— De! de! căluţii mei! că doară nu-i Sucnă-murgă pe aici!

Caii însă, ciulind urechile şi fornăind neîncetat din nări, i-au răspuns cu groază:

— Dar dacă ar fi?

Atuncea deodată se arătă şi Sucnă-murgă înainte. Zmeul îi dă:

— Bună calea!

Sucnă-murgă îi mulţumeşte frumos.
Zmeul îl întreabă:
— Da cum vrei ca să ne luptăm?
— Cum îţi place! răspunse Sucnă-murgă, alege!
Zmeul se coboară repede din căruţă şi-i zice lui Sucnă-murgă:
— Hai la trîntă voinicească!
— Bine! îi răspunse Sucnă-murgă şi îndată s-au prins amîndoi cruciş şi au început a se smuci şi a se izbi unul de altul încolo şi încoace şi a se frămînta, cît huia pămîntul sub dînşii! Deodată mi se înfiripă zmeul, ridică pe Sucnă-murgă în sus şi-l trînteşte aşa de tare în jos, încît i s-au înfipt picioarele în pămînt pînă la glezne. Atuncea s-a mîniat Sucnă-murgă, s-a smucit din pămînt, a înşfăcat pe zmeu şi ridicîndu-l în sus, l-a trîntit în pămînt pînă la genunchi. Dar zmeul se smulge repede şi apucînd pe Sucnă-murgă, îl înfige şi pe dînsul pînă la genunchi în pămînt. Sucnă-murgă se smulge şi el repede din pămînt, prinde pe zmeu şi mi-l trînteşte pînă la brîu în pămînt. Zmeul iarăşi se smuceşte şi înfige şi pe Sucnă-murgă în

pămînt tot pînă la brîu. Dară Sucnă-murgă iarăşi se opinteşte, se smulge repede şi, mînios, înhaţă pe zmeu, îl avîntă în sus şi-apoi îl izbeşte în pămînt pînă la grumaz, scoate iute sabia din teacă şi-i taie pe loc capul. După ce a învins Sucnă-murgă şi pe acesta, a luat căruţa şi caii de i-a dus la frate-său la pod şi l-a poftit ca să-l mai aştepte acolo puţin, că încă mai are ceva treabă. După aceasta s-a întors îndărăt.

Călătorind Sucnă-murgă prin moşia zmeilor, a trecut mult mai departe de locul acela unde ucisese pe al doilea zmeu şi încă tot nu s-a fost întîlnit cu nimeni. Cînd deodată zăreşte în depărtare şi pe al treilea zmeu venind în căruţă cu şase cai. Şi aceşti cai au început a forăi şi a sări în sus şi în laturi, dar nu aşa de tare, pentru că acest zmeu era cel mai voinic din tustrei fraţii. Zmeul a strunit caii şi le-a zis:

— De! de! căluţii mei! Doară nu-i Sucnă-murgă pe acest loc!

— Ba da! îi răspunseră caii.

Atuncea şi Sucnă-murgă s-a arătat înaintea lor. După ce şi-au dat unul altuia bună calea şi şi-au mulţămit unul la altul, s-au întrebat cum să se lupte ei, pentru că amîndoi erau tot una de tari. După mai multe chibzuiri s-au învoit la trîntă voinicească. S-au apucat unul de altul şi au început a se trînti şi a se izbi în toate părţile, dar nu s-au putut învinge unul pe altul. Ce să facă ei acum? S-au mai sfătuit cît s-au sfătuit şi-apoi s-au învoit ca să se lupte ca roate, de-a berbecele. Deci s-au dat amîndoi peste cap şi s-au făcut roate. Apoi s-au suit aşa, ca roate, unul pe un munte, iară celălalt pe alt munte din faţă şi s-au repezit din răsputeri la vale unul către altul c-o iuţeală nespus de mare şi au început a se izbi unul în altul. Atîta de cumplit se loveau roatele una de alta, încît răsunau munţii şi vuiau văile, iar roatele săreau departe una de alta. Lovindu-se ei aşa de vreo cîteva ori, iată că la o lovitură de aceasta, le sar cîte trei spiţe din roate. Văzînd ei ce-au păţit, s-au învoit ca să se bată altminterea, într-un chip al treilea adică ca pară de foc.

Prefăcîndu-se ei dară din roate acum în pară de foc, au început a se bate aşa de cumplit, încît socoteai că s-a spart soarele şi-şi varsă tot focul său pe pămînt. Într-acest mod s-au bătut ei mult timp, şi neputîndu-se învinge unul pe altul, măcar că se părea că Sucnă-murgă s-arată tot ceva mai tare, iată că trec doi corbi pe deasupra lor. Cum i-a zărit zmeul le-a şi vorbit:

— Duceţi-vă, dragii mei corbi, de vă udaţi aripile în cea fîntînă de colo şi-apoi veniţi de le scuturaţi peste para cea roşie a lui Sucnă-murgă şi i-o stingeţi, că eu vă voi da pentru aceea un hoit de carne de rumân, care-i foarte dulce!

Văzînd Sucnă-murgă că zmeul cere de la corbi ajutor, le-a zis şi el lor:

— Mai bine udaţi voi para cea albă a zmeului decît pe-a mea, că eu vă voi da nu unul, dar trei hoituri de zmei!

Corbii, care nu prea caută la carne dulce, mai bucuroşi s-au prins de carnea cea mai multă, decît de aceea puţină şi bună, şi s-au dus de şi-au udat aripile de două ori în fîntîna cea din apropiere, şi venind, le-au scuturat pe para cea albă a zmeului, şi pe loc au stins-o.

Sucnă-murgă s-a dat iute peste cap de s-a făcut iarăşi voinic, şi apucînd sabia în grabă a tăiat zmeului capul şi-a dat corbilor hoitul spunîndu-le că în cutare şi în cutare loc vor mai afla încă două hoituri de zmei, să le ieie şi să le mănînce şi pe acelea!

După ce s-a curăţit Sucnă-murgă şi de zmeul acesta, s-a pus în căruţa lui şi s-a dus pînă la Busuioc, care-l aştepta la pod. În căruţa

acestui zmeu a aflat Sucnă-murgă *cheia raiului şi lumina soarelui.* Măcar că a aflat Sucnă-murgă ceea ce a vrut, tot nu s-a bucurat tare, pentru că aceşti trei zmei aveau trei femei, care erau încă mai puternice şi mai grozave decît bărbaţii lor, pentru că ele nu luptau voiniceşte, cu puterea, ci muiereşte cu prefăcătoria. Şi pe acestea trebuia Sucnă-murgă să le învingă, dacă voia să scape teafăr cu odoarele sale şi să ajungă acasă. De aceste femei se temea Sucnă-murgă foarte, pentru că ele nu ieşeau la luptă ca voinicii, cu puterea, ci întrebuinţau mijloace ascunse spre a se cotorosi de duşmanii lor. Ajungînd la frate-său, la Busuioc, i-a spus toate cîte a păţit şi ce încă-l mai aşteaptă mai înainte de a putea pleca spre casă.

După ce s-a hodinit puţintel, şi-a ales Sucnă-murgă dintre toţi caii pe cei mai sirepi[1] şi i-a înhămat la căruţa zmeului celui mai mic, pentru că aceasta era mai tare şi a purces către curţile zmeoaicelor.

Aşteptînd zmeoaicele acasă şi văzînd că nu le mai vin zmeii, s-au adunat toate la un loc şi începură a se întreba că oare de ce nu le mai sosesc zmeii acasă? Toate acestea le ştia Sucnă-murgă ca năzdrăvan ce era. Deci apropiindu-se de curte, unde erau zmeoaicele adunate, a lăsat căruţa înapoi într-un ascuns, se dete peste cap şi se făcu muscă. Într-acest chip voia el să intre în curte şi să asculte sfaturile zmeoaicelor. Cum a intrat în curte s-a ascuns într-o crăpătură şi de aici asculta cum se sfătuiau ele. Zmeoaica zmeului celui mai mare a început sfatul şi a zis:

— Ştiţi voi ce? Poate că s-au întîlnit zmeii noştri cu Sucnă-murgă, că numele lui era vestit în toată lumea, şi el i-a ucis!

— De bună seamă! răspunseră celelalte două; chiar aşa are să fie de n-au venit la timpul lor acasă!

După aceasta s-au sfătuit ele ce să facă, cum să se răzbune şi cum să piardă pe Sucnă-murgă. Nevasta zmeului celui mai mare a zis:

— Ştiţi voi una? Cînd s-a porni Sucnă-murgă spre casă, eu am să-i ies înainte şi în cutare loc am să dau o secetă şi am să fac o arşiţă atît de mare, încît să clocotească fîntînile, cum clocotesc oalele la foc, şi Sucnă-murgă să nu mai poată de năduşală şi de sete, şi să fie nevoit a bea apă din acele fîntîni şi să se prăpădească!

Iar a doua zmeoaică a zis:

— Eu am să mă fac, în cutare loc, în drum, un rug frumos, şi cînd m-a vede el şi-a vrea să mă taie, eu am să-l omor îndată!

A treia însă, nevasta zmeului celui mai tare, a zis:

— Eu m-oi duce încă mai departe înaintea lui, că, dacă va scăpa

---

[1] Sirep — sălbatic (privitor la animale, cai).

de voi, să nu scape de mine. Eu am să mă fac *zînă* şi-am să-l aştept în pădurea cea de la marginea hotarului. Cînd a trece el pe-acolo eu am să-l înghit de viu şi-am să-l mistuiesc în mine o săptămînă întreagă.

Sucnă-murgă, ca muscuţă în crăpătură, a auzit toate sfaturile şi propusurile zmeoaicelor, şi ieşind din ascunsul său, a zburat la căruţă, s-a dat peste cap şi s-a făcut iar voinic cum era, s-a suit în căruţă şi în data mare a fost la pod la frate-său, la Busuioc. Cum a ajuns la dînsul, au înhămat toţi caii, adică doisprezece, la căruţă în rînd pereche, luă şi pe frate-său Busuioc într-însa şi au purces aşa la drum.

Mînînd Sucnă-murgă caii cît putea fugi, iată că ajunse pe un cîmp unde era o fierbinţeală şi o arşiţă aşa de mare, încît clocoteau toate fîntînile, şi mai murea de sete, mai ales Busuioc, şi fiindcă nu ştia ce-l aşteaptă, voia numaidecît să bea apă de cea fierbinte şi ajungînd la un puţ au văzut cum clocotea apa de fierbinţeală. Lui Busuioc însă i se părea că apa izvorăşte pe aici fierbinte aşa, şi a rugat pe frate-său să stea puţin ca să bea. Dar Sucnă-murgă i-a zis:

— Stai! lasă-mă să beau eu întîi! şi apropiindu-se de puţ, a făcut cruce cu paloşul în apă, şi pe loc s-a prefăcut toată apa în sînge, pentru că în apă era prefăcută zmeoaica zmeului celui mai mare şi făcînd Sucnă-murgă cruce cu paloşul în apă a tăiat-o şi de aceea s-a prefăcut apa în sînge. Văzînd aceasta Busuioc, a zis frăţîni-său:

— Of! frate, da' de ce-ai stricat tu izvorul ăsta frumos!

Dară Sucnă-murgă i-a răspuns:

— Lasă, lasă! frăţioare, că acuş om afla noi alt puţ mai limpede!

Şi mai mergînd cîtva loc, au sosit la alt puţ, unde au stătut de-au băut apă de ajuns şi ei şi caii, pentru că acuma se răcoriseră şi se limpeziseră toate apele.

Stîmpărîndu-şi aşa setea, au purces mai departe, şi mergînd amu cît au mers, au ajuns la rug. Aici a zis Busuioc către frate-său:

— Vai, frate, vai! ce rug frumos este acesta! Ia să stai oleacă, ca să mă scobor din căruţă să-l iau!

Dară Sucnă-murgă i-a răspuns:

— Na! ţine tu caii, că l-oi lua eu!

Şi apropiindu-se cu mare luare-aminte de rug, pentru că el ştia cine-i rugul acela, a băgat paloşul cu ascuţişul în sus spre rug şi l-a ridicat aşa de iute cu amîndouă mîinile în sus, încît a rămas din el un capăt de-o parte de drum, şi alt capăt în cealaltă. Văzînd aceasta Busuioc, ţinu frăţîne-său de rău, pentru că a stricat un lucru aşa de frumos şi rar! Dară Sucnă-murgă i-a zis:

— Taci, că tu nu ştii ce-i aceasta, şi hai mai departe!

Călătorind ei mai departe, chitea[1] Sucnă-murgă cum ar putea el învinge şi pe zîna aceea? Şi-atunci şi-a adus aminte că acu' de şapte ani de zile a fost dat unui fierar un buzdugan ca să i-l tot înfierbînte, şi socotind că acum va fi destul de fierbinte, s-au abătut pe acolo de l-au luat. Cu astfel de armă au călătorit amîndoi mai departe, socotind că cu buzduganul acesta va face şi zînei capătul. Cum numai au început a se apropia de pădurea aceea, iată că se ridică şi zîna c-o falcă-n cer şi cu alta în pămînt, şi le iese înainte, voind să-i soarbă pe-amîndoi deodată cu butcă cu cai cu tot. Dară Sucnă-murgă n-a aşteptat să se apropie ea tocmai de tot, ci a început a învîrti buzduganul împrejurul capului, ca să-i dea o repejune mai mare, şi l-a slobozit deodată zînei drept în gură, de-a intrat într-însa, şi pentru că era foarte fierbinte, s-a şi lipit de ea; şi nu numai c-a oprit-o să meargă-nainte, ci, în iuţeală, buzduganul a şi luat-o cu sine şi pe unde mergea făcea tot drum de foc prin pădure. Şi aşa a scăpat Sucnă-murgă curat şi nevătămat, cu *cheia raiului şi cu lumina soarelui.*

După ce-au ajuns acasă, n-au rămas mult să se hodinească, ci au mers de-au dus împăratului *cheia raiului şi lumina soarelui.* Impăratul a cunoscut acuma că numai Sucnă-murgă este în stare să-i fie urmaş vrednic pe scaunul împărăţiei, şi pe loc a făcut nuntă fiicei sale şi a măritat-o după dînsul, dîndu-i toată împărăţia ca zestre.

După ce s-a însurat Sucnă-murgă, a trăit mulţi, foarte mulţi ani în fericire cu noroc şi pace, stăpînindu-şi împărăţia cu dreptate.

La nunta lui Sucnă-murgă m-am întîmplat şi eu. Of! ce bucate alese mai erau la acea masă, tot numai fripturi şi copturi ca acelea de le-ai fi înghiţit cu ochii! Da' încă vinurile acelea! Le-ai fi băut pe toate de nu te-ai fi temut de vreo ameţeală! Mie mi-a plăcut mai ales un fel de friptură de raţă; am mîncat din ea cît n-am mai putut, şi pentru că îmi plăcea aşa de tare, am vîrît un picioruţ în buzunar, ca să-l am de merinde pe drum cînd m-oi întoarce acasă. Cînd veneam acasă, cam pe la mijlocul căii, am fost flămînzit şi m-am apucat să rod picioruşul acela. Tocmai cînd îmi era carnea mai dulce, m-a întîlnit un om învăţat, care îmi spunea că a învăţat carte pe la toţi înţelepţii lumii, şi a început a mă tot ruga şi a mă cehăi[2] ca să-i dau şi lui să mănînce, că era fript de foame. Tot necăjindu-mă el ca să-i dau şi să-i dau, m-am cam supărat şi i-am asvîrlit cam repede piciorul acela. El, sărmanul, în loc să-l prindă în mîini, a ţinut mîinile în buzunar. Piciorul de friptură nu i s-a putut

---

[1] A se chiti — a se socoti, a se gîndi.

[2] A cehăi — a stărui cu vorba pe lîngă cineva, a supăra din pricina stăruinţelor.

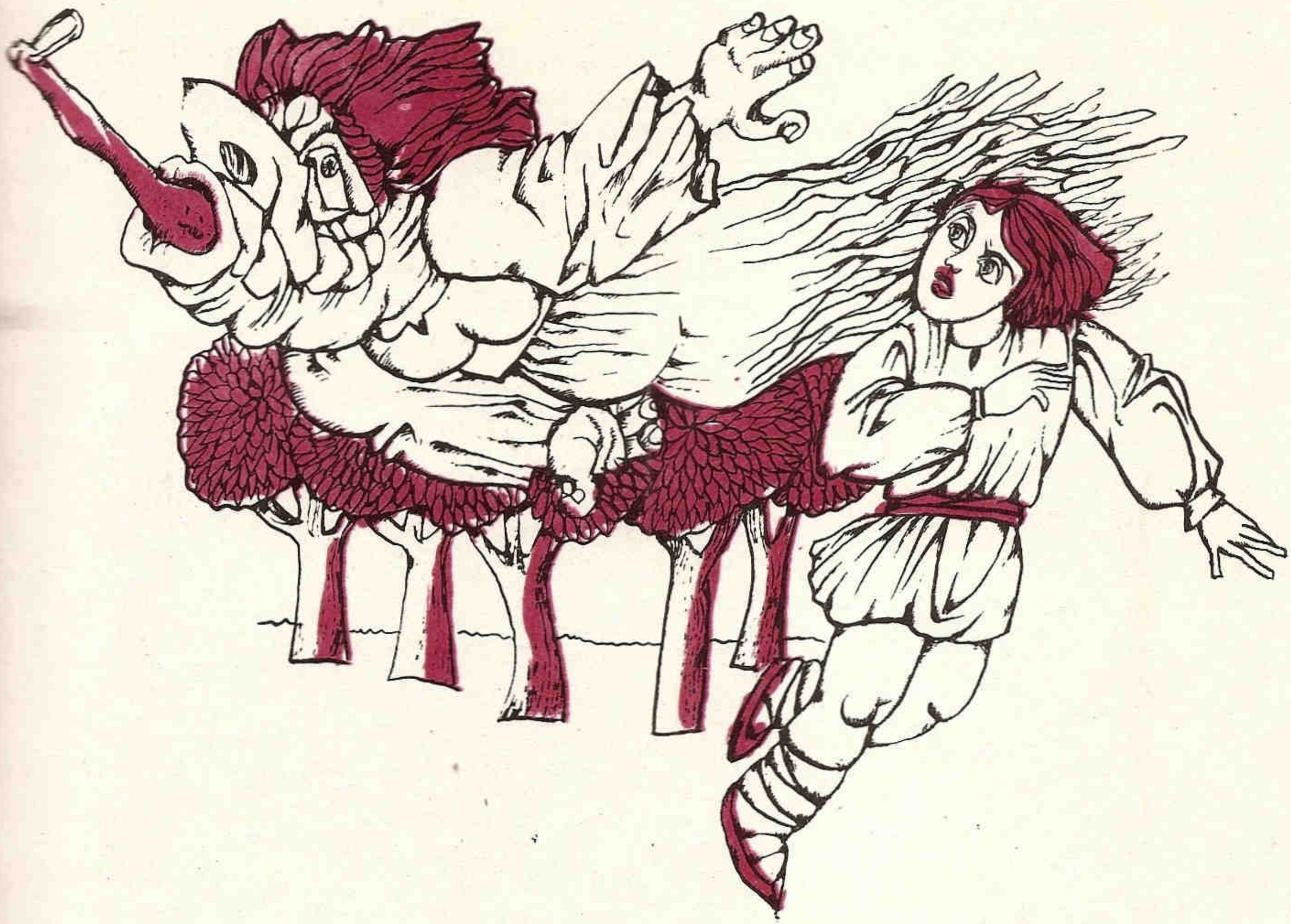

vîrî în buzunar, ci l-a lovit amarnic peste un picior, de merge bietul şi pînă acuma şchiop. De nu mă credeţi, ia să vă uitaţi numai la cutare învăţat şi-l veţi vedea şchiopătînd pînă astăzi din pricina aceea!

IOAN POP-RETEGANUL

PIPĂRUŞ PETRU ŞI FLOREA ÎNFLORIT

A FOST CE-A FOST, că de n-ar fi fost nu s-ar povesti. A fost o dată o muiere văduvă, îi murise adică bărbatul şi ea rămase cu trei copii: doi feciori şi o fetiţă. Şi nu era săracă văduva, că bărbatu-său, fie iertat şi mîie pe unde a înserat, fusese un om foarte harnic; avea o moşioară bună, avea boi şi plug de putea ara ea de ea, fără a se mai însîmbra cu alţii şi mai avea cîte ceva, ştii, cum au muierile, care rămîn după oameni harnici. Destul că era pe timpul aratului, toată lumea ara şi semăna, deci se pun şi feciorii ei într-o zi să meargă la plug, să are un loc într-o poiană, bunăoară. Pleacă deci feciorii într-o dimineaţă la plug, dar nu-şi iau merinde, că n-aveau coptură, ci spun mamei lor să le trimită de amiazi acolo.

— Bine, dragii mei, zise văduva, dar cine să vă aducă vouă de amiazi, că eu nu pot merge, vedeţi voi bine că sînt beteagă, iar sora voastră nu ştie unde-i locul nostru din poiană, ea n-a fost niciodată acolo şi, de nu alta, dar s-a prăpădi prin cea secreată de pădure, ori a nimeri chiar la curţile zmeului, apoi atîta o mai vedem!

— Nu te teme, mamă, zic feciorii, nu te teme, vom trage noi o brazdă cu plugul de cum ieşim din sat şi pînă la loc, de nu poate greşi, numai tot pe brazdă să vină.

Se duseră deci feciorii şi se apucară de lucru şi arară pînă la amiază, dar nici pomană să le vină sora cu ceva de gustare. Sloboziră dar boii la păşune şi, după ce se săturară, iar îi înjugară şi arară pînă la ojină[1]. Atunci nu mai puteau feciorii de foame.

Se hotărîră deci să meargă acasă. Nu ştiau ei ce s-a putut întîmpla: rătăcit-a sora lor prin pădure? N-a trimes-o mumă-sa? Ori ce poate să fie de-i lasă o zi de primăvară fără mîncare? Cum ajung în curte, întreabă pe muma lor:

— Ei bine, mamă, dar cum de n-ai trimes pe sora noastră cu gustare, de ne laşi să venim în sat de pe la ojină?

[1] Ojină — spre seară.

Auzind biata lor mamă vorbele acestea, căzu ca lovită de trăsnet, căci ea trimisese pe fată cu gustarea, deci ştia că alt modru[1] nu poate să fie decît că s-a rătăcit prin cea secreată de pădure, cine ştie unde? După ce-şi mai veni în fire, le spuse copiilor tot plîngînd:

— Spusu-v-am să nu mergeţi la plug, dacă n-am avut ce vă pune merinde? N-am zis că s-a pierde biata copilă prin pădure? Iată că s-au împlinit vorbele mele; mai bine era de minţeam! Vai de mine şi de mine, copila mea, sufletul meu, nădejdea mea! A dat zmeul de ea, nu-i alt modru, ori că au mîncat-o lupii?

Auzind feciorii plînsul şi văietarea mamei lor, se puseră pe gînduri, ce-ar fi de făcut? Se sfătuiesc, se gîndesc, dau în dreapta, întreabă-n stînga... sora nu-i ca-n palmă! Deci zise feciorul cel mare:

— Mamă, nu mai plînge, eu gîndesc că trebuie să aflu pe soru-mea; plec, mîine dimineaţă, plec, mamă, ba nici nu stau pînă dimineaţă, cum iese luna plec şi fără ea nu mă mai vezi; mă tot duc pînă dau de ea, ori vie, ori moartă şi ţi-o aduc acasă, ori că-mi pun capul.

Auzind biata mamă vorbele acestea hotărîte, se mîhni şi mai tare, presimţea oare-şi cumva că într-un ceas rău pleacă feciorul de acasă; deci se încercă a-l îndupleca să rămînă acasă, începu să plîngă, că doar l-ar putea opri, dar toate fură în zadar, feciorul şi-a fost pus caru-n pietrii, să nu se oprească pînă nu va da de soru-sa. Plecă deci la drum, iar mumă-sa rămîne plîngînd numai cu copilul cel mai mic acasă. Şi plîngea şi se văieta cît o lua gura. Şi cum să nu plîngă, biata muiere; numai ieri dimineaţă, avea trei copii, acum numai de are unu; fata i-e pierdută, iar feciorul cel mare a plecat pe o cale de unde nu-i modru să se mai întoarcă! Nu-i trebuia bietei muieri mîncare, nu băutură, nu hodină, nici lucru, ci tot ieşea pînă afară în poartă plîngînd şi frîngîndu-şi mîinile şi iar intra înlăuntru în casă, sta să moară de urît fără copiii ei, afară n-afla pe nimeni, cine să o mîngîie. Cît era ziulica de mare tot plîngea; de era în casă era tot cu ochii la fereastră, doară îşi zăreşte fata ori feciorul cel mai mare, dacă ieşea afară, în curte, în drum întreba pe toţi călătorii: nu mi-aţi văzut fata? nici feciorul? Dar nimeni nu-i ştia spune ceva despre ei, de la plecarea lor. În sat se lăţise faima că zmeul a furat pe fata văduvei, că feciorul cel mai mare s-a dus s-o caute şi nu s-a mai întors.

Aşa şi era. Feciorul cel mai mare se duse să afle pe soru-sa. El s-a tot dus pînă în pădure, acolo a dat de o brazdă proaspătă şi s-a dus tot pe ea pînă a nimerit la nişte curţi, la curţile zmeului. Şi erau

---

[1] Modru — chip, mod, putinţă.

întărite curţile zmeului, ca la zmei, tot cu stînci de bolovani, dar el nu se înfrică deloc, ci sui treptat celea de piatră gîndindu-şi: „De nimeresc la soru-mea, bine, de nu chiar la zmeul să fie, tot c-o moarte-s dator, dar necăutate nu las aceste curţi".

Aşa şi făcu. Intră înlăuntru. Adecă acolo pe cine află? Pe soru-sa, gătită, doamne, ca o grofoaie[1] şi făcînd demîncare.

— Bună ziua, soră!

— Să-ţi dea dumnezeu bine, frate, dar tu cum ai ajuns aici?

— Eu? cum mă vezi; dar tu cum ai ajuns?

— Oh! frate dragă, bine zicea mama să nu mergeţi voi la plug fără merinde, că iată că m-a trimis la voi cu demîncare şi eu am venit tot pe brazdă gîndind că dau de voi, cînd colo — nimerii unde mă vezi. Acum ce va fi cu tine, că îndată vine zmeul şi poate că te omoară de nu ne-a omorî încă pe amîndoi. Mai bine rămîneai acasă, că de scăpat tot nu mă poţi scăpa, iar de te omoară zmeul, biata mamă o să se prăpădească de supărare.

Atunci numai văzură că se deschid uşile şi un buzdugan[2] intră în casă, se învîrte de trei ori deasupra mesei şi se anină într-un cui în perete.

— Ce e aceasta, soră? întrebă fratele.

— O, frate, acesta e semnul zmeului; cînd vine buzduganul e semn să pun mîncările pe masă, că îndată-i aci. Dară oare unde să te ascund dinaintea zmeului? Ian hai şi te bagă colea sub covată.

De-abia avu biata soră atîta timp cît să pună covata pe frate-său şi zmeul fu aci:

— Tu, mîndruţo, pare că miroasă a om pe aci, cine-i aci?

Biata fată dă să mintă, că mîncările miroasă, ba una, ba alta, dar zmeul zmeu, nu crezu nimic, ci o făcu să spună cine a venit şi că e sub covată.

— Aşa? zise zmeul! Atunci de ce se teme de mine? Hai, cumnate, afară să te omenesc, dacă venişi la casa mea! Şi scoase pe fecior afară şi-l puse la masă şi porunci fetei:

— Mie să-mi pui nouă coaste de porc şi frate-tău, două, mie nouă cupe de vin, şi frate-tău, două, şi măi cumnate! la noi e datina că: cine gată mai iute de mîncat să arunce ciolanele (oasele) în capul căruia întîrzie: acuma hai la mîncare!

Şi se pun la mîncare, pînă mîncă feciorul oleacă de carne de pe coastă, zmeul mîncă toată porţia şi prinde a arunca ciolanele în

---

[1] Grofoaie — soţie de grof — conte (german sau maghiar)

[2] Buzdugan — ghioagă de fier ţintuită.

capul feciorului. Văzînd zmeul că feciorul nu se apără, că se teme şi tremură, îi zise:

— Hai, cumnate, afară la larg, să văd ce cumnat am, dară să-mi spui pe unde vrei să mergi, pe horn, ca mîţele ori pe uşă ca cîinii?

— Eu mă duc pe uşă ca oamenii, zise feciorul. Şi iese pe uşă, dară zmeul iese pe horn ca mîţele şi se repede asupra lui şi-i taie capul. Apoi scoase inima şi-o puse într-un blid şi trupul îl îngropă sub un gard.

Văzînd biata văduvă că trece o zi, trec două, şi trei şi nu-i mai nimereşte nici fata nici feciorul, era să se arunce în fîntînă de supărare.

Dară pe feciorul cel mai mic nu-l mai prindea starea, nu putea de jalea mamei şi de dorul frate-său şi al soru-sei. Deci într-o dimineaţă zise:

— Mamă, dară eu nu am pace pînă nu dau de soru-mea şi de frate-meu. De aceea, nu te supăra că eu trebuie să merg pînă unde voi da de ei.

Acum biata mamă iar începe a plînge şi a se dăoli:

— Dară nu merge, cui mă laşi? Ştiu că nici tu nu te vei întoarce, fie-ţi milă de bătrîneţele mele şi stai baremi tu aci, dacă de ei n-avui parte. Dară feciorul era neastîmpărat de dorul frate-său şi al soru-si, şi deci trebui să plece. Şi se duse, şi nimeri nici mai bine, nici mai rău decum o nimerise frate-său cel mare.

Acuma biata văduvă nu mai avea nici un copil, nici o bucurie, nici o mîngîiere, nici un ajutor; rămăsese singură ca cucul. Multă vreme o fi tot plîns, biata de ea, multe nopţi le-o fi petrecut fără somn şi zile fără mîncare, dară în urma urmelor începu a-şi veni în fire. Să mă sodomesc[1] e păcat de moarte, trebuie să trăiesc şi necăjită, cum am trăit în bine pînă aveam bărbat şi copii, îşi zise văduva, şi prinse a mai lucra cîte ceva, şi a mînca să nu se omoare cu foamea pînă mai are zile.

Într-o dimineaţă, cum mătura prin casă zicînd rugăciunile, iată vede un bob de piper jos şi se pleacă de-l ridică şi-l puse pe masă, dar bobul se durdulică pe masă şi iară cade jos. Ea, ca muierea strîngătoare, nu lăsă să se prăpădească nici un fir de piper, deci se plecă şi ridicîndu-l îl băgă în sîn; cum? cum nu? destul că şi din sîn iese şi cade chiar înaintea ei. Ea iară se plecă şi-l ridică de jos, şi-l băgă în gură şi zicînd rugăciunile îl scăpă pe grumazi la vale. Din minuta aceea văduva prinde grea şi la nouă luni face un drag de fecior, de să mai fi avut doi ochi să te uiţi la el.

---

[1] Sodomi — a (se) nimici, a (se) prăpădi, a (se) potopi.

Îl botează şi-i puse numele Pipăruş Petru, căci dintr-un fir de piper era zămislit. Cînd era de o lună era ca alţii de un an, cînd era de două luni era ca altul de trei ani, şi începu a umbla pe uliţă şi a vorbi toate celea. El tot auzea pe oameni vorbind: ce mai fecior, pagubă că nu-i trăiesc fraţii, că ei trei ar bate un sat cînd s-ar mînia bine. Aşa azi, aşa mîine, aşa ziceau oamenii în toate zilele. Cînd era Pipăruş Petru de trei ani, era cel mai voinic şi cel mai frumos fecior din tot satul.

Într-o zi întrebă pe mumă-sa:

— Mamă, mai avut-am eu fraţi?

Dară ea, temîndu-se să nu meargă şi el ca fraţii lui şi să nu se mai întoarcă, îi zise:

— Nu, fătul meu, nu ai avut nici un frate.

— Nu? Atunci fii bună şi-mi mai dă o dată ţîţă, dar pe sub pragul casei. Şi ridică Pipăruş Petru pragul casei cu degetul cel mic, iară mumă-sa se plecă să-şi bage ţîţa sub el şi să lăpteze pe fiul său. Atunci Pipăruş lăsă puţin pragul în jos de-o cam strîngea pe mumă-sa şi o întrebă:

— Mamă, mai avut-am eu fraţi? Ea, văzînd că nu-i alt modru, îi spuse:

— Da, ai avut doi fraţi şi o soră; pe soră-ta a furat-o zmeul, iară fraţii s-au dus să o caute şi de-atunci nu i-am mai văzut.

Atunci iară ridică pragul şi zise mamă-si:

— Acum scoală-te şi-mi fă o azimă de grîu curat, frămîntată cu lapte numai din ţîţele tale, că eu am semne că trebuie să dau de ei şi să-i aduc.

Auzind vorbele acestea, biata mamă iară începe a plînge şi a se văieta.

— Dar cum te lasă inima să mă laşi acum la bătrîneţe, slabă, beteagă[1], singură? Nu am dus şi nu duc destul bănat[2] după cei trei, acum te mai prăpădeşti şi tu prin cea secreată de lume, de nu alta va da zmeul de tine, de nici de nume nu-ţi voi mai auzi. Rămîi, dragul mamei, aici, nu te mai duce nicăieri; rămîi şi te însoară, batăr de tine să am parte.

Ei, dară Pipăruş Petru era voinic, lui îi trebuiau vitejii, deci nu scăpă mumă-sa de gura lui pînă ce nu-i făcu o azimă de făină de grîu curat frămîntată cu lapte din ţîţele ei şi cu lacrimi din ochii ei. După ce a copt-o ca ruja[3], Pipăruş şi-o puse în traistă şi zise:

---

[1] Beteagă — aici, cu sensul de neputincioasă.

[2] Bănat — supărare, necaz, mîhnire, părere de rău, căinţă.

[3] Rujă — plantă, trandafir.

— Rămîi sănătoasă, mamă, nu te supăra deloc, că nici trei zile nu vor trece şi eu trebuie să fiu înapoi, ori cu veste bună ori rea, dar mai degrabă cred că cu bună.

Şi se luă Pipăruş Petru la drum, du-te, du-te, pînă dă în pădure, şi acolo nimereşte o brazdă mai astupată. „Hai să merg pe ea“, îşi zise Pipăruş, şi se duse pe ea pînă ajunse la curţile zmeului. Şi acolo intră înlăuntru. O fată frumoasă, doamne! şi îmbrăcată ca o împărăteasă, era singură şi făcea demîncare.

— Bună ziua, soră!

— Să trăieşti cu bine; da ce-mi zici soră?

— Îţi zic soră, fiindcă-ţi sînt frate, de nu crezi, ian hai de mănîncă din azima asta. Şi scoase Pipăruş Petru din traistă ţi-i dete fetei să mănînce. Dar cum îmbucă, odată zise:

— Asta-i cu lapte din ţîţele mamei mele, acum cred că îmi eşti frate, dară nu pricep cum? că tu eşti fecior holtei, iară eu cînd am ajuns în robia zmeului numai doi fraţi am avut, pe care zmeul i-a şi omorît, iar de atunci nu sînt mai mult de cinci ani de cînd sînt eu

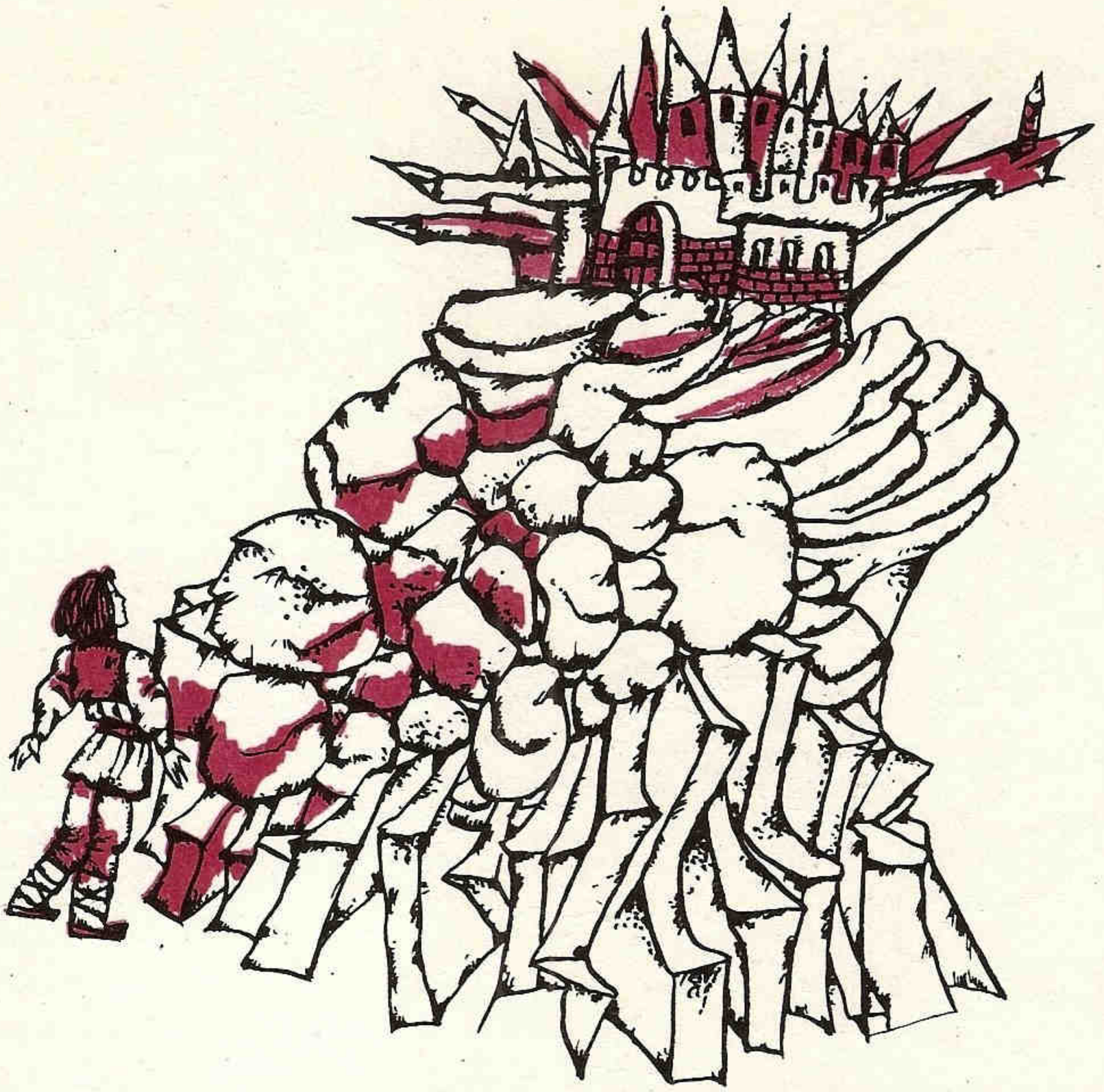

aici, deci nu pricep dacă îmi eşti frate, cînd te-ai putut naşte; că doară nu eşti numai de 4—5 ani?! Tu trebuie să fii baremi de 20 de ani!

— Nu-s, soră, ci numai de trei ani şi mai ceva, dară aşa mi-e felul. Să-mi spui acum, soră, ce semne face zmeul cînd vine?

— Vai, frate, bine ar fi să mergi de aci pînă nu vine sèmnul lui, că după semn şi el îndată soseşte. Că are un buzdugan, frate, un buzdugan de fier, mare cît 50 de ferii[1], şi-l aruncă cale de două ceasuri de departe şi drept în uşă nimereşte cu el; uşa atunci se deschide şi buzduganul se pune singur în cuiul cela din părete. Dară du-te, frate, nu sta, că acum e vremea să vină, şi de te află aici te omoară şi pe tine, ca şi pe cei doi.

— Lasă-l să vie, soră, să văd şi eu cum sînt zmeii, că şi aşa pînă acum n-am văzut nici unul.

Atunci aud buzduganul trosnind în uşă; uşa se deschide şi dă să se

[1] Ferie — măsură de capacitate de conţinutul unei vedre (10 kg).

pună în cui. Dar Pipăruş nu-i dă răgaz, îl luă de toartă şi zvrr! îndărăt cu el dincotro a venit. Şi cu aşa putere a aruncat cu el, de chiar pe lîngă zmeu a trecut şi s-a tot dus cale de trei zile şi s-a împlîntat într-un munte de piatră. Nouă zile a trebuit să scobească zmeul pe lîngă buzdugan, pînă şi l-a putut scoate din munte şi a venit apoi cu el pe umăr necăjit. Cînd ajunse acasă, zise din curte încă:

— Cine îşi bate joc de buzduganul meu, Florea Înfloritul ori Pipăruş Petrea, viteazul de cumnatu-meu?

— Eu sînt, cumnate, eu Pipăruş Petrea, dar de unde mă cunoşti?

— Eu? nu mă întreba, doară o săptămînă m-au tot scuturat frigurile cînd te-a făcut mumă-ta. Dară bine că ai venit în casa mea, hai să trăim puţin şi bine. Adu, drăguţă, mîncare pe masă, mie, nouă coaste fripte de porc şi frăţîne-tău, două, mie, nouă cupe de vin şi lui, două, să ne punem la ospăţ...

— Adică... să fie vorba întoarsă, zmeule, zise Pipăruş. Adă-mi, soră, mie nouă coaste de porc şi nouă cupe de vin, iar zmeului adă-i două coaste şi două cupe de vin, dar să ai grijă, zmeule, care cum

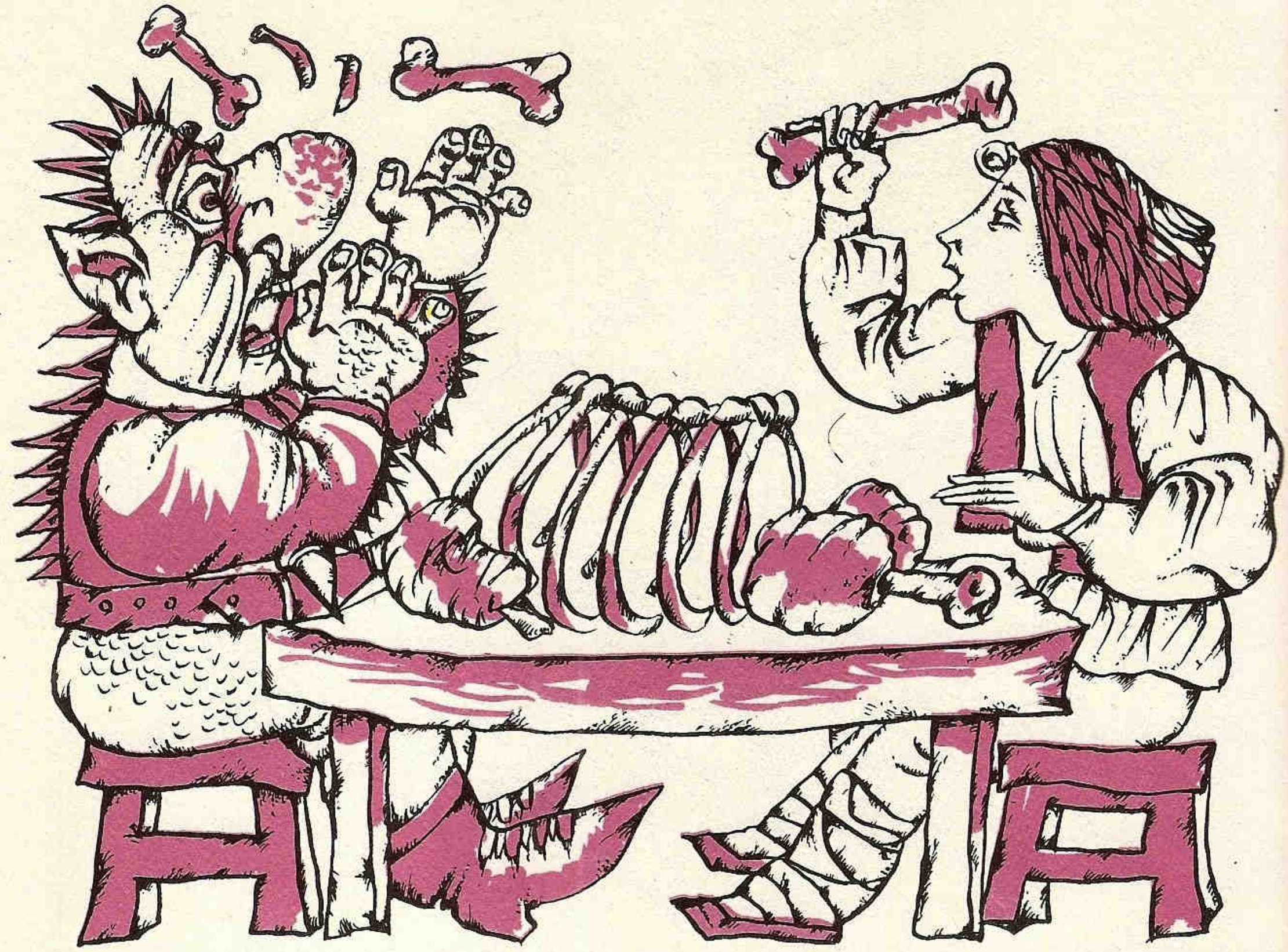

gătăm de mîncat carnea de pe os, osul îl aruncăm în capul celui ce n-a gătat încă, că parcă pe aci aşa e obiceiul.

— Cam aşa a fost, zise zmeul, dar de vrei, putem strica obiceiul.

— Ba, nu vreau să stric obiceiul ţărei, zice Pipăruş. Om de nimica e cine cutează a strica obiceiurile ţării, lasă cum a mai fost şi hai la masă.

Şi se puseră la masă, şi cum apucă Pipăruş o coastă în mînă, o băga în gură şi despoia carnea de pe os, iar cu oasele, pliosc! la zmeu în frunte. Zmeul se cam necăji, dară ce să facă? Trebuia să rabde, că şi-a dat de om. Şi Pipăruş ia altă coastă, apoi alta, şi alta; pînă mîncă carnea de pe toate nouă coastele, iar oasele le da de capul zmeului de toate se zdrobeau. Cînd gătă Pipăruş coasta cea din urmă şi de băut cea din urmă cupă de vin, atunci gătă şi zmeul de mîncat cea dintîi coastă şi dă să arunce cu osul în capul lui Pipăruş. Dară acesta nu-i dă răgaz, se repede la zmeu şi pliosc! cu o palmă peste obrazul cel gras al zmeului, de-i mută o falcă din loc, apoi se încăierară în luptă, la trînteli, de gîndeai că nu alta, ci să se

omoare unul pe altul. De la o vreme, zmeul nu mai putea de osteneală, că ostenit era şi de cale şi nu putuse nici să se sature baremi cum se cade, omeneşte, că Pipăruş nu-i dăduse răgaz.

Deci, ostenit cum era, zise bietul zmeu:

— Lasă-mă în pace, că-ţi înviu pe cei doi fraţi.

— Hai de mi-i învie, zise Pipăruş.

Şi merse zmeul şi-i dezgropă şi le puse inimile la loc şi-i stropi cu apă-vie şi se sculară mai frumoşi decum au fost.

— Vai, că greu adormii, zise unul. Doară aşa şi eu, zise celălalt.

— Dormit, dormit! zise zmeul, că de nu venea fratele vostru ăsta mai mic să vă trezească, mai dormeaţi voi un somn lung!

— Dar nu sta de sfaturi, zise Pipăruş, hai să ne luptăm, că de aici eu nu merg pînă ce nu rămîne unul mort, ori eu, ori tu, că aşa e firea mea.

Şi se puseră a se bate în săbii, şi se tăiară de curgea sîngele. Atunci se repezi Pipăruş o dată şi bine, voiniceşte, şi-i tăie zmeului capul, apoi tot îl dumică în bucăţele ca de tocană şi făcu trei grămezi de carne din el.

Apoi zise către fraţi:

— Fraţilor, hai să ne ospătăm oleacă, că apoi mergem către casă, că muma ştiu că nu mai poate de dorul nostru, o fi gîndind că ne-am prăpădit cu toţii, de nu mai nimerim nici unul. Şi se ospătară feciorii mei, soru-sa le făcu mîncare şi ei aduseră vin de cel bun, şi băură şi se desfătară, pînă ce începu a prinde beţia pe Pipăruş. Atunci se gătară de cale, încărcară carele de bunătăţi, că doară acolo era de unde, şi plecară.

Mergînd ei aşa către casă, dădură de o fîntînă în cale şi boii se trăgeau către ea, semn că le era sete.

— Adăpaţi boii, zise Pipăruş către fraţi, că eu mă dau oleacă lîngă stejarul acesta umbros să mă odihnesc, că aşa-s de obosit. Şi cu vorbele acestea se apropie de un stejar mare şi se rezemă de el, aşa stînd în picioare, şi cum se răzimă, cum adormi ca mort.

După ce fraţii lui adăpară boii şi-i înjugară din nou, ca să purceadă mai departe, merse soru-sa la Pipăruş să-l trezească, dară era pace de a-l mai putea trezi. Atunci zise fratele cel mai mare:

— Măi, dragii mei, oare facem bine că ducem pe străinul acesta cu noi? Bine că el zice că ne este frate, dar poate-se una ca aceea? Bine ştiţi voi că mai întîi te-ai pierdut tu, soră, de acasă, apoi eu şi în urmă tu, frate, dar atunci mama nu mai avea alţi copii. De l-ar fi avut după înstrăinarea noastră ar fi iată aşa, un băieţan, dar el e de mare ca şi noi, şi de tare?... Oh, mai tare decît Ucigă-l toaca. Poate că-i vreun strigoi, ori doară chiar zmeu, că văzurăţi cum omorî pe

zmeu, ca pe un pui de găină?! Eu gîndesc că n-ar fi bine să mai mergem cu dînsul pe o cale.

— Să nu mai mergem, zise celălalt frate, să-l lăsăm dormind, iar noi să ne păzim drumul.

— Aşa e, zise cel mai mare dintre fraţi, dară dacă se trezeşte tot ne ajunge; nu vedeţi ce ogaşe[1] adînci taie carăle astea cu povară? Tot pe ele vine pînă ce ne ajunge şi face din noi tot tocană, ca şi din zmeul acela, iară cu sora fuge cine ştie unde, de nu mai aude mama de ea nici de noi. Dară de vreţi voi, eu ştiu ce ar fi de făcut: haideţi să luăm lanţurile de la cară şi cum doarme răzimat de stejar să-l legăm de el bine cu lanţurile, atunci ştiu că nu va mai veni să se laude că el a scăpat pe sora de la curţile zmeului, ba, să zică el că şi pe noi chiar din morţi ne-a înviat.

— Să-l legăm, zise fratele cel mai mic, să-l legăm, că pe cară avem destulă blagă, nu mai avem lipsă de el!

Şi-l legară de stejar cu lanţurile şi-l legară pogan[2] de-i auzeai oasele pîrîindu-i şi el tot nu se trezi, dormea ca mort de ostenit şi de beat ce era.

Soru-sa, bucuros l-ar fi deşteptat, dar nu putea; apoi să facă împotrivire celor doi fraţi încă nu putea.

Deci se uita lăcrimînd cum leagă pe binefăcătorul ei şi-şi zicea: „Doamne, scapă-l!“

După ce-l legară de stejar, îşi făcură cruce, ziseră un „doamne ajută“ şi începură a plezni boii mînîndu-i cea, Surilă, ho, Bourean, ho!

Soru-sa se gîndea singură mergînd îndărătul carelor: „Cum mai cutează făţarnicii aceştia a-şi face cruce şi a zice doamne ajută, după ce numai acuma săvîrşiră o faptă din cele mai mişeleşti?“ Dar iarăşi zise: „Bag seama şi hoţul cînd merge la furat zice doamne ajută, necum ăştia, care cred că un lucru bun au săvîrşit!“

Şi ajunseră acasă! Mama lor îi cunoscu şi vărsă lacrimi de bucurie la vederea lor, dar îi întrebă:

— Pipăruş Petru n-a dat de voi? Frăţiorul vostru cel mai tînăr?

— Nu, mamă, răspund feciorii, n-am văzut nici un fel de Pipăruş. Iată pe sora noastră a fost prins-o zmeul să o ia de nevastă şi de atunci şi pînă acum ne tot luptarăm, amîndoi cu el pentru sora noastră, dar nici un fel de Pipăruş n-a venit să ne ajute. De-abia am putut omorî zmeul, ca să-ţi aducem fata. Acum bucură-te împreună cu noi, că iată şi comori am adus de la zmeul; uită pe Pipăruş, că de-ar fi vrun viteaz ca noi, trebuie să vină cît de tîrziu.

---

[1] Ogaş — vale îngustă; pîrău; şanţ făcut de puhoaie pe drumuri.

[2] Pogan — straşnic, grozav.

Se puseră, frate, pe ospăţ, aduseră carne şi vin şi lăutari şi adunară tot satul, să se bucure şi să se mire de vitejia lor, că au omorît pe zmeul şi i-au luat comorile cele scumpe.

Într-un tîrziu se pomeneşte şi Pipăruş Petru şi dă să se scoale, dar se simte legat de stejar cu lanţuri peste piept şi peste mijloc, peste grumazi şi peste picioare.

— Hm! hm! dulcii mei fraţi, zise el, dar bine mai ştiţi voi răsplăti bunătatea ce vi-o făcui! Bine a zis cine a zis: Fă bine şi aşteaptă rău! Dar lăsaţi, că vi-o fac eu de nici dracul nu vi-o mai desface!

Şi numai o dată se umflă şi lanţurile cad rupte zală de zală, de gîndeai c-ar fi numai de buciniş[1]. „Acum să mai dorm una pe pajişte — îşi zise Pipăruş — că am eu vreme să ajung şi acasă; cu cît aş merge mai iute, cu atît ar fi bucuria fraţilor mai scurtă."

Se puse deci să se odihnească, dar nu mai vrea somnul să se apropie de el, că nu-i putea ieşi din cap nelegiuirea fraţilor săi. Începu a se gîndi la toate minutele de cînd a plecat de acasă. „Măi, îşi zice, adecă zmeul nu ştia de bună seamă cine i-a zvîrlit buzduganul îndărăt: eu ori Florea-nfloritul. Trebuie că viteaz om e acela Florea; cum aş vrea să-l cunosc; dar l-oi cunoaşte acuşi. Acum

[1] Buciniş — cucută de apă, de baltă.

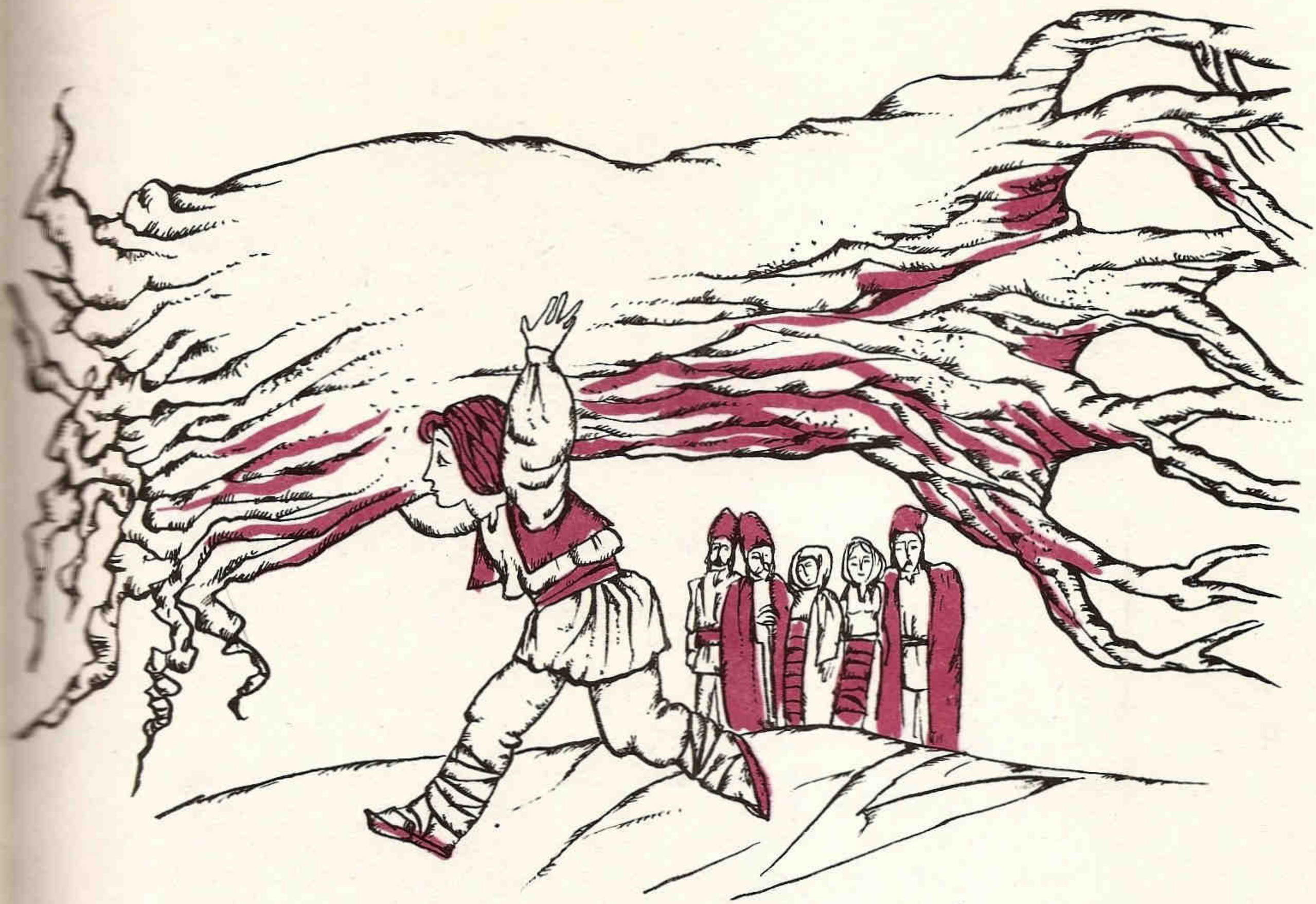

merg să văd ce face biata mamă, apoi să caut pe Florea Înfloritul, să mă prind cu el frate de cruce."

S-a luat dară să plece, dar uitîndu-se la stejarul cel mare, de care-l legaseră fraţii, îşi zise: „Biata mamă nici lemne de foc n-o fi avînd, că harnicii de fraţi nici lemne nu i-or fi dus; hai să-i duc eu un cătur batăr"[1].

Şi merse la stejarul la care fusese legat, îl smulse din pămînt, ca pe un morcov, îl luă pe umăr, cum iei o greblă bunăoară şi' hai cu el spre sat.

Cînd era ospăţul mai pogan, cînd jucau şi beau pe întrecute în ocol (curte), că în casă nu mai încăpeau, atunci nimeri şi Pipăruş Petru cu stejarul pe umăr. Tot satul îl cunoştea, că doară numai de cîteva zile plecase de acasă, dar fraţii lui nu ştiau ce să facă, unde să se ascundă, văzîndu-l cum vine către ei şi îşi gîndiră că acuma are să-i omoare.

---

[1] Cătur batăr — trunchi ce rămîne în pămînt după ce s-a tăiat copacul; batăr — măcar, cel puţin.

— Bun ospăţul la dumneavoastră, zise Pipăruş, intrînd cu stejarul cel mare pe umăr.

— Bună să-ţi fie inima, ziseră sătenii, pe cînd fraţii lui o luară la sănătoasa.

— Oho, strigă Pipăruş, încotro, cinstiţilor? Ian staţi oleacă de vorbă cu mine, că avem o ţîră de răfuială! Frumos fu aceea de la voi să mă lăsaţi dormind în pădure şi încă legat cu lanţuri ca pe un hoţ? Asta-i mulţămită fiindcă v-am aflat, am bătut pe zmeul care vă omorîse, pînă v-a înviat, l-am omorît pe el să scap satul întreg de urgia lui, v-am umplut de averi şi v-am pus pe drumul către casă, eu, fratele vostru, aşa răsplată am fost vrednic să aflu de la voi?

Atunci fraţii începură a plînge şi a se ruga de iertare zicînd că numai au glumit, că bine ştiau ei că el atîta-i de tare, de cu stejar cu tot poate veni acasă. Se mai rugă şi mumă-sa şi soru-sa şi tot satul să-i ierte, iar el fiind om cu inimă bună, i-a iertat şi s-a pus şi el la ospăţ.

Cînd a fost a doua zi dimineaţă, după ce s-au sculat toţi sănătoşi, Pipăruş Petru se gătă de cale.

— Dară unde vrei să mergi iară, Petre, puiul mamii? îl întrebă mamă-sa.

— Mă duc, mamă, mă duc departe, pînă unde voi da de Florea Înfloritul, dar de cumva l-oi putea aduce să fie soţ sorei mele, că am auzit că e un voinic de om şi ar fi păcat să nu ne cunoaştem.

— Da' nu merge, stai acasă, aveţi voi destulă avere, însuraţi-vă, dragii mamei, iar soru-ta vom mărita-o noi după cineva, că doară sînt destui feciori zdraveni în sat, ce să mai baţi calea ţării? Stai tu aci, în satul tău, între neamuri aproape de mine, acum la bătrîneţele mele, să nu-ţi mai duc atîta dorul.

Multe vorbe bune şi înţelepte îi spuse maică-sa, dară el tot ca el, dacă îşi punea o dată carul în pietrii pentru ceva, apoi nu mai era om să-l dezbaiere. Îşi luă dară rămas bun şi se cam duse, multă lume împărăţie, ca dumnezeu să ne ţie, că din poveste multă este, mîndră şi frumoasă, să o ascultaţi şi dumneavoastră, că cine o va asculta, o va învăţa, iară cine va dormi, se va hodini şi povestea nu o va şti.

S-a dus, s-a dus pînă a nimerit într-o pustietate mare, de nu vedeai nimic, numai cerul în sus şi sub picioare pămîntul, nici o frunză, nici un fir de iarbă, dară nimic ce-i nimica.

A mers el mult prin pustietatea aceea, pînă a dat de un vîj[1] bătrîn, dar bătrîn, nu glumă, alb la păr şi la barbă ca o oaie bălaie, cu o

[1] Vîj — bătrîn, moşneag.

cîrjă în mîna dreaptă, iar cu cea stîngă îşi tot ferea genele de pe ochi să vadă înainte, că aşa-i erau de lungi şi de dese, de-i veneau pînă la gură şi se împreunau cu barba şi cu mustăţile.

— Bună ziua, moşule!

— Să trăieşti cu bine, voinice, dar de unde şi pînă unde?

— Mă duc, moşule, pînă unde voi da de Florea Înfloritul, că am auzit că e un voinic mare şi vreau să îmi cerc puterile cu el, nu ştii unde l-aş găsi?

— Oh, puiul moşului, în zadar mergi tu pe jos, că nici în trei ani de zile nu vei ajunge la el, dară du-te îndărăt la curtea zmeului, ştii unde ţi-ai aflat sora şi fraţii? Acolo să mergi şi să cauţi în fundul grajdului, că-i găsi un cal singur şi atîta-i este de urît singur, de stă să moară; de urît a slăbit de numai piele şi os a rămas, că de cînd ai omorît pe stăpînul său, pe zmeul, el din grajd n-a mai ieşit, nici n-a mîncat, nici n-a băut, numai tot a rînchezat. Acolo să mergi şi să-l iei, că acela te poartă cît a purtat şi pe stăpînul său, ba şi mai mult de-i porunci, apoi să vii iar pe la mine, înţelesu-m-ai?

— Te-am înţeles.

Şi merse Pipăruş Petru îndărăt pînă la curţile zmeului şi intră în grajd. Adecă acolo într-un ungher văzu un cal mai mult mort decît viu, de-i puteai număra coastele cale de o poştă, de-abia se mai putea ţine pe picioare. Cum văzu calul că intră cineva în grajd, începu a fi voios şi a prinde curaj, nu ştia ce să facă bietul cal de bucurie, da cu picioarele în pămînt şi vrea să se dezlege de la iesle, dar nu putea, că era legat cu lanţuri.

Pipăruş Petru dezlegă calul şi-l scoase afară şi se uită la el. „Cu gloaba asta să merg eu?!“ îşi zicea. Sta să nu-şi creadă ochilor. Dară calul răsuflă o dată bine şi se scutură de-şi desmorţi oasele, căci doară stătuse multă vreme acolo ca într-o temniţă legat scurt, fără nutreţ şi neadăpat. Pipăruş îl slobozi de păscu oleacă, apoi îl adăpă şi se urcă pe el. Atunci calul începu a vorbi:

— Cum vrei, domnul meu, să te duc, ca vîntul ori ca gîndul!

— De m-ai putea duce numai ca caii, încă mi-ar părea bine. Aşa răspunse Pipăruş, văzîndu-l atît de slab.

Şi prinse calul a merge, şi merse, şi merse tot în galop pînă la un munte de sticlă (glaje). Acolo nu mai putea de obosit. Dă să se suie pe el la deal, dară nu putea calul merge. Atunci zise Pipăruş:

— Bag seamă te-oi mai duce şi eu în spate, precum m-ai dus tu pe mine. Şi luă calul după cap ca pe un miel şi-l sui în vîrful dealului şi acolo huzdup! cu el la pămînt. Şi se ridică calul de jos şi se făcu cît un munte de mare şi zise către Pipăruş:

— Place-ţi cum sînt acuma?

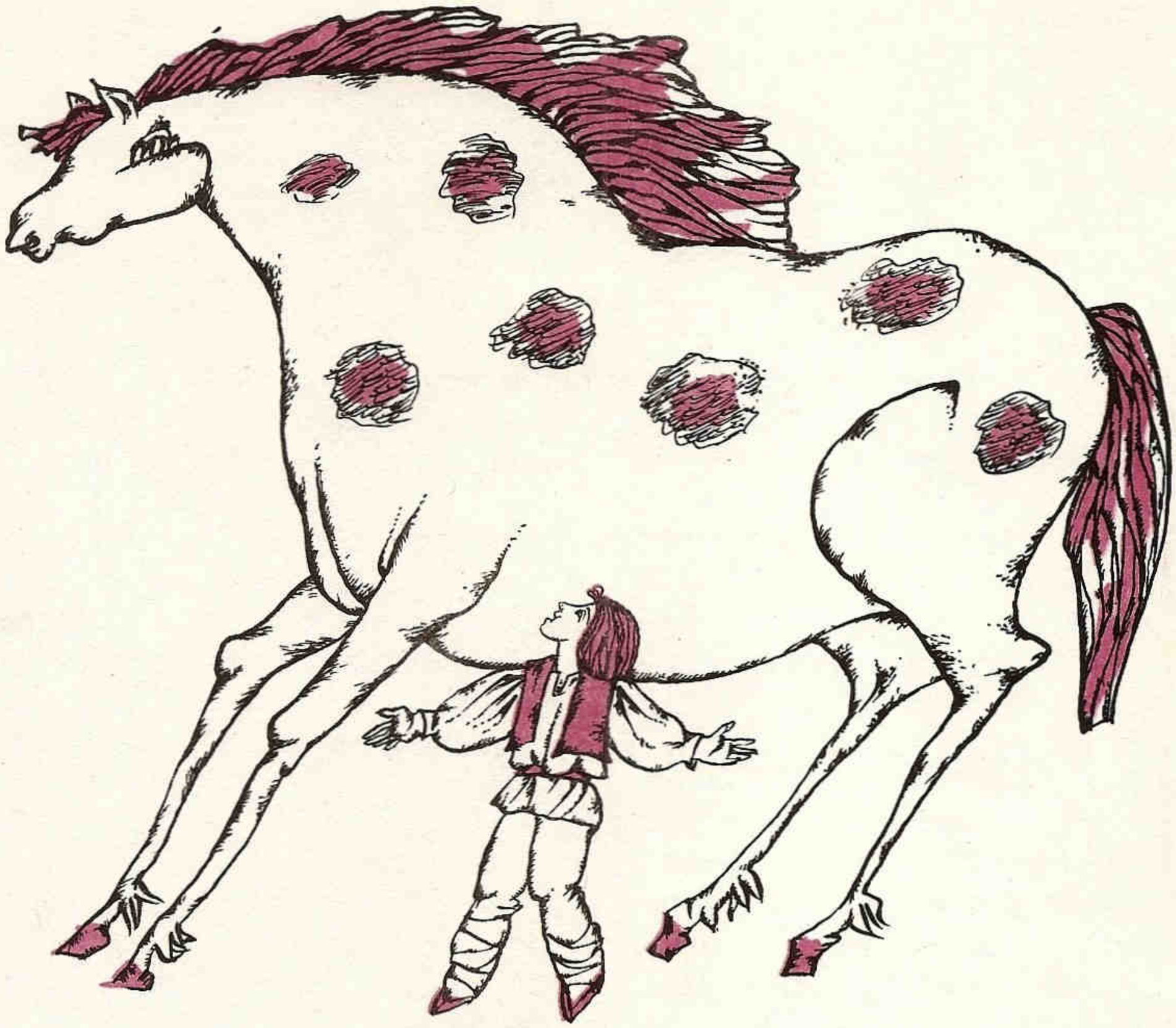

— Ba place-i cînilor şi lupilor, fă-te tu cal ca toţi caii!

Şi se făcu calul ca toţi caii noştri, dar tot năzdrăvan şi zise către Pipăruş:

— Cum să te duc acum, stăpîne, ca vîntul ori ca gîndul?

— Ba să mă duci ca gîndul!

Şi începu calul a merge ca gîndul de iute şi într-o clipită erau la moşneagul cel alb ca oaia.

— Bună ziua, moşule!

— Bună să-ţi fie inima, puiul moşului, da' ajuns-ai abia?

— Precum mă vezi, moşule.

— Vezi aşa; acuma cred că-i ajunge la Florea Înfloritul. Dar să-ţi dau şi eu trei lucruri: ţine, aici ai o ceteră (lăută, diblă), un pieptene şi o cùte (gresie). Ţine minte, fătul meu, zise moşneagul, vei tot merge pînă-i ajunge la cîmpul cu dorul, acolo te va lovi dor de maică, soră, fraţi, prieteni şi cunoscuţi; încît de nu vei cînta cu cetera aceasta, vei fi silit să te întorci înapoi de dor.

De acolo vei ajunge în pădurea cu lupii, aceia te-ar mînca cu cal cu tot, că sînt mulţi şi flămînzi, dar tu aruncă-le pieptenele. Scăpînd vei merge pînă în ţara şoarecilor. Acolo vor fi şoareci cîtă frunză şi iarbă şi vor vrea să te tragă jos de pe cal să te mănînce, atunci aruncă-le cùtea jos şi vei fi mîntuit de ei.

După ce a luat Pipăruş lucrurile acestea trei, a mulţămit bătrînului şi s-a pus pe cal, şi s-a tot dus pînă ce a ajuns în cîmpul cu dorul. Acolo îl lovi un dor de satul lui, de mamă-sa, de soru-sa, şi de fraţi, dar aşa dor, de era cît pe aci să cază de pe cal, ori să se-ntoarne de unde a plecat. Atunci îi vine în minte că are o ceteră de la vîjul cel bătrîn. Şi unde nu scoate cetera, şi unde nu începe a trage cu arcuşul pe strune, de răsuna cîmpul, şi deloc îi pieri tot dorul.

Apoi merse mai departe pînă ajunse în pădurea lupilor. Şi era acolo, doamne! era tot un lup şi un copac şi toţi stau cu gurile căscate, numai să-l piarză şi să-l mănînce. Dară el aruncă pieptenele jos, şi îndată se făcu un bou gras şi avînd lupii ce înhăţa, lăsară pe Pipăruş să meargă în pace.

Şi merse cît merse, deodată se trezeşte în ţara şoarecilor. Dară nu altminterelea erau şoarecii, ci ca urşii de mari, şi mulţi ca furnicile în furnicar. Aci începu a se înfiora Pipăruş Petru, dară îi veni în minte cùtea şi, cum o aruncă jos, se făcu între el şi între şoareci un stan de piatră, gros cît un munte pînă la nori. Şi se duse Pipăruş Petru tot pe lîngă zid, pînă ce ieşi din ţara şoarecilor.

Acum nimeri în cîmpul florilor. Acolo erau numai flori, una mai frumoasă decît alta şi toate se îmbiau să le ia. Dară Pipăruş nu luă nici una. Colo de departe zări el un cal păscînd şi trase într-acolo. Adecă, după ce se apropie, văzu pe Florea Înfloritul dormind dus, calu-i păştea printre flori, iar paloşul îi juca în aer pe deasupra lui. Se dă Pipăruş jos de pe cal şi îşi sloboade şi el calul să pască, apoi se gîndi: „Cum doarme acum dus Florea Înfloritul, eu lesne l-aş putea prăpădi; numai una de-i dau cu paloşul, e dus pe cea lume; dar aşa numai un mişel[1] ar face; să mă pun lîngă el să aţipesc şi eu oleacă".

Şi îşi aruncă şi el paloşul în sus, şi acela începu a-i juca prin aer ca şi al lui Florea Înfloritul, apoi se culcă jos pe flori. Cum era obosit de atîta amar de cale, adormi ca dus. Dară iată că se trezi Florea Înfloritul şi văzu voinicul dormind lîngă el, iar în flori lîngă calul lui mai păscînd un cal şi în aer lîngă paloşul lui mai jucînd un paloş. „Oare cine să fie? zise el. Hm! oricine-i e viteaz şi om de

[1] Mişel — ticălos, mizerabil, nemernic.

omenie; cum dormeam mă putea face tot bucăţele; i-oi da deci pace pînă ce s-a trezi, că te miri cine-i; ştiu că nu-i Pipăruş Petru de care şi zmeii se tem!“

Apoi se puse şi Florea Înfloritul şi mai trase un pui de somn, iar cînd se trezi a doua oară, se trezi şi Pipăruş cu el deodată.

Cînd se văzură voinicii faţă în faţă, nu se puteau mira destul unul de altul; unul mai voinic decît celălalt, care de care mai spătos şi mai frumos.

— Ce vînturi te-au adus pe aici pe la mine, vere? zise Florea Înfloritul.

— Am venit să te văd, că ţi-am auzit de nume şi nu m-am putut răbda să nu ne cunoaştem.

— Dară nu eşti tu Pipăruş Petru de care şi zmeii tremură?

— Ba chiar ai ghicit; dar tu doară eşti Florea Înfloritul?

— Eu da, că altul nici că are drept a şedea în ţara mea; mult mă mir de tine ce cap ai să vii aici?

— Eu am cap ca capurile, dar tu ce cap ai de mă întrebi atîta? De nu-ţi place că ţi-am călcat ţara, ia-te la păruială cu mine, hai la luptă dreaptă, luptă voinicească!

Şi se prinseră voinicii la luptă, şi se luptară o zi de vară şi nu fu chip să se învingă, pînă mai căzură de pe picioare de obosiţi, atunci zise Pipăruş Petru:

— Hai, frate, să schimbăm lupta în paloşe.

Şi apucară voinicii paloşele, şi se vînzoliră, pînă ce în urmă Florea Înfloritul ciungări oleacă din degetul cel mic al lui Pipăruş Petru. Atunci s-au lăsat de luptă şi s-au prins fraţi de cruce, jurîndu-se pe vîrfurile paloşelor că nu se vor mai lăsa unul de altul, nici în bine, nici în rău. Şi ajuns-au şi în necaz şi în bine, ca omul care trăieşte în astă secreată de lume, dar ei unul de altul nu s-au lăsat.

Umblînd o dată la vitejii, nimeresc la o casă în mijlocul codrului şi intrară înlăuntru. Adecă acolo era o fată la războiu, ţesea, dar fata frumoasă era chiar Ileana Cosînzeana, din cosiţe ruja-i cînta, şi cum ţesea, de cîte ori bătea cu brîgla[1], totdeauna ieşeau cîte două catane îmbrăcate şi înarmate. Mult se mirară voinicii noştri de această vedenie, dar Pipăruş Petru nu mult stătu pe gînduri şi începu a se drăgosti cu fata, ştiţi dumneavoastră, a o prinde, a o gogoli, mai a o săruta, cum fac tinerii.

Fata, nu-i vorbă, se ferea şi nici prea, ca toate fetele, ci se cam temea de tată-său; deci le spuse:

— Dragii mei, băgaţi de seamă, că de vine tata vă omoară.

---

[1] Brîglă — vătală (dreptunghiul de la războiul de ţesut care susţine spata).

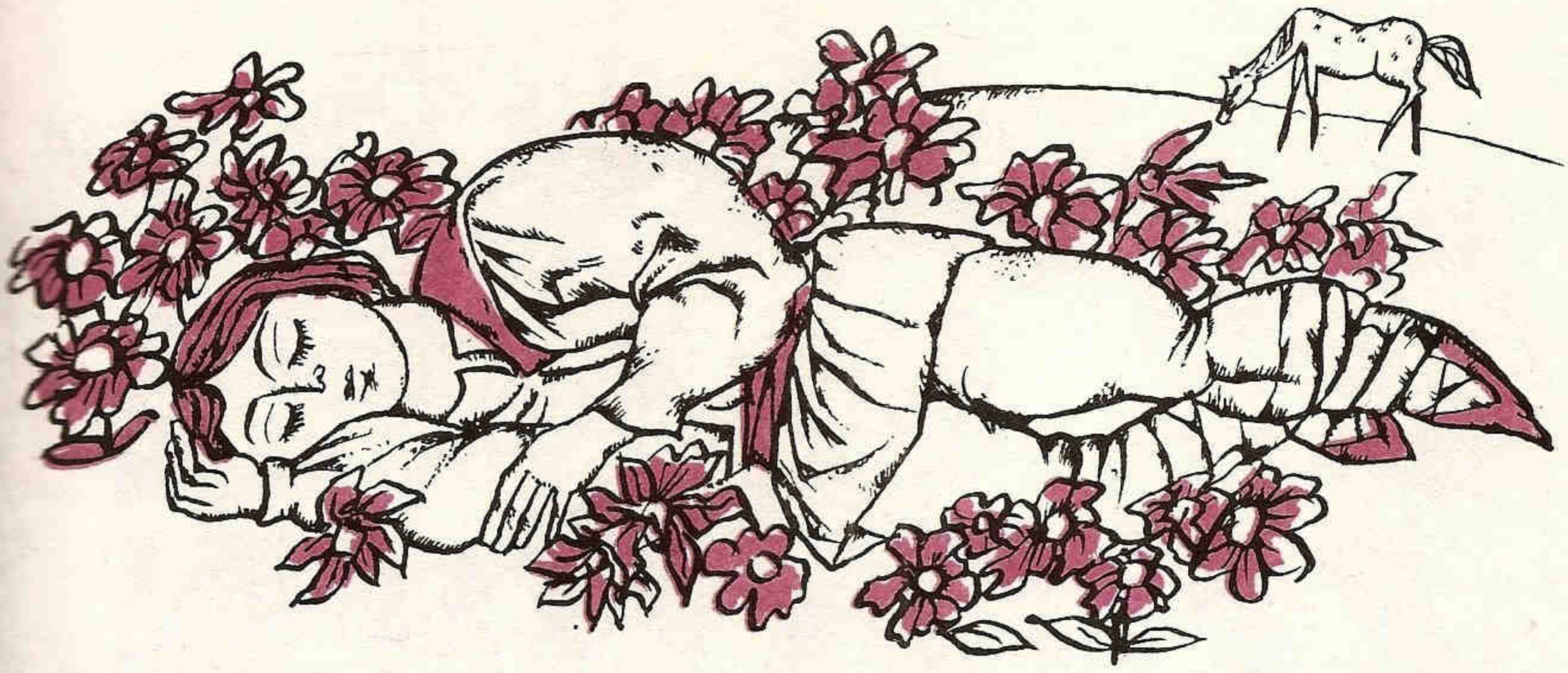

— Şi cine-i tata dumitale? o întrebară voinicii.

— Tata e Ciută Nevăzută şi încă nici un om nu i-a ieşit în cale, pe care să nu-l omoare.

— Ei bine, dragă, dar ce năravare cînd vine acasă?

— El, răspunse fata, are năravu: cum intră în casă mai întîi se bagă sub cuptor şi de-acolo ia o ulcică de leacuri şi toată o bea, iar de leacurile acelea atîta se întăreşte, de-ar bate şi zece ca voi.

— Aşa? zise Pipăruş Petru, atunci adă încoace leacurile, să le bem noi.

Şi le dădu Ileana leacurile, iar voinicii le băură şi din ce erau tari se făcură mai tari. Dar chiar atunci sosi şi Ciută Nevăzută acasă şi s-a repezit după cuptor la leacuri; ei, dar acelea erau leacurile!

Văzîndu-se astfel înşelat, într-atît s-a turburat, de-i purta în palme ca pe nişte mere pe amîndoi voinicii şi de n-ar fi apucat să bea ei leacurile, nu era bine de ei; dar aşa îl apucară voinicii amîndoi, apoi lasă că l-au omenit! Nici ferfeniţă nu s-a ales de el. Apoi Pipăruş Petru se căsători cu Ileana Cosînzeana şi se încărcară de averi şi plecară de acolo. Dar pe lîngă toată prietenia ce era între Pipăruş Petru şi Florea Înfloritul, acesta din urmă nu se uita cu ochi buni la Pipăruş, văzîndu-l cu nevastă, iar el nu. Dar Pipăruş pricepu gîndurile lui Florea Înfloritul, de aceea îi zise:

— Frate, să lăsăm nevasta acasă găzdoaie şi să mergem să-ţi aflăm şi ţie una.

— Bine ar fi, zise Florea Înfloritul, dar oare unde vom da de una?

— Nu fi îngrijat, frate, zise Pipăruş, mergem în lumea noastră şi de nu s-o fi măritat soru-mea numai bună ar fi de tine.

— Apoi hai s-o vedem, zise Florea Înfloritul.

Şi lăsară pe Ileana Cosînzeana singură acasă şi ei se luară la drum, şi du-te, du-te pînă ce ajunseră într-o pădure; nici unul nu mai fusese în pădurea aceea. Mergînd ei prin pădure, văzură o casă.

— Hai să vedem cine e în casă, zise Pipăruş.

— Hai, dacă chiar vrei, zise Florea Înfloritul.

Şi intrară înlăuntru. Acolo aflară numai o babă bătrînă stînd cu picioarele la foc.

— Bună vremea, mătuşă!

— Să trăiţi cu bine, dragii mătuşii, haideţi, şedeţi oleacă şi vă hodiniţi pînă ce vă aduce mătuşa ceva demîncare; iată mă urc în pod să vă aduc slănină, dragii mătuşii.

Feciorii şezură pe-o laviţă, iar baba se urcă în pod, cu numele să le aducă slănină. Dar cum ieşi baba din odaie, veni un şoarece la feciori şi le zise:

— Nu staţi, dragii mei, că nu-i de a sta; mergeţi în plata lui dumnezeu sfîntul, că doară baba nu s-a dus în pod să vă aducă de mîncare, ci să-şi ascută dinţii, să vă poată mînca; că are în pod o piatră mare de moară, de care-şi toceşte dinţii, n-o auziţi?

— Ei şi cine-i baba asta?

— Hm, zice şoarecele, asta-i Muma Pădurii, a fost drăguţa lui Ciută Nevăzută şi de cînd l-aţi omorît tot descîntă să-i cădeţi în brînci, acuma de nu fugiţi, nu mai scăpaţi vii din colţii ei.

— Dacă-i aşa, hai la drum, ziseră voinicii.

Şi se luară feciorii mei la drum, nu mergeau, ci gîndeai că-i alungă cineva dindărăt; bag-seamă şi ei, cu toate că erau viteji, ştiau de frică.

După ce-şi ascuţi baba dinţii, se coborî jos şi intră în casă, dar feciorii ca în palmă. Şi se cătrăni şi se înfioră, de gîndeai că toată ţîră se face. Atunci dă cu ochii de şoarece:

— Aha! numai tu, mişelule, le-ai spus să se ducă.

— Numai eu, de nu te-ai supăra, răspunde şoarecele glumind, ian hai de mă prinde şi-ţi răzbună!

Şi se puse baba a fugi după şoarece; el se sui pe cuptor, ea îşi strică cuptorul; se sui pe un perete, ea strică şi acel perete şi tot aşa strică ea cîte un perete, umblînd după şoarece, pînă ce-şi strică toată casa şi tot nu putu prinde şoarecele, că, vedeţi dumneavoastră, şoarecele-i şoarece şi pace, nu stă să-l prindă chiar o babă, să fie aceea chiar Muma Pădurii.

Dar cînd umbla ea după şoarece, feciorii îşi păziră drumul şi cînd

plecă baba după ei, ei erau hăt, departe. Se pune deci baba la fugă, du-te, du-te pînă ce mai ajunse pe feciori. Atunci au ajuns ei la casa Marţolii, care era mătuşa lui Florea Înfloritul.

— Bună vremea, mătuşă!

— Să trăiţi cu bine! Dar ce-i, nepoate, ce vînt te poartă pe la mine? Cine-i voinicul ăsta cu care vii?

— O, mătuşă, zise Florea Înfloritul, am plecat cu ortacul acesta, care se cheamă Pipăruş Petru, am pornit să merg la soru-sa în peţite, dar ne urmăreşte Muma Pădurii, căci am omorît pe Ciută Nevăzută, pe ibovnicul ei, şi acum ne pare bine că am nimerit la dumneata, doară ne vei scăpa de colţii ei.

— Nu vă temeţi deloc, dragii mătuşii, haideţi numai în casă şi vă hodiniţi.

Şi ieşi Marţolea (Marţi seara) afară să aştepte pe Muma Pădurii şi cum ajunse aceasta, cum se încăierară, apoi să fi văzut încăierare de babe; se încinse între ele o luptă, dar luptă ca doi lupi turbaţi, iar nu ca de două babe de cînd bucii, şi se mîncară în dinţi şi-şi smulseră părul, de gîndeai că sînt două zmeoaice. Feciorii cînd văzură că sînt mai înfierbîntate, de erau oarbe de mînie, porniră încetinel, iar după ce se depărtară merseră mai tare să nu le mai vadă. Care a fost mai tare? Care pe care a învins? nu pot să spun, că

nu ştiu; ştiu însă că voinicii au mers aţă acasă la mama lui Pipăruş Petru. Şapte ani nu-l văzuseră fraţii şi sora şi neamurile şi sătenii şi totuşi îl cunoscu, care cum îl văzu.

Florica, sora lui Pipăruş Petru nu era încă măritată, se ţinuse de vorba ce i-o dăduse frate-său la plecare.

Şi era mîndră Florica, mîndră ca o scînteuţă de cîmp şi cum o văzu Florea Înfloritul, zise către frate-său de cruce:

— Asta ţi-e sora, frate?

— Asta.

— Dacă ţi-e asta sora şi dacă vrea, eu chiar azi mă cunun cu ea.

Şi Florica a vrut, fraţii şi mă-sa încă n-au zis ba, apoi au tras o nuntă românească, care a ţinut două săptămîni şi după ce s-a gătat nunta şi-a luat Florea Înfloritul nevasta şi s-a cam dus cu ea şi cu Pipăruş Petru în ţara lui, unde aştepta Ileana Cosînzeana, nevasta lui Pipăruş.

Cînd s-au văzut aceste două cumnate laolaltă, mult s-au bucurat, iar bărbaţii lor se bucurau şi ei de bucuria lor, iar florile din cîmpul înflorit se bucurau şi ele împreună cu cele două perechi vesele. Dar şi eu mă bucur, că v-am putut spune povestea pînă la capăt.

I. GR. SBIERA

VOINICUL FLORILOR

ERA ODATĂ un boier foarte avut şi stăpînea o moşie nespus de mare. El ţinea o mulţime de puşcaşi, care cutreierau pădurile şi-i grijeau de sălbăticime pentru masă, fiindcă el era obişnuit să aibă totdeauna şi cîte ceva vînătură la ospăţ.

Între aceşti puşcaşi erau trei mai iscusiţi şi mai vestiţi, ei umblau toată ziua la vînat şi fiecare aducea pentru sine deosebi cîte ceva vînătură pentru masa boierească. Umblînd ei aşa tustrei totdeauna la vînat, s-a fost împuţinat într-acea parte de pădure sălbăticimea într-atîta, cît arareori şi foarte cu greu mai dau ei peste vreo fiară sau pasăre. Deci ei fură nevoiţi să părăsească acea parte de pădure şi să se dea la vînat prin alte părţi, pe unde nu mai umblaseră pîn-atunci nimeni.

Mergînd ei aşa odată la vînat prin părţile cele necunoscute, au vînat doi puşcaşi cîte ceva, dar al treilea nu află de împuşcat nimic; deci au trebuit să se bage şi mai afund în codrul cel des şi necălcat de picior de om pîn-atunci. Însă pentru că ei erau obişnuiţi să meargă deodată acasă, s-au dus tustrei în pustiul acela mai înainte. Dară şi acuma n-a aflat puşcaşul al treilea nimic de vînat şi de aceea s-au băgat şi mai tare prin pustiu; dar cu toate acestea, puşcaşul al treilea tot n-a vînat nimic. Cînd căutară ei pe urmă să meargă şi aşa acasă, n-au mai ştiut încotro s-o apuce. Ei s-au fost rătăcit! Acum de spaimă că n-or putea nimeri acasă, au uitat şi de vînat şi de tot. Ei se îngrijiră mai mult de aceea să nu-i cîrtească stăpînul lor, dacă nu va avea mîine sălbăticiune la masă. Dau încolo, încoace; dar nimeni nu poate chibzui că încotro să fie drumul spre casă, şi în loc să se scoată, ei rătăceau şi mai tare. După ce s-au izbit în toate părţile şi după ce s-a făcut hăt bine noaptea, s-au hotărît să mîie aice în pădure, că poate a doua zi vor putea nimeri cumva calea spre casă. Cînd s-au sculat ei a doua zi, s-au dat iarăşi la cercat. Dar în zadar, că se rătăceau tot din ce în ce mai tare. Cu cît umblau mai mult, cu atît era şi mai greu de străbătut! O mulţime de găteje şi de

rupturi de copaci le împiedica drumul, şi locurile le erau tot din ce în ce mai necunoscute. Dară de la o vreme dădură de o pădure foarte curată, frumoasă şi grijită, încît se mirară de unde să fie aceasta într-o pustietate aşa de mare! Mai merg ei cît mai merg, dar cu cît mergeau mai departe, cu atît era şi mai curat şi mai grijit prin pădure, încît ţi se părea că umbli printr-o grădină foarte bine păstrată şi rînduită. Această curăţenie mare şi aceste locuri bine întocmite îi făcură să uite să cerce mai departe drumul şi să meargă acasă, şi i-au îndemnat să se tot ducă înainte ca să vadă, ori de n-or da de vreo locuinţă ceva pe acolo prin pădure.

Mergînd ei aşa prin pădure, au dat de la un timp de un lac foarte mare şi frumos. Prin prejurul lacului erau tăiaţi copacii pînă hăt-depărtişor, ca să poată străbate razele soarelui peste toată faţa lacului; şi pe pămîntul curăţit era crescută o iarbă verde, cît tot de-a dragul să priveşti la ea! Pînă ce-au ajuns vînătorii aici, soarele era mai la amiază. Pentru mîndreţea lacului au rămas ei aici să poposească de amiazăzi şi totodată să vadă, ori de n-or putea zări pe cineva, ale căruia să fie acestea toate. Pîndind ei aşa preţ de o oră, iată că vine o pasăre foarte frumoasă zburînd pe deasupra lacului şi se lasă sub un copac jos, care era mai aproape de lac şi sub care era foarte bine grijit şi împodobit, cît de-a dragul ai fi şezut tot numai sub el. Atunci a zis cel de-al treilea puşcaş, care nu vînase încă nimic, către ceilalţi:

— Fîrtaţi! eu am să împuşc pasărea aceea, că tot n-am nici o vînătură! Dară ei i-au răspuns să n-o împuşte, pentru frumuseţea ei cea mare, şi pentru că ei încă nu văzuseră pînă acuma pasăre ca aceasta, ci să aştepte să vadă ce va face acolo.

Privind ei aşa la dînsa, iată că pasărea se dete peste cap şi se prefăcu într-un voinic foarte frumos, rămînîndu-i penele coştiug[1] lîngă copac. Uimiţi de aceasta, stau vînătorii şi pîndesc mai departe. Dar voinicul şi-a dezbrăcat cămaşa cea subţire, care era de giulgiu şi a sărit în apă şi a început să înoate, şi după aceea a se spăla şi a se juca prin apă. Deci, scăldîndu-se el acum vreo oră-două, a ieşit din apă şi s-a îmbrăcat iarăşi cum a fost, şi după aceea s-a dat peste cap de s-a făcut pasăre, ca şi mai înainte, şi a zburat şi s-a cam mai dus.

Văzînd vînătorii aceasta, s-au ridicat de la locul lor de pîndă şi merseră pînă la copacul acela ca să privească locul cel frumos mai de aproape, dimpreună şi lacul, tot cugetîndu-şi, oare ce fel de pasăre să fi fost aceasta! După aceea s-au luat ei iarăşi la cercat drumul, ca doară ar nimeri acasă, pentru că ştiau cu cît de mare

[1] Coştiug — în Moldova are înţeles de coşniţă de papură.

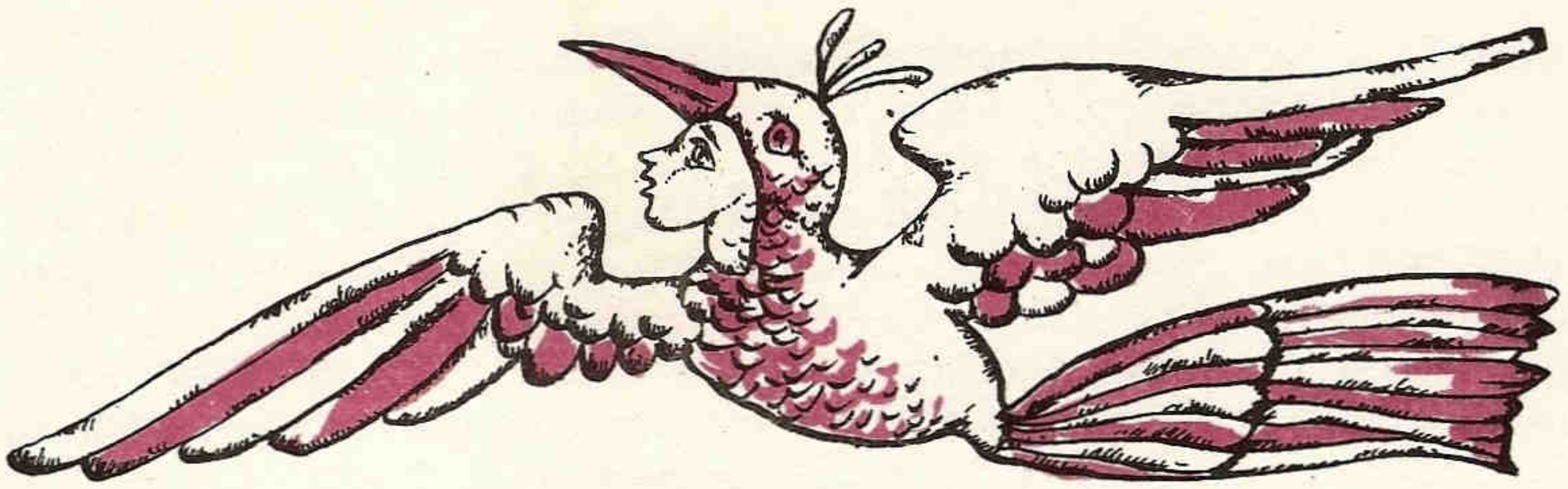

nerăbdare îi va fi aşteptînd boierul la curte. Deci cercînd ei drumul, iată că vînă şi al treilea puşcaş un ied, şi mai mergînd ei aşa tot laolaltă, pentru că se temeau să nu se rătăcească unul de altul, începură de la o vreme parcă a cunoaşte ceva locul. Mai ducîndu-se tot într-acea parte, au dat de locuri tot din ce în ce mai cunoscute. Urmînd ei tot acea direpciune necurmat, au dat şi de drum, şi odată cu seara au fost şi la curte.

Îndată au intrat la boier şi i-au închinat vînatul. Cum i-a văzut el, pe loc i-a şi întrebat că unde au rămas ei atîta, şi de ce n-au venit încă ieri acasă. Ei i-au spus toate de-amănuntul, ce li s-a întîmplat, cum s-au rătăcit şi ce au văzut. Boierul i-a ascultat foarte cu luare-aminte, mai ales cînd îi spuneau ei despre pasărea aceea, care se făcuse voinic. El le făgăduise foarte mult bine şi un bacşiş mare, dacă i-or putea prinde acea pasăre, de vie. Vînătorii s-au apucat că i-or prinde-o, numai să li se dea două ploşte pline cu băutură tare; una să fie cu vin, cealaltă cu rachiu. Boierul le-a împlinit cerinţa bucuros.

A doua zi s-au sculat cei trei vînători de dimineaţă şi s-au pornit drept într-acolo. Încă n-au fost bine amiazăzi, şi ei au ajuns pe loc, pentru că acuma ştiau drumul. Aici au mers îndată la copacul acela unde se dezbrăcase pasărea aceea, şi au dat cu baltagul[1] de două ori într-însul şi au bătut în locurile acelea două pene şi au aninat ploscele de dînsele. Pe urmă s-au ferit într-o lature şi s-au pus la pîndă, ca şi mai nainte, fără ca să-i poată vedea pasărea cînd va veni.

Aşteptînd ei aşa pitulaţi şi ascunşi nu mult, iată că soseşte pasărea, tot pe acelaşi timp ca şi ieri, se dete iarăşi peste cap şi se făcu voinic. Acuma s-a uitat repede primprejur să vadă ori de nu-i nimeni pe aici, şi, uitîndu-se aşa, a zărit ploscele aninate în pene, şi s-a mirat foarte de dînsele, căci erau împistrite foarte frumos, tot cu argint şi cu aur, şi străluceau aşa de tare, cît se vedea-de-departe.

[1] Baltag — armă veche, un fel de secure cu două tăişuri; arma haiducilor din trecut întrebuinţată încă pe alocuri de ciobani.

Privindu-le voinicul aşa puţin timp, nu-şi putea închipui cine să le fi pus acolo, şi a mers la dînsele să le ieie jos. După ce le-a luat, a început să le caute pe toate părţile şi să se mire de lucrul cel rar şi iscusit. Pe urmă a destupat pe cea cu vin şi plecînd-o într-o parte, a văzut că curge din ea ceva de culoare cam gălbie. El ia şi gustă! După ce a gustat, i-a plăcut foarte tare gustul, şi mai punînd-o la gură, a tras tot vinul din ea; şi fiindcă i-a căzut băutura aceasta aşa de bine, a apucat şi cealaltă ploscă şi a deşertat-o într-o duşcă. Acuma a pus ploscele iarăşi la locul lor şi a sărit în apă să se scalde. Se scăldă ce se scăldă şi după ce s-a scăldat, a ieşit din apă, s-a îmbrăcat frumos şi dîndu-se peste cap, s-a făcut iarăşi pasăre ca şi mai înainte. Dară cînd dă să zboare, nu poate; se mai opinteşte, dar nu poate, că tocmai acuma începură băuturile să-şi arate puterea.

Văzînd vînătorii aceasta, au sărit iute din culcuşurile lor de pîndă şi au înconjurat pasărea, unul de-o parte, altul de alta, şi au prins-o lesne, pentru că nu mai putea zbura şi legîndu-i picioarele şi aripile bine, să nu scape, au purces cu ea spre casă. Cum numai au ajuns la curte, le-a şi ieşit boierul înainte, că era tare dorit să vadă cît mai degrabă pasărea cea minunată şi rară. Ei i-au şi închinat-o îndată, şi pe loc au şi primit nu numai juruita[1], ci încă şi cîte un bacşiş bun pe

[1] Juruita — făgăduiala.

deasupra. Mulţumindu-i frumos, vînătorii şi-au păzit şi de acum treaba lor.

Boierul nu se putea sătura privind această pasăre măreaţă, şi a luat-o de a încuiat-o într-o cămară de piatră, care era ferecată foarte bine şi cu gratii la ferestre, aşa de dese, încît nu era cu putinţă să iasă ea vreodată dîntr-însa. Uşa încă-i era încuiată cu cheia, pe care o purta boierul totdeauna la sine, şi deşi o punea undeva, nu mai ştia nimeni de dînsa. Dar pentru că nu ştia ce fel de pasăre îi aceasta, dete poruncă scriitorilor săi să trimită cărţi prin toată lumea, de-a lungiş şi curmeziş, să se adune în cutare zi toţi învăţaţii şi să ţină sfat ca să afle ce fel de pasăre să fie aceasta, şi de i-ar afla numele şi însuşirile ei, să le făgăduiască mare preţ pentru aceasta. După porunca boierului, au trimis scriitorii lui cărţi prin toată lumea şi au îmbiat pe toţi învăţaţii să se adune în ziua anumită la curtea boierului.

Acest boier avea numai un fecioraş în vîrstă, cel mult, de opt ani. Într-o duminică s-a fost dus boierul cu cucoana sa la biserică şi au lăsat pe băieţel singur acasă. Afară era o zi foarte frumoasă şi plăcută. Băieţelul a fost ieşit în ogradă să se joace şi plimbîndu-se pe dinaintea cămării aceleia în care era închisă pasărea, iată că-l strigă ea la fereastră şi-i arată un pistolaş de aur foarte frumos, zicînd către dînsul:

— Vină-ncoace, drăguţe! Ian uită-te ce am eu!

Văzînd băieţelul frumuseţea aceea de pistolaş, îi săltă numai inima de bucurie şi a alergat la fereastră şi a început ca un brudiu[1] ce era să ceară de la pasăre pistolaşul.

Atunci i-a răspuns pasărea:

— Bine fătu-meu! eu ţi l-oi da, dacă mi-i da şi tu drumul de aicea!

Băieţelul, plin de bucurie că poate să capete pistolaşul acela, îi zise:

— Eu ţi-aş da drumul, dară nu ştiu unde-s cheile de la cămară!

Pasărea aceasta era năzdrăvană şi i-a spus să caute cheile sub căpătîiul tătîni-său şi le va afla sub perina a treia. Băieţelul a dat iute fuga să caute cheile, şi aflîndu-le, a descuiat uşa şi a dat păsării drumul.

Cum a ieşit ea, i-a dat băieţelului pistolaşul şi încă i-a mai zis:

— Să ţii bine mine, fătu-meu! cînd ţi-o fi ţie greu vreodată, să cugeţi numai la mine!

Şi după aceea a zburat şi s-a cam mai dus.

---

[1] Brudiu — necopt la minte, copilăros.

Peste puţin timp, iată că vin şi părinţii băieţelului de la biserică acasă. El îi ieşi voios şi sărind înainte, ca să-i arate pistolaşul. Boierul socotea că i l-a dat cineva dintre învăţaţii ce se adunară pe astăzi la dînsul; l-a luat în mînă şi-l privea cu mare plăcere, că era şi foarte iscusit lucrat. Mai mergînd ei aşa tustrei prin livadă, întreabă tată-său pe băieţel cine i-a dat lui pistolaşul acesta aşa de frumos?

— Pasărea cea din cămară! răspunse iute băieţelul.

— Da' cum de ţi l-a dat ea? îl întreabă tată-său speriat.

Băieţelul i-a spus toate pe rînd: cum a ieşit el afară să se joace; cum l-a chemat pasărea la fereastră de i-a arătat pistolul; cum i-a spus că i l-ar da, dacă-i va da drumul, şi cum i-a spus ea unde să caute şi cheile, şi că el pe urmă i-a şi dat drumul.

Auzind tată-său acestea, înlemnise numai că nu ştia ce să facă acuma cu învăţaţii chemaţi, şi cu fiu-său, pentru că a dat păsării drumul, şi s-a supărat foarte amar şi a mers aşa acasă. În ograda curţii lui era acum plin de căruţe, de butci şi de rădvane încît nu mai încăpeau caii în grajduri şi învăţaţii prin cămări, că se adunase o mulţime foarte mare de învăţaţi, unii mai bătrîni, alţii mai tineri, încît se afla de toată vîrsta, de la cincisprezece ani înainte.

Văzînd oaspeţii pe boier că vine, i-au ieşit cu toţii înainte, de l-au binevenit. Boierul le-a mulţumit frumos, dar s-a întristat şi mai tare pentru ruşinea lui că ce să facă el acuma cu mulţimea aceasta de oameni învăţaţi care s-a adunat în zadar în casa lui.

Văzîndu-l învăţaţii aşa de supărat şi scîrbit, l-au întrebat că de ce se întristează el aşa de tare? Boierul, fript de ruşine, le zice că le-o spune numaidecît după masă!

După ospăţ s-au adunat toţi oaspeţii într-o sală foarte mare, unde să stea la sfat şi să le spună şi boierul pricina întristăciunii sale. Şezînd ei aşa adunaţi laolaltă şi petrecîndu-se tot în vorbe învăţate, iată că soseşte în mijlocul lor şi boierul cu feciorul său de mînă şi le cuvîntă aşa:

— Preacinstită adunare! Dumneavoastră aţi înţeles din cărţile mele că am prins o pasăre foarte rară şi frumoasă şi că am dorit să-i ştiu numele ei! Aşa este! Eu am avut-o. Dară astăzi mergînd cu cucoana mea la biserică, s-a jucat copilul acesta prin ogradă, şi văzîndu-l pasărea aceea, l-a strigat la sine şi i-a arătat pistolaşul acesta zicîndu-i că i l-a dărui, dacă i-a da drumul. Copilul nu ştia unde ţin eu cheile de la cămară; dară pasărea, se vede că era năzdrăvană, i-a spus şi aceasta. Copilul meu, ca un brudiu, şi plin de bucurie că va căpăta pistolaşul, a luat şi i-a dat drumul. Şi iată! de aceasta sînt şi eu aşa de supărat şi mai ales că v-am ostenit pe dumneavoastră degeaba pînă la mine. Vă spun că mie mi-e foarte ruşine, cît nu ştiu ce să mă fac şi cum să vă răsplătesc truda domniilor-voastre. Dacă vă dau aicea pe fecioru-meu, judecaţi-l cum ştiţi pentru dauna cea mare şi pentru ruşinea ce mi-a făcut-o, că eu m-oi supune totdeauna judecăţii domniilor-voastre, ca la judecata unor oameni prea învăţaţi! Spuneţi-mi! cu ce fel de pedeapsă să se pedepsească el? Şi zicînd acestea, a lăsat pe copil în mijlocul lor să-l judece şi el s-a dat într-o lature.

Auzind adunarea acest lucru, a strigat, maică, cu o gură, că-i vrednic de pedeapsa cea mai grea, pentru că a dat drumul unei păsări atît de preţioase şi rare, şi pentru ruşinea şi scîrba cea mare ce i-a făcut-o el tătîni-său! Unii ziceau să se pedepsească cu moartea prin împuşcătură; iar alţii prin apă, mai alţii prin foc; şi mai unii ziceau încă că prin temniţă şi foame, în scurt mai fiecare spunea tot alt fel de pedeapsă. Dară un învăţat bătrîn stă de-o parte şi ascultă socotinţile celorlalţi şi după ce-au gătit ei de vorbit, a păşit şi el înainte şi le-a zis:

— După părerile domniilor-voastre s-ar cădea să moară copilul! Dară eu socot că nu se cuvine, pentru că el este un copil brudiu, şi singur la tată-său, şi dacă l-am judeca spre moarte, poate că s-ar

scîrbi părinţii lui încă şi mai tare. Deci eu cuget că ar fi mai bine aşa: să i se dăruiască zilele, şi tată-său să se îndure şi să-i dăruiască trei pungi de bani, căruţă măcar cît de proastă, şi un vizitiu, şi apoi să-i dea drumul prin lume, ca să se întoarcă înapoi numai atunci cînd s-o întoarce şi pasărea aceea, căreia i-a dat el drumul!

Acest sfat plăcu tuturora şi au hotărît ca să rămînă aşa. Încă înaintea tuturora a poruncit boierul unui argat să înhame doi cai la un rădvan, iar fiului său i-a dat trei pungi de bani şi i-a zis:

— Mai ia-ţi încă cîte un rînd de haine din ale tale, pălăriuţa pe cap şi-apoi te du încotro te-or duce ochii!

Văzîndu-se băieţelul lepădat de părinţii săi, scos din casa părintească şi din tot binele, mai a leşinat de jale şi a început a plînge şi a striga şi a se ruga fel şi chip să nu-l izgonească, că ce va face el şi încotro se va duce! Dar toate n-au ajutat nimic! Judecata era rostită şi nu se mai putea răsturna. El dar a trebuit să se pună numaidecît în rădvan şi să purceadă mai departe în lumea largă. Învăţaţii adunaţi s-au împrăştiat cari-ş pe la casele şi ţările lor şi boierul a rămas de acum singur acasă, zdrobit de scîrbă atît pentru pierderea păsării cît şi pentru îndepărtarea băieţelului său.

Călătorind copilul aşa prin lume, se învoia dintîi foarte bine cu argatul; dară de la un timp încoace nu le mergea prea bine. Acesta prinsese o ură foarte mare asupra bietului copilaş, şi mai ales pentru că el era vizitiu şi trebuia totdeauna să grijească şi caii şi să facă şi toate acelea ce-i spunea copilul.

Aşa mergînd ei odată, iată că vede băiatul o pană foarte frumoasă lîngă drum şi strigă pe vizitiu să stea şi să se coboare, ca să-i aducă pana aceea, pentru că ar fi păcat ca o pană atît de frumoasă să rămînă acolo jos. Dară argatului nu i-a plăcut aceasta nicidecît şi numai mîrîind s-a coborît de i-a adus-o, şi după aceea a început a mîna caii cît răsputea, că dacă va ajunge mai curînd în pădurea de dinainte şi să-i facă capătul, cugetîndu-şi: „Ce? O scîrnăvie de băiat să mă tot hănţăluiască şi să-mi poruncească mie? Mai bine i-oi pune crucile în drum şi-apoi oi rămîne eu boier cu rădvan şi cu cai şi cu trei pungi de bani!“

Cum a luat băieţelul pana aceea, îndată a şi pus-o după ureche şi pe loc stătea năzdrăvan, că era o pană de la pasărea aceea căreia-i dedese el drumul mai înainte. Acum îndată a şi ştiut el ce cugetă vizitiul să facă cu dînsul! Mergînd ei aşa pe drum, zice băieţelul:

— Măi, ştii tu ce-am socotit eu?

Acela îi răspunde cam mînios:

— Oi şti, dacă mi-i spune!

— Eu am socotit să-ţi dau ţie o pungă de bani, că pentru mine-s

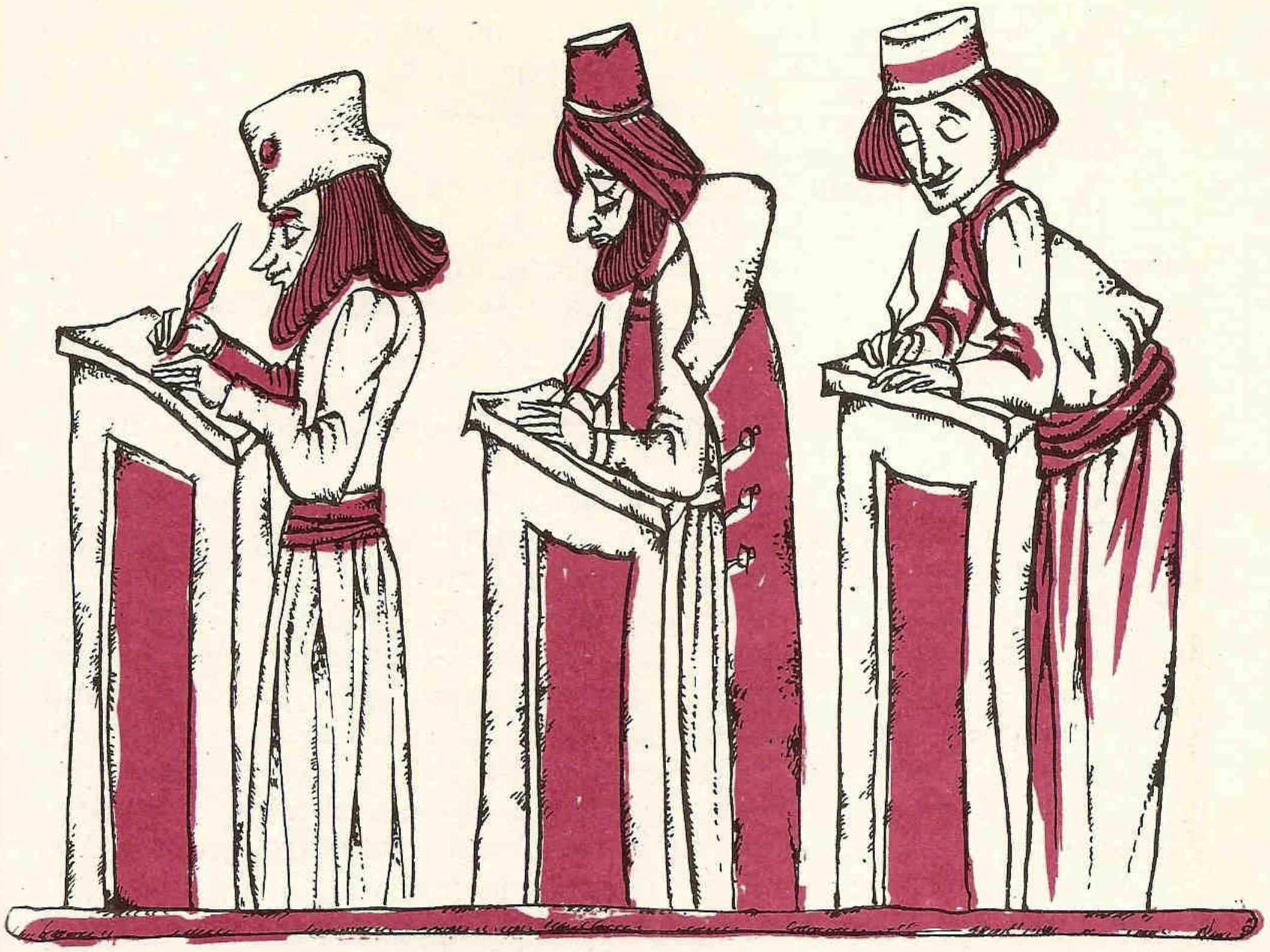

prea multe trei!

— Bine ai socotit, cuconaşule! zise vizitiul mai învoioşîndu-se puţin.

Băieţelul ia şi-i dă o pungă de bani.

Acum cugetă acela în sine: „Noa! aşa-i ceva alta! Ce? tu cu trei pungi de bani şi eu nici cu una? Deci, pentru că mi-ai dat şi mie una, tot te iert cu astă dată!“

Copilul ştia acuma toate ce cugetă argatul. Se duc ei, se duc şi se tot duc acuma mai multe luni de zile tot înainte. Vizitiul trebuia, ca argat ce era, să grijească caii şi să aducă stăpînului său toate cele trebuincioase. Văzîndu-se el că tot nu mai iese dintru ale sale, măcar că avea acum o pungă de bani, socoti în sine: „Tot îs eu prost! De ce trebuie să hărgătesc eu, om bătrîn, pe-o scîrnăvie de copil ca acesta şi să alerg eu atîta pe unde mă tot mînă el? De ce să mă duc tot eu prin tîrg, să cumpăr de mîncare şi pentru dînsul şi pentru cai? Oare n-ar fi mai bine să şed eu în fundul rădvanului şi lui să-i dau cu ceva în cap şi să mă curăţ de dînsul? Şi-apoi încă ce! El tot tu,

tot tu cu mine? Dar lasă numai pînă mai înainte, că i-oi face eu capătul!“ Băiatul îndată a ştiut ce-şi cugeta argatul, şi pentru că-l prinsese o frică cam mare, zise către dînsul:

— Ştii ceva, măi omule?

— Nu ştiu, croncăni el, dar oi şti dacă mi-i spune!

— Eu am chitit aşa: Să-mi zici de-acuma înainte tu, şi eu să-ţi zic dumneata, şi să-ţi dau dumitale şi aceste două pungi de bani ce mai am; să mîn eu caii şi să-i grijesc, că eu-s mai tînăr şi mi s-ar mai şede, iar dumneata să şezi ia acolo în fundul căruţii, că tot eşti acu' bătrîn!

— Tare bine ai chitit tu, măi băiete! răspunse acela săltînd de bucurie; aşa-mi mai place şi mie!

Şi de-aici înainte au fost băiatul vizitiu şi argat, iar acela şedea, ca un boier, în fundul căruţii şi poruncea numai băiatului să-i aducă ba una, ba alta, că toate erau acuma pe mîna lui!

Călătorind ei aşa mai vreo jumătate de an, iată că au ajuns la un împărat şi au tras la dînsul ca să-l roage să-i primească şi pe dînşii în ţara lui, şi dacă va vrea, şi la curte ca argaţi. Împăratul i-a primit foarte bucuros. Văzînd însă pe acel copil că vorbeşte atît de înţelept şi că-i atît de cumincior şi de curăţel, l-a luat la sine la curte să-l crească ca pe un copil al său, fiindcă şi aşa n-avea copii de partea bărbătească nici unul, ci numai o fiică, care era foarte frumoasă şi pe care, de frica zmeilor, o ţinea numai închisă într-un foişor întărit foarte bine. Pe argat însă l-a pus împăratul argat la cai, iarăşi la acea mărie la care fusese el mai înainte.

Acum nu era acesta mai mult boier, nu sta tot a porunci ca mai înainte, ci trebuia să facă toate trebile singur şi să doarmă în grajd cu caii, pe cînd băiatul trăia la curtea împăratului, înconjurat de o mulţime de oameni învăţaţi, poate mai bine decît şi la tată-său. Deci, văzîndu-se argat iarăşi şi pe băiat în binele cel mai mare la curtea împăratului, a început să-l pizmuiască, şi să caute tot chipul ca doară i-ar strica starea lui cea plăcută, cugetînd în sine: „Ce? El să trăiască în bine şi eu să fiu argat la cai? Tot am fost eu un tontălău, că, să-l fi omorît atuncea cum aveam de cuget, poate că ghiceam mai bine! Dară lasă! că i-oi face-o eu!“ El a socotit să spună împăratului că băiatul s-ar fi lăudat către dînsul că ar aduce calul zmeului aceluia carele vrea să-i fure fata. Cum şi-a propus, aşa a şi făcut!

Deci, plimbîndu-se împăratul într-o zi pe lîngă grajdul cailor, i-a ieşit argatul înainte şi închinîndu-i-se cu mare plecăciune, i-a zis:

— Luminate împărate! Ştii măria ta ce s-a lăudat băiatul acela către mine?

— Ce? îl întrebă împăratul.

— Luminate împărate! El a zis că, de-ar vrea, ar aduce calul zmeului aceluia care vrea să-ţi tot fure fata măriei tale!

— Da' ce zici tu, măi argate?

— Ba zău aşa, luminate împărate! Aşa s-a lăudat el către mine! Acuma cugetă în sine: „Noa lasă! că i-am făcut eu una bună! Nu s-a mai dezmierda el tot în bine!"

Auzind împăratul aceasta, s-a mirat foarte, ori de-ar fi, de la un copil aşa de mic, cu putinţă una ca aceasta, mai ales pentru că el îmbiase mai înainte pe mulţi voinici spre aceea, dară nici unul nu s-a fost prins, nici chiar pentru făgăduinţa că cine ar face una ca aceasta, acela să aibă pe fiică-sa de soţie şi împărăţia toată ca zestre. Deci, după ce s-a întors împăratul în curte, a poruncit să aducă îndată pe băiat la sine şi l-a întrebat ori de-a zis el aceasta? Băiatul începu a se dezvinui în tot chipul şi a se lepăda, că lui nici nu i-a plesnit prin cap una ca aceasta.

Împăratul însă n-a vrut să-l creadă, ci i-a poruncit ca să-i aducă calul zmeului numaidecît că, de nu i l-a aduce, apoi i-a sta capul unde-i stau acum tălpile.

Auzind bietul băiat această poruncă aspră a împăratului, a început a plînge cu amar şi a se căina: ce să facă el acum şi încotro s-o apuce? Văzînd că acuma-i pace de dînsul, s-a pornit să se ducă unde l-or duce ochii. Mergînd aşa tînguindu-se, a ajuns într-o pădure. Aici a fost slăbit de picioare într-atîta, cît nu mai putea să meargă. Ce să facă el? Ar fi poposit, dar se temea tare să nu dea vreo fiară peste dînsul şi să-l crîmpoţească! Dară cu toată frica tot s-a pus oleacă pe-un copac care căzuse lîngă drum, şi a început aici iarăşi a plînge şi a se căina:

— Vai de mine şi de mine! ce timpuri am mai ajuns eu! Ia! să nu fi dat eu drumul păsării aceleia, ce-aş avea să umblu eu acum pe-aicea!

Aducîndu-şi el aminte de pasăre, şi-a adus aminte şi de cuvintele ei: ca să cugete numai la *Voinicul Florilor,* că aşa se chema pasărea aceea, cînd a fi la un greu! Cum numai a cugetat la dînsa, iată şi Voinicul Florilor lîngă el, şi-l întrebă:

— Da de ce plîngi, dragul meu?

— Da cum n-oi plînge, îi răspunse el cu jale, că iată ce-am păţit

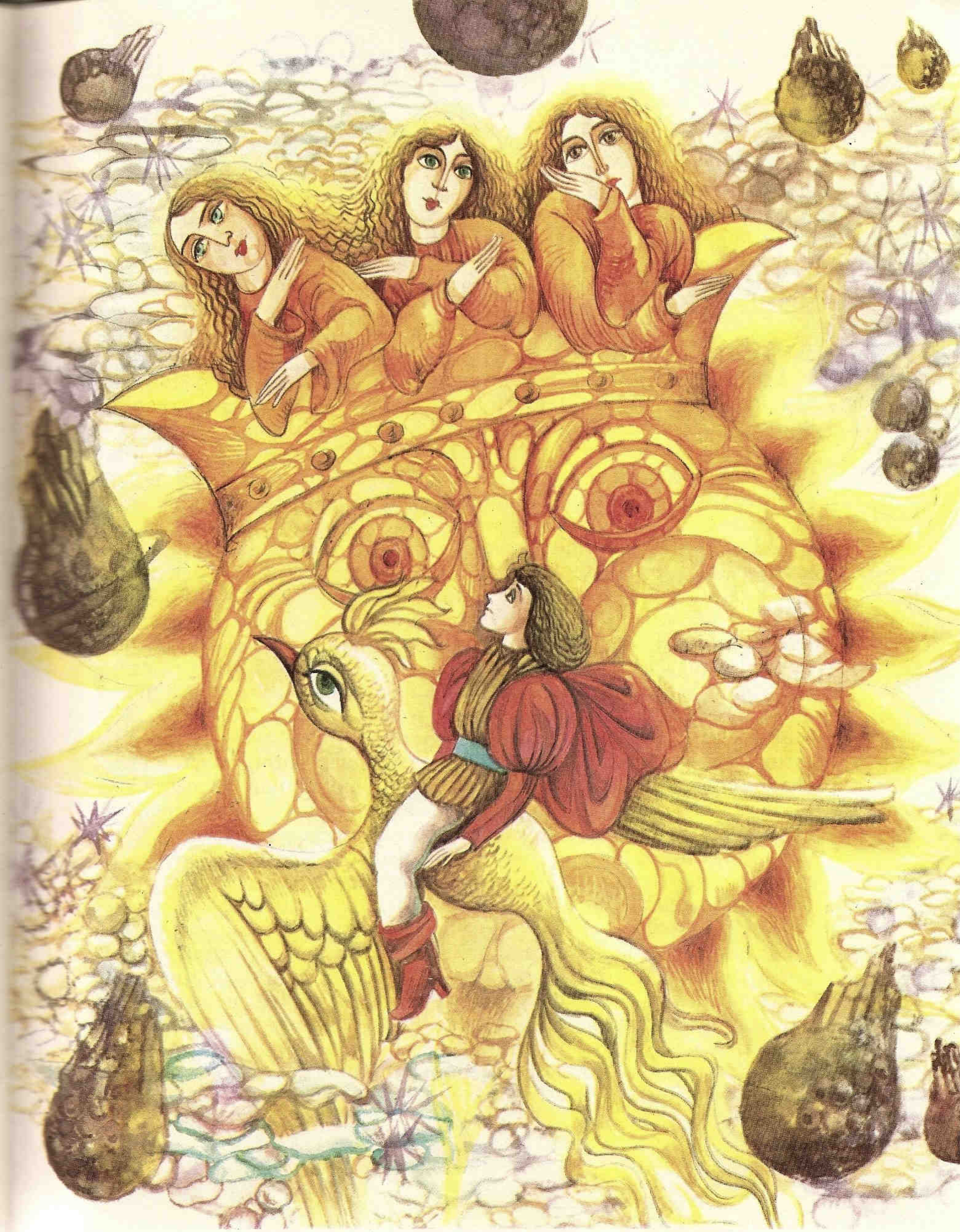

eu şi la ce vremi grele am ajuns!

Şi-apoi ia şi-i spune toate cîte s-au întîmplat cu dînsul de la început pînă acuma.

Voinicul Florilor i-a zis:

— Nu te teme, fătu-meu! că eu îs lîngă tine! Prinde-te numai de grumajii mei şi te ţine bine!

Atuncea s-a dat Voinicul Florilor peste cap şi s-a făcut pasăre. Băiatul s-a prins de grumajii ei şi ea a zburat cu dînsul pînă la *fetele Soarelui* şi l-a lăsat la dînsele zicîndu-i să-l aştepte aici pînă ce s-a întoarce îndărăt!

Voinicul Florilor s-a luat şi s-a dus la zmeu să-i fure calul, care era închis într-un grajd foarte tare şi bun, încît nu era nimeni în stare să-l deschidă, fiindcă zmeul îl încuia pe dinăuntru şi cheile le lăsa acolo într-un cui. Cum a sosit el noaptea acolo, s-a dat peste cap de trei ori, de s-a făcut muscă, şi intrînd în grajd, s-a ascuns acolo într-o crăpăturică. Zmeul şi-a grijit calul şi s-a dus după aceea la culcare.

Cum numai adormise zmeul, a ieşit Voinicul Florilor din crăpăturică, s-a dat peste cap şi s-a făcut om şi a pus mîna pe cal. Dară calul unde n-a nechezat o dată, cît s-au răsunat toate pădurile de primprejur, pentru că el făcea totdeauna aşa cînd punea altul mîna pe dînsul. Atuncea sare zmeul înspăimîntat din somn, aprinde făcliile şi fuga la grajd, să vadă cine umblă la cal! Intrînd în grajd, n-a aflat pe nimeni, pentru că Voinicul Florilor se făcuse iară muscă şi se vîrîse în crăpăturică. Zmeul a cercat toate ungherele de-a mărunţelul şi, nedînd de nimeni, s-a mirat foarte ce să fie aceasta, şi-apoi s-a dus iarăşi la curte să se culce. Abia adormise bietul zmeu, şi Voinicul Florilor pune iară ca mai înainte mîna pe cal. Calul nechează încă şi mai cumplit decît întîi. Atunci a sărit zmeul ca fript, drept în picioare, de a dat fuga la grajd să vadă ce este? Dară şi acuma n-a aflat pe nimeni, pentru că Voinicul Florilor se ascunsese iară ca muscă în crăpăturică, măcar că zmeul a cercat toate ungherele şi mai de-a măruntul, încît nu rămăsese nici un pai care să nu-l fi urnit el din loc. Pe urmă a mai şters calul, socotind că poate nu-i grijit cum se cade şi de aceea nechează, şi-apoi s-a dus iarăşi la culcat. Dară şi acum abia a fost aţipit, cînd calul a nechezat încă mai vîrtos şi mai înfiorător! Atunci a sărit zmeul mînios din pat, a apucat un harapnic şi s-a dus în grajd. Şi acuma a încercat tot paiul de-amărunţelul, şi neaflînd pe nimeni, s-a apucat de-a bătut calul cumplit, tot suduindu-l şi blestemîndu-l cum îi venea la gură, că de ce-l stîrneşte de-atîtea ori din somn, că doară nu-i Voinicul Florilor pe aici?

Bietul cal a suferit numai degeaba o sfîntă de bătaie; dară şi pentru aceasta şi-a cugetat el: „Ei, bine! lasă! că de-a veni de-acuma cineva, n-oi striga mai mult, ci m-oi lăsa luat de oricine!“

Cum s-a îndepărtat zmeul, a şi ieşit musca din crăpăturică, s-a dat peste cap şi s-a făcut voinic. După aceea a pus mîna pe cal, dar calul a tăcut molcum, n-a mai nechezat. El a deschis grajdul, l-a scos afară şi a încălecat şi s-a cam mai dus cu dînsul pînă la băiat la fetele Soarelui. Aici i-a dat băiatului calul în mînă, zicîndu-i să-l ţină bine de frîu, ca să nu-l scape, că zbura calul numai prin aer mergînd. Fetele Soarelui i-au mai dăruit o coroană foarte mîndră, cu luceafărul în frunte şi-ncolo înfrumuseţată cu stele, spunîndu-i ca să o deie fetei împăratului, dacă va cere-o de la dînsul cînd va trece el zburînd pe la foişorul ei.

Băiatul şi-a luat ziua bună de la toţi şi a zburat spre casă. Cît clipeşti a şi ajuns la curtea împăratului, şi trecînd pe lîngă foişor, îl văzu fata împăratului şi a cerut coroana de la dînsul. El i-a şi dat-o îndată, şi după aceea a intrat la împărat de i-a dat calul în mînă.

Văzîndu-l, împăratul s-a bucurat foarte, şi de-acu' înainte a început să-l aibă mai drag şi să-l ţină şi mai bine.

În grajdul împăratului se afla acum cu un cal mai mult. Acestuia îi trebuia mai multă căutare decît la toţi ceilalţi cai. Deci argatul nu o ghici bine cu sfatul ce-l dăduse împăratului. El îşi făcuse numai osteneală mai multă şi trudă mai mare, fără ca să fi stricat băiatului nici cîtu-i negru sub unghie; dimpotrivă, el avea acuma la împărat mult mai mare trecere şi căutare. Nimeni la curte nu-i era aşa de drag ca acest băiat. Şi tocmai aceasta îl rodea pe argat la inimă şi-l făcea să nu doarmă nopţi întregi tot chibzuind la rele asupra băiatului. Argatul nu ştia ce să facă să se curăţească de băiat! Tot cugetînd el aşa, a dat de una şi mai bună decît cea mai dinainte. Netrecînd nici jumătate de an, a început iarăşi argatul să clevetească pe băiat înaintea împăratului, cînd se plimba odată pe dinaintea grajdului cu caii, zicîndu-i:

— Luminate împărate! cînd ai şti măria ta ce s-a mai lăudat băiatul acela către mine!

— Ce? măi?!

— Luminate împărate! El a zis că dacă ar vrea ar putea aduce şi şaua calului.

Prin aceasta cugeta argatul să-l prăpădească, socotind că acuma l-a prinde zmeul, fiindcă s-a păzi mai bine decît înainte. Şaua aceasta avea însuşirea aceea că, de se punea cineva pe dînsa, ea-l ducea prin aer unde numai cugeta el!

Împăratul a crezut şi acuma argatului şi mergînd în curte a

chemat pe băiat la sine şi i-a zis:

— Iată ce mi-a descoperit argatul: că tu ai putea aduce şi şaua calului, numai dacă ai vrea!

Băiatul a început a se dezvinui, a se jura şi a zice că lui nici în cap nu i-a venit aceasta, nu tocmai să fi zis către argat vreodată!

Împăratul nu l-a crezut nici decît ci i-a poruncit să i-o aducă, că de nu i-a aduce-o, apoi i-a sta capul unde-i stau tălpile.

Bietul băiat n-a avut încotro, a trebuit să meargă! S-a dus iarăşi pînă în pădurea aceea şi s-a pus pe copacul acela şi a început a se văita şi a plînge socotind în sine: „Că acuma nu mi-a mai ajuta Voinicul Florilor, că mi-a ajutat o dată şi m-a scos de la greu!“

Cum a cugetat la dînsul, iată-l şi Voinicul Florilor de faţă şi-l întreabă:

— Da' ce plîngi tu, drăguţe?

— Da' cum n-oi plînge şi cum nu m-oi văita, că iată ce mi-a poruncit împăratul, să-i aduc şi şaua calului zmeului!

Voinicul Florilor a mîngîiat pe băiat, zicîndu-i să n-aibă frică de nimic, că el nu i-a uitat binele ce i l-a făcut cînd l-a scăpat din

închisoare şi că el ştie că toate acestea le pătimeşte numai pentru dînsul, dar şi el a căuta să-l scape de la toate relele. Apoi l-a dus iarăşi la fetele Soarelui, şi el singur a mers după şa la zmeu ca să i-o fure.

Cu acele mijloace ca şi întîiaşi dată, i-a furat zmeului şaua şi a venit cu dînsa la fetele Soarelui de i-a dat-o băiatului să o ducă împăratului! Fetele Soarelui i-au dăruit şi acum o coroană foarte frumoasă, cu luna în frunte, cu luceferii amîndoi în umeri, şi încolo împodobită cu stele, zicîndu-i:

— De-ar cere-o fata împăratului cînd vei trece pe lîngă foişorul ei, tu să i-o dai!

Cum s-a pus băiatul pe şa, în clipă a şi fost la curtea împăratului. Cînd a trecut pe lîngă foişor, l-a zărit fata împăratului cu coroana cea atît de frumoasă şi strălucită şi i-a cerut-o. El i-a dat-o îndată. După aceea, a intrat la împăratul în curte şi i-a închinat şaua.

Împăratul s-a bucurat foarte pentru odorul acesta, şi-l ţinea acuma şi mai bine pe băiat şi-l iubea şi mai tare.

Dară argatul să crape nu alta de ciudă şi de urgie asupra

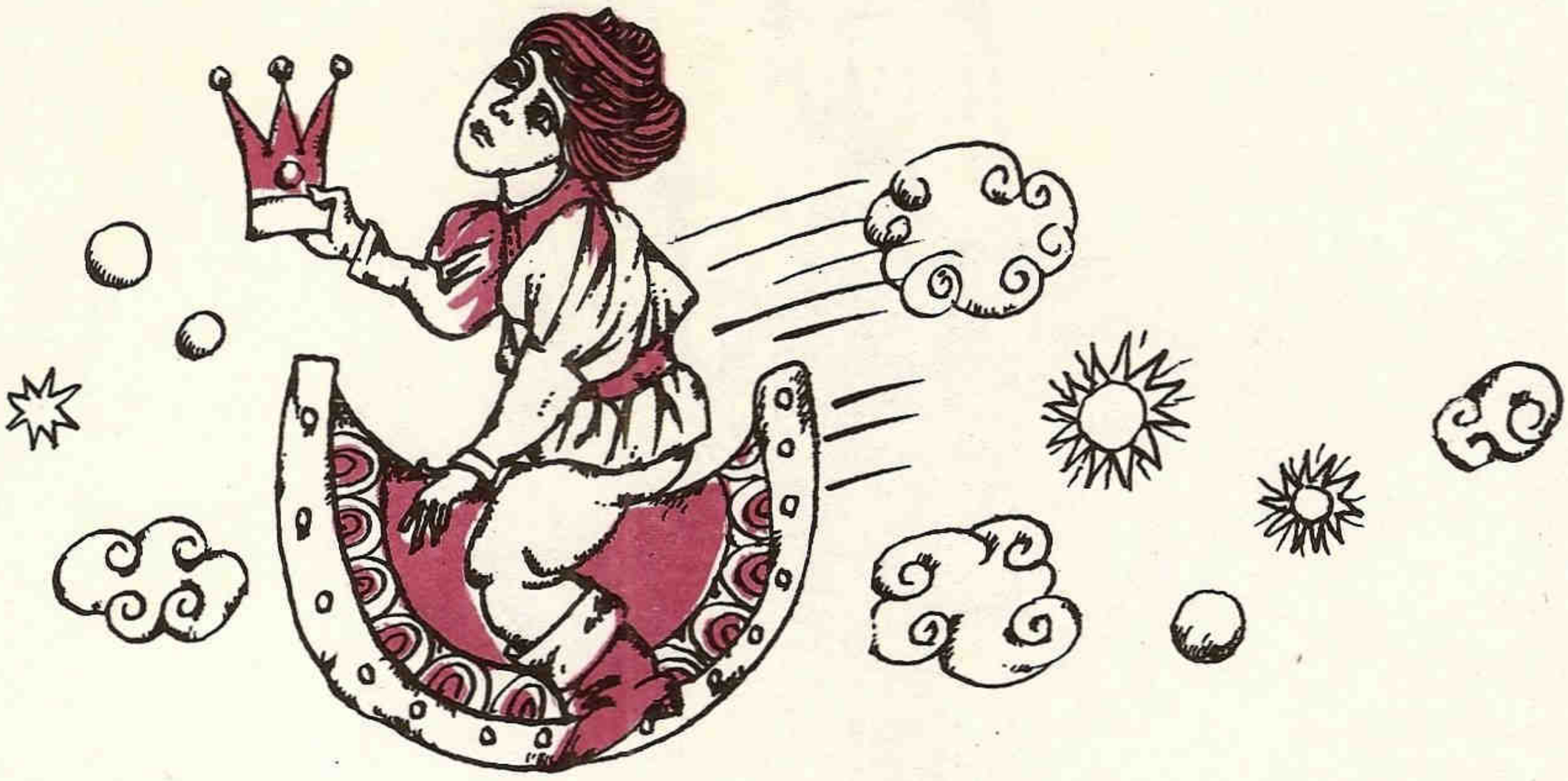

băietanului! Acuma căuta iară în tot felul să-l bage în alt necaz şi mai mare, că nu putea privi cu ochi buni starea cea fericită a băietanului şi a răbda necazurile şi nevoile sale ce-l înconjurau din toate părţile! Aşadar, socoti argatul că dacă va spune împăratului că ar fi zis băiatul către dînsul că va aduce şi pe zmeu singur prins şi ferecat, apoi de bună seamă nu se va mai întoarce îndărăt; căci îşi gîndi el în sine: „Pe cal l-a adus el cum l-a adus, şi şaua a furat-o el cum a furat-o, dară pe zmeu ştiu că nu l-o mai aduce pentru că un om pămîntean nu poate să învingă niciodată pe un zmeu!“

Deci, primblîndu-se odată împăratul pe dinaintea grajdului cu caii, i-a ieşit argatul înainte şi i-a zis:

— Luminate împărate! Eu nu ştiu cîtu-şi încrede băiatul acela! El iarăşi s-a lăudat către mine că ar aduce măriei tale chiar pe zmeu prins şi ferecat, numai dacă ar vrea!

Împăratul a crezut şi astă dată vorba argatului, mai ales cînd cugetă că, de va avea pe zmeu prins şi ferecat, n-a mai fi nevoit să-şi ţină fata închisă, ci va putea trăi şi ea ca alte femei pe lume, fără pază şi fără frică de oameni răi. Deci, a poruncit băiatului să-i aducă zmeul, că de nu, apoi ştie el acuma ce are să păţească!

Auzind băiatul aceasta, a început a plînge şi a suspina, că nu mai cugeta să scape şi de această nevoie; el socotea că de celelalte două a scăpat, dară acuma a fi pace de dînsul! Mai mort de frică şi de întristare s-a pornit văicărindu-se la drum. După ce a ajuns la copacul acela în pădure, s-a pus pe el să poposească puţin şi şi-a

adus iarăşi aminte de Voinicul Florilor. Cum numai a cugetat la dînsul, iată şi el de faţă, şi-l întreabă:

— Ce plîngi, fătul meu?

Băiatul i-a răspuns:

— Cum n-oi plînge, că iată ce mi-a poruncit împăratul că, dacă nu i-oi aduce pe zmeu prins şi ferecat, mi-a sta capul unde-mi stau tălpile!

Auzind Voinicul Florilor aceasta, i-a zis:

— Hm! la mare lucru te-au băgat, fătu-meu! Dară tot l-om prinde! După aceea, a dus pe băiat iarăşi la fetele Soarelui şi le-a rugat ca să-l mai ţină pînă ce-a veni el.

De aici s-a dus Voinicul Florilor pînă-n pădurea zmeului. Acolo s-a dat peste cap şi s-a făcut un moşuc mititel, mititel, dar bătrîn, bătrîn şi c-uh ciocan mare în mînă. Cu acesta lovea cînd într-un copac, cînd în altul, de răsuna toată pădurea! Auzind zmeul vuietul acesta, s-a dus să vadă cine boncăneşte acolo, şi aflînd pe moşucul acesta, l-a întrebat că ce caută pe-acolo într-o pustietate aşa de mare?

Atunci i-a răspuns moşucul zicînd:

— Ia caut şi eu care lemn ar fi mai tare, ca să fac un poloboc şi să prind pe Voinicul Florilor într-însul, că multe rele mi-a mai făcut el pînă acuma; dară nu pot afla nici un lemn destul de tare!

Auzind zmeul aceste cuvinte, îi zice:

— Hei! moşucule! Şi eu am multe pe inimă împotriva lui, că şi pe mine m-a prădat şi tare aş dori ca să-l pot prinde, însă nu ştiu cum. Dară, pentru că dumneata eşti bodnariu[1] şi voieşti să-l prinzi, apoi ţi-oi ajuta şi eu! Vină numai la mine şi eu ţi-oi da şi doage de lemn tare şi cercuri de fier, ca doară ai face un lucru de treabă şi să mi-l poţi prinde mai lesne!

Moşneguţului i-a părut foarte bine că-i aşa de aproape de ţinta sa şi a mers cu zmeul acasă la dînsul. Aici a făcut îndată polobocul, l-a înfundat de un capăt şi l-a cercuit bine, cerc lîngă cerc, şi după aceea a zis către zmeu:

— Polobocul e gata! Dară eu nu ştiu, ori de nu se vede ceva printre doage, şi ori de-ar ţine cercurile acestea, că Voinicul Florilor e voinic foarte mare, şi de l-oi prinde într-însul, şi de-a sări cu el pînă-n nori şi de s-a izbi de acolea jos, nu ştiu, ori de n-or plesni cercurile! Deci ar fi bine să te bagi dumneata înlăuntru, că eşti mai tare şi vezi şi mai bine decît mine, şi astupîndu-l eu de cestălalt capăt, apoi mi-i spune ori de nu-i vreo crăpătură într-însul pe care

[1] Bodnariu — dogar.

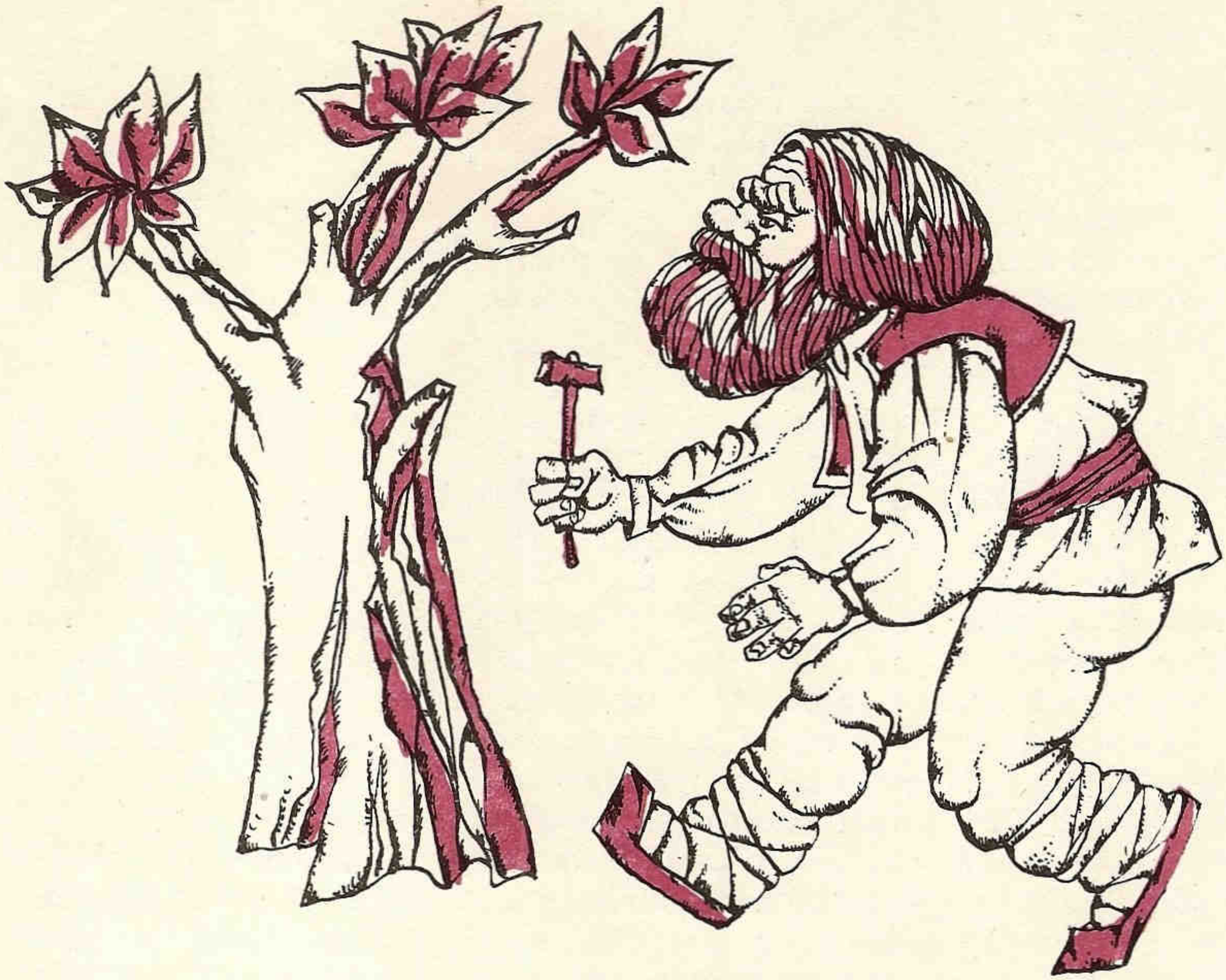

s-o astup, şi după aceea vei sări cu dînsul în sus, şi te vei lăsa jos ca să cercăm, ori de n-a plesni vreun cerc, şi după aceea ţi-oi da drumul şi eu m-oi duce cu polobocul să prind pe Voinicul Florilor.

Zmeul s-a prins bucuros de toate şi s-a băgat înlăuntru. Moşneguţul a astupat polobocul şi de cestălalt capăt şi apoi a întrebat pe zmeu ori de nu se zăreşte nimică? Zmeul i-a spus că printre cutari doage se vede puţin! Moşucul ia şi astupă acea crăpăturică bine şi-apoi l-a mai întrebat iarăşi, ori de nu se mai vede pe undeva? Zmeul i-a răspuns că nu! După aceea i-a zis să sară în sus şi să se izbească de pămînt ca să cerce, ori, ori de n-or plesni cercurile! Cînd s-a urcat zmeul în înaltul cerului, abia tocmai a doua zi seara a picat jos, şi atuncea au plesnit vreo cinci cercuri. Moşucul a luat şi a pus altele şi mai bune în locul acestora, şi l-a întrebat ori de nu se vede şi acuma nimică. Zmeul i-a răspuns că nu! După aceea, i-a zis să mai sară încă o dată în sus! Zmeul a sărit şi tocmai a treia zi a picat jos, şi au plesnit două cercuri. Şi pe acestea le-a schimbat moşneguţul cu altele şi mai tari şi i-a zis să mai sară încă o dată. Cînd s-a aruncat zmeul în înaltul cerului, a picat jos abia tocmai la săptămîna. Acuma n-a plesnit nici un cerc. Moşucul l-a

întrebat ori de nu se vede nici acuma nimică. Zmeul i-a răspuns că nu, şi după aceea a zis să-i dea drumul. Atuncea i-a răspuns moşneguţul:

— Hei, zmeule! Ţi-a fi bine şi acolo, că eu-s Voinicul Florilor şi că polobocul acesta l-am făcut bun numai pentru tine.

Zmeul a încremenit numai în poloboc văzîndu-se aşa scos din minte şi amăgit! Voinicul Florilor l-a înhăţat în data mare în spate şi a zburat cu dînsul la fetele Soarelui de i l-a dat băiatului. Fetele Soarelui au mai fost găsit şi altă coroană, încă mai mîndră decît celelalte două, că acuma soarele era în frunte, luna în piept, luceferii în umeri, şi încolo înfrumuseţată cu toate stelele. Cînd au dăruit-o băiatului, i-au zis ca să o deie şi aceasta fetei împăratului, cînd a trece pe lîngă foişorul ei, numai dacă a cere-o!

Băiatul şi-a luat ziua bună de la fetele Soarelui şi de la Voinicul Florilor, mulţumindu-le frumos pentru binele ce i-au făcut şi pentru darurile ce i le-au dat, şi punînd pe zmeu în spate, a şi înpînat-o la împăratul. Trecînd şi acuma pe lîngă foişor, l-a văzut fata

împăratului şi i-a cerut coroana. El i-a dat-o bucuros; şi după aceea a închinat împăratului zmeul.

Împăratul n-a ştiut ce să facă de bucurie văzîndu-se acuma scutit de toată grija şi pe băietanul acesta atît de voinic! Îndată a scos pe fiică-sa din foişor şi a măritat-o după dînsul, dîndu-i şi toată împărăţia.

Băietanul nu s-a îndepărtat de la un lucru ca acesta şi a primit cu plăcere mîna fetei împăratului şi s-a cununat cu dînsa. Nunta a fost una dintre cele mai strălucite, chiar şi eu m-am întîmplat la dînsa, dar am păţit o poznă! Ospătînd la masă, poate prea lacom, că eram cam flămînd, rodeam la un picioruş de raţă şi, nebăgînd de seamă, pentru că tocmai atuncea se închina în sănătatea mirelui şi a miresei, am înghiţit repede îmbucătura cu un ciocănel carele mi-a rămas în gît de se cunoaşte pînă acum. De nu-mi credeţi, ian poftim de pipăiţi şi vedeţi că a ieşit puţin în afară!

Tinerii au vieţuit de acuma înainte mulţi ani buni şi fericiţi în toată liniştea şi pacea, şi de n-au murit cumva apoi de bună seamă că trăiesc şi acuma!

Iară eu m-am încălecat pe un pai de secară
Şi, cum vedeţi, v-am spus o poveste în east-seară!

G. CATANĂ

PASĂREA CU PANA DE AUR

SĂ VĂ POVESTESC o poveste de care nici c-a mai fost şi nici nu mai este; cine vrea dară să ştie ce n-a fost şi ce nu va mai fi, cetească această poveste şi din ea toate le va şti.

A fost odată un împărat mare şi acela nu avea copii de leac. Din pricina aceasta, el totdeauna se certa cu împărăteasa. Într-o seară se culcă împăratul necăjit că nu are copii şi adormi. Peste noapte visă că vine un moş la el şi îi zise: „Împărate! de vrei să capeţi copii, apoi du-te mîine la un pescar, şi spune-i să prinză un peşte, şi să-l dai împărătesei să-l mănînce la cutare ceas, şi să ştii că împărăteasa va porni greoaie!“

Dimineaţa, se scoală împăratul şi se duce la un pescar, care n-avea altă decît: un mîţ, un cocoş, un măgar şi o teligă[1], şi apoi el şi muierea. Cînd ajunge împăratul la el, îi spune cum stă treaba şi-l întreabă că poate el să-i aducă un peşte pînă la cutare ceas sau nu; numai să ia sama bine, că dacă nu-i aduce peştele, apoi îl va omorî; iar dacă îi va aduce, va căpăta un dar mare.

Pescarul îi făgăduieşte că va aduce peştele chiar şi mai înainte de vremea hotărîtă. Prinse dară măgarul la teligă şi plecă la rîu, ca să prindă peşte. Ajungînd la rîu, desprinde măgarul, ia undiţa şi o aruncă în apă; dar nu prinde nimic. Ei, acuşi o să vină vremea să ducă peştele la împărat, şi el n-are ce să ducă, că nu poate prinde nimic. Atunci se necăjeşte bietul om şi strigă:

— Doamne ori drace, dă-mi un peşte!

Cînd, iată că iese din apă o hală[2] şi-l întreabă ce vrea. El îi spune cum îi taina. Atunci hala zice:

— Bine, eu îţi dau un peşte, numai făgăduieşte-mi că-mi dai ce ştii tu că n-ai acasă!

---

[1] Teligă — cărucioară.

[2] Hală — dihanie, monstru.

Pescarul se gîndeşte: „Măi, ce o să fie aceea ce n-am eu acasă, căci afară de mîţ, cocoş, măgar, teligă eu şi muiere, altă ştiu că n-am. După cîtăva vreme, aruncă el din nou undiţa, zicînd către hală:

— Bine, îţi dau!

Şi prinde un peşte care nu avea pereche de frumos; îl ia şi-l duce împăratului, care-i dete apoi un dar mare, cu care pleacă.

Împărăteasa mîncă peştele şi îndată porni greoaie.

Noi însă să o lăsăm pe ea şi să ne întoarcem la pescar. Acesta, ajungînd la muiere, îi spune că ce s-a întîmplat şi că el i-a dat halei ce ştie că nu are acasă. Muierea, mai cu minte ca el, zice:

— Noa! te-a bătut dumnezeu, eu sînt greoaie, şi tu ai făgăduit copilul care-l voi naşte.

Bărbatul, iute se mîngîie, zicînd că nu face nimic, că se uită vremea pînă atunci, bine că nu-i altceva mai rău.

Aşa a trecut mai multă vreme şi ei şi-au uitat cu totul de făgăduială. Acum, vine vremea naşterii, şi muierea pescarului naşte un copil şi-i pune numele Petru.

Petru creştea şi se întărea ca nici un copil altul. Cînd fu apoi mare, merse şi el cu alţi copii la şcoală. Venind el odată de la şcoală, zise către mamă-sa:

— Mamă, dă-mi bucate, că eu mă duc!

Mamă-sa îl întrebă:

— Unde te duci, maică?

El zise:

— Mă duc unde m-a dat tata.

Atunci mamă-sa şi-a adus aminte de făgăduiala bărbatului ei şi începu să înduplece pe copil ca să nu plece; dar în zadar. Văzînd ea apoi că nu-i alt chip, puse bucate în straiţă şi îşi sărută pe „Petruţul“ ei, care îndată şi plecă unde l-a dat tatăl-său.

Mergînd copilul pe drum, se întîlneşte cu un om. Omul zise:

— Bună ziua, Petre!

— Mulţămesc dumitale! răspunse Petru.

— Dar unde te duci, Petre? îl întrebă mai departe omul.

— Mă duc unde m-a dat tata, răspunse iarăşi Petru.

— Bine, zise omul, tu eşti dară copilul meu!

Căci să vă spun, omul cu care s-a întîlnit Petru a fost hala care a ieşit din apă, arătîndu-se tătîne-său.

— Du-te numai pe drumul acesta, zise iarăşi hala, că te vei întîlni cu calul meu şi el te va duce acasă la mine.

După aceasta, Petru pleacă şi se-ntîlneşte cu calul. Dar să ştiţi că pe vremea aceea calul vorbea. Deci calul zise către Petru:

— Unde te duci, Petre? Că bag samă calul a ştiut cum îl cheamă.

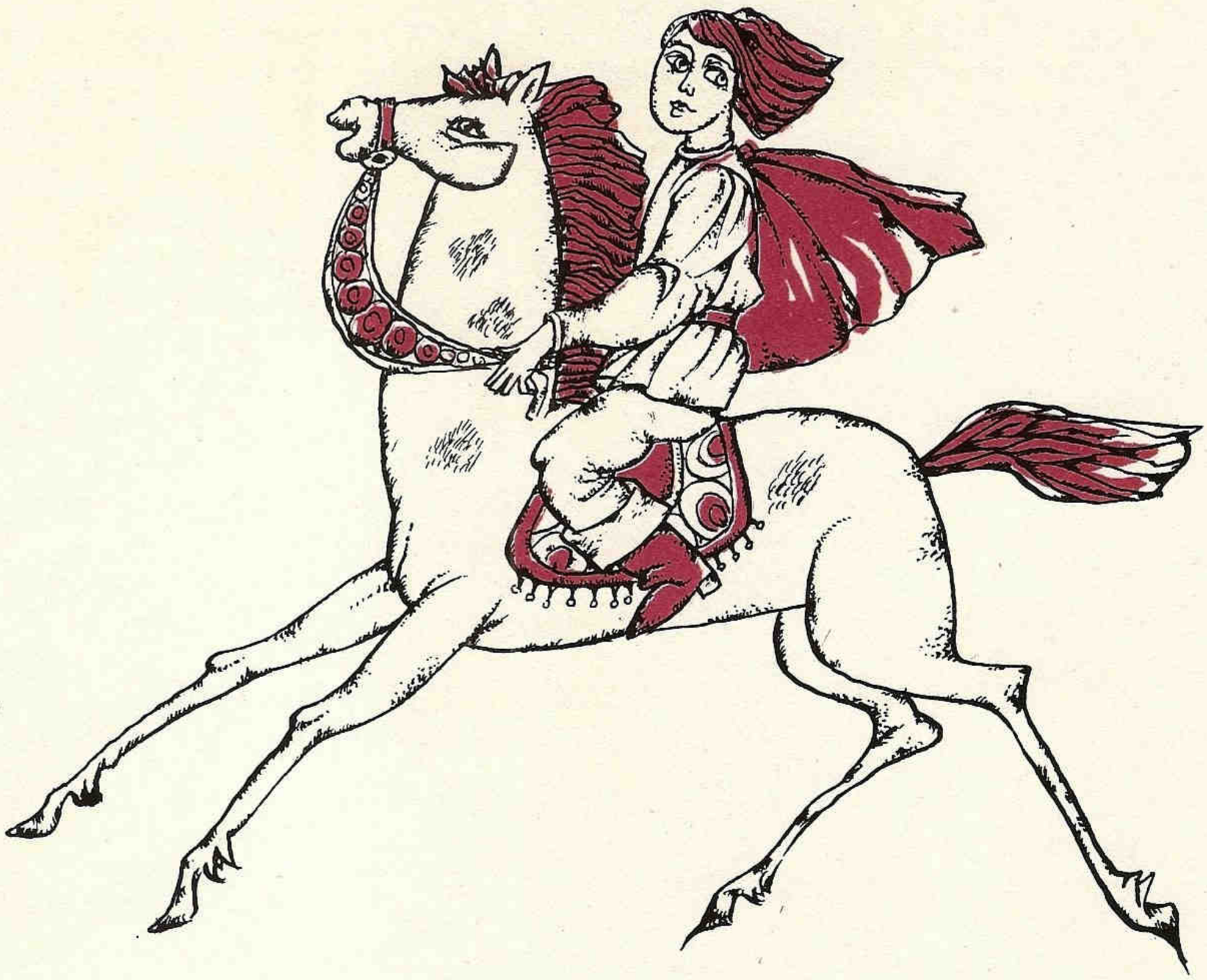

Petru îi zise:

— Mă duc unde m-a dat tata.

— Vezi, zise calul, aşa am rătăcit şi eu ca şi tine, numai ştii ce? Pune-te pe mine şi hai să mergem încotro ne-or duce ochii.

Atunci Petru se puse pe cal şi plecară.

Cît au mers, pe unde au trecut, nu ştiu; destul că odată îi văzui pe o cîmpie, în mijlocul căreia lucea ceva ca soarele.

Atunci zise calul:

— Petre! Vezi tu ceva?

— Văd, răspunse Petru.

— Ia sama, că acolo este o pană de aur, zise iară calul.

— Dar să iau eu pana aceea? îl întrebă Petru.

Atunci calul îi răspunse:

— De o iei, te căieşti, de n-o iei, iar te căieşti!

Petru se gîndi puţin, apoi zise: „Mai bine să o iau şi să mă căiesc, decît să n-o iau şi totuşi să mă căiesc!“ Şi zicînd acestea, el luă pana cea de aur, o băgă în buzunar şi plecă mai departe.

După cîtăva vreme, mă pomenii cu ei că au ajuns în oraşul împăratului *Barbă-sură,* căruia i-a fost murit un domn de curte.

Ce a făcut Petru, nu ştiu, destul că el a încăput domn de curte la împăratul, în locul celui mort. Pe vremea aceea domnii de curte aveau mult de lucru, căci în toată noaptea aveau de scris. Aşa şi Petru căpătă de scris. Dar să vedeţi comedie, că Petru dormea şi pana cea de aur scria singură, şi aşa dimineaţa el era mai întîi gata cu lucrul decît toţi. Văzînd împăratul că el mai întîi e gata, zise către ceilalţi:

— Eu nu ştiu ce-i cu voi, că voi nicicînd nu sînteţi aşa de iute gata ca şi Petru.

Auzind ceilalţi acestea, se mîniară pe Petru, deci începură a-l păzi, ca să vadă cum face el de scrie aşa de frumos şi aşa de iute.

Se duseră deci într-o seară la uşă şi se uitară înlăuntru, şi ce văzură? Pe Petru fumînd în pat şi pe pană scriind singură. Plecară apoi la împăratul şi-i ziseră ca să ceară el pana lui Petru. Dimineaţa, cînd se duse Petru la împărat, el îi ceru pana. Petru i-o dete.

Împăratul cercă pana, dar la el nu scria. Petru îşi luă altă pană şi asta scria ca şi cea dintîi. Văzînd acum ceilalţi domni că Petru tot aşa scrie, se vorbiră că ce rău să-i facă. Unul din ei zise:

— Măi! ştiţi voi ce, să mergem şi să spunem împăratului că Petru

s-a lăudat că el poate să aducă pasărea care a purtat pana cea de aur!

— Aşa să facem, strigară ceilalţi, apoi plecară şi spuseră împăratului taina.

Auzind împăratul aceasta, chemă pe Petru îndată la sine şi-i zise că dacă nu va aduce pasărea care a purtat pana de aur, el îl va omorî.

Bietul Petru, săracul, îi spuse că el nu ştie unde-i pasărea, şi că el nu poate să o aducă. Dar toate au fost în zadar.

Atunci Petru se duse la cal şi plîngînd îi spuse ce a zis împăratul. Calul îi zise:

— Spusu-ţ-am că dacă iei pana te căieşti, numai nu face nimic, las' că o aducem noi, du-te numai la împăratul şi cere: trei cuptoare de pită, trei boi fripţi, trei saci de grîu şi bani de cheltuială, apoi plecăm cu nădejdea.

Petru făcu aşa cum zise calul, ceru toate de la împărat şi apoi plecară ca să afle pasărea.

Merseră ei cît merseră şi ajunseră pe o cîmpie. Cînd fură pe la mijlocul cîmpiei, văzură o mulţime de oameni, dar cari se mîncau unii pe alţii.

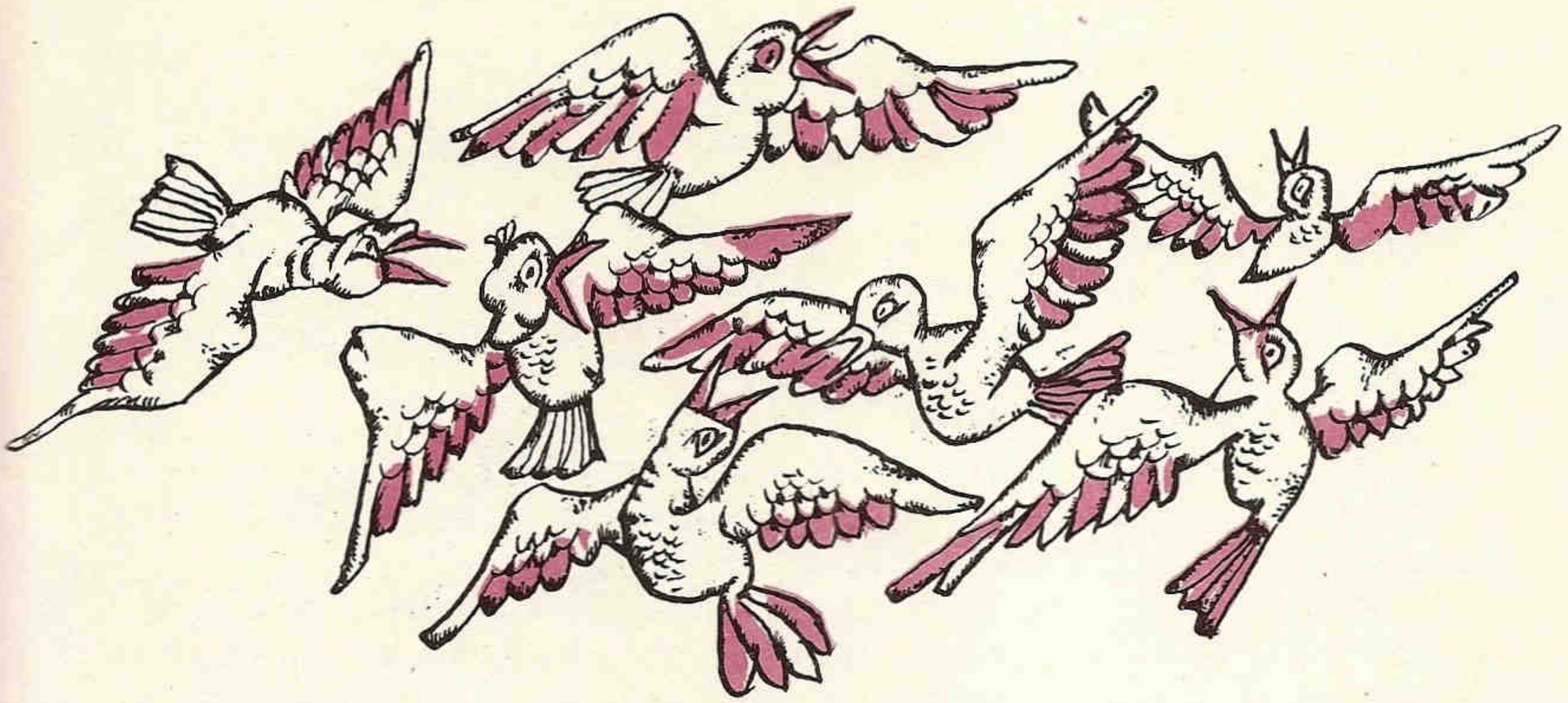

Doamne, dar nici mîncărime de oameni aşa pare că n-am mai văzut! Văzîndu-i Petru, îi chemă la el şi-i întrebă de ce se mîncă ei unul pe altul; la ce oamenii îi răspunseră că ei de foame se mănîncă. Petru scoase atunci pita şi le-o dete să mănînce. Oamenii, după ce se săturară, ziseră:

— Stăpîne, cînd vei gîndi numai la noi, îndată vom fi la tine.

Petru plecă cu calul mai departe şi ajunse pe o mare. Cum se cheamă marea aceea nu ştiu, căci am zăuitat de atîta vreme; dar totuşi mi se pare că marea ceea a secat de atunci. Petru a ajuns dară la mare. Să mergem însă mai departe, că şi minciuna e numai pînă la o vreme. Cînd fură cam pe la mijlocul mării, văzură că clocoteşte apa de nu-i glumă. Petru întrebă pe cal de ce clocoteşte apa. Calul îi răspunde:

— Fiindcă se bat peştii.

Atunci Petru chemă peştii la sine şi îi întrebă de ce se bat ei, şi peştii răspunseră că de foame. Petru acum tăie boii cei trei tot în bucăţi şi aruncă peştilor toate bucăţile. După ce se săturară peştii, ziseră:

— Stăpîne! cînd vei gîndi la noi, vom fi deloc[1] la tine.

Acum plecă Petru iarăşi mai departe şi ajunse pe altă cîmpie, pe care văzu că se bat păsările iară de foame. El le dete cei trei saci de grîu şi plecă acum gol, ca să afle pasărea cea de aur. Dar să ştiţi că păsările acelea iar au zis: „Cînd vei gîndi, stăpîne, la noi, sîntem la tine!“

Petru cu calul merse cît merse şi ajunse la un birt, înaintea căruia

[1] Deloc — aici cu sens de îndată.

era un pom de nu i se vedea vîrful. Atunci calul zise către Petru:

— Vezi tu soarele acela care luceşte sus? Acesta este pasărea — du-te tu acum în birt şi cere un măsaiu[1], un tănier[2], o jămişcă[3] şi un ciocan de vin. Întinde apoi măsaiul pe sub pom, pune în tănier jămişca şi vinul, şi tu şezi în uşa birtului. Pasărea va veni să mînce, şi cînd vei gîndi tu că este beată, să te duci şi s-o prinzi.

Petru făcu aşa cum zise calul şi în adevăr prinse pasărea. Luă pasărea şi plecă la împărat.

Văzînd împăratul pasărea, se minună de atîta frumuseţe. Că, ce e drept, nu-i păcat, numai a şi fost frumoasă, să te fi tot uitat la ea.

Văzînd acum ceilalţi domni de curte că Petru a scăpat şi de aceasta, nu mai ştiură ce să se facă de necaz.

Dar cînd merge omului rău, apoi să ştiţi că-i merge! Ascultaţi ce se întîmplă mai departe, căci nu-i gata povestea. Moare împărăteasa şi domnii de curte se duc îndată după moartea ei la împărat şi-i zic:

— Împărate! Petru a zis că îţi aduce pe *Mîndra lumii* de muiere.

— Petre! zise împăratul, de nu-mi aduci pe *Mîndra lumii* de muiere, să ştii că te prăpădesc!

Bietul Petru zice că el nu ştie de unde s-o aducă, dar în taină[4], căci el trebuie să plece şi să caute.

Se duse la cal şi-i spuse întîmplarea; iar calul îi zise:

— Nu te teme, că o aducem noi şi pe aceea!... şi plecară.

Acum ajunseră pe mare, şi la un loc, calul se opri şi zise:

— Vezi tu casa aceasta toată de sticlă?! E a *Mîndrei lumii:* aici şade ea! Du-te acum înlăuntru şi o ia, numai grijeşte bine, că ea doarme, şi să nu te înşeli cumva. Ia-o repede în braţe şi de se va pomeni înlăuntru, apoi să ştii că eşti pierdut; dar de se va pomeni afară, apoi nu-ţi poate face nimic!

Petru se duse înlăuntru şi află pe *Mîndra lumii* dormind. Cînd o văzu, îi veni să nu mai plece de lîngă ea, dar îşi aduse aminte de vorbele calului, o umflă repede în braţe şi fuga cu ea afară.

Mîndra lumii întrebă acum pe Petru că unde o duce? El îi răspunse că la împăratul Barbă-Sură. Apoi îşi luară drumul toţi către casă şi o duseră la împăratul. Împăratul cînd o văzu îi zise să se cunune de loc cu el; dar ea zise că nu se cunună pînă ce nu-i va aduce împăratul casa ei, dar aşa ca să nu se spargă nimic.

— Petre! du-te, adă casa! zise împăratul către Petru, şi Petru plecă iară cu calul său.

---

[1] Măsaiu — faţă de masă.
[2] Tănier — farfurie.
[3] Jămişcă — piinişoară.
[4] În taină — aici cu sens de în zadar.

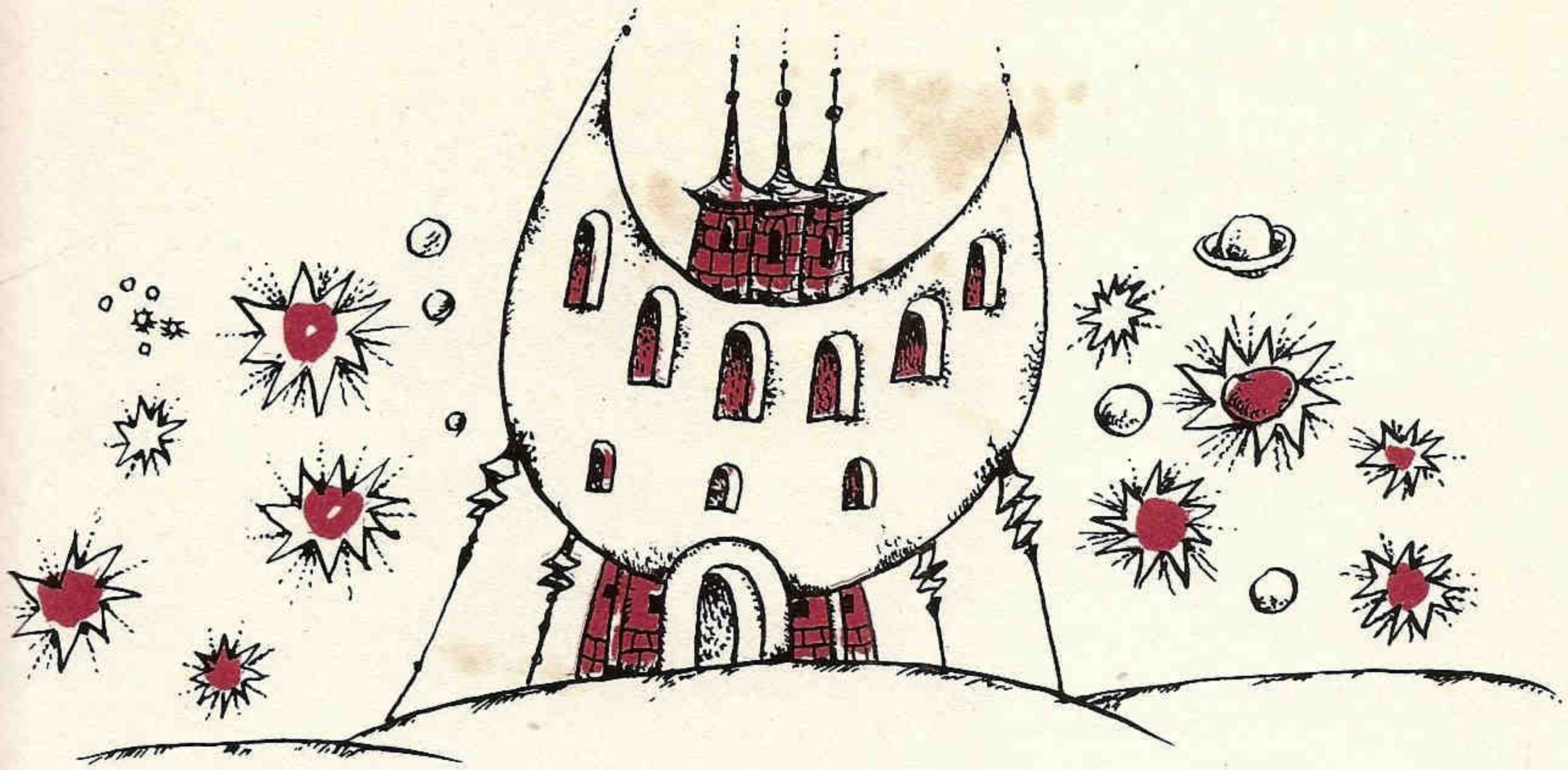

Pînă ce ei ajung la casă, noi să ne uităm la *Mîndra lumii,* s-o vedem cît e de frumoasă. Nu ştiu dacă veţi fi văzut-o dumneavoastră, dar eu vă spun c-am văzut-o. Doamne, dar frumoasă a fost!

V-aş mai spune ceva despre ea, dar iertaţi-mă că nu pot, căci, iată, Petru se chinuie să ia casa, şi aşa trebuie să mă duc să-i ajut. Ce să facem, că nu putem să luăm casa, măcar să mai vină doi oameni şi jumătate? Acum îi dă calului în gînd, şi zice către Petru:

— Ia gîndeşte tu la oamenii aceia, cărora le-ai dat pită.

Petru se gîndi la ei, şi iată că vine o grămadă de oameni şi cum ajunseră la Petru, ziseră:

— Ce pofteşti, stăpîne?

— Casa aceasta vreau să o duceţi la împăratul Barbă-sură, zise Petru.

Atunci oamenii odată o luară în braţe pe sus şi hait la împăratul cu ea. Dar să ştiţi că cheile au picat în fundul mării şi uşile erau toate încuiate!... Cînd ajunseră cu casa la împăratul, el se minună de aşa casă şi zise către *Mîndra lumii* că acuma să se cunune cu el. Ea îi răspunse:

— Cum să mă cunun, că-s uşile toate încuiate?

— Petre, după chei! îi zise împăratul, căci el era acum de roată, el şi tot el.

Bietul Petre plecă iară cu calul ca să aducă cheile. Cînd ajunseră la locul acela, unde au picat cheile, zise calul:

— No, du-te şi adă cheile.

— Dar cum să mă bag eu în fundul mării? zise Petru. Atunci calul zise:

— Gîndeşte-te tu la peştii cărora le-ai dat carne! El se gîndi şi îndată fură toţi la el, numai unul lipsea. După cîtva timp, iată că vine şi acela unul cu cheile în gură. Atunci cel mai mare peste peşti zise:

— Dar tu unde ai fost, de n-ai venit îndată?

— Iată, zise el, nu ştiu de unde au picat cheile acestea pe puii mei şi de aceea am întîrziat, n-am putut veni aşa repede că-s grele cheile.

— Dă-le lui Petru! zise cel mai mare.

Petru luă cheile şi le duse la împăratul. Atunci împăratul zise către *Mîndra lumii* că acum să se cunune cu el. Ea însă îi răspunse:

— Eu nu mă cunun pînă ce nu-mi aduci apă vie, apă frumoasă şi apă moartă.

— Petre, du-te şi îi adă ce cere! că tu eşti de roată.

El plecă iarăşi cu calul, ca să aducă cele trei ape. Cînd ajunseră aproape de un munte, calul zise către Petre:

— Iată, la muntele acela capeţi tu apă! Du-te acolo, că eu nu cutez să merg, căci mă tem că baba acea care şade acolo mă omoară. Acolo vei afla o babă, care cînd te vede, se va răsti pe tine; numai tu să-i spui frumos la ce ai venit, şi orice lucru îţi va cere ea

să te prinzi că-l faci!

Petru se duse deci la munte, şi cum ajunse acolo veni o slăbănoagă şi hoarcă de babă şi-i zise:

— Dar tu ce vrei aici?

Petru zise:

— Iată, mă rog, am venit să-mi dai apă vie, apă frumoasă şi apă moartă.

— Bine, zise baba, eu îţi dau ce ceri, numai dacă poţi tu într-un ceas să-mi faci lucrul ce ţi l-oi da.

— Pot! zise Petru.

Atunci baba aduse trei saci în care era mestecat grîu, ovăz şi orz.

— Iată, zise baba, aceşti trei saci. Într-un ceas să-mi alegi grîul de o parte, ovăzul de altă parte, şi orzul iar de altă parte! Şi baba plecă în treaba ei.

Petru începu deci a alege, ei, dar ce poate el să aleagă aşa iute?! Era mai să vină vremea să fie gata, şi el nu avea decît cîte o mînă din fiecare bucată. Atunci vine calul pe furiş şi îi zice:

— Gîndeşte-te la păsările acelea cărora le-ai dat grîul.

Petru se gîndi la ele şi îndată fură toate la el. Se puseră deci paserile şi aleseră îndată, şi cînd veni baba, lucrul fu gata. Acum îi dete baba cele trei ape, şi el plecă cu calul la împăratul şi îi dete apele.

Împăratul zise către *Mîndra lumii* ca să se cunune cu el, dar ea nu voi pînă ce împăratul nu va bea din apa vie. El luă deci paharul şi bău apă vie şi se făcu un om viu de nu era altul ca el. După aceea *Mîndra lumii* îi dete de bău apă frumoasă şi cînd se uită în oglindă împăratul, se minună de frumuseţea lui.

— Mai bei apă frumoasă? zise *Mîndra lumii.*

— Mai beau! zise împăratul, şi ea atunci îi dete de bău apă moartă, şi împăratul muri.

Atunci *Mîndra lumii* zise:

— Au doară cu tine să trăiesc eu? Trăiesc eu cu acela care m-a adus pe mine!

Şi se duse la Petru, îl luă în braţe, se sărutară şi se cununară amîndoi, şi Petru rămase împărat, iar la nuntă am şezut pînă seara şi m-am ospătat. Şi acum mi-i somn şi trebuie să mă culc. Deci: noapte bună!

Pînă dorm spuneţi-mi şi dumneavoastră vreo poveste, apoi dimineaţă cînd mă scol, vă mai spun şi eu alta!

I. GR. SBIERA

DOI FEŢI-LOGOFEŢI CU PĂRUL DE AUR

ERA ODATĂ un fecior de împărat care stătuse singur la împărăţie. El era voinic de frunte, purta multe războaie şi totdeauna biruia; dară mai tare încă iubea vînătoarea şi-şi petrecea aşa timpul în luptă cu fiarele sălbatice.

Odată a poruncit argaţilor să pună patru cai sirepi la un rădvan şi a purces la plimbat. Mergînd aşa, a ieşit într-o cîmpie unde secerau trei fete la un lan de grîu. Cum l-au văzut ele că trece pe lîngă dînsele, a zis una:

— De m-aş mărita eu după feciorul acesta de împărat, i-aş îmbrăca toată casa şi oastea cu un fus de tort!

Dară a doua a zis:

— De m-ar lua pe mine, eu i-aş hrăni toată casa şi oastea cu un fir de grîu!

Dară a treia zise:

— Hei! de m-ar lua el pe mine, eu i-aş face doi *Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ!*

Feciorul cel de împărat a tras toate vorbele lor cu urechea şi a priceput şi nici prea ceea ce au zis fetele şi de aceea a strigat pe vizitiu să oprească caii! El a ascultat şi împăratul s-a coborît din rădvan şi a mers la acele fete şi le-a întrebat că ce au zis ele.

Întîia i-a răspuns:

— Luminate împărate! De me-i lua pe mine de soţie, să ştii că eu cu un fus de tort ţi-oi îmbrăca toată casa şi oastea!

A doua i-a răspuns:

— Luminate împărate! De me-i lua pe mine de soţie, eu ţi-oi hrăni toată casa şi toată oastea cu un fir de grîu!

Iar a treia i-a zis:

— De me-i lua pe mine de soţie, ţi-oi face doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ!

Împăratul s-a bucurat mai tare de vorba aceasta din urmă şi a mai întrebat-o:

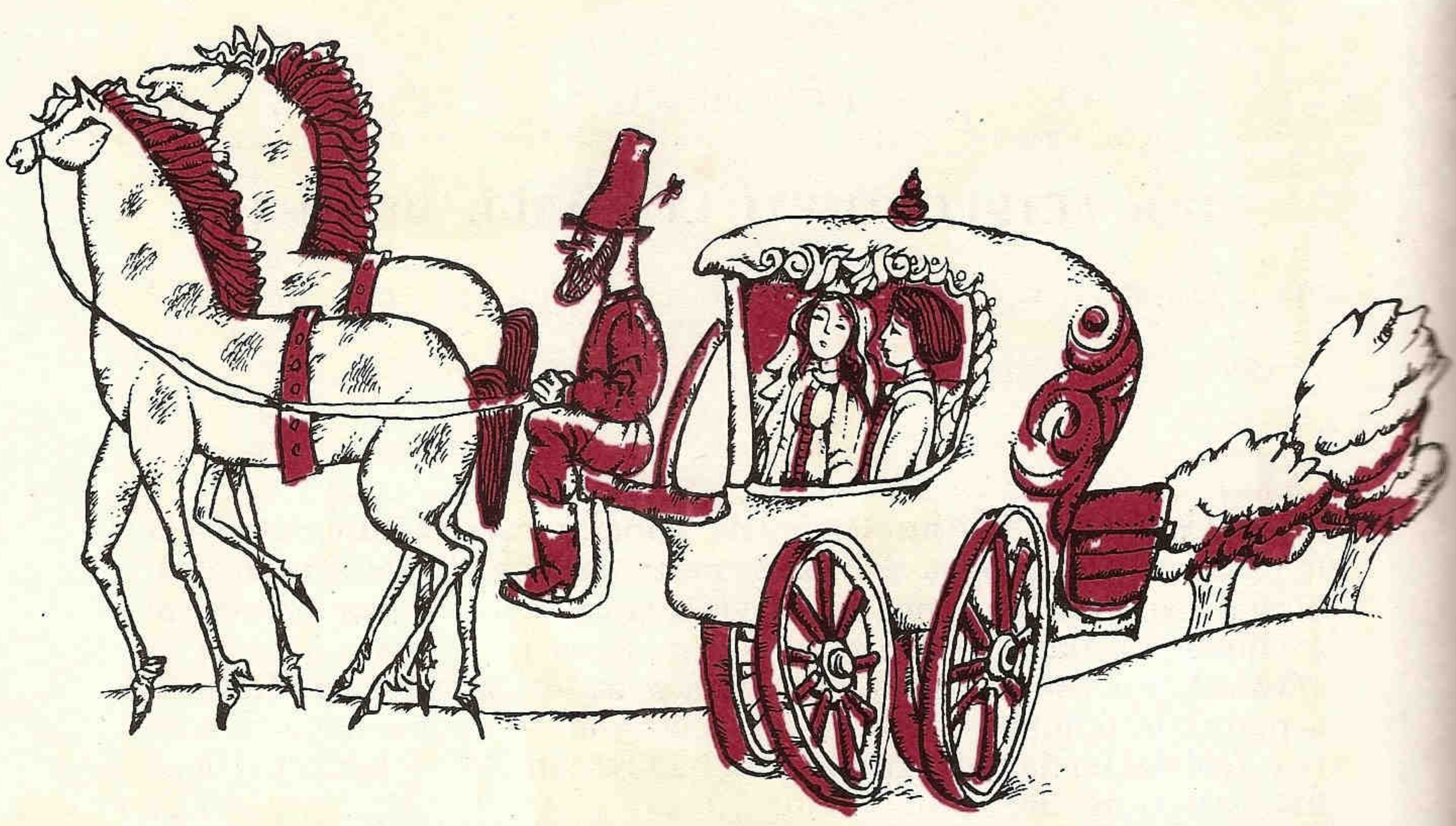

— De bună samă mi-i face doi Feţi-logofeţi cu părul de aur creţ, dacă te-oi lua eu pe tine?

— Ţi-oi face, luminate împărate, răspunse ea.

— Bine dară, zise el, hai cu mine!

Şi luînd-o de mînă, a suit-o în rădvan la sine. Caii se puseră iarăşi în treapăt şi au plecat mai departe.

Împăratul a mai mers încă pe aiurea la plimbat şi în văzute, şi a petrecut în călătorie şase luni de zile. Încă pe drum i-a purces împărăteasa îngreunată. Cînd au ajuns acasă, i-a dat împăratul casele cele mai mîndre şi mai înfrumuseţate spre locuinţă, şi haine pline de mărgăritare şi pietre scumpe. Împăratul însă avea mai înainte, ca ţiitoare, pe o harăpoaică foarte hîtră şi înşelătoare, care, văzîndu-se acuma înapoiată cu totul, căuta în tot chipul cum s-ar putea curăţi de împărăteasa ca să nu-i mai stea în drum.

Nu trecură nici patru săptămîni bine, de cînd veniseră ei acasă din călătorie, şi împăratul fu nevoit să plece iarăşi la un război, care se iscase într-o parte din împărăţia lui. Aici la război a întîrziat el mai mult timp, pînă ce a biruit pe toţi duşmanii. Pe împărăteasă a fost lăsat-o pe mîinile harăpoaicei, ca s-o slujească şi să grijească de dînsa şi de cele trebuincioase ei; mai ales îi dădu de grijă ca să se sîrguiască şi să caute de împărăteasa cînd i-a face acei doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ. Harăpoaica s-a juruit că i-a împlini toate poruncile cu credinţă, ca şi pînă acuma. Aşa liniştit a

purces împăratul la război în cea mai mare aşteptare că-şi va afla născuţi feţii doriţi, cînd s-o întoarce acasă.

Vicleana însă îşi cugetă numai:

— Acuma mi-i pita şi cuţitul în mînă! Lasă că nu mi-a sta ea mai mult în drum, şi nu-i fi eu tot înapoiată şi argată!

Într-o zi a simţit împărăteasa dureri de naştere şi a chemat pe argată la dînsa.

Împărăteasa a născut doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur, creţ, care îndată au şi luminat casa ca şi cînd ar fi fost doi sori într-însa.

Harăpoaica, şireată, a schimbat în data mare acei doi feţi cu doi căţei, pe care îi fătase tot atuncea o căţea, şi punîndu-i în ciur, a ieşit înaintea împărătesei, care abia se cobora din pat. şi-i zice:

— Luminată împărătească! iată ce ai născut măria ta! În loc de doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ, ai făcut doi căţei cu părul ca şi la oricare alt cîine!

Cînd i-a zărit împărăteasa, i-a trecut numai rece prin inimă şi, leşinînd, a picat jos. Această boală pripită a întrebuinţat-o argata de a azvîrlit feţii, care-i ascunsese ea mai înainte, la căţeaua aceea, socotind că i-a mînca văzîndu-i; şi după aceea a venit la împărăteasa

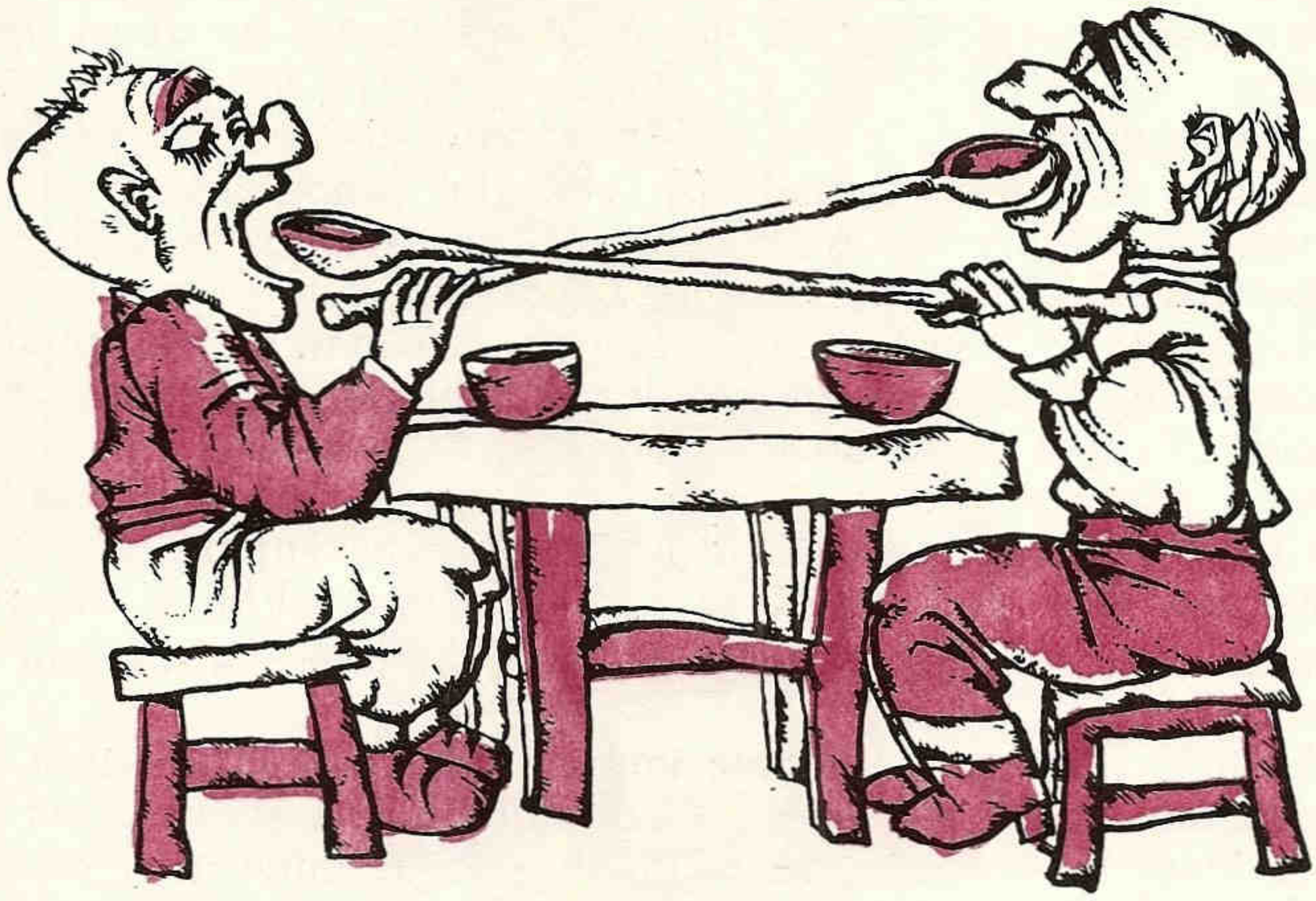

de a ridicat-o, şi a pus-o într-un pat cu pilote şi perini de mătase şi cu perdele de mătase roşie şi pe urmă i-a aşezat şi pe cei doi căţei.

După ce a isprăvit aceste toate, a ieşit iarăşi la căţeaua aceea să vadă ori de n-a mîncat ea acuma feţii. Dară, ce mirare! Căţeaua îi grijea şi-i încălzea mai bine decît pe căţeii săi!

Văzînd şireata aceasta, i-a luat şi i-a dat peste noapte în ocolul vacilor, cugetînd că vacile i-or sfărîma. Vacile însă se sfătuiră ca cele sterpe să-i încălzească, iar cele cu lapte să-i hrănească. A doua zi erau feţii şi mai frumoşi decît mai înainte. Cînd i-a văzut ciuma de argată, i-a apucat repede şi i-a aruncat între mascuri, socotind că ei i-or prăpădi. Dară s-a înşelat, pentru că şi mascurii se sfătuiră ca scroafele cele sterpe să-i încălzească, iar cele cu lapte să-i hrănească, şi dimineaţa erau feţii şi mai frumoşi şi mai crescuţi. Ciuda harăpoaicei! Ce să facă ea ca să-i piardă? I-a luat şi i-a mai aruncat încă o noapte în ocolul cailor cugetînd că i-or călca de bună seamă în picioare! Dar iarăşi s-a înşelat, căci caii se vorbiră între sine, ca iepele sterpe să-i încălzească, iar cele lăptoase să-i hrănească, şi aşa stătură feţii a doua zi încă şi mai mîndri.

Acuma, n-a mai ştiut ea cum altminterea să le facă capătul mai

degrabă decît doară să-i îngroape de vii, pentru că se temea ca să n-o pripească împăratul. Aşa a şi făcut. Ea i-a astrucat în ogradă de dinaintea curţii, unu de-o parte şi altul de cealaltă parte de prag. Acuma se socotea ea liniştită, deoarece s-a curăţit de dînşii pentru totdeauna.

N-a întîrziat mult şi a sosit şi împăratul de la oaste acasă. El aştepta că de bună seamă îşi va afla împărăteasa cu doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur în braţe. Foarte frumos îşi închipuia el toate acestea, dară tare hîd a aflat! Că argata, cum numai l-a văzut că vine, îndată i-a ieşit înainte, şi făcîndu-se supărată, i-a împărtăşit că împărăteasa a făcut în loc de doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ, doi căţei ca toţi căţeii.

Auzind împăratul această veste, nu voia să creadă şi a alergat îndată la soţia sa în curte. Cînd a văzut aici pe împărăteasa în pat cu doi căţei, n-a ştiut ce să se facă de atîta scîrbă şi supărare.

Şireata, care l-a urmărit şi i-a zărit mîhnirea, a început să-l tînguiască zicînd:

— Cum te jălesc eu, luminate împărate, că ţi-ai legat capul cu o minunăţie ca aceasta, care ţi-a făcut atîta scîrbă şi ţi-a adus atîta necinste numelui şi curţii măriei tale! Vezi! pe mine m-ai înapoiat, m-ai dispreţuit şi m-ai făcut nenorocită, dar acum eşti măria ta mai nenorocit decît toţi nenorociţii. Aşa păţeşte omul dacă nu se ţine de una!

Auzind împăratul acestea, s-a scîrbit şi mai tare. Împărăteasa cerea să se dezvinovăţească înaintea împăratului, spunîndu-i toate cum s-au petrecut lucrurile la naştere, şi că cine ştie, ori de nu-i vreo înşelăciune la mijloc. Dar argata tot nu înceta, ba c-o vorbă, ba cu alta, să întărîte pe împăratul, ca doară a pedepsi şi a îndepărta pe împărătească. În zadar au fost toate dezvinuirile împărătesei, că împăratul, în supărarea cea dintîi, şi tot atîţat, a poruncit unui argat ca îndată să sape o groapă între uşi în tindă şi să astupe acolo pe împărătească pînă la ţîţe şi s-o lase aşa în mîna sorţii.

Argatul a împlinit porunca şi biata împărătească şedea acuma acolo şi plîngea lacrimi de sînge, mîngîindu-se doar cu aceea că se cugeta şi se simţea nevinovată.

Acuma s-a fost răzbunat argata asupra împărătesei poate şi mai aspru de cum credea, şi a ajuns iarăşi la cinste, şi avea şi ceva trecere la împăratul.

De aici înainte împăratul umbla tot posomorît, nimic nu-i făcea plăcere; numai cînd mergea la vînat mai găsea împrăştiere. De aceea, mai că nu trecea zi în care să nu fi fost la vînătoare.

Pe cînd se afla împăratul la vînătoare, harăpoaica acasă se

îmbrăca în haine de împărătească, şi unde nu se lăfăia în toate părţile, şi unde nu începea a porunci ba la argaţi, ba la argate, şi unde nu se făcea tare şi mare, cît se credea mai pe sus şi decît însuşi împăratul!

Dar şi această fericire a ei n-a ţinut mult, pentru că din acei doi Feţi-Logofeţi astrucaţi lîngă pragul curţii, au crescut doi nuci foarte mîndri, cu frunzele şi cu poamele de aur. Aceştia erau un ghimp în cugetul negru al harăpoaicei, fiindcă se tot temea ca nu cumva printr-înşii să i se descopere fapta.

Cînd privea împăratul la aceşti nuci mîndri, se mai învoioşa şi sub umbrele lor se simţea mai alinat în durerile sale; de aceea îi avea foarte dragi şi nu se putea despărţi de dînşii.

Văzînd aceasta şireata, prinse frică mai tare şi zise către împăratul:

— Luminate împărate! Ştii că măria ta eşti sufletul meu şi că eu te iubesc mai pe sus de toate în lume! Te rog dară să-mi faci un bine şi să porunceşti să se taie nucii aceştia şi să-mi faci un pat din lemnul lor, că eu am visat c-am să mor, de nu voi dormi în pat de lemn din nucii aceştia!

Împăratul s-a opus cît s-a opus, dară pe urmă, nemaiputînd răbda rosura urechilor din partea femeii, s-a învoit şi el ca să-i taie şi să facă două paturi din lemnul lor. Paturile s-au făcut şi noaptea s-au culcat împăratul şi harăpoaica în ele. Împăratul dormea foarte lin şi ca uns cu miere pe patul iest nou; dară aceea nu-şi afla repaus şi nu putea aţipi. Într-un timp de noapte, numai ce aude ea deodată un glas foarte duios de sub perină zicînd:

— Frăţioare, frăţioare, da' cum ţi-i ţie?

— Mie mi-i foarte dulce şi moale! răspunse alt grai de sub perinile împăratului, că pe mine doarme tătuţa! Dar ţie cum ţi-i?

— O, vai de mine! răspunse cel dintîi, mie mi-i foarte amar şi greu şi mai crăp de povară, că pe mine doarme afurisita de harăpoaică.

Cînd a auzit ea această vorbă, a cuprins-o spaima grozavă şi o frică nespusă că se temea ca nu cumva să fi simţit împăratul că atunci ar fi fost vai şi-amar de dînsa! Acuma i s-a deşteptat şi mai tare cugetul şi o mustră cumplit. Abia a răbdat pînă dimineaţa, şi cum s-a sculat împăratul din pat, îndată a mers la dînsul şi a început a-i grăi speriată:

— Măria ta, astă noapte mi s-a arătat sfînta Vinere în vis şi mi-a spus că de nu m-oi încălzi la focul făcut din paturile acestea, eu oi muri!

— Hei, ce vorbeşti tu! zise împăratul; abia le-am făcut, şi acuma să le şi tai! Cam greu a fi un lucru ca aceasta, că eu am dormit foarte lin şi dulce în patul meu!

— Dar aşa mi-a spus! zise ea; deci te rog foarte, porunceşte să mi se facă un foc din scîndurile acestea; cu căldura din ele să intre sănătatea în trupul meu!

Şi unde nu s-a pus harăpoaica pe lîngă împăratul cu tot felul de cuvinte dulci, pînă ce n-a mai avut împăratul încotro şi a poruncit să-i facă un foc din paturile acelea. Prin foc socotea ea că va şterge toată urma feţilor şi a fărădelegii sale!

Cum s-a aţîţat focul din lemnul paturilor, şireata a pus pe nişte argaţi în tindă la cahlă[1] , ca să păzească, să nu scape încotrova vreo scînteie, iară singură s-a aşezat la vatră înaintea focului, ca să ia şi aici seama, să nu sară vreo scînteie. Dară nu ştiu ce-au făcut argaţii că au scăpat două scîntei de au sărit pe-o sare în tindă, unde lingea oaia cea mai dragă a împăratului, şi le-a înghiţit. Îndată a şi depus oaia şi în scurt timp a şi fătat doi miei tare frumoşi, cu lîna creaţă de aur.

Într-o seară a venit păstorul oilor în curte şi a început a povesti

[1] Cahlă — coşul (cuptorului, sobei) alcătuit din olane.

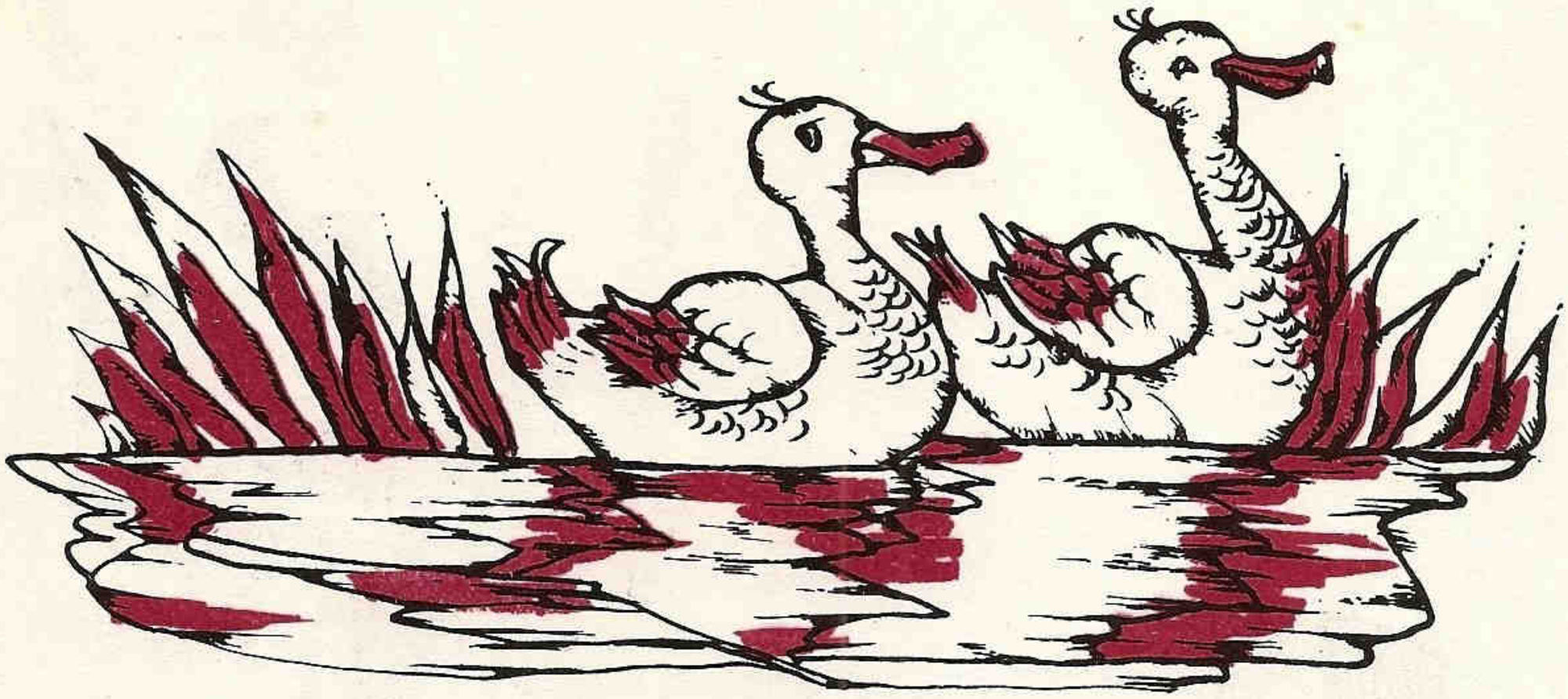

minunăţia, că oaia cea mai dragă a împăratului a făcut astăzi doi miei tare frumoşi, cu lîna creaţă de aur.

Cum a auzit harăpoaica aceasta, îndată a săgetat-o prin inimă, presimţind că aceştia vor fi poate tot urme de acei doi Feţi-Logofeţi omorîţi de dînsa, şi a poruncit în data mare, fără ca să mai întrebe pe împăratul, de au tăiat şi oaia şi mieii. Ea încă a stătut acolo de faţă, ca nu cumva să apuce oareşcine vreo bucăţică, şi pe urmă a luat maţele şi numărîndu-le bine, le-a dat la două argate, ca să meargă cu ele la rîu şi să le spele frumuşel, zicîndu-le:

— Să nu deie cineva ca să-mi pierdeţi voi vrun măţişor, c-apoi va fi pace de capul vostru! Auzitu-m-aţi? Luaţi-vă seama şi să ştiţi că eu le-am numărat!

Argatele s-au dus cu maţele la apă şi încep a le spăla. Numai ce auzi că strigă una:

— Ăraaa! că am scăpat un măţişor! Ce să mă fac eu? Am să mă duc de-acuma pe lume!

— Saracan de mine! strigă aşa îndată şi cealaltă argată; şi eu am scăpat un măţişor! Acuma-i pace pe mine!

— Nu-i nimică! zise cealaltă; bine că ai scăpat şi tu unul, c-apoi nu ne temem că ne-om pîrî una pe alta!

— Aşadară să tăcem! zise cealaltă, şi să mergem!... Hei! Da' ce să facem noi, că maţele ni-au fost numărate! Şi unde n-au prins ele a boci şi a se tîngui că va fi vai de dînsele dacă n-a afla harăpoaica acasă toate maţele la număr, şi se luară repede după maţele acelea, dară în zadar, că apa era mare şi le-a mînat spre celălalt mal.

Dară ce minune văzură ele! Cum au scăpat măţişoarele, îndată au şi început tot a se umfla şi a creşte mai mari, şi cînd au ajuns la

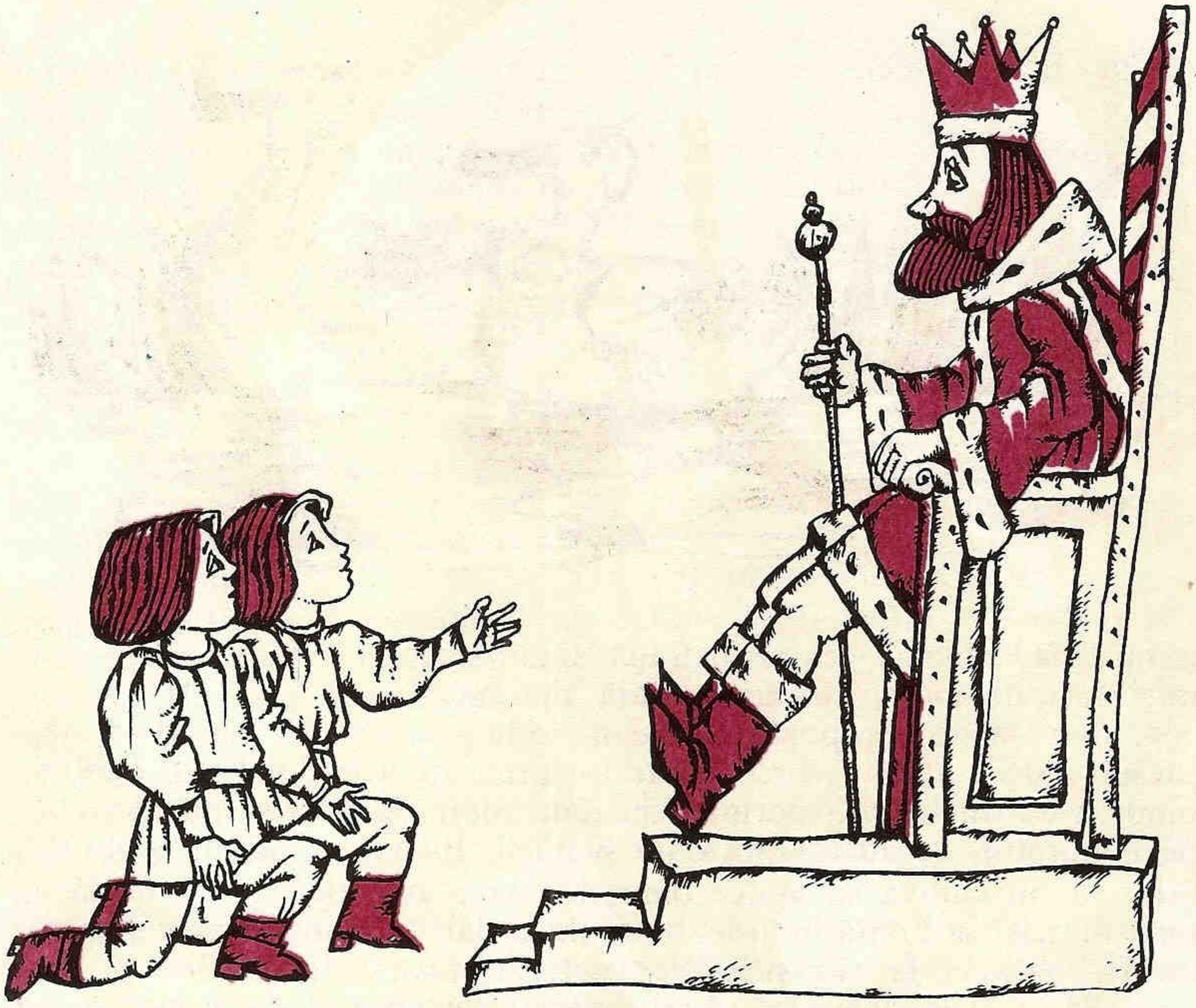

celălalt mal, au şi crăpat. Dintr-însele s-au făcut doi răţoiaşi cu penele de aur şi au zburat pe un ostrovuţ de dinaintea argatelor acelora. Aice, dîndu-se peste cap, s-au făcut dintr-înşii doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ. Auzind ei cum se văierau fetele că au pierdut maţele şi că acuma le aşteaptă moartea, dacă nu vor duce numărul întreg acasă, le-au zis:

— Da' nu fiţi atîta de toante! Ce vă tot văieraţi? Nu puteţi fiecare rumpe cîte un măţişor în două şi aşa veţi duce numărul întreg acasă şi veţi scăpa şi de toată beleaua?

Fetele, prea bucuroase de sfatul acesta, au făcut aşa şi s-au dus acasă.

Dară acei doi Feţi Logofeţi erau aşa de frumoşi şi aşa de străluciţi, cît şi soarele a stătut o bucată în loc de i-a privit, căci, cîtă lume a luminat el, încă nu dăduse de o mîndreaţă aşa de mare!

Feţii creşteau aice pe ostrov într-o noapte cît ar fi crescut altul într-un an de zile. După ce au prins ei şi în trup şi în putere, s-au

îmbrăcat în nişte sumănaşe şi cu ţurci[1] pe cap şi cu cioboţele în picioare şi trecînd apa, au mers la o casă în cetatea aceea unde era împăratul. Aici s-au cerut ei ca să-i primească peste noapte, şi i-au primit bucuros. Cînd să se culce, le-a zis stăpînul casei să se dezbrace! Dară ei n-au vrut nici într-un fel, pentru că nu voiau să-şi arate frumuseţea. Aşa au rămas pînă dimineaţa.

A doua zi au vrut să ispitească cum se mai află împăratul şi ce-a făcut el cu maica lor, că voiau s-o găsească, şi au întrebat de omul acela, că ce fel de împărat au ei, şi ori de i-i drag lui cînd merge cineva la dînsul.

— Noi, răspunse omul, avem un împărat tare bun şi ştim bine că primeşte foarte cu drag, pentru că-i supărat foarte şi tare-i place cînd îi mai scurtează cineva timpul cu nişte poveşti frumoase!

— Da' nu ştii dumneata de ce-i el aşa de scîrbit? îl întrebară feţii mai departe.

— Cum nu, zise el; ia, a avut şi el o nenorocire mare, că şi-a luat o fată de femeie, care, în loc să-i nască doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur, după cum i-a fost juruit atuncea cînd a luat-o i-a făcut doi căţei!

— Şi ce-a făcut el cu dînsa?

— A îngropat-o spre pedeapsă între uşi în tindă şi acolo şade şi acuma mai moartă!

— Bine, oameni buni! ziseră feţii, vă mulţumim foarte pentru cuvîntul cel bun şi pentru ospeţia dumilorvoastre! Rămîneţi cu sănătate, că noi ne-om duce pînă la împăratul, că poate l-om mai învoioşa ceva!

Ei s-au luat şi au mers la împăratul. Cînd au ajuns la curte au întrebat de nişte argaţi, ori de nu i-a primi împăratul, ca să-i mai scurteze timpul cu nişte poveşti frumoase.

Argaţii au dat îndată împăratului de ştire că au venit doi copilandri, pentru că au auzit că este foarte întristat.

Cum a auzit harăpoaica de dînşii, iarăşi i s-a stîrnit ghimpul în cuget, ca nu cumva să i se tîmple vreo nenorocire neaşteptată, şi a strigat în data mare pe argaţi:

— Ce copilandri! Să se care, că nu ni trebuie acuma poveşti, nu! Zi-le să se care în clipă, să nu aştepte să-i iaie cineva cu drucul![2]

— Ce copilandri sînt aceia? întrebă împăratul liniştit.

— Ia, doi copilandri nu prea mari, dară tare frumoşi la faţă, răspunse argatul.

— Dracul şi tată-său! strigă femeia înfuriată şi înfricoşată, să se

---

[1] Ţurcă — căciulă mare şi lăţoasă din blană de oaie ţurcană.

[2] Druc — par gros de lemn.

care pe loc; să nu ne mai necăjească acuma.

— Zi-le să intre! porunci împăratul cu un grai apăsat şi aspru, arătînd că trebuie să fie şi voia lui cînd vrea el.

Cum au intrat feţii, s-au închinat îndată, zicînd:

— Bine te-am găsit, luminate împărate!

— Bine-aţi venit, dragii mei! răspunse el; da' ce căutaţi pe la noi?

— Noi am înţeles, măria ta, că n-ai voie bună, că eşti supărat şi posomorît, şi am venit ca să te lecuim!

— Mă bucur, dragii mei, faceţi ce ziceţi şi eu vă voi mulţumi!

Feţii s-au bucurat foarte de blîndeţea cea mare a împăratului şi au început să povestească tîmplările unui împărat, cum s-a însurat el, cum i-a făcut împărăteasa doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ; cum fură ei schimbaţi cu nişte căţei şi ce s-a întîmplat mai departe cu feţii, cu nucii, cu mieii, cu măţişoarele; şi unde trecea unul ceva cu vederea, îl îndrepta în data mare celălalt, şi aşa au povestit ei toate împăratului, fără ca să deie de cunoscut că el este chiar acel împărat şi ei sînt feţii lui.

Împăratul a cam picat pe cugete auzind acestea; dară harăpoaica se înfuriase de tot şi schimba numai feţe, pentru că se vedea pe sine însăşi întru această oglindă, şi a răcnit pe urmă să se care în data mare din curte, că de nu, ea-i va dihoca[1] şi i-a amuţa cu cîinii!

Feţii se ridicară atuncea şi strigară:

— Aceasta nu ţi-a mai ajuta acuma nimica, tu grozăvie de femeie! şi aruncîndu-şi hainele de pe dînşii, ziseră: Iată, luminate împărate! acel nenorocit din povestea noastră eşti măria ta singur, şi noi îţi sîntem acei Feţi-Logofeţi cu părul de aur creţ!

— Voi, feţii mei? strigă împăratul sărindu-le înainte şi îmbrăţişîndu-i; voi, feţii mei? Of! ce bucurie! Of! săraca măicuţa voastră, cîte sufere ea, nevinovata, cu o inimă de piatră!

Îndată a alergat singur la dînsa, de a scos-o de la pedeapsa ei cea crîncenă şi căzînd la picioarele ei, a început a plînge de jale şi a o ruga de iertare că a fost atîta de aspru asupra ei şi fără dreptate.

Buna împărătească, văzîndu-se scăpată şi pe dragii săi copilaşi lîngă sine, a uitat toate suferinţele sale de pînă acum, a ridicat pe împăratul îndată de jos şi l-a sărutat pe frunte spre semn că-i iartă toată asprimea lui asupra sa.

Împăratul pe cît era de voios pentru această prefacere neaşteptată, pe atîta s-a cătrănit asupra harăpoaicei şi a poruncit argaţilor să aducă şapte armăsari, cei mai sirepi, şi s-o lege de cozile lor, şi-apoi să le dea drumul cu dînsa.

Aşa au şi făcut. Cînd au început armăsarii să alerge şi s-o tîrască peste bolovani pe uliţi şi s-o tragă în toate părţile, îndată s-a făcut toată fărîme.

Împăratul însă şi cu împărăteasa şi cu feţii lor au trăit de acuma înainte în cea mai mare linişte şi fericire.

---

[1] A dihoca, dehoca — a tăia, a fărîma în bucăţi, a speti.

IOAN POP-RETEGANUL

FĂT-FRUMOS ZĂLOGIT

AU FOST ODATĂ doi împăraţi vecini cu ţările şi vecini buni, ba încă mai erau şi neamuri, aşa mai departe, a cincea, a şasea spiţă. Unul era Împăratul-Galben, iar altul Împăratul-Verde. O dată, din ce din ce nu, dau la pricină. Apoi pricina-i poama dracului, în loc să se domolească, tot mai mare se face, pînă ce ajunge la bătaie, se-ncaieră cum e data. Împăratul-Verde avea armată mai puţină decît Împăratul-Galben, de aceea el se şi cam temea de acela şi începu a cere ajutor de la alţi crai şi împăraţi: de la Împăratul-Roşu, de la Prinţul-Albastru şi de la alţi stăpînitori de atunci. Dar nici unul nu putea veni; unul zicea că-i teacă, altul că-i pungă[1], al treilea că pe dincolo, ştiţi dumneavoastră, cum e omul cînd îşi pune în cap să nu ajute: minte de stă soarele în loc, iar luna se bagă după nor de ruşine. Că aşa-ţi minte de stai a-l crede, ba-l şi crezi pînă ţi-aduci aminte că-i om.

Şi plecă Împăratul-Verde supărat la bătaie şi hai la drum, după ce-şi luă rămas bun de la împărăteasa, care tocmai era însărcinată.

Şi merge şi merge, du-te, du-te, pînă se mai apropie de locul bătăliei. Şi-a mers multă vreme pînă acolo, că doară era departe, apoi atunci nu erau care de acestea cu foc, care să meargă fără cai. Şi-a ajuns într-o zi cam de către seară tocmai la locul acela. Acolo se pune să odihnească, fac foc, îşi fac de cină şi se culcă. Împăratul era într-un cort numai cu ghinărarii şi cu căpitanii lui, iar cătanele erau culcate pe jos, care pe unde apucase, pe iarbă verde, că era vară şi cald ca-n casă, iar luna lumina de-ai fi putut număra galbenii, numai să fi avut. Pînă nu se culcă împăratul, vine acolo un om străin la cortul lui şi zice:

— Înălţate împărate! Nu fi îngîndurat, că eu te pot scăpa din încurcătura-n care te-a aruncat Împăratul Galben şi, de-mi făgăduieşti că-mi vei da ce n-ai acasă, eu te mîntuiesc.

— Şi cine eşti tu? întrebă Împăratul-Verde.

---

[1] Ba că-i teacă, ba că-i pungă — ba una, ba alta, fiecare susţine cîte ceva, fără a cădea la învoială.

— Eu sînt Craiul-Zmeilor, răspunse străinul.

— Hm! Craiul-Zmeilor! Craiul-Zmeilor! Apoi stătu pe gînduri şi-şi zise: „E drept că dacă acesta este Craiul-Zmeilor mă poate scoate din încurcătură, dar apoi oare ce cere el? Zice că să-i dau ce nu am acasă; numai pe mine nu mă am acasă şi cătanele mele". Apoi zice către Craiul-Zmeilor:

— Prietene, doară pe mine vrei să mă iei, ori cătanele mele?

Iar Craiul-Zmeilor zise că nu.

Mai gîndeşte, mai răsgîndeşte, în urma urmelor zice:

— Fie! al tău să fie lucrul acela, care azi nu e al meu şi-n casa mea nu se află.

Tocmeala fu gata. Dimineaţa cum se face ziuă, încep a bubui tunurile Împăratului-Galben, iar de la cortul Împăratului-Verde începură a ieşi pe rînd, pe rînd, una după alta, cătane de oţel şi de fier şi de aramă, dar nu altminterelea, fără era greu pămîntul de ele, erau cîtă frunză şi iarbă, tot voinici de-ai Craiului-Zmeilor. Ce să zic? Dar nu ţinu lupta pînă la prînzişor, şi cătanele galbene ale Împăratului-Galben erau bătute. Le bătuseră cătanele cele de fier, de oţel şi de aramă. Nici nu era mirare, doar zmeul numai va avea mai multă putere decît un biet nemernic de împărat pămîntean.

De la bătaie se duc toţi care-ncotro; Împăratul-Verde încă merge acasă, şi zmeul iar în ţara lui. Mare bucurie îl aştepta pe Împăratul-Verde acasă: înălţata împărăteasă născuse un drag de copil, numai ca el; era cel dintîi, mai-nainte n-avusese nici un copil. Lumea era veselă la curtea Împăratului-Verde, dar Împăratul-Verde era supărat şi mîhnit de moarte! Şi cum n-a fi, cînd îi veni-n minte că făgăduise zmeului lucrul acela care-l are la el acasă şi nu ştie de el? „Iată — zicea împăratul, — acesta este lucrul pe care-l aveam la mine acasă, dar nu-l văzusem încă!"

Se face însă a fi voios şi-ncepe a se gîndi cum să-l poată amăgi pe zmeu. Întîmplarea aduse cu sine că, chiar atunci, deodată cu împărăteasa, născu rotăriţa şi făuriţa împăratului. Deci cugetă împăratul: „La vremea vremii schimb copilul, zic că unul din aceia-i al meu şi mă plătesc de zmeu cu el". Dar nu trecu multă vreme şi deodată, noaptea tîrziu, pe vremea cînd umblă zmeii, bate cineva la fereastra împăratului.

— Cine-i? întrebă împăratul.

— Mai încet, zise zmeul, că eu sînt, Craiul-Zmeilor, am venit să-mi dai făgădaşul.

— Dar ce făgădaş? se face a întreba Împăratul-Verde.

— Nu ştii? Ţi-ai uitat? Ei, bine, iată-ţi voi spune: copilul nu-l aveai, cînd ne întîlnirăm acolo pe cîmpul de bătaie, el era la tine

acasă, dar nu-l văzuseşi niciodată; după el am venit, vezi de mi-l dă!

Împăratul încremeni, dar iarăşi prinse putere şi zise:

— Ştii ce, prietene? Ar fi bine să laşi copilul aici baremi pînă-l va-nţărca împărăteasa, dacă nu te vei învoi a-l lăsa pînă ce va fi de vreo zece ani, să vină băiatul la pricepere.

Craiul-Zmeilor se gîndi puţin, apoi zise:

— De azi în zece ani sînt aci, să mi-l dai. Cu aceste vorbe merse de la fereastră.

Împăratul-Verde era tot voie bună ştiindu-se liniştit zece ani de zile. În timpul acesta tot gîndea cum ar pune pe copilul rotarului ori pe al făurarului în căruţa zmeului, sub nume că e copil de împărat. Copiii se jucau toţi laolaltă, pe o formă erau de mari, şi cam semănau laolaltă, iar colo după ce cam trecură de ani îi îmbrăcă împăratul într-un port şi cînd se apropie al zecelea an, îi luă şi pe cei doi la el în curte. Dar zece ani iute trec, şi odată pe la miezul nopţii aude împăratul o ciocănitură în fereastră:

— Cine-i? întrebă el.

— Eu, prietene, se-mpliniră zece ani, dă-mi copilul.

Supărat şi necăjit împăratul, dar trebuia să se ţină de vorbă. Ia deci un copil din pat şi-l dă zmeului. Zmeul, zmeu, dar tot nu le ştie nici el. Pune deci copilul în căruţă şi hai la drum. Şi merg şi merg,

pînă colo către prînzul cel bun, atunci sare un raf[1] de pe roată. Zmeul dă să dreagă, dar nu-i prea era îndemînă.

— Să fie la tata-n făurişte, zise copilul, de atunci era gata!

— Cum, la tatăl tău în făurişte? doar tatăl tău e împărat, nu faur!

— Ţi-ai găsit-o! zise copilul rîzînd; tata e faurul Împăratului-Verde, iar eu sînt copilul tatii, aşa să ştii!

Şi se supără zmeul foc pe împăratul şi merse cu copilul înapoi. La miezul nopţii era la curţile împăratului, şi dete cît putu cu pumnul în porţi:

— Împărate, hai şi na copilul faurului şi-mi dă pe al tău, că pe tine te-am scos din necaz, nu pe faur. Împăratul se făcu supărat, luă copilul faurului şi-i dădu alt copil. Acum merse cu acesta cît merse, tot într-o fugă, drăceşte, pînă colo către amiazi. Atunci i se strică o obeadă de la roată. Dă să o tocmească, că vezi, cum să meargă cu ea stricată! Şi mocoşeşte, şi drege, dar se vedea că nu-i este îndemînă.

— Oh, zise copilul, tata de atunci punea şi trei obede nouă de cînd te căzneşti tu cu aceasta.

— Cum? zise zmeul, tată-tău, împăratul ştie lucra şi la roate?

Iar copilul începu a rîde cu hohot, ca copiii, şi a zice:

— De ce nu zici încai, că tata-i împărat?... El e numai rotar la Împăratul-Verde, nene!

— Aşa? zise zmeul, ei, lasă, că-l voi învăţa eu a minţi! Şi hai cu trăsura înapoi!

Colo către miezul nopţii era îndărăt la Împăratul-Verde la fereastră:

— De două ori m-ai înşelat; dar mai mult nu mă vei înşela; adă-ţi copilul tău şi nu umbla cu minciuni, vrînd a mă înşela cu copii străini.

Vrînd-nevrînd, împăratul trebui să-şi dea copilul la Craiul-Zmeilor. Doamne, ce mai plîngeau împăratul şi împărăteasa şi curtenii, tot jale şi-ntristare era-n toată împărăţia-verde: dar ce să faci? Nu putură ajuta cu nimic cu vaietele.

Şi merse Craiul-Zmeilor acasă-n ţara lui şi puse pe copilul împăratului la capre, zicîndu-i: alt lucru n-ai; mîncare, băutură, haine capeţi, tu să păzeşti caprele astea, că eu merg de acasă, merg iară pe cea lume. Şi rămase fiul Împăratului-Verde la caprele zmeului; ziua umbla cu ele la cîmp, iar noaptea trăgea la curţile zmeului. Şi se deprinse fiul împăratului cu traiul acela, că doară copiii se dedau cu toate, apoi acolo trăia bine.

---

[1] Raf — cerc.

Peste vreo cinci ani aduce zmeul o copilă ca de zece ani de mărişoară, dar aşa dragă de copilă, cum nu s-a mai pomenit. Adecă să vă spun, ea era fiica Împăratului-Galben, o luase de la acela zmeul, iar te miri pentru ce treabă ce i-o făcuse. Aduse zic şi pe fetişoara aceea la el acasă şi-o puse să păzească gîştele. Şi umblară copiii amîndoi, unul la capre şi altul la gîşte, umblară multişor pînă ce nu dădură-n cunoştinţă.

Se întîlniră într-o dimineaţă, cînd nu era zmeul acasă, şi-şi povestiră toate tainele inimii: el îi spuse că-i feciorul Împăratului-Verde, iar ea-i spuse că-i fata Împăratului-Galben şi plînseră, şi se drăgostiră punîndu-şi în gînd să fugă de-acolo.

— Oh! zise fetiţa, de nu se certau părinţii noştri, noi n-am fi acum aci!

— Nu am fi aci, răspunse feciorul, dar poate că nici nu ne-am cunoaşte: eu unul mai bucuros stau aci toată viaţa, decît să merg pe cea lume, la curţile tatălui meu, fără tine.

— Şi eu aşa, zise fetiţa.

De la o vreme se despărţiră, ca să nu-i afle zmeul: feciorul merse la caprele lui, iar fetiţa la gîştele ei.

Odată, cînd trecea fetiţa pe lîngă partea de miazănoapte a curţilor zmeului, aude din pivniţă un glas răguşit şi rugător. Ea plecă urechea la fereastra pivniţei şi-aude un glas de muiere:

— Draga mătuşii, fii bună şi-mi întinde o bucată de pîine şi o gură de apă, că bag-seamă pe mine mă fac uitată; nu mai ţin minte de cînd nu-mi deteră nici mîncare, nici băutură, mă sfîrşesc de foame şi de sete.

Şi fetiţa nu mai întrebă nimic, ci-i dete toată merindea pe fereastră-năuntru, apoi i-aduse apă într-un urcior şi merse la mama zmeului să-i dea ei altă merinde, zicînd că i-a mîncat-o un cîine.

În mai multe zile făcu fetiţa aşa, adică dăduse mîncarea şi băutura la roaba din pivniţa zmeului, pînă în urmă se prinseră prietene bune. Odată zise roaba către fată:

— Draga mătuşii, eu sînt bătrînă şi slabă, multe zile nu mai am şi nici nu doresc să mai am, că-n robie traiul nu e trai, iar la vîrsta la care sînt, chiar să capăt slobozenie, ce-aş şti face? Sînt slabă, în ţara mea nu aş putea nici nu aş şti merge, că pe mine m-a înşelat de la părinţi, cînd eram numai de trei ani, dar vai! tu, voinicul acela de la caprele zmeului — voi ar fi păcat să îmbătrîniţi şi să trageţi chinuri în slujba zmeului; puneţi-vă la cale şi mergeţi la ţara voastră.

— Oh! mătuşă dragă, zise fata, bucuroşi am merge şi noi, dar ne

temem să plecăm, că ne-a urmări zmeul, apoi de ne-a ajunge ne şi omoară!

— Nu vă temeţi, dragii mătuşii, nu vă temeţi; haideţi la mine să vă farmec şi de vă veţi purta bine puteţi ajunge sănătoşi în ţara voastră.

Şi merseră amîndoi tinerii la fereastra babei din închisoare şi le dete nişte unsori de se unseră, apoi le zise:

— Mîine dimineaţă voi plecaţi la drum; de va porni zmeul după voi, cînd vedeţi că s-apropie, vă daţi numai peste cap şi îndată vă veţi face ce veţi gîndi, apoi zmeul e prost, va crede orice veţi spune, numai să nu vă afle în forma care vă cunoaşte.

Se poate întîmpla, mai în urmă, să meargă bătrîna, hăranca, mama zmeului după voi, atunci puneţi seamă, vă dau un pieptene, o năframă, o perie şi un amnar; cînd veţi vedea că e cît pe aci să pună mîna pe voi, aruncaţi un lucru de acesta în urma voastră şi voi mergeţi mai departe, pînă va fi aproape de voi, atunci apoi aruncaţi altul, şi tot aşa, pînă doar veţi ajunge-n ţara voastră. Frică însă să nu vă fie de nimic; în stele este scris: că de piere zmeoaica îi crapă şi

fiul. Atunci împărăţia zmeilor a pus-o de mămăligă, oamenii nu vor mai avea să le ducă grija; de crapă fiul, bătrîna piere de jale şi tot bine va fi de oameni. Zilele zmeilor sînt numărate. Acum porniţi, că se zăreşte de ziuă; zmeul acum doarme mai bine.

Mulţumiră babei şi-i lăsară merinde destulă, apoi hai la drum.

Şi-au mers ei, mers, multă lume împărăţie, au mers ca tinerii, mai povestind, mai drăgostindu-se de părere de bine că scăpară din mîna zmeului, dar cînd fu colo către prînzul cel mare, iată din întîmplare se uită fata-ndărăt şi mai ameţeşte de frică văzîndu-l pe zmeu venind tot fuga în urma lor.

— E aci zmeul, zise ea.

— Fie, zise el, dă-te iute peste cap!

Şi se deteră iute peste cap şi se făcură îndată; ea o turmă de oi frumoase, iar el un păcurar[1] voinic şi trăit bine, colea păcurăreşte.

Cum ajunge zmeul lîngă el, îl întreabă:

— Eşti de mult cu turma pe-aici?

— De mult, oh doamne, tare de mult, nici nu ţin minte de cînd sînt aci, tot în locul acesta mi-am prăsit oiţele, nici nu m-am depărtat cu ele din acest loc.

— Şi n-ai văzut trecînd pe aici, pe drum, doi tineri, un fecior şi o fată mare?

— Ba văzut, zău eu; chiar pe drumul acesta trecură...

— Şi e de mult de-atunci?

— De mult... numai o mioară aveam atunci şi din mioara aceea mi-am înmulţit toată turma pe care o vezi!

— Oh, zise zmeul, dar numai în zadar mai merg în urma lor!

— Şi mie aşa mi se pare, zise păcurarul.

După vorbele acestea, zmeul îşi luă rămas bun şi se-ntoarse de unde a venit, iar păcurarul cu turmă cu tot se dau peste cap şi se fac fecior şi fată ca mai înainte. Apoi du-te, băiete!

După ce ajunge zmeul acasă, spuse mamei sale toată întîmplarea, cum a umblat, cum nu i-a ajuns, cum s-a întîlnit cu un păcurar ce păştea o turmă de oi, care i-a spus că văzuse tinerii fugind, dar tare de mult, pe cînd avea numai o mioară, iar acuma are-o turmă mare, mare, care de atunci s-a prăsit numai din mioara aceea. Văzînd că n-o să-i ajung, mă-ntorsei acasă, că ştiu că de mult vor fi ajuns în ţara lor, unde nu mai am putere, după ce-n mînă avîndu-i nu i-am ştiut griji. Aşa zise zmeul. Dar zmeoaica, de necaz, începe a-l înjura:

— O, mişelule, ticălosule şi năucule! Mai puţină pricepere decît tine n-are doară nici o gîscă; du-te după ei, aceia au fost: păcurarul

---

[1] Păcurar — păstor, cioban.

era feciorul, iar turma era ea, mişeaua de fată.

Şi se puse zmeul iar la cale, du-te pînă de-abia răsufla de obosit, era mai la amiazi şi el nu mîncase încă-n acea zi şi frigea soarele de nu altminterelea fără gîndeai că se aprinde lumea! Atunci se uită fata iar îndărăt şi cum zăreşte pe zmeu, zice:

— Dă-te, frate, peste cap, că mi-e zmeul la spate!

Şi s-au dat amîndoi peste cap şi s-au făcut, el un călugăr bătrîn, de-abia se mişca, genele şi le ridica cu cîrja de pe ochi, iar barba-i era pînă la pămînt; ea s-a făcut o mînăstire veche, slabă, de gîndeai că-i de cînd lumea.

Cînd ajunse zmeul la călugăr, se opreşte-n loc şi zice:

— Nu ai văzut, cinstite părinte, trecînd doi tineri, un fecior şi-o fată pe drumul acesta?

— Ha?... zi, mai tare că n-aud, zise călugărul. Apoi îl întrebă zmeul mai tare, zicînd:

— N-ai văzut doi tineri, un fecior şi o fată trecînd pe aici?

— Ba am văzut, hm! văzut-am chiar cînd zideam eu la mănăstirea asta, trecea un feciorandru cu o fetişoară ţinîndu-se de după cap, veneau de către miazănoapte şi mergeau către miazăzi.

Auzind zmeul vorbele acestea, pierdu toată nădejdea de-a-i mai găsi, se-ntoarse iar acasă, luîndu-şi rămas bun de la călugăr; cum pleacă el însă, îndată se dă călugărul peste cap şi se face fecior, iar mînăstirea, fată ca mai-nainte şi — du-te, copile!

După ce ajunge zmeul acasă, îl întreabă mamă-sa:

— Dar unde-s fugarii?

— Nu i-am adus, nu ştiu unde sînt.

— Cum? Nu ştii unde sînt? Dar pînă acuşi unde bătuşi leala, de nu-i căutaşi? Eu ştiam că tu după ei ai plecat!

— Aşa e, mamă, zise zmeul plîngînd de frică, că-l bătea mamă-sa dobză[1], cînd se mînia; aşa e, după ei fusei, şi-am mers de nici iepure nu s-ar fi ţinut de mine, ci-n zadar; am mers pînă ce-am dat de-o mînăstire veche, toată dărămături, şi la ea un călugăr mai bătrîn decît toţi oamenii, ce i-am văzut, ca tine, mamă, dar şi mai bătrîn, c-auzea foarte rău, de văzut nu putea, pînă ce nu-şi ridica genele cu cîrjele de pe ochi, iar barba-i era pînă-n pămînt de lungă şi albă ca un caier de fuior.

— Tu ai întrebat pe călugăr despre ei, aşa e?

— Aşa mamă!

— Ştiut-am, dar ce ţi-a răspuns?

— Mi-a răspuns că el de bună seamă a văzut pe acolo trecînd doi tineri cuprinşi pe după cap, ci de mult, chiar cînd zidea el la mînăstire; drept aceea, văzînd mînăstirea aşa de risipită şi veche, m-am întors îndărăt, că dacă trecură ei pe-acolo, cînd zidea el mînăstirea, de atunci e de mult, ei vor fi şi murit poate, ori şi dacă nu, acum vor fi de mult ajunşi în ţara lor şi vor fi oameni bătrîni.

— Destul, necălitule şi prăpăditule, şi prostule şi năucule! destul, zicea mamă-sa; taci din gură, că te picur; n-ai putut vedea, că mînăstirea nu poate fi decît fata cea fugară, iar călugărul hoţul de fecior... Mergi, înşauă-mi calul cel cu nouă rînze, să-i aduc eu!

Şi-nşeuă feciorul calul cel cu nouă rînze şi plecă ea c-o falcă-n cer şi cu alta-n pămînt, c-una bruşii[2] măturînd, cu alta stele culegînd, şi mergea de gîndeai că piere lumea.

Cînd era mai să-i ajungă, se uită fata-ndărăt şi cum o zăreşte zice către fecior:

— Frate, aruncă pieptenele în urma noastră, că-i aci baba!

Şi aruncă feciorul pieptenele jos şi se făcu un zid din cer pînă-n pămînt, de-nalt şi gros de puteau umbla pe el douăsprezece oară alăturea, şi lung, doamne, lung de la un capăt de pămînt la celălalt. Cercă baba să meargă pînă la un capăt al zidului, dar în zadar, că pe după el nu se putu vîrî să meargă după fugari, cercă pe celălalt capăt, nici pe acolo nu putu; cercă să sară peste el, se lovi însă cu capul de bolta cerului şi căzu jos. Atunci gîndeai că plesneşte de necaz; deci se puse cu cei doi colţi ce-i avea a roade la zid, şi roade,

---

[1] Dobză — a snopi în bătăi, a umfla în bătăi, a bate măr.

[2] Bruşi — bulgări de pămînt, de zăpadă.

şi roade, pînă-şi făcu prin el cale şi trecu cum se cade, cu cal cu tot. Acum s-o fi văzut cum fugea după fugari; soarele şi luna se feriră din calea ei, temîndu-se să nu-i îmbuce într-o clipă.

Cînd era mai să ajungă pe fugari, feciorul aruncă năframa jos şi se făcu din ea o apă mare, o Dunăre! Dar nu, era mai lată! Dar nu, era mai-nfoiată, turbure şi spumegoasă! De... doamne fereşte să cerce cineva s-o treacă, fie acela chiar zmeu! Nici nu se încumetă zmeoaica a o trece, ci merse pînă la izvorul apei, în capătul lumei şi-o trecu pe unde o putu şi hai după fugari. Merge, merge, de mai stă să plesnească şi ea şi calul, cînd îi zăreşte cale de trei zile. Fata încă o zăreşte, deci zice către fecior:

— Frate, frate, iar e aci baba, aruncă peria jos!

Şi feciorul aruncă peria jos în urma lor şi se făcu... Doamne! se făcu o pădure mare, pînă-n cer şi deasă, de nici degetul nu-l puteai băga prin ea.

Nici că mai cercă baba să ocolească de colo pînă colo, ştia că nu are capăt, deci se pune a o roade, şi roade la pădure mai vrăjmaş decît capra la curechi şi-şi face loc şi iese. Acum iar se pune a fugi după ei, haide, ha, rîndunica să se ascundă cu zburatul, precum fugea ea. Şi era cît pe-aci să-i ajungă, dar băgînd fata de seamă zise:

— Frate, aruncă amnarul jos, că ne-ajunge hăranca!

Şi feciorul aruncă amnarul între ei şi între babă şi se făcu din amnar un munte de oţel, din cer pînă-n pămînt de mare şi gros. Doamne, gros cît ai fi putut face pe el în voia cea bună o cetate, apoi lung cît lumea. Nu cercă baba să meargă pînă la capătul lui, fiindcă ştia ea că n-are capăt, nici nu cercă a-l sui, că era mai luciu decît oglinda şi mai oblu decît peretele; începu dar a roade la el ca la un măr, şi roade, şi roade, pînă ce iese din munte călare şi du-te mai mînioasă decît pînă atunci, dar cam tîrziu, că fugarii erau în ţara lor. Baba însă nu vru să bage de seamă că intrase-n ţară străină, ci tot mergea să-i ajungă şi să-i ducă îndărăt în robie. Cînd era la spatele lor, numai cît să pună mîna pe ei, se-ntorc repede peste cap şi ce să vezi? Din fată se face un lac mare, iar din fecior, un răţoi înotînd pe lac.

Numai că nu plesnea baba de necaz; deci se pune a ocoli lacul, strigînd: pi, pi, pi! pi, pi, pi! Dar răţoiul nu-şi scoate capul din apă, temîndu-se să nu-i fure vederile, că aşa îl învăţase vrăjitoarea. Şi se-ntoarce baba pe lîngă lac şi se zdrobeşte, dar în zadar, că răţoiul nu-şi scoate capul din apă. Atunci de mînie, se pune să bea apa din lac, cugetînd că dacă va seca lacul, răţoiul va fi silit să-şi scoată capul şi ori îl prinde, ori îi fură ochii, apoi meargă orb oriunde. Şi soarbe baba la apă, şi soarbe de gîndeai că acuşi, acuşi va seca lacul.

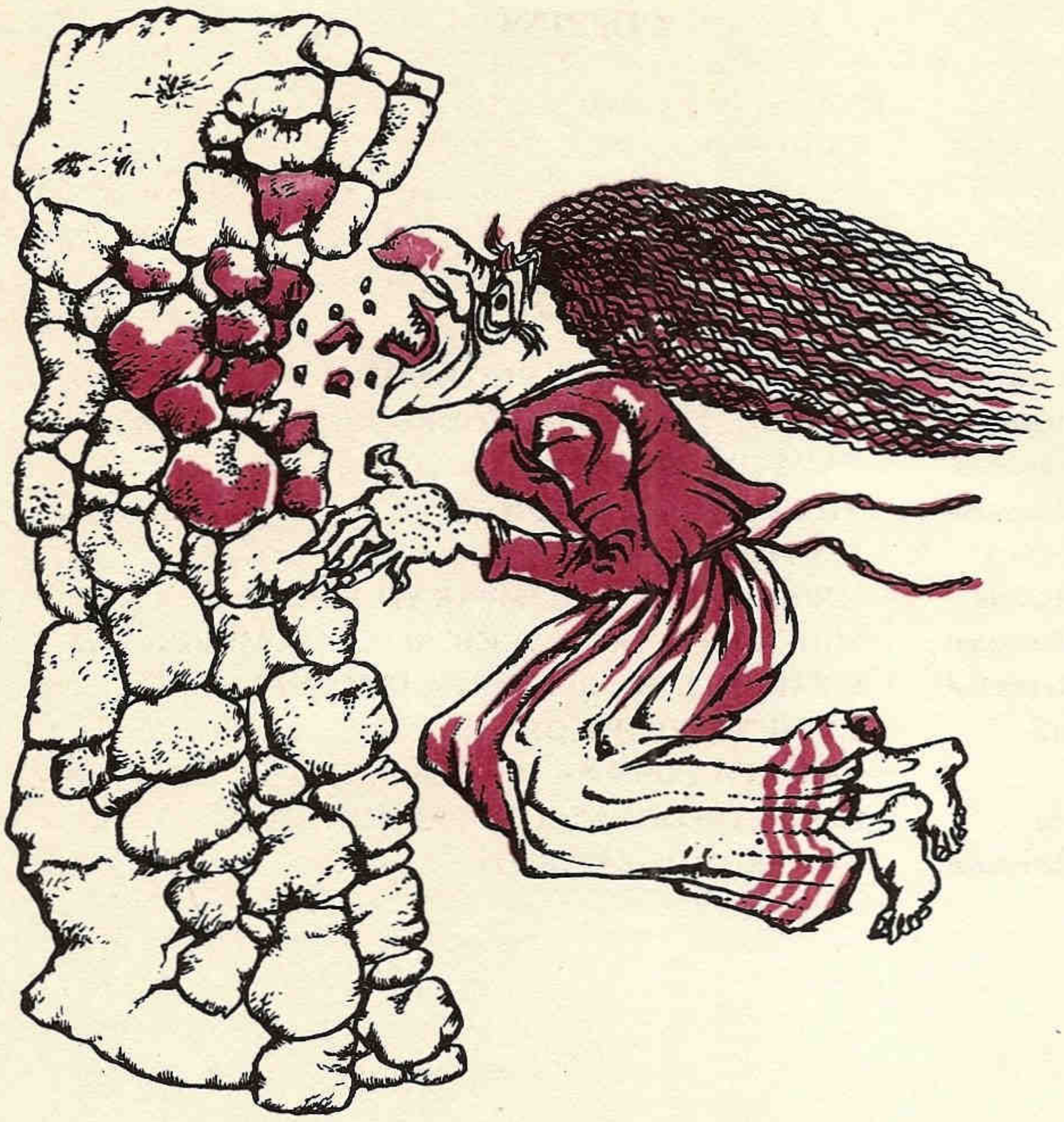

Dar cînd îl băuse mai de jumătate, îi plezneşte rînza de necaz, de oboseală şi de-atîta apă ce băuse. Atunci se cutremură o dată pămîntul şi de atunci zmei nimeni n-a mai văzut pe lume!

Răţoiul se dă peste cap şi se face fecior ca mai înainte, lacul se face fată şi merg la Împăratul-Verde acasă. Şi-şi cunoscu împăratul feciorul, apoi îl întrebă că cine-i fata cea frumoasă, iar el îi descoperi că e fata Împăratului-Galben, că au fost robi amîndoi la zmeu, iar acuma s-au mîntuit pe ei şi pe toată lumea de puterea zmeilor.

De aci merseră cu voie bună la Împăratul-Galben, care încă se bucură văzîndu-şi fata scăpată, apoi logodiră şi cununară pe tineri, iar bătrînii se retraseră de la domnie, împreunară împărăţiile laolaltă şi puseră pe acest tînăr împărat, care fu numit Împăratul-Pestriţ şi de n-au murit — şi azi trăiesc. Cine vrea să-i vadă, meargă, că eu nu-i opresc; eu unul însă n-oi merge, căci nici nu sînt învăţat a colinda pe la curţi domneşti şi mă şi prinde somnul. Noapte bună!

CUPRINS

Petre Ispirescu	FĂT-FRUMOS CU PĂRUL DE AUR	5
Ioan Pop-Reteganul	CRÎNCU, VÎNĂTORUL CODRULUI	21
Dumitru Stăncescu	FATA UNCHIAŞULUI	37
Ioan Pop-Reteganul	VIZOR, CRAIUL ŞERPILOR	46
Pericle Papahagi	FRUMOASA-PĂMÎNTULUI	70
Al. Leca Morariu	ÎMPĂRATUL ALB ŞI ÎMPĂRATUL ROŞU	81
Ioan Pop-Reteganul	MINTĂ-CREAŢĂ, BUSUIOC ŞI SUCNĂ-MURGĂ	102
Ioan Pop-Reteganul	PIPĂRUŞ PETRU ŞI FLOREA ÎNFLORIT	116
I. Gr. Sbiera	VOINICUL FLORILOR	142
G. Catană	PASĂREA CU PANA DE AUR	166
I. Gr. Sbiera	DOI FEŢI-LOGOFEŢI CU PĂRUL DE AUR	177
Ioan Pop-Reteganul	FĂT-FRUMOS ZĂLOGIT	191

LECTOR: IOANA RICUS
TEHNOREDACTOR: CONSTANTIN GOSAV
BUN DE TIPAR: 23.04.1987
COLI DE TIPAR: 25,5
TIPARUL EXECUTAT SUB COMANDA NR. 60 368
LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII"
PIAŢA SCÎNTEII, NR. 1, SECTOR 1, BUCUREŞTI
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Lei 27

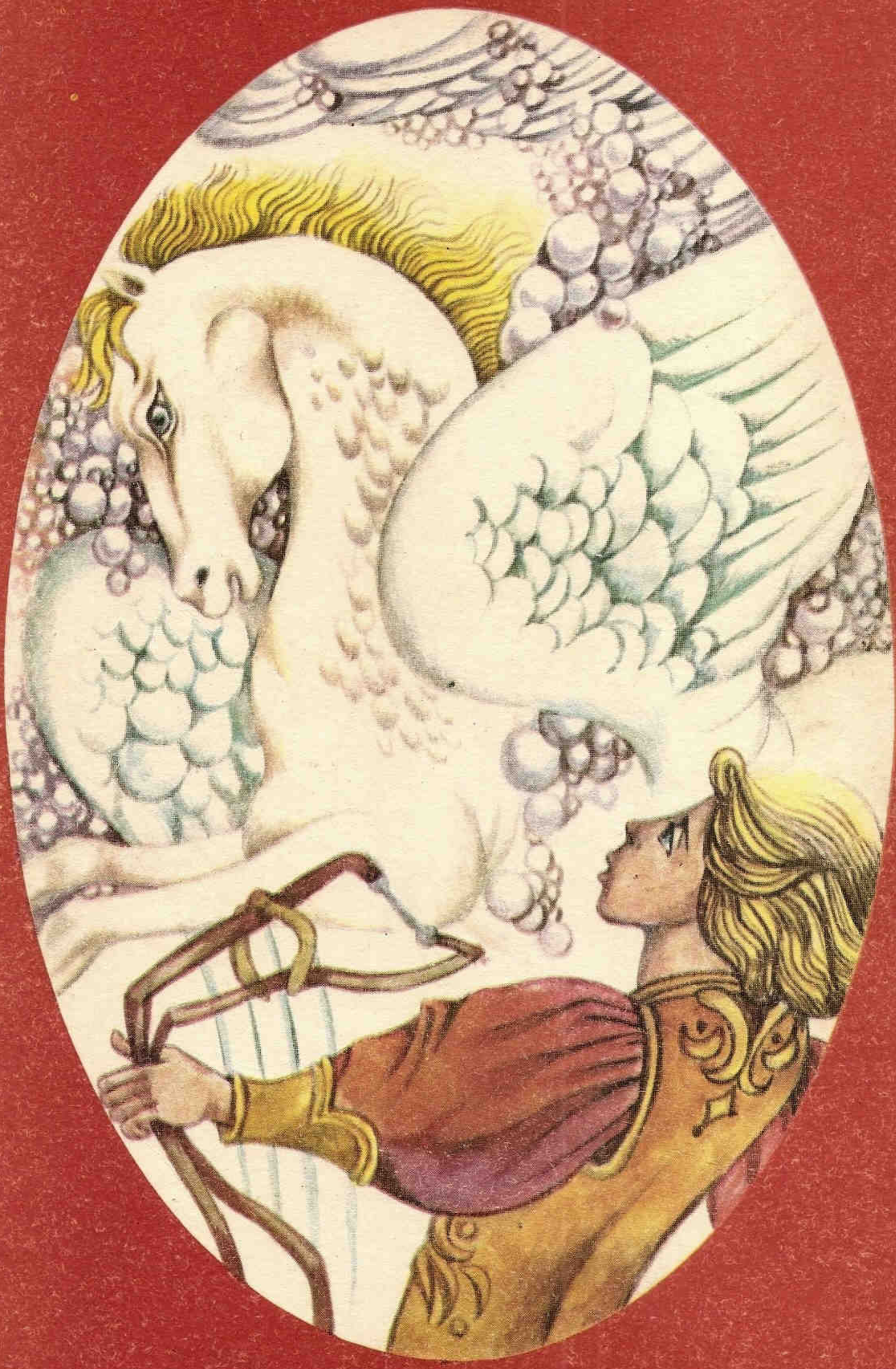

EDITURA ION CREANGĂ